

Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022-2024

Porin kaupunginvaltuuston hyväksymä 15.11.2021

Porin kaupunkisuunnittelusarja B91/2021

ISSN 0357-9948

ISBN 978-952-7020-62-3

Sisällysluettelo

Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022-2024	1
Talousarvion yleisperustelut	3
Talousarvion valmistelu ja taloudelliset lähtökohdat.....	3
Kaupunginhallituksen hyväksymään kehukseen sisältyvät lisäykset	4
Kaupunginjohtajan ehdotukseen sisältyvät määrärahamuutokset	5
Kaupunginhallituksen I lukemisen jälkeen tehdyt muutokset.....	6
Kaupunginhallituksen II lukemisen jälkeen tehdyt muutokset.....	7
Strateginen johtamisjärjestelmä	8
Kaupungin henkilöstöjohtaminen.....	9
Kaupungin elinvoima	11
Tavoitteiden asettaminen konsernille	29
Talousarvion yhteydessä vahvistetut erillisvaltuudet	35
Kaupungin myöntämät avustukset.....	36
Käyttötalousosa.....	38
Käyttötalousosan esittely ja sitovuus	38
Toimialojen ulkopuolisten tehtävien meno- ja tuloarviot	39
Tarkastustoimi.....	39
Konsernipalvelut.....	39
Energian välitys.....	41
Porin pelastustoiminnan kustannukset.....	41
Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät.....	41
Toimialakohtaiset esitykset	42
Perusturva.....	42
lääkäiden palvelut	47
Vammaispalvelut	52
Avosairaanhoidon ja terveydenhuolto	58
Sairaalapalvelut ja Akuutti kotikeskus.....	62
Lastensuojelu	66
Psykososiaaliset palvelut	72
Suun terveydenhuolto	79
Sivistystoimiala.....	85
Perusopetus	89
Varhaiskasvatus	94
Lukiokoulutus	99
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	102
Tekninen toimiala	104
Tilatehokkuus	106
Satakunnan Pelastuslaitos	112
Tuloslaskelmaosa	114
Investointiosa	118
Investointiosan esittely ja sitovuus	118
Irtain ja muut investoinnit	118
Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit.....	119
Tiloihin kohdistuvat investoinnit.....	123
Rahoitusosa	128
Talousarvion meno- ja tuloarvioiden yhteenveto	129
Liikelaitosten talousarviot	130
Porin Palveluliikelaitos.....	130
Porin Vesi	132
Liikelaitosten vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen	134

Talousarvion yleisperustelut

Talousarvion valmistelu ja taloudelliset lähtökohdat

Vuoden 2022 talousarvion valmistelu aloitettiin maaliskuussa 2021. Takana oli kuntatalouden lähihistorian ehdottomasti poikkeuksellisen vuosi. Koronatilanne oli sekoittanut koko maailmantalouden ja siinä samassa Suomen julkisen talouden mukaan lukien kuntatalouden. Talouden syöksy, joka alkoi maaliskuussa 2020, ajoi kunnat suunnittelemaan sopeuttamistoimenpiteitä, koska samanaikaisesti verotulot laskivat voimakkaasti ja koronatilanne aiheutti toimintakatteisiin heikennyksiä montaa kautta. Myös Pori käynnisti talousarvion laadinnan yhteydessä sopeuttamistoimenpiteenä yt-menettelyn, jonka tavoitteeksi asetettiin 250 henkilötyövuoden vähentäminen. Talousarvion vahvistamisen yhteydessä päätettiin tehdä myös kunnallisveroprosenttiin tuntuva 0,75 prosenttiyksikön korotus. Loppuvuoden 2020 aikana kuntatalouden osalta tapahtui kuitenkin huomattava hetkellinen käänne. Valtion tukitoimenpiteet kuntatalouden pelastamiseksi ylittivät optimistisimmatkin ennusteet. Koronatuot sekä valtionosuuksien että verotulojen kautta aikaansaiivat sen, että kuntasektorin ennustettu alijäämä muuttuikin ylijäämäksi. Porin tilinpäätös vuodelta 2020 oli 4,1miljoonaa ylijäämäinen. Kaksi edeltävää tilinpäätöstä olivat olleet voimakkaasti alijäämäisiä ja ennuste vuodelta 2020 oli pitkään enteillyt vielä pahempaa.

Ylijäämäinen tilinpäätös 2020 oli kaupungin talouden kannalta hyvä asia. Tosiasiassa taloustilanteessa ei kuitenkaan ollut tapahtunut varsinaista suunnan muutosta. Vaikka kunnallisveroprosenttia nostettiin, vuoden 2021 jo lähtökohtaisesti kuusi miljoonaa euroa alijäämäinen talousarvio uhkaa ylittyä ja tulos näyttää vajoavan taas yli kymmenen miljoonaa euroa miinukselle. Myös vuoden 2022 talousarvion osalta tilanne on lähes yhtä heikko. Uusi kaupunginhallitus vahvisti elokuussa kehyksen, joka päättyi yli kuuden miljoonan euron alijäämään. Kehyksessä oli huomioitu kustannuskasvuna lähinnä lainsäädännön muutosten tai kaupungin aiempien päätösten taloudelliset vaikutukset sekä arvioitu palkkamenoihin 1,5 prosentin korotusvaraus mahdollisia tulevia virka- ja työehtosopimusten sopimuskorotuksia varten. Verotulojen osalta kehys pohjautui kuntaliiton ennusteeseen ja valtionosuuksien osalta valtiovarainministeriön arvioihin. Näistä voi lyhyesti todeta, että verotulojen kehitys ei vastaa menojen kehitystä. Sen sijaan valtionosuuksien kasvu Porin osalta ylittää tällä kertaa kuntien keskiarvon ja osaltaan auttaa taloustilannetta, mutta ei tietenkään riitä korjaamaan sitä.

Lautakunnat ja johtokunnat tekivät omat talousarvioesityksensä syyskuun loppuun mennessä. Esitykset olivat pääosin kehyksen mukaisia. Verotuloarvioihin saatiin kuntaliitolta uudet kuntakohtaiset ennusteet vielä syyskuussa ja valtiovarainministeriö päivitti valtionosuuslaskelmat vielä kuntatalousohjelman julkaisun jälkeen. Merkittäviä muutoksia verrattuna kevään tilanteeseen ei tullut. Tulos jää myös kaupunginjohtajan ehdotuksessa yli kuuden miljoonan euron alijäämään.

Ehkä isoimmaksi haasteeksi talousarvion laadintaprosessissa muodostuu kuitenkin taloussuunnitelma, joka ulottuu vuoteen 2024. Melko laajastakin valtakunnallisesta valmistelusta huolimatta soteuudistuksen taloudelliset vaikutukset kuntataloudelle ovat toistaiseksi vaikeasti arvioitavia. Uudistuksen on tarkoitus olla hyvin neutraali vaikutuksiltaan, mutta asia ei ole kovin yksiselitteinen. Lakiin kirjoitetun muutosrajoittimen pitäisi taata, että kunnan talous ei heilahda yli 60 euroa/asukas uudistuksen aikana. Lisäksi muutos tasataan siirtymätasauksella viiden vuoden aikavälille. Vuodesta 2023 tulee näillä näkymin joka tapauksessa poikkeuksellisen positiivinen vaikutuksiltaan, koska kunnat saavat silloin vielä vanhan verojärjestelmän kautta tilityksiä edellisiltä vuosilta. Tämän jälkeen palataan ns. normaalille kehitysuralle. Se ei tämänhetkisten arvioiden mukaan juurikaan poikkea nykytilanteesta. On huomattava, että vaikka sotemenojen riski poistuu kaupungin taloudesta, samassa yhteydessä poistuu myös lähes kaikki valtionosuudet ja sopeuttamiskeinot toimintamenojen kautta kapenevat. Talouskehityksemme on jatkossa pitkälti verotulokehityksen varassa. Tämän vuoksi myös talousarvioissa käsitellään nyt ja jatkossa elinvoimaa ja siihen asetettavia tavoitteita laajemmin kuin ennen.

Kaupunginhallituksen hyväksymään kehukseen sisältyvät lisäykset

Kaupunginhallituksen 30.8.2021 hyväksymä kehys perustui vuoden 2021 muutettuun talousarvioon, jossa on huomioitu 1,5 prosentin korotusvaraus mahdollisia tulevia virka- ja työehtosopimusten sopimuskorotuksia varten. Tämän lisäksi kehyksessä huomioitiin seuraavat erilliset lisäykset:

Konsernihallinto

- Miljoona euroa ePassi-henkilöstöetujärjestelmään
- 0,1 miljoonaa euroa luottamushenkilöiden HHJ-koulutuksiin.

Perusturva

Lainsäädännölliset muutokset

- 4 miljoonaa euroa asiakasmaksulain muutoksen aiheuttamaan asiakasmaksujen vähentymiseen
- 0,5 miljoonaa euroa lastensuojelun asiakasmitoituksen sekä jälkihuollon ikärajan nostoon.

Muut muutokset

- 3,9 miljoonaa euroa iäkkäiden tehostetun palveluasumisen yksityisten hinnankorotuksiin
- 1,1 miljoonaa euroa yleiseen palvelujen ostojen hinnannousuun
- 9 miljoonaa euroa erikoissairaanhoidon ostopalveluihin Satasairaalan talousarvioehdotukseen perustuen.

Sivistystoimiala

Lainsäädännölliset muutokset

- 0,7 miljoonaa euroa varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutoksen aiheuttamaan asiakasmaksujen vähentymiseen
- 0,9 miljoonaa euroa oppivelvollisuuden nostosta johtuviin uusiin kustannuksiin (josta 0,2 M€ investointiosaan)
- 0,3 miljoonaa euroa oppilas- ja opiskelijahuoltopalvelujen vahvistamiseen.

Muut muutokset

- 0,5 miljoonaa joukkoliikenteen muutoksista aiheutuviin kuljetuskustannuksiin
- 50 000 euroa uuden IceHearts-ryhmän perustamiseen.

Elinvoima- ja ympäristötoimiala

- 0,2 miljoonaa euroa ICT-kustannusten kasvuun
- 47 000 euroa CIRCWASTE-hankkeen 3. vaiheen omarahoitusosuuteen.

Tekninen toimiala

- 0,2 miljoonaa euroa jätehuollon yhtiöittämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Kaupunginjohtajan ehdotukseen sisältyvät määrärahamuutokset

Kaupunginjohtajan ehdotuksessa on otettu huomioon uusimmat arviot kaupungin verotuloista ja valtionosuustuloista. Eläkemenoperusteiset maksut on päivitetty vastaamaan Kevan päivitettyä arviota vuoden 2022 ennakoista. Ehdotukseen sisältyy myös pieniä kehyskorjauksia sekä kehystä kasvattamattomia siirtoja käyttötalous- ja investointiosan välillä. Lisäksi esitykseen sisältyvät seuraavat kaupunginhallituksen vahvistamasta kehyksestä poikkeavat muutokset:

Sivistystoimiala

- Lisätty 100 000 euroa kaikille suunnitelmavuosille. Opettajien kesäaikaista palkkausta muutetaan siten, että vaikutteisesti tai määräaikaisesti virkaan valitulle ja pätevälle opettajalle maksetaan palkkaa koko lukuvuoden ajan 1.8 -31.7. Muutos ei koske sijaiseksi valittuja.

Investointiosa

- Lisätty elinvoima- ja ympäristötoimialan ICT-investointeihin 100 000 euroa robotiikan kehittämiseen vuodelle 2022. Digitalisaatio, ohjelmistorobotiikka ja tiedolla johtaminen tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet kilpailukykyyn ja tuottavuuden parantamiseen. Lisäksi edellä mainituilla keinoilla voidaan varmistaa mahdollisuus kehittää asiakaspalvelua ja asiakkaan palvelukokemusta.

Kaupunginhallituksen I lukemisen jälkeen tehdyt muutokset

Perusturva

Lisätty seuraava kirjaus perusturvan käyttötalousosaan:

- RAI-koordinaattori (54 000 €) katetaan perusturvan vuoden 2022 kehyksestä. Ikääntyneiden laatu-/ valvonta-koordinaattori (54 000 €) ja suunnitteluraha 24h lentävän sote-keskuksen suunnittelutyöhön (20 000 €) yhteensä 74 000 € katetaan tuottavuusohjelman budjetista sitä kasvattamatta. Edellytyksenä on, että lisävakanssit ovat koko Satakunnan hyvinvointialueen käytössä hyvinvointialueen tulevan organisaation mukaisesti.

Kaupunginhallituksen II lukemisen jälkeen tehdyt muutokset

Perusturva

- Lisätty 180 000 euroa koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon yhden lääkärin ja kahden terveydenhoitajan palkkaamiseksi.
- Ostopalveluista katetaan ilman määrärahalisäystä kahden sosiaaliohjaajan palkkaaminen lastensuojelun perhehoitoon (kustannusarvio 80 000 euroa).
- Lisätty 50 000 euroa työikäisten kuntouttavaan työtoimintaan.

Elinvoima- ja ympäristötoimiala

- Lisätty 100 000 euroa uusien hankeavustuksien varauksiin kaikille suunnitelmavuosille.
- Lisätty elinkeinopalveluiden ostoihin 78 000 euroa vuodelle 2022 ja 128 000 euroa vuodelle 2023.
- Lisätty 700 000 euroa työllistämispalkkoihin kaikille suunnitelmavuosille (KH:n käyttöön).

Tekninen toimiala

- Teknisen toimialan talousarviosta katetaan ilman määrärahalisäystä 14 000 euron korotus yksityistieavustuksiin.

Tuloslaskelmaosa

- Suunnitelmakauden verotuloennusteet on päivitetty huomioiden uuden valtuustososopimuksen tavoitteet.

Investointiosa

- Päivitetty uuden palloiluhallin investointisuunnitelma vastaamaan kaupunginhallituksen 1.11.2021 hyväksymää hankesuunnitelmaa.
- Kallonlahden ruoppauksiin varatut määrärahat, 150 000 euroa vuonna 2022 ja 2 000 000 euroa vuonna 2023, on poistettu investointisuunnitelmasta.

Rahoitusosa

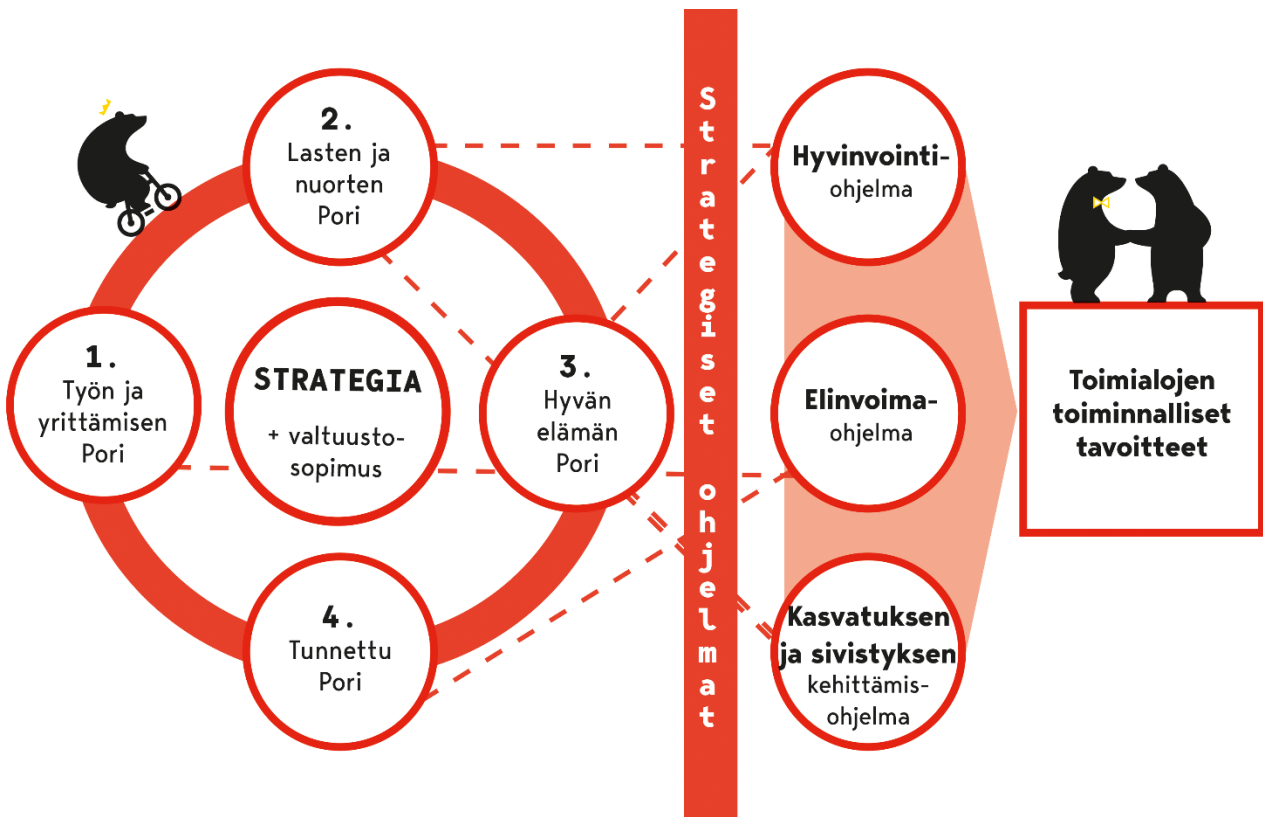
- Muutettu pitkäaikaisten lainojen lisäyksiä investointisuunnitelman muutosten mukaisesti.

Strateginen johtamisjärjestelmä

Strategia on kaupunginvaltuuston hyväksymä pitkän aikavälin suunnitelma. Se osoittaa suunnan ja suuret linjat, joiden mukaan kaupunki toimii. Strategia ohjaa kaupungin muuta suunnittelua. Strategia hyväksytään kahdeksi valtuustokaudeksi, mutta se päivitetään ainakin kerran valtuustokaudessa. Voimassa oleva strategia (*Pori. Asenne. Strategia 2025*) hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa (KV 27.2.2017 § 4). **Sen korvaava Pori 2030 -strategia laaditaan niin, että kaupunginvaltuusto hyväksyy sen alkukevästä 2022.**

Alla oleva kuva esittää Porin strategista johtamisjärjestelmää, jota lapsiystävällisessä kaupungissa kutsutaan myös strategiaperheeksi. Sen keskeisiä osia ovat itse strategian lisäksi kaupunginvaltuuston hyväksymät ohjelma-asiakirjat: hyvinvointiohjelma, kasvu- ja elinvoimaohjelma, kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelma sekä valtuustoryhmien keskenään solmima valtuustosopimus. Lisäksi ydinperheeseen kuuluu olennaisesti talousarvio- ja suunnitelma, jonka kautta toimialat ja liikelaitokset asettavat toiminnalliset tavoitteensa, jotka on johdettu strategiasta ja strategisista ohjelmista.

Keväällä 2022 uuden strategian valmistumisen jälkeen laaditaan toimialoille neljän vuoden palvelusuunnitelmat. Ne sisältävät strategiasta johdetut pitkän aikavälin tavoitteet ja ovat pohja talousarvioon kirjattaville toiminnallisille tavoitteille.

Asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioidaan seuranta- ja raportointijärjestelmän avulla. Strategiaan on valittu joukko strategisia indikaattoreita, joita seurataan tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Hyvinvointiohjelman toteutumisesta ja johtopäätöksistä tehdään hyvinvointiraportti kerran vuodessa sekä laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa. Kasvu- ja elinvoimaohjelman sekä kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelman toteutumista seurataan erillisillä menettelyillä.

Kaupungin henkilöstöjohtaminen

Strategisen henkilöstöjohtamisen keskeiset painopistealueet ovat henkilöstövoimavarojen, henkilöstön työhyvinvoinnin sekä osaamisen johtaminen. Vastuullinen henkilöstöpolitiikka mahdollistaa perustehtävässä onnistumisen, tuloksellisen toiminnan ja laadukkaat palvelut. Henkilöstöjohtamisen tulee perustua mm. vahvistettuun henkilöstöohjelmaan, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan, työhyvinvointia ja työkykyisyyttä edistäviin toimintamalleihin sekä osaamisen johtamisen linjauksiin. HR-yksikkö vastaa edellä mainittujen linjausten valmistelusta sekä toimeenpanosta yhteistyössä toimialojen ja laitosten kanssa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa palvelutoiminnan laajuuden ja siihen tarvittavat henkilöstöresurssit. Ennakoiva henkilöstövoimavarojen suunnittelu ja osaamisen kehittäminen ovat keskeisiä tuloksellisen toiminnan taustatekijöitä. Henkilöstörakenteen, -määrän ja -poistuman sekä osaamistarpeiden muutokset tulee ennakoida. Toimialat laativat talousarvion valmistelun yhteydessä toimialakohtaiset henkilöstö- ja koulutussuunnitelmat HR-yksikön tuella ja ohjeistamana. Toimialakohtaiset perustiedot henkilöstövoimavarojen tarpeesta ja kehityksestä sisältyvät talousarvioon. Henkilöstösuunnitelmien valmistelussa huomioidaan hyvinvointialueelle siirtyvä henkilöstö ja osaaminen sekä siirtymisen aikaansaamat muutokset kaupungin palvelutoiminnassa, henkilöstöresursoinnissa ja osaamistarpeissa. Suunnitelmien ja käytettyjen toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta tulee seurata ja arvioida säännöllisesti hyödyntämällä käytettävissä olevat tiedot johtamisen välineet.

Kaupungin tehtävä työnantajana on huolehtia henkilöstön tasa-arvoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Keskeistä on yhteisten pelisääntöjen, toimintatapojen ja ohjeiden noudattaminen toimialoilla ja laitoksissa. Jokainen kaupunkiorganisaatiossa työskentelevä on omalta osaltaan vastuussa tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta työyhteisöstä ja palveluista.

Porin kaupunki on yksi työnantaja, joten kehittämishankkeiden vaikutukset tulee huomioida organisaation kokonaisuuden kannalta. HR-toiminnot hoidetaan osin keskitetysti, jolloin niiden avulla pystytään arvioimaan aikaisempaa paremmin yhdenmukaiset ja laadukkaat tukipalvelut. Myös osaaminen pystytään varmistamaan aiempaa paremmin. Keskitetyillä HR-toiminnoilla tuetaan erityisesti esimiehiä muutosjohtamisessa ja työkykyjohtamisen haasteissa. HR-toimintojen keskittäminen jatkuu vuonna 2022 sivistystoimialan osalta.

Keskitettyihin HR-toimintoihin kuuluu osaamisen kehittämisen uudistettu toimintamalli. HR-yksikkö vastaa valmennus- ja koulutuskokonaisuuksista sekä niitä koskevista määrärahoista. Keskitettyyn toimintamalliin siirtymisellä tavoitellaan henkilöstön ja esimiesten tarkoituksenmukaisen ja tavoitteellisen osaamisen kehittämisen toteutumista. Vuoden 2022 koulutusohjelmissa painotetaan muun muassa työ- ja toimintakulttuurin muutosta, muutosjohtamista, työturvallisuutta, tietosuojaa, ennakoivaa työkykyjohtamista sekä asiakaspalvelua.

HR-yksikkö tukee esimiehiä työhyvinvoinnin johtamisessa yhteisten toimintamallien mukaisesti. Aktiivista yhteistyötä jatketaan työterveyshuollon, Kevan ja tapaturmavakuutusyhtiön kanssa henkilöstön työkyvyn hallinnan kehittämiseksi. Henkilöstön työhyvinvointia, sitoutumista ja myönteistä työnantajakuvausta tuetaan ajanmukaisilla ja yhdenvertaisilla henkilöstöeduilla ja tyhy-toiminnalla. Henkilöstöllä on käytössään Epassin liikunta- ja kulttuurietua 200 euroa/henkilö vuodessa. Tämän lisäksi tyhy-toimintaan on käytettävissä 50 euroa/henkilö. HR-yksikkö koordinoi lisäksi aktiivisesti koko henkilöstölle suunnattua liikunta- ja virkistystoimintaa esimerkiksi erilaisten haasteiden, kampanjoiden ja lajikokeilujen muodossa.

Henkilöstökustannukset eli palkat sivukuluineen muodostavat talousarvion suurimman yksittäisen menoerän. Toteutuviin kustannuksiin vaikuttavat aikaisemmat ja uudet korotukset sekä henkilöstörakenne ja -määrä. Sopimuskausi kaikissa kunta-alan sopimuksissa on 1.4.2020–28.2.2022. Tämän jälkeen voimaan tulevien uusien sopimusten mahdollisista palkankorotuksista ei toistaiseksi ole tietoa. Keskimäärin korotusten kustannusvaikutukset ovat noin 1-2 prosenttia vuodessa.

Talousarviota toteutettaessa ja talouden tasapainosta huolehdittaessa noudatetaan seuraavia periaatteita ja toimenpiteitä:

- Henkilöstö- ja koulutussuunnittelu toteutetaan ohjeistuksen mukaisesti osana talousarviosuunnittelua
- Toimialat ja laitokset noudattavat yhteisiä pelisääntöjä, toimintatapoja ja ohjeita henkilöstön yhdenvertaisen ja oikeudenmukaisen kohtelun turvaamiseksi
- Henkilöstövoimavarojen joustavaa käyttöä edistetään yhteistyössä toimialojen kesken. Näin mahdollistetaan toimintatapojen kehittäminen, selkeä johtaminen, työkierto eri tehtävissä ja sisäisten urapolkujen muodostuminen
- Toiminnan uudelleen järjestämistapoja arvioidaan tavoitteena toimintojen keskittäminen ja henkilöstön sijoittaminen yhden johdon ja vastualueen alle.

- Tehtäväkohtaisten palkkojen tarkastuksia tehdään harkitusti ja vain toiminnan edellyttämien tarpeiden ja palkkausjärjestelmäsopimusten perusteiden mukaisesti.
- Henkilöstön työhyvinvointia tuetaan kehittämällä työn ja muun elämän yhteensovittamista.
- Työhyvinvoinnin johtamisen painopiste on ennakoivissa ja ennalta estävissä toimintatavoissa. Toimintaa johdetaan ja seurataan sovittujen tavoitteiden ja mittarien avulla
- Osaamisen ajantasaisuus varmistetaan järjestämällä tarvittavaa koulutusta ja valmennusta esimiehille ja koko henkilöstölle.
- Muutosvalmiudella ennakoidaan ja varaudutaan tuleviin toiminnallisiin muutoksiin, myös hyvinvointialueen ja tulevan kaupunkiorganisaation toiminnan näkökulmista.
- Työnantajakuvaa edistetään sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän keinoin

Kaupungin elinvoima

Palvelulupaus: Porissa Suomen sujuvimmat prosessit

Perusturva: Odotusaika enintään 7 vuorokautta lääkärin kiireettömälle vastaanotolle asiantuntijan tehtyä hoidon tarpeen arvioinnin asiakkaan yhteydenoton yhteydessä.

Sivistystoimiala: Varhaiskasvatuspaikka tarjotaan kiireellisissä tapauksissa (ennakoimaton työllistyminen, opiskelupaikka, muutto ym.) viikon sisällä hakemuksen jättämisestä.

Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Porin kaavoituksen ja lupaprosessien palveluvaste alittaa C10-kaupunkien mediaanin.

Vapaa-ajan asunnon käyttötarkoituksen muuttaminen vakituiseksi asunnoksi

Elinvoima- ja ympäristötoimiala selvittää mahdollisuuden muuttaa vapaa-ajanasuntojen käyttötarkoitus vakituiseksi asunnoksi Porin kaupungin alueella. **Selvitys saatetaan kaupunginhallituksen käsittelyyn 30.9.2022 mennessä.**

Koulutus, osaaminen ja elinvoima

Porin kaupungin strategisena tavoitteena on oma yliopisto, joka voi toteutua kehittämällä ja modernisoimalla nykyistä yliopistokeskusmallia tai muita mahdollisia Porin ja Satakunnan edun mukaisia uusia yhteistyö- ja rakennemalleja. Lyhyellä aikavälillä tavoitteena on nykyisen yliopistokeskusmallin kehittäminen yhteistyössä emoyliopistojen ja muiden yliopistokeskusalueiden kanssa.

Selvitysmies Kalervo Väänänen laatiman satakunnan korkeakoulutuksen kehittämistä koskevan selvitystyön loppuraportissa esitetyn mukaisesti Porin kaupunki edellyttää lisäksi, että

- osaamisperusteista maahanmuuttoa lisätään;
- tekniikan alan ylioppilaspohjaisia aloituspaikkoja lisätään;
- sote-alan koulutuksen lisäämistarpeeseen vastataan ylioppilaspohjaisen sosiaalityön koulutuksen käynnistämällä ja sote-henkilöstön täydennyskoulutuksella;
- vuorovaikutusta Porin yliopistokeskuksen emoyliopistojen kanssa tiivistetään tutkimus- ja koulutusohjelmien kehittämiseksi erityisesti mineraaliklusterissa.

Osaamisperusteinen maahanmuutto

Osaamisperusteisella maahanmuutolla tarkoitetaan koulutus- ja työperäistä maahanmuuttoa. Tilastokeskuksen uuden alueellisen väestöennusteen 2021-2040 mukaan Satakunnan väestö vähenisi 24.900 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä. Satakunnan vähenemä olisi maakunnallisesti toiseksi suurin Kymenlaakson jälkeen. Väestö vähenisi kaikissa satakuntalaisissa kunnissa.

Satakunnalla on kuitenkin vahva aluetaloudellinen perusta: maakunta on maan kärkiluokkaa aluetalouden, viennin, työllisyyden, työpaikkakehityksen ja investointien määrän osalta. Tästä huolimatta maakunnan demografinen rakenne on haavoittuva, joten negatiivista kehitystä voidaan lieventää vain maakunnan keskeisten toimijoiden tavoitteellisella yhteistyöllä. Tämä tarkoittaa maakunnallisen tavoitteen asettamista osaamisperusteiseen maahanmuuttoon ja tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavien toimenpiteiden ja vastuunjaon määrittämistä.

Porin kaupunki on valmis sitoutumaan edellä tarkoitettuun yhteistyöhön ja edelleen asettamaan kaupunkikonsernin eri asteisille koulutuksen järjestäjille ne sisällölliset ja toiminnalliset tavoitteet, joilla osaamisperusteista maahanmuuttoa pystytään lisäämään.

Ekosysteemisopimus ja kehittämishankkeet

Porin kaupunki osallistuu aktiivisesti erilaisiin alueen koulutustarjonnan ja osaamisen kehittämisen painopisteitä tukeviin kehittämisverkostoihin alueellisesti sekä kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Verkostojen avulla saadaan luotua tärkeitä kumppanuuksia ja varmistetaan, että käytössä on aina uusien tietojen kehittämissä pohjaksi. Toiminnalla varmistetaan myös, että Porin ja Satakunnan alueen koulutuksen ja osaamisen kehittäminen kilpailee muiden alueiden kanssa tasavertaisesti erilaisista koulutuksen ja osaamisen kehittämiseen suunnatuista kehittämisrahoituksista. Näiden avulla pystytään pitämään huoli siitä, että alueen koulutustarjonta on laadukasta ja houkuttelevaa, palvelee alueen tarpeita sekä pärjää vertailussa Suomen muiden alueiden koulutustarjontaan. Myös investoinnit alueen TKI-toimintaan ja yritysten kasvuun lisääntyvät. Toiminnassa hyödynnetään Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 ohjelman rahoituksia.

Porin kaupungin ekosysteemisopimus

Porin kaupunki on yliopistokeskuskaupunkina mukana valtion ja kaupunkien välisessä ekosysteemisopimus -ohjelmassa. Valtion ja yliopisto- sekä yliopistokeskuskaupunkien välisillä sopimuksilla kehitetään innovaatiotoiminnan ekosysteemejä eli tiiviitä yhteistoimintaverkostoja, vahvistetaan osaamiskärkeä sekä lisätään TKI-toiminnan vaikuttavuutta. Kaupunkien isot tulevaisuusinvestoinnit ja hankinnat voidaan sopimuksilla valjastaa tehokkaasti innovaatiotoimintaan. Porin ekosysteemisopimuksen kehittämiskärjiksi on valittu teknologiametallit ja kiertotalous sekä automaatio- ja robotiikka. Ekosysteemisopimukseen liittyvän kehittämistoiminnan myötä Porin kaupungilla tulee olemaan merkittävää osaamiseen, TKI-toimintaan ja kasvuun liittyvää hanketoimintaa ohjelmakauden ajan vuosina 2021-2027.

Uuden rakennerahastokauden 2021-2027 käynnistyminen on viivästynyt ja tämä on vaikuttanut myös ekosysteemisopimuksen toimeenpanoon. Ohjelmat saadaan käynnistettyä vuoden 2022 alkupuolella. Tällöin on käytettävissä myös vuodelle 2021 varattu rahoitus.

Ekosysteemisopimuksella tavoitellaan alueen TKI-toiminnan, investointien ja yritysten kasvua. Pää tavoitteet painopistealueittain ovat:

- Teknologiametallit ja kiertotalous: Teollisten investointien kasvaminen ja Meri-Porin uudelleen teollistaminen
- Automaatio ja robotiikka: Asiantuntijoiden määrä alueella lisääntyy sekä yritysten liikevaihto ja TKI-toiminnan volyymin kasvaa.

Vuositasolla valtion ja EAKR-rahoitusten osuus Porin ekosysteemisopimuksen kokonaisbudjetista on 60 % (450 000 €) ja kaupungin osuus on 40 % (300 000 €). Kaupungit ja niiden innovaatiotoimijat voivat hakea ekosysteemisopimusten toteuttamista tukeviin toimenpiteisiinsä lisäresursseja EU:n ohjelmakokonaisuuksista. Näiden toteuttamiseen on varattu kaupungin talousarviossa vuositasolla 100 000 €.

Suomen kestävän kasvun ohjelma

Porin kaupungin perustama **Osaaminen ja työllisyys -työryhmä** koordinoi alueen osaamiseen ja koulutukseen liittyvää kehittämistoimintaa. Työryhmä kartoittaa painopisteeseen liittyviä tarpeita ja karsii kehittämistyön päällekkäisyyksiä. Lisäksi työryhmä seuraa EU:n alue- ja rakennepolitiikan sekä EU:n elpymisvälineeseen liittyviä rahoitushakuja ja varmistaa, että kaikki alueen toimijat saavat näistä ajantasaista tietoa ja pystyvät hankkimaan rahoitusta ajankohtaisiin kehittämishankkeisiin. Työryhmään kuuluvat Porin kaupungin lisäksi alueen koulutusorganisaatiot ja Prizztech. Työryhmä toimii yhteistyössä ekosysteemisopimuksen johtoryhmän kanssa.

Tavoite:

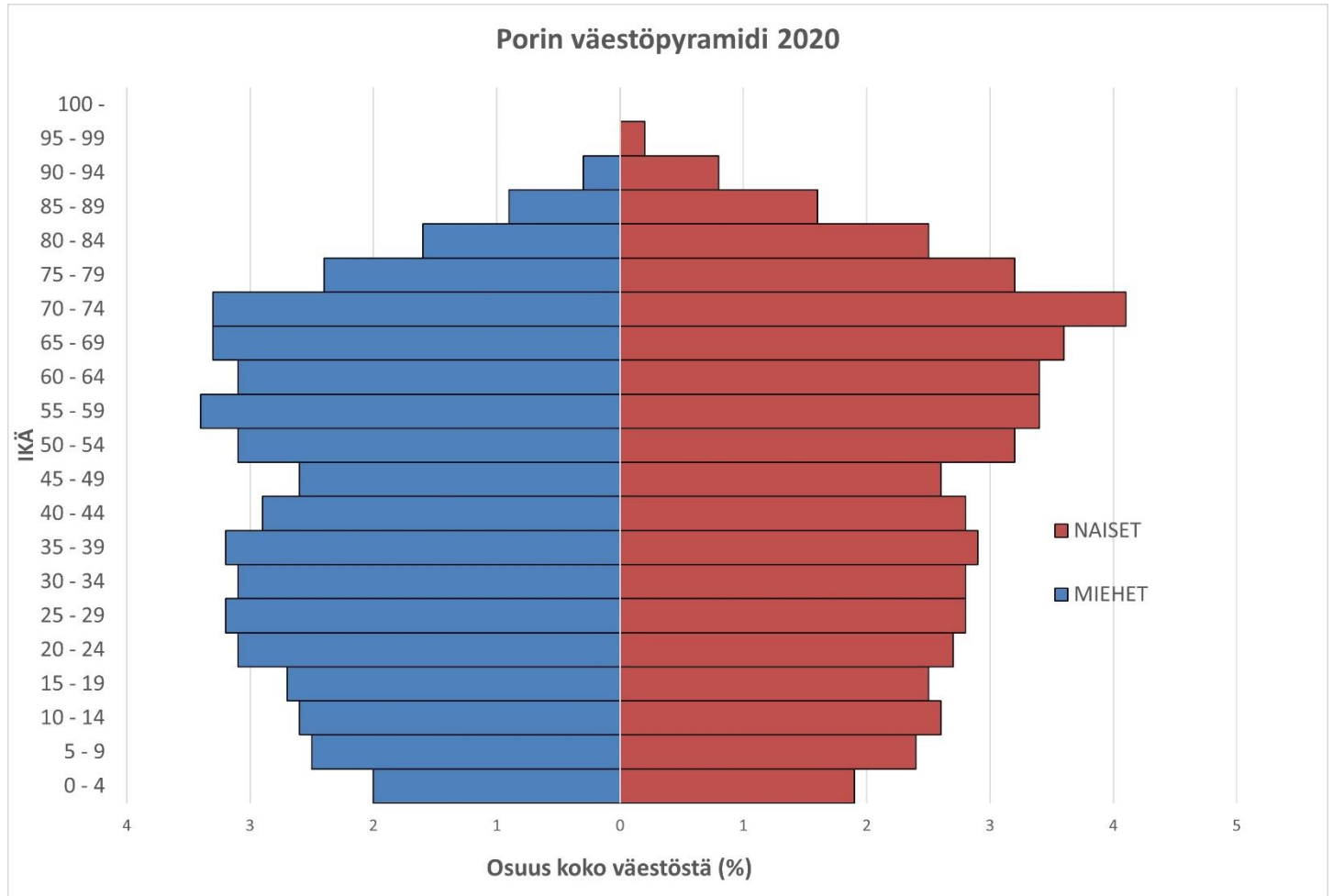
- Alueen koulutusorganisaatiot ja innovaatiotoimijat lisäävät yhteistyötä ja kehittämistoimintaa koulutukseen, osaamiseen ja elinvoimaan liittyvissä kehittämiskohteissa.

Intelligent Cities Challenge

Porin kaupunki osallistuu Euroopan komission aloitteesta syntyneeseen **Intelligent Cities Challenge (ICC)** -ohjelmaan ja siihen liittyvään **Skills Pact** -sopimukseen. ICC-ohjelman tavoitteena on tukea kaupunkien vihreää siirtymää, työllisyyttä, digitalisaatiota ja koulutuksen kehittämistä koronan jälkeisessä ajassa. ICC-ohjelmassa on mukana 136 eurooppalaista kaupunkia ja se kestää vuoden 2022 loppuun. Porin tavoitteena ICC-ohjelmassa on kaupungin kiertotalouden strategian valmistuminen toimenpiteineen.

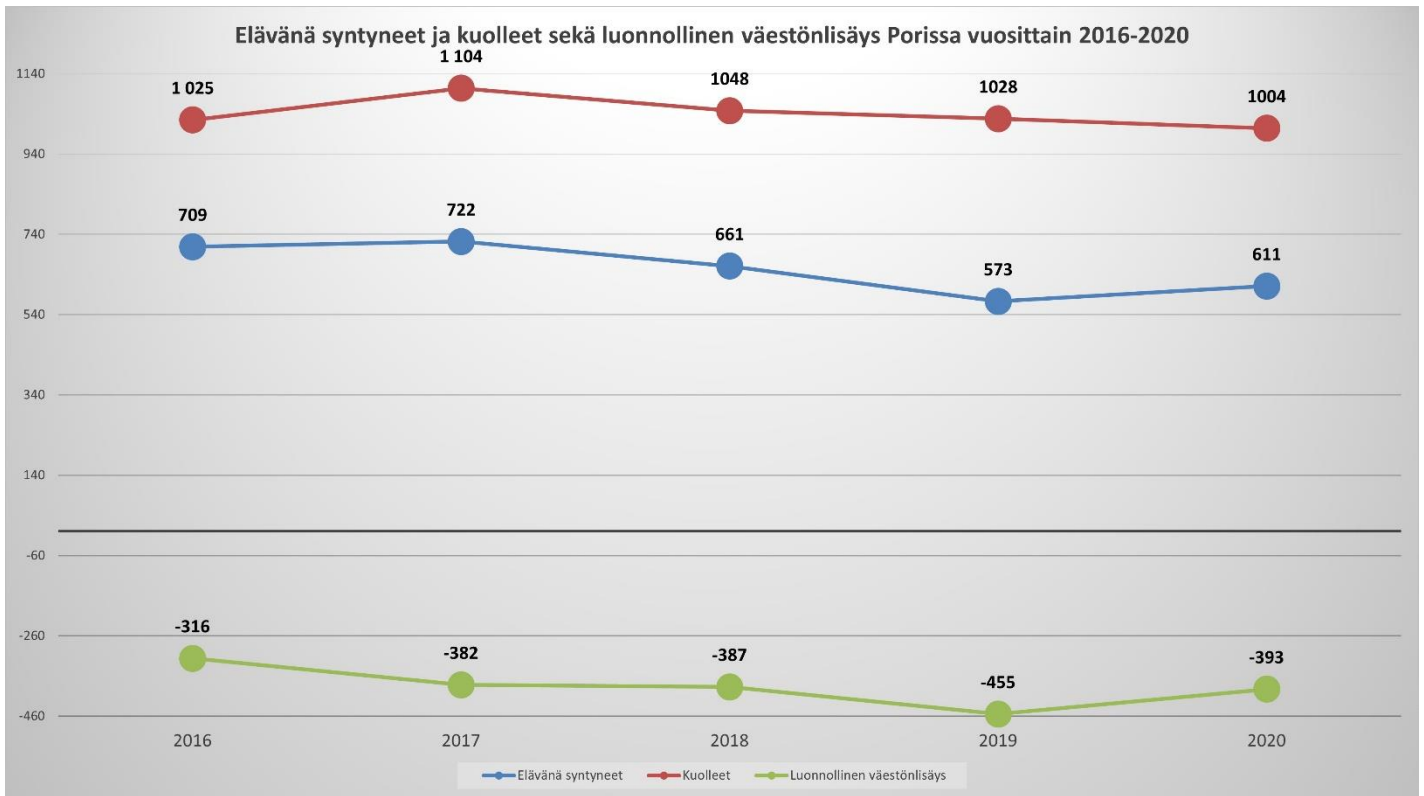
Väestönkehitys Porissa

Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden voimakas väheneminen on tosiasia, joka koskettaa suurinta osaa suomalaisista kunnista ja kaupungeista. Yleisesti väestönkasvu on keskittynyt voimakkaasti suurimmille kaupunkiseuduille, kun samaan aikaan valtaosa kunnista on menettänyt väestöään. Tämä kehitystrendi tulee Tilastokeskuksen ennusteen mukaan vahvistumaan entisestään. Porin väestönmuutoksen haasteena on myös väestön ikääntyminen, joka näkyy mm. alla olevasta väestöpyramidista, jossa on laskettu naisten ja miesten osuus ikäryhmittäin koko väestöstä (kuva 1).

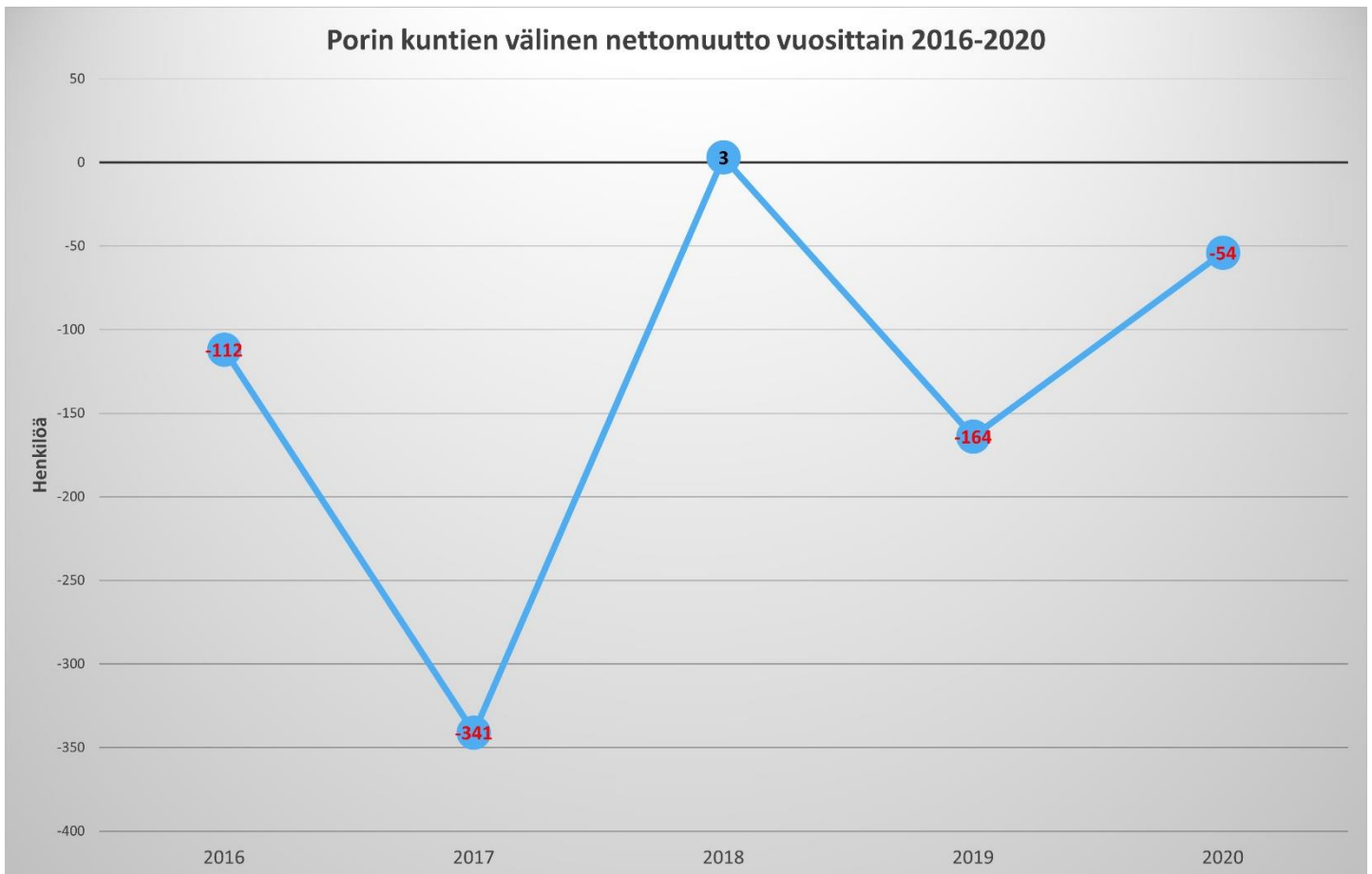
Kuva 1. Porin ikä- ja sukupolirakenteen pyramidimalli 2020

Porissa vuonna 2020 syntyneiden määrä oli kasvussa; kasvua oli 38 syntynyttä enemmän edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Kuvassa 2. on nähtävissä, että luonnollinen väestökasvu koheni vuoteen 2019 verrattuna, kun syntyneiden määrä kasvoi ja kuolleiden määrä vähentyi samaan aikaan.

Kuva 2. Elävänä syntyneet, kuolleet ja luonnollinen väestönlisäys vuosittain 2016-2020

Kuntien välinen kokonaisnettomuutto eli kuntien välisen tulo- ja lähtömuuton erotus vaihtelee voimakkaasti eri ajanjaksoina. Vuoden 2019 notkahduksen jälkeen nettomuutto on ollut tasaantumassa (Kuva 3.). Vuonna 2020 nettomuutto oli kohentunut 110 muuttajalla vaikka tosin oltiin vielä muuttotappiolla.

Kuva 3. Kuntien välinen nettomuutto yhteensä vuosittain 2016-2020

Kuvassa 4. graafi kuvaa määrällistä nettosiirtolaisuutta eli nettomaahanmuuttoa Porissa 2016 ja 2020 välisenä aikana. Nettomaahanmuutolla tarkoitetaan maahanmuuton ja maastamuuton välistä erotusta. Pori on saanut muuttovoittoa maahanmuutosta vuosittain viimeisen 10 vuoden aikana, ja on ollut Porin väestökehityksen dynaamisin osatekijä. Pori sai vuonna 2019 muuttovoittoa nettomaahanmuutosta +138 ja vuonna 2020 jo +208 henkilöä.

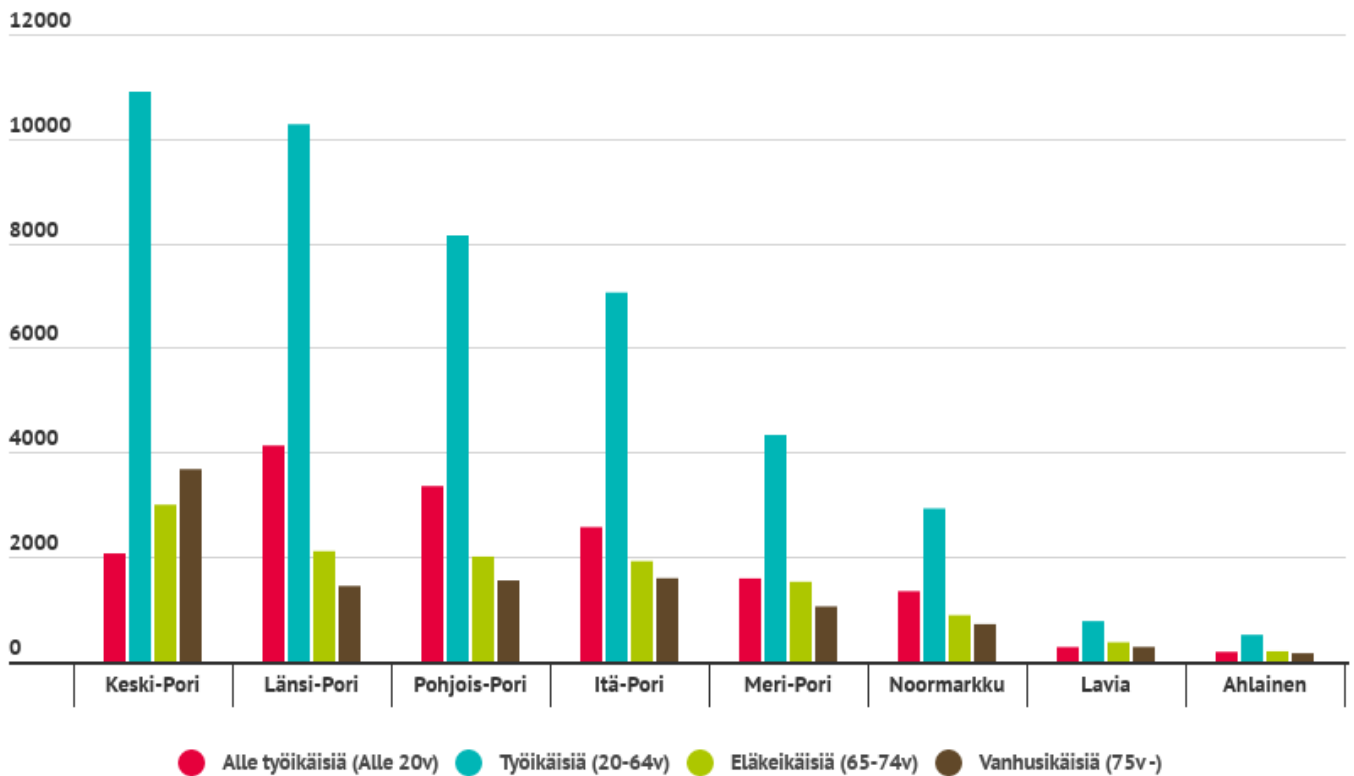
Kuva 4. Porin nettomaahanmuutto yhteensä vuosittain 2016-2020

Palvelualueet ja niiden väestörakenne

Ahlainen, Itä-Pori, Keskusta, Lavia, Länsi-Pori, Meri-Pori, Noormarkku, Pohjois-Pori

Porin palvelualueiden väestön määrä poikkeaa suuresti toisistaan. Suurimman, Keski-Porin ja pienimmän, Ahlaisten ero on merkittävä. Tämä näkyy myös alueiden väestörakenteessa. Keski-Porin ja Länsi-Porin työikäisten määrä ovat melko samat. Keski-Porin väestörakenteessa erottuu selvästi kuitenkin eläke- ja vanhusikäisten suurempi määrä, minkä voi tulkita myös lähipalveluiden saatavuudella Keski-Porin alueella. Länsi-Porin, Pohjois-Porin ja Itä-Porin iäkkäiden määrät ovat samanlaisia vaikka toisaalta työikäisten määrät vaihtelevat suuresti. Tämä heijastuu silloin myös alueen huoltosuhteeseen negatiivisesti. Suurimmat ongelmat huoltosuhteessa on erityisesti Laviassa ja Ahlaisissa, jossa työikäisten määrä suhteessa alle työikäisiin ja eläke- ja vanhusikäisten määrään on pieni.

Väestörakenne Porin palvelualueilla 9/2021

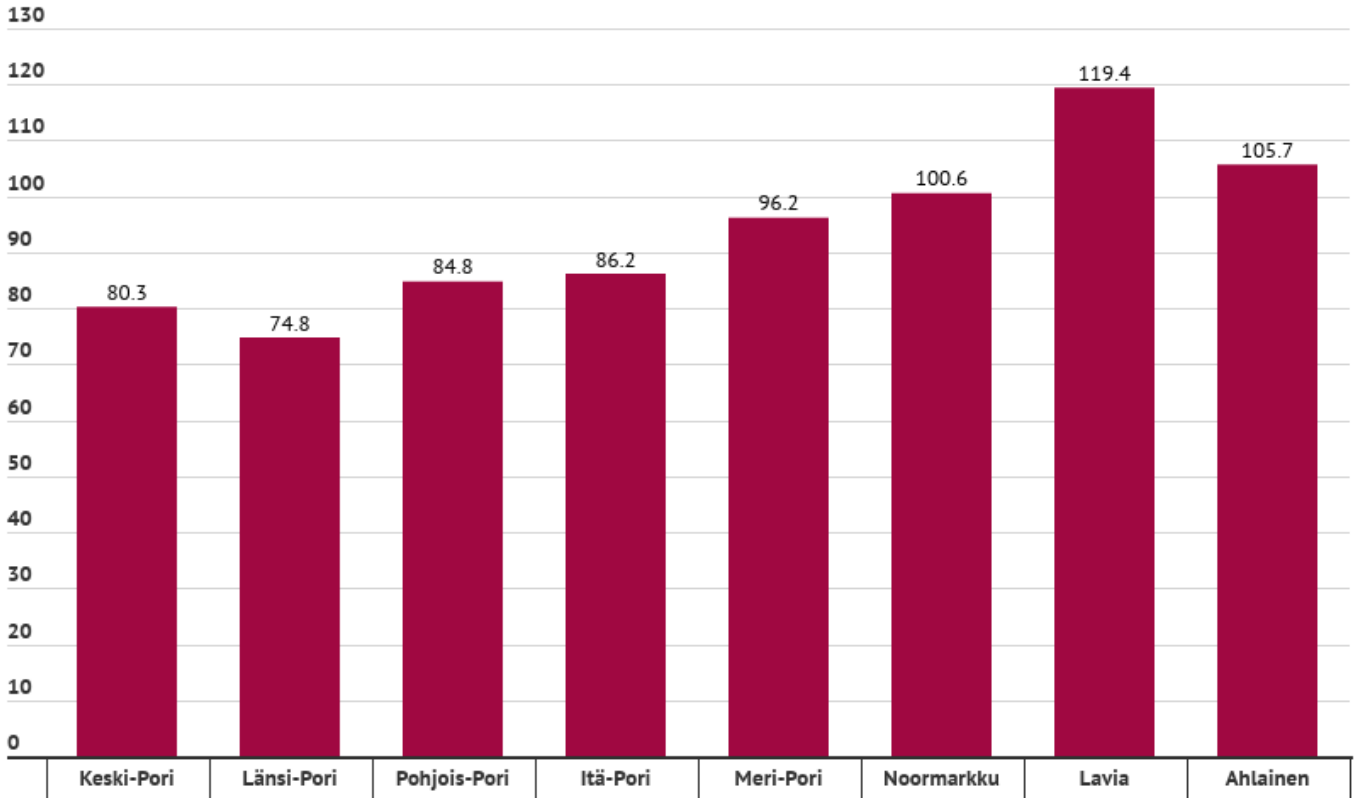

Kuva 5. Väestörakenne Porin palvelualueilla syyskuussa 2021

Kaikilla Porin palvelualueilla huoltosuhte ylittää kuntien keskimääräisen arvon 61 sataa työikäistä kohti. Paras tilanne on Länsi-Porin palvelualueilla, jossa on myös vähiten vanhusikäisiä työikäisiin nähden. Toisaalta alueella on myös eniten alle 20-vuotiaita. Heikoin tilanne on Laviassa ja Ahlaisissa, jossa lasten ja iäkkäiden määrä ylittää työikäisten määrän, jossa väestöllinen huoltosuhte on reilusti yli sadan.

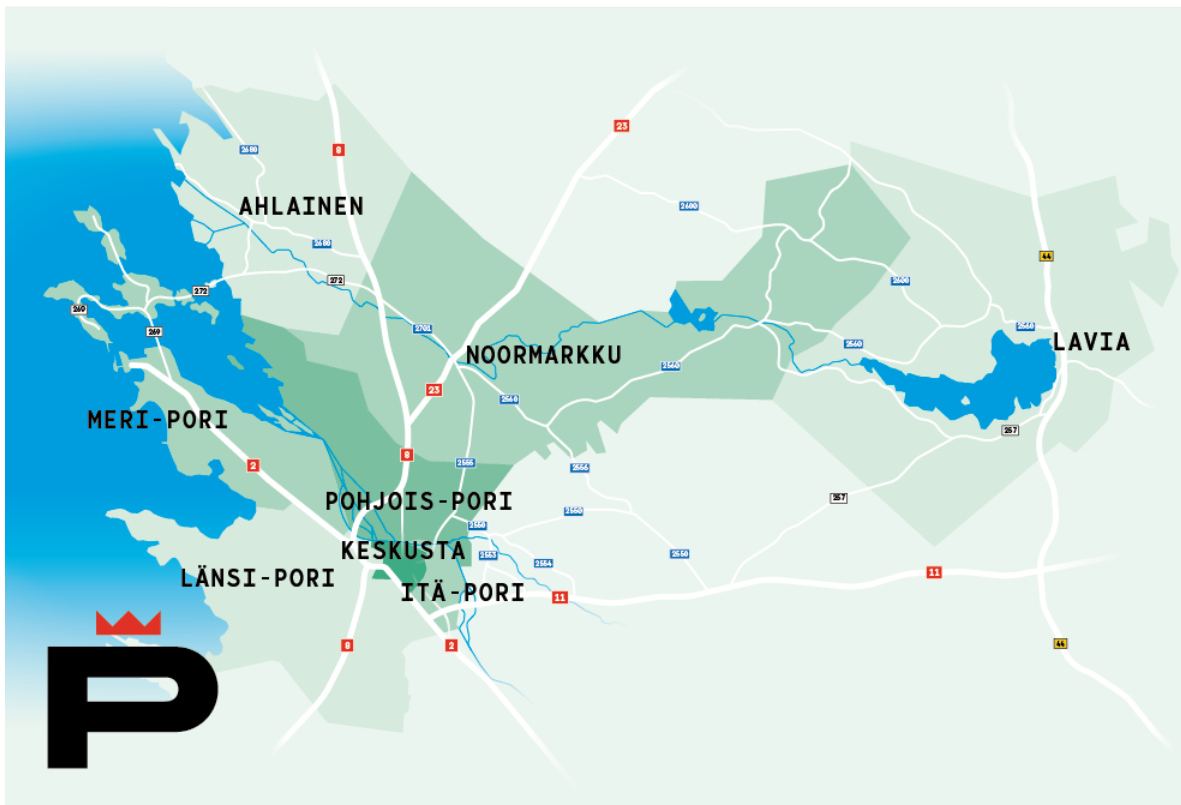
Demografinen huoltosuhte Porin palvelualueilla 9/2021

Kuva 6. Väestöllinen huoltosuhte Porin palvelualueilla syyskuussa 2021

Alle kouluikäisten muutosta palvelualueilla voi tarkastella sivulla: <https://palvelualueet-pori.hub.arcgis.com/>

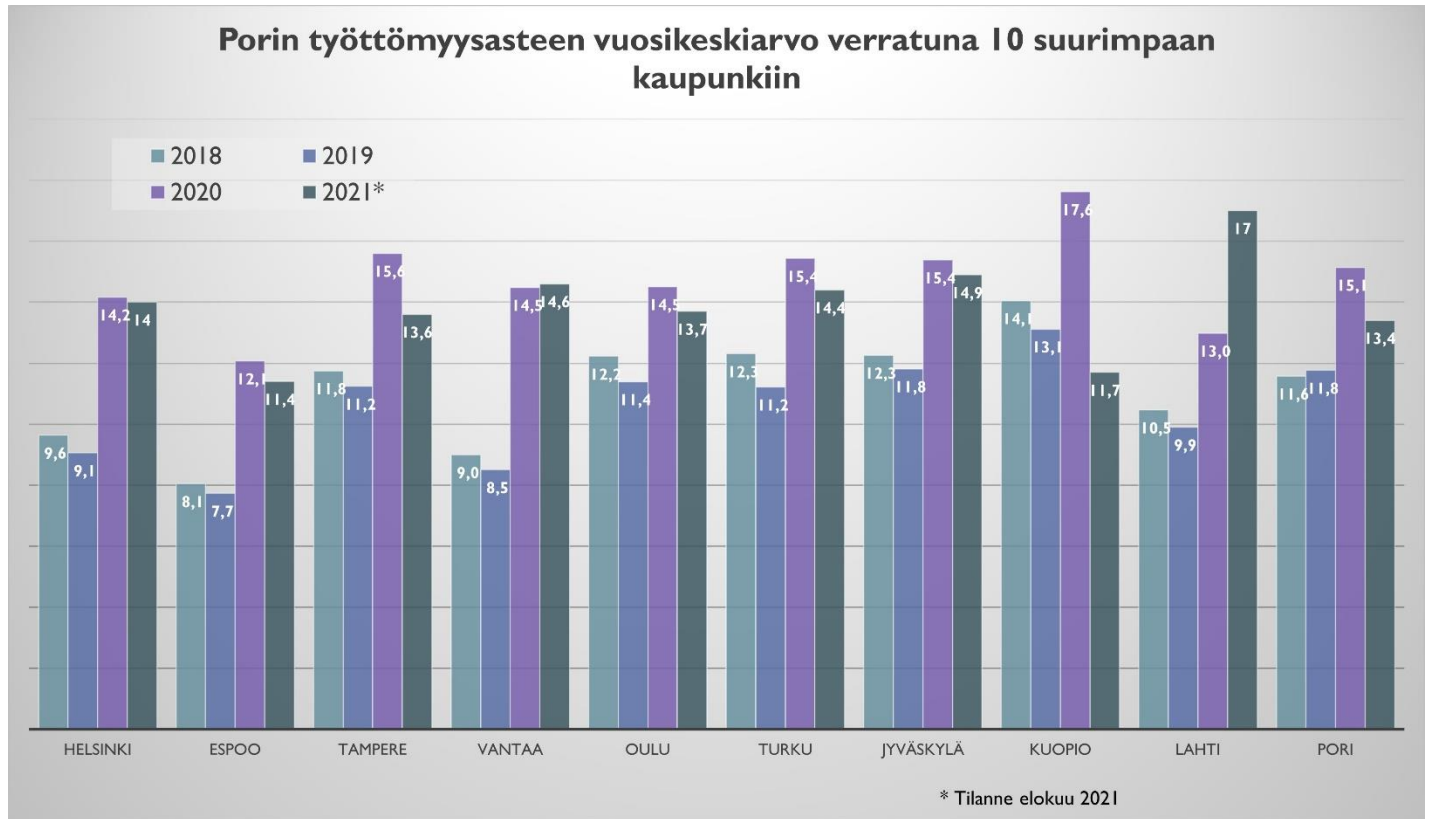
[Yksityiskohtaisempaa tilastografiikkaa Porista ja vertailukaupungeista](#)

[Palvelualueiden tarkat kartat](#)

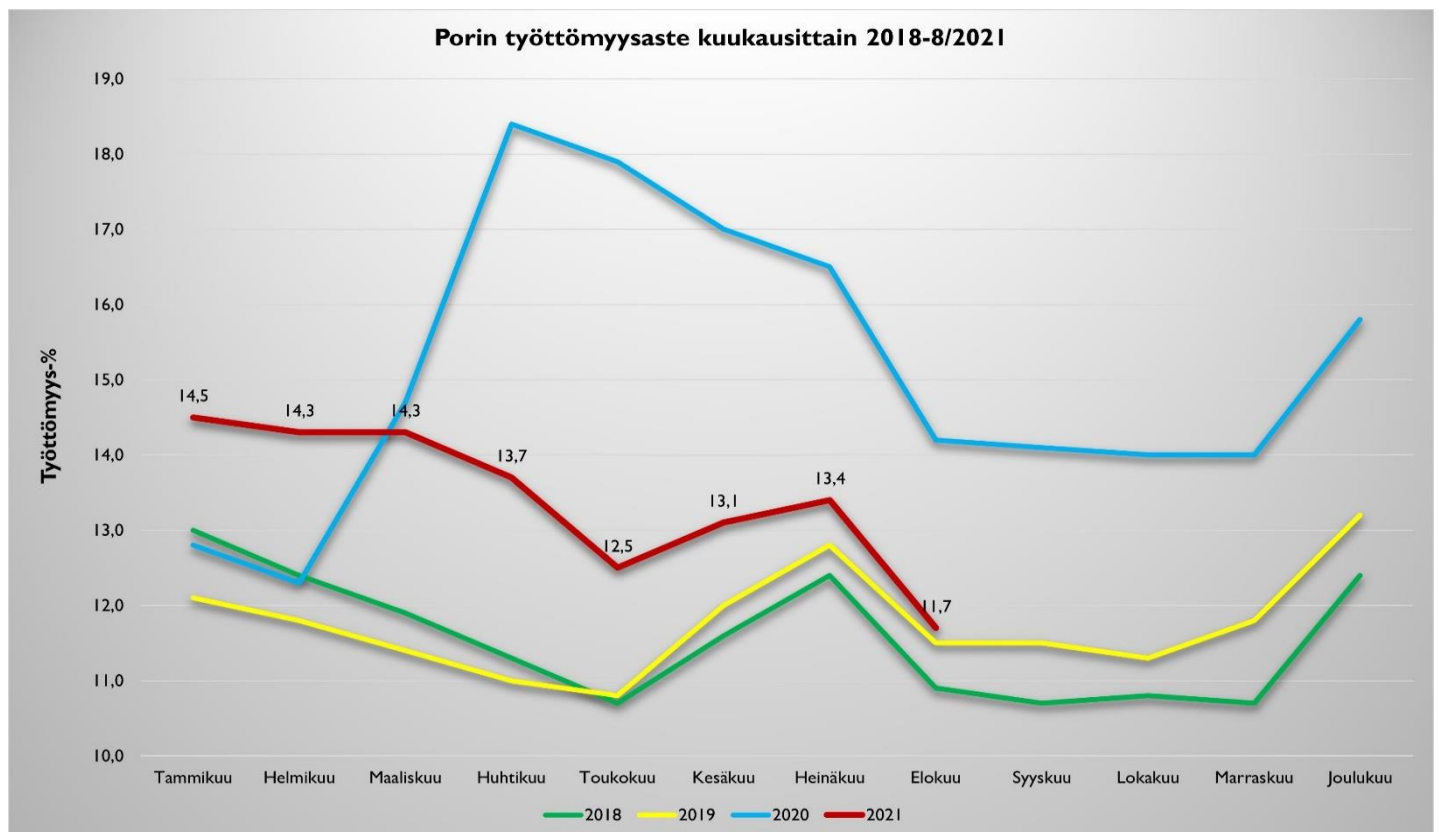
Työllisyys

Vuonna 2021 Porin työttömyyden trendi ollut selvästi laskeva, mutta maltillisemmin kuin suurissa kasvukeskuksissa, joiden elinkeinorakenteessa palvelut näyttävät Poria suurempaa osaa. On lähes historiallista, että Porin työttömyys on alempi kuin Helsingissä.

Kuva 7. Porin työttömyysasteen vuosikeskiarvo verrattuna kymmeneen suurimpaan kaupunkiin 2019-8/2021

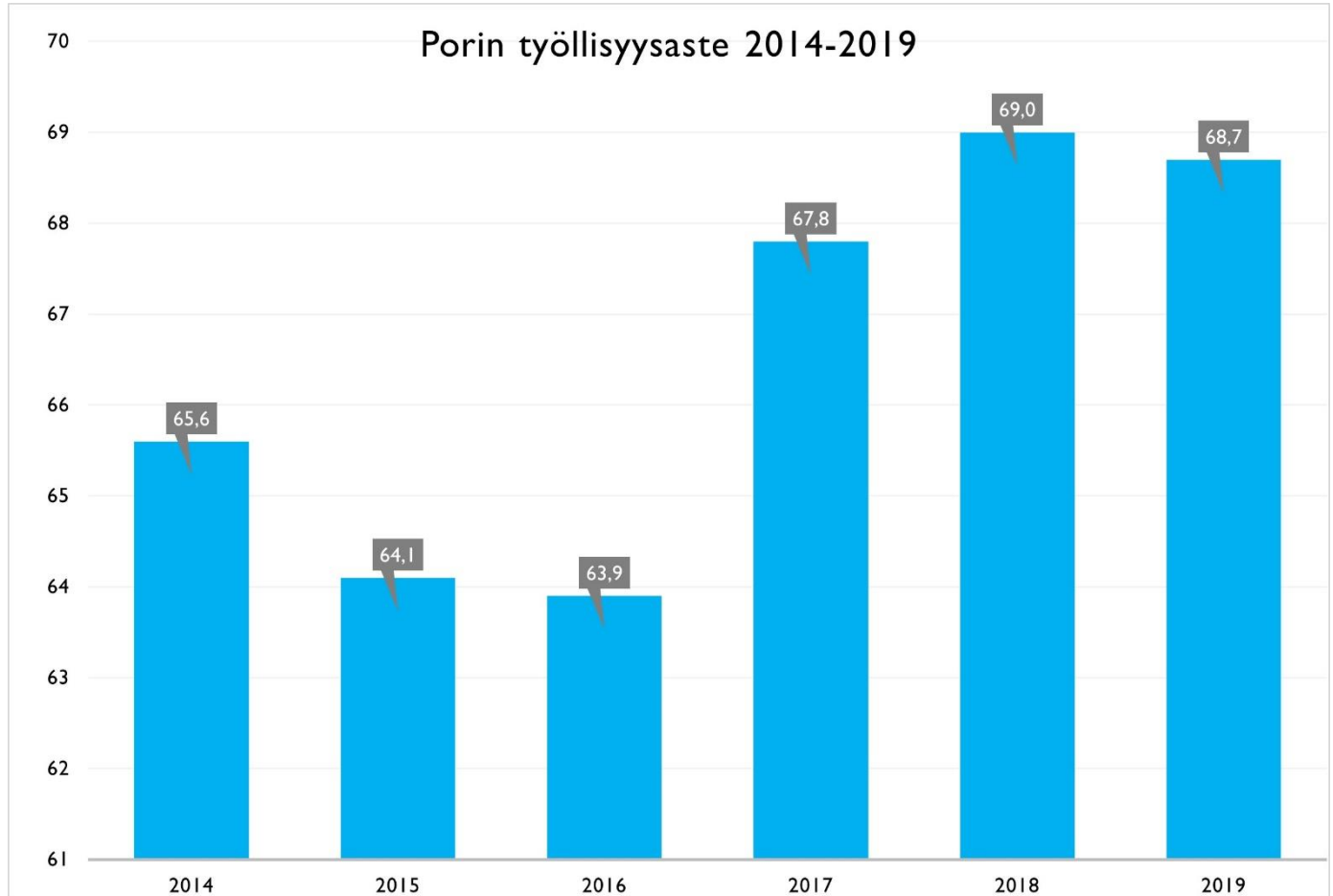
Viimeisimmän tilaston (8/2021) mukaan Porin työttömyysaste oli 11,7 % (8/2020 14,2 %). Tampereen työttömyysaste oli elokuussa 12,3 % ja Turun 13,5 %. Helsingin työttömyysaste oli 12,8 %. Huolestuttavaa on pitkäaikaistyöttömyyden kasvaminen.

Kuva 8. Porin työttömyysaste kuukausittain 2018-8/2021

Vuodesta 2021 alkaen Pori osallistuu yhdessä Ulvilan ja Kokemäen kanssa työllisyyskokeiluun, jossa TE-toimiston tehtäviä, vastuita ja resursseja siirretään kaupungille kaikkien Kelan työttömyysturvaetuuksia saavien sekä kaikkien alle 30-vuotiaiden ja vieraskielisten asiakkaiden työllistämiseksi. Porissa asiakaskuntaan kuuluu n. 4800 henkilöä. Erityisesti panostetaan yritysyhteistyön kehittämiseen, jotta yritysten kasvun esteenä oleviin piilotyöpaikkoihin löydetään tekijöitä ja toisaalta voidaan varautua yritysten tuleviin työvoimatarpeisiin.

Hallitus linjasi 2021 puoliväliriihessään työvoimapolitiikan pysyvistä palvelurakenteesta, jossa TE-palvelut tultaisiin kokonaan siirtämään kunnille. Siirto tapahtuisi vuoden 2024 aikana. Linjausten mukaan palvelualueella tulee olla työvoiman määrä vähintään 20000 henkilöä, jolloin Satakunnassa ainoastaan Pori täyttää tämän vaatimuksen. Siksi tulemme näkemään työllisyyspalvelujen toteutuksessa erilaisia kuntayhteenliittymiä. Uudistuksen tavoitteena on nopeampi työllistyminen, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla.

Verotulot

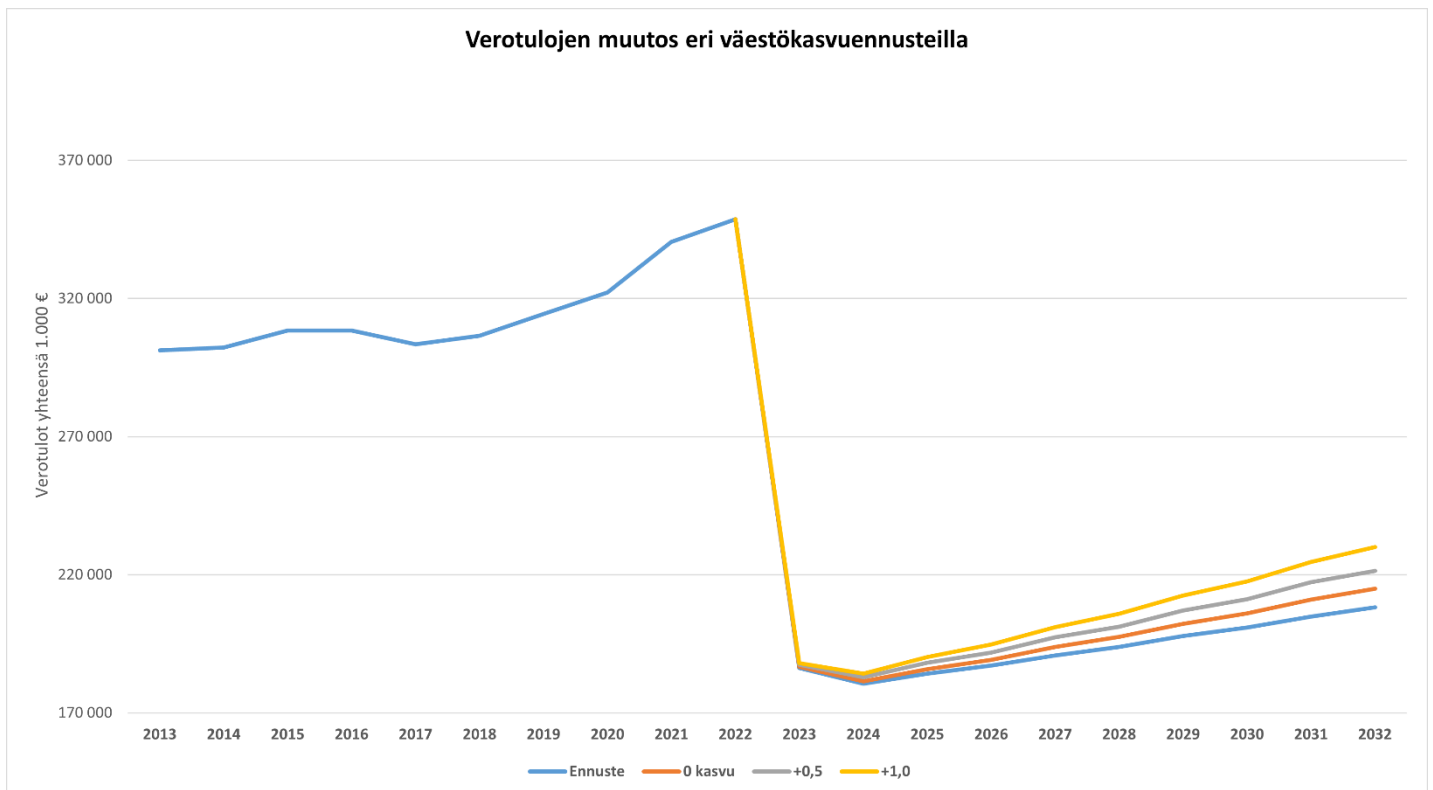
Väestöennusteen mukaan Porin asukasmäärä laskee hitaasti. Laskua tapahtuu erityisesti nuorissa ja työikäisissä kun taas eläkeikäisten määrä kasvaa. Väestön väheneminen näkyy verotulojen kehityksessä. Jos työikäisten määrän vähenemistä voitaisiin hidastaa, tai jopa kääntää kasvuun, tällä olisi iso vaikutus verotulotulojen kehitykseen. Verotulojen kasvun kannalta merkittävintä olisi uusien työpaikkojen synty seutukunnalle.

Seutukunnan elinkeinorakenne vaikuttaa verotuloihin. Korkean tuottavuuden ja osaamistason toimialoilla on korkeampi palkkataso. Työpaikkojen siirtymä korkean tuottavuuden aloilta matalamman tuottavuuden aloille tulee pysäyttää. Taivoiteltavan väestökasvun lisäksi pitää pyrkiä nostamaan koulutustasoa sekä luomaan kasvun edellytyksiä korkean tuottavuuden aloilla. Teollisuuden investointiympäristöä parantamalla saadaan menetettyjä teollisuustyöpaikkoja korvattua uusilla. Korkeammin koulutettu työvoima houkuttelee alueelle korkeaa osaamistasoa edellyttäviä yrityksiä.

Sote-uudistuksen rahoitus muuttaa merkittävästi kuntien verotuloja vuodesta 2023 alkaen. Kuntaveroprosentista leikataan yli puolet ja siirretään valtionverotukseen. Lopullinen leikkaus tarkentuu vuoden 2022 aikana. Samoin yhteisöveron kuntaosuudesta leikataan kolmannes hyvinvointialueiden rahoitukseen. Kiinteistöverotus säilyy ennallaan. Kiinteistöveron suhteellinen painoarvo verotuloista nousee huomattavasti. Ansiotuloverojen vähennysjärjestelmään suunnitellut muutokset parantavat kunnallisveron tuottoa, mutta vaikutus kokonaisuuteen ei ole kovin suuri.

Vuosina 2023 – 2026 tilitetään vanhojen vuosien veroja vanhoilla veroprosenteilla ja jako-osuuksilla. Nämä parantavat verokertymää erityisesti vuonna 2023 noin 10 M€ uuteen normaalitasoon verrattuna. Tämä parannus pienenee tulevina vuosina ja pysyvä uusi verotaso saavutetaan vuonna 2026. Näillä vanhoilla veroilla on merkitystä vuosina 2023 ja 2024, mutta sen jälkeen korotusvaikutus on marginaalinen.

Tulevien vuosien verotulojen ennustamiseen liittyy aina suuria epävarmuustekijöitä. Asukasmäärän kehityksen kääntymisen edes lievästi positiiviseksi toisi tuntuva kasvua verotulojen kehitykseen. Alla olevassa kuvaajassa on esitetty tätä.

Verotulo 1.000 €	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ennuste -0,4 %	322 114	340 507	348 689	186 173	180 581	184 195	187 112	190 857	193 879	197 759	200 891
0 kasvu			348 689	186 729	181 352	185 745	189 234	193 818	197 458	202 241	206 040
+0,5 kasvu			348 689	187 353	182 851	188 182	191 819	197 411	201 226	207 093	211 095
+1,0 kasvu			348 689	187 981	184 258	190 155	194 761	200 994	205 862	212 451	217 596

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite: Kilpailukyvyyn ja elinvoiman kannalta olennaisiin kärkikohteisiin panostaminen ja tavoitteiden edistäminen

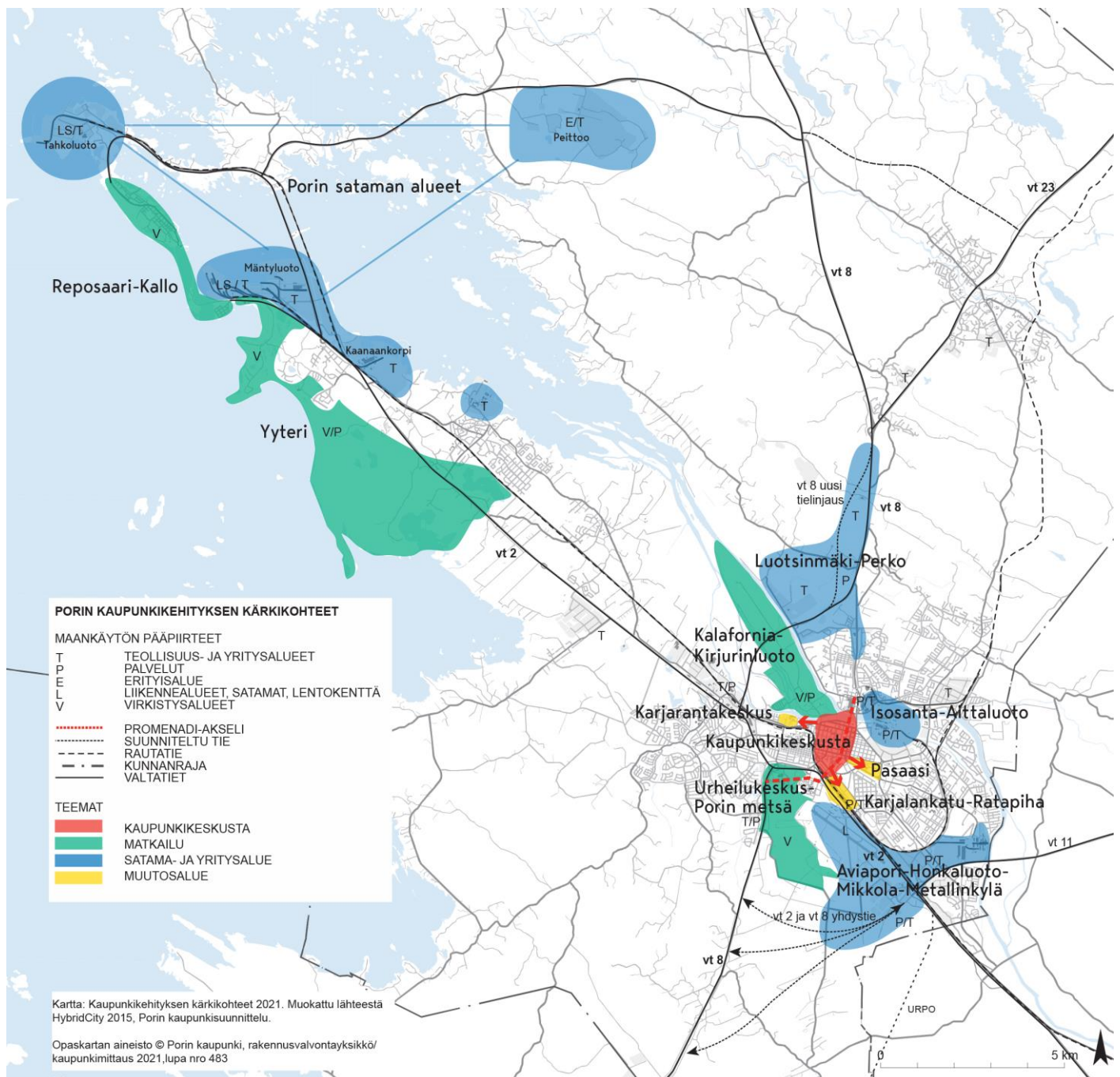
1. Kaupunkikehityksen 12 kärkikohteen toimintamallin käyttöönotto

Kaupunkikehityksen kärkikohteet

Toimialat ylittävä kaupunkikehitysryhmä on valmistellut toimintamallin, jossa kaupunkikehittämisen kärkikohteiksi on nostettu 12 kehittämistavoitteiden ja hallittavuuden kannalta tarkoituksenmukaista aluetta:

Porin sataman alueet
Luotsinmäki-Perko
Isosanta-Aittaluoto
Aviapori-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä
Reposaari-Kallo
Yyteri

Kalafornia-Kirjurinluoto
Urheilukeskus-Porin metsä
Kaupunkikeskusta
Karjarantakeskus
Pasaasi
Karjalankatu-Ratapiha

Seuraavalla sivulla on esitetty kaupunkikehityksen kärkikohteen lyhyet kuvaukset teemoittain kartan kohteissa ylhäältä alas edeten.

Satama ja yritysalueet	
Porin sataman alueet	Porin satamien vahvuksina ovat syvät ja jäättömät väylät. Näitä vahvuuksia tukevat satamiin johtava sähköinen raideliikenne ja valtatie. Alueilla on laajentumistilaa, jota markkinoidaan sataman palveluita tarvitsevalle liike- ja teollisuustoiminnalle.
Luotsinmäki-Perko	Porin keskustan pohjoispuolelle valtatie 8 varrelle on valmisteltu asemakaava, jossa on osoitettu tontteja paljon tilaa vaativalle liiketoiminnalle. Tavoitteena on, että neuvottelut maankäyttösopimuksista saatetaan mahdollisimman pian loppuun, minkä jälkeen asemakaava saatetaan päätöksentekoon.
Isosanta-Aittaluoto	Keskustan tuntumassa joen molemmin puolin on kaupungille tärkeää teollista toimintaa. Joen pohjoispuolella on solmittu Konepajanrantaa koskevan kaavoituksen aloittamissopimus. Tarkoituksena on luoda olosuhteet alueen monipuolisemmalle käytölle siten, että nykyinen teollinen toiminta voi jatkua alueella. Osana asemakaavan valmistelua osoitetaan varaus yleiskaavassa olevalle siltayhteydelle ja selvitetään uusia ratkaisuja Konepajanrannan ja Aittaluodon raskaan liikenteen reiteille.
Aviaporin-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä	Alueella on toisiinsa kytkeytyneinä teknologiametalliteollisuutta Metallinkylässä, kaupan suuryksiköitä Mikkolassa, logistiikan toimijoille suunnattu yritysalue Honkaluodossa ja lentokentän ympärille rakentuva kehitysalue Aviapori, johon lasketaan myös lentokentän eteläpuolella olevat Suomen Ilmailuopisto ja Länsi-Suomen pelastusharjoitusalue. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että alueen houkuttelevuutta lisätään entisestään yhdistämällä valtatie 2 ja 8 (ks. karttakuva edellisellä sivulla).
Matkailu	
Reposaari-Kallo	Reposaari ja Kallo ovat matkailijoiden ja paikallisten suosiossa, mutta niiden palvelut eivät kaikilta osin vastaa nykyvaatimuksia. Markkinoinnin näkökulmasta nämä kohteet luetaan osaksi Yyterin kokonaisuutta varsinkin siitä näkökulmasta, että ne ovat portteja Selkämeren kansallispuistoon. Erityisesti näiden kohteiden saavutettavuus polkupyörällä on kehittämisen kohteena. Kallon osalta asemakaava on vanhentunut ja sen muuttaminen aloitetaan vuonna 2021.
Yyteri	Yyterin kehittämisessä toteutetaan vuonna 2020 hyväksyttyä Yyterin matkailun kasvuohjelmaa. Tavoitteena on kasvattaa majoituskapasiteettia, saada alueelle uusia toimijoita ja tapahtuma sekä ihmisiä houkuttelevia wow-elämyksiä. Vuoden 2022 päätelmä on Yyterin saavutettavuuden parantaminen.
Kalifornia-Kirjurinluoto	Kirjurinluodon ja kansallisen kaupunkipuiston lisäksi Kaliforniassa on matkailun kehittämispotentiaalia. Näitä alueita kehitetään kokonaisuutena.
Urheilukeskus ja Porin metsä	Urheilukeskus ja Porin metsä ovat Suomen mittakaavassa jo nyky muodossa ainutlaatuinen kokonaisuus. Vielä kuitenkin aluetta voidaan saada toimivammaksi ja viihtyisämmäksi. Palloiluhallin valmistelu on ensisijainen toimenpide vuonna 2022.
Kaupunkikeskusta	
Kokonaisuus	<p>Kaupunkikeskustan nykytilanne muistuttaa Yyterin tilannetta noin viisi vuotta sitten. Kaupungin eri toimijat ja Porikorttelit-nimen alla toimiva Porin kaupunkikeskusta ry tekevät kaupunkikeskustan eteen töitä mahdollisuuksiensa mukaan, mutta kokonaisuuden johtamista ei ole annettu yhden tahon tehtäväksi. Kaupunkikeskustaan kaivataan lisää elämää ja siinä tarkoituksessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • täydennys- ja lisärakentamista • käyttötarkoituksen muutoksia • asumisen kehitys- ja pilottikohteita • kaupan, palveluiden, kulttuurin, tapahtumien, matkailun, hallinnon ja vapaa-ajanvieton vetovoiman ja toimintaedellytysten parantamista • kestävästä kaupunkisuunnittelusta ja kaupunkivihreää • sisäisen ja ulkoisen saavutettavuuden parantamista, tavoitteena 10 minuutin kävelykaupunki • hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden tuottamista • ympärivuotisen viihtyisyyden ja elävyyden lisäämistä.

Muutosalueet	
Karjarantakeskus	Karjarantakeskuksella tarkoitetaan joen varressa olevaa aluetta asuntomesualueelta keskustaan päin. Alueella olevat teollisuushallit ovat konepajakäytössä. Pidemmällä tähtäimellä alueelle on mahdollista suunnitella uutta käyttöä, mutta niin, että seudun elinkeinoelämän kannalta olennaista konepajatoimintaa ei vaaranneta. Alueella on kahdeksan rakentamatonta kerrostalotonttia.
Pasaasi	Pasaasin alue lähtee entiseltä linja-autoasemalta kohti itäistä Poria. Alueella on menneinä vuosina tapahtunut merkittäviä toiminnallisia muutoksia, kuten linja-autoaseman toimintojen siirto Matkakeskukseen, uusi uimahalli ja Herttuan koulurakennuksen purkaminen. Alueesta on mahdollista muodostaa jalankulkijoille ja pyöräilijöille houkutteleva sisääntuloväylä kaupunkikeskustaan. Alueelle voidaan sijoittaa lisää asumista ja muita toimintoja.
Karjalankatu- Ratapiha	Alue sai muutama vuosi sitten kehityssysäyksen, kun Satakunnan ammattikorkeakoulun Porin toiminnot keskitettiin uudelle kampukselle ja Matkakeskus perustettiin. Alueelle ei kuitenkaan ole saatu käytiin toista kehitysvaihetta. Alue on kaupunkikuvallisesti tärkeä, koska se on muualta Poriin tulevalle usein ensimmäinen maisema Porin kaupungista. Ensimmäisenä toimenpiteenä on tavoitteiden asettaminen yhdessä alueen maanomistajien kanssa.

Kaupunkikehityksen kärkikohteiden edistämiseksi toteutetaan Yyterin kasvusta opittuja toimintatapoja. Keskeiset tekijät Yyterin menestykselle ovat olleet:

- Kärkikohdestatus
- Kohdejohtamisvastuun määrittely
- Vuosittaiset investoinnit alueeseen
- Markkinointiin panostaminen
- Tarvittavien tavoiteasiakirjojen ja suunnitelmien laatiminen
- Yhteinen kehittäminen alueen yritysten ja toimijoiden kanssa

Kaupunkikehityksen kärkikohteiden tavoitteet vuodelle 2022 ja kuvaus nykytilanteen suunnitelmavalmiudesta

YLEISET (kaikki kärkikohteet)

Kärkikohteiden suunnitelmavalmiutta edistetään laatimalla maapolitiikkaa, kaavoitusta ja liikenneverkkosuunnittelua palvelevia selvityksiä ja suunnitelmia. Lisäksi koordinoidaan kärkikohteiden yhteistyötä toimialojen sisällä ja jatketaan tiivistä vuorovaikutusta keskeisten sidosryhmien kanssa. Ohjelmoidaan kaikkia kärkikohteita läpileikkaavat teemat (esim. digitaalisuus, uudet teknologiat, hiilineutraalius) elinvoimaa ja kilpailukykyä tukeviksi kehityskokonaisuuksiksi ja hankkeiksi. Määritellään kaupunkikehityksen kärkikohteiden elinvoiman edistymisen seurantaan mittarit ja tarkoituksenmukaiset indikaattorit. Käynnistetään työ kaupunkikehityksen kärkikohteiden viestinnän ja markkinoinnin edistämiseksi. Hyödynnetään Ekosysteemisopimusta työkaluna ja yhteistyöalustana.

PORIN SATAMAN ALUEET

Tavoitteet: Porin Sataman (Tahkoluoto ja Mäntyluoto) ja Kirrinsannan, Kaanaankorven sekä Peittoon kiertotalouspuiston liike- ja teollisuusalueiden toimintaedellytysten tukeminen muun muassa kaavoituksen keinoin. Venatorin pigmentti- tehtaan loppumiseen liittyvään prosessiin ja teollisen toiminnan kehittämiseen osallistuminen sekä teollisten investointien jatkon mahdollistaminen. Teollisuuden käyttöön tarkoitettujen alueiden ja niiden kilpailuetujen (muun muassa kiertotaloutteen ja logistiin yhteyksiin perustuvan liiketoiminnan arvoketjun) nostaminen esiin viestinnän ja markkinoinnin keinoin.

Yleiskaavoitus:

- Tahkoluodon merituulipuiston laajennuksen osayleiskaava: Kaavoitettavalle alueelle suunniteltu tuulipuisto koostuu korkeintaan 45 meriperustuksille asennettavasta tuulivoimalasta, joiden maksimikorkeus on noin 310 metriä ja yksikköteho noin 11–20 MW.
- Tahkoluoto-Paakarit osayleiskaava: Oikeusvaikutteisena laadittavassa aluevarauskaavassa päätavoitteena on turvata sataman ja siihen liittyvien toimintojen kehittämisedellytykset. Tämän rinnalla pyritään säilyttämään Reposaa- ren saariston vapaa-ajan käytössä olevat alueet nykyisessä käytössään.
- Yyterinniemen osayleiskaava: oikeusvaikutteisena laadittavassa osayleiskaavassa tavoitteena on maankäytön kehityksen ohjaaminen noin 20 vuoden aikajänteellä sekä alueen luontoarvojen, asumisen, teollisuuden, liikenteen ja matkailun tarpeiden yhteensovittaminen. Lisäksi määritellään puitteet myöhemmin laadittaville yksityiskohtaisille asemakaavoille.

Asemakaavoitus:

- PEITTOO 93. kaupunginosan 1. asemakaava. Kaavassa suunnitellaan Peittoon kierrätyspuistoon kuuluva yritys-alue, laajuudeltaan n. 133 ha. Lisäksi hahmotellaan kiertotalouden toiminnallinen konsepti ja osoitetaan alueet tarvittaviksi teollisuus- ja toimitilatonteiksi sekä kiertotaloutta palveleviksi erityisalueiksi. Asemakaava mahdollistaa alueen katujen ja kunnallistekniikan toteuttamisen ja yritystonttien luovuttamisen. Asemakaavalla muodostuu Porin 93. kaupunginosa, Peitto.

REPOSAARI-KALLO

Tavoitteet: Reposaaressa ja Kallon alueiden kehittämistoimenpiteiden ohjelmointi laaditun selvityksen pohjalta.

Yleiskaavoitus:

- Yyterinniemen osayleiskaava (ks. edellä).

Asemakaavoitus:

- Asemakaavamuutoksen käynnistäminen laaditun selvityksen pohjalta.

Suunnitelmat:

- Kallo-Reposaari kehittämishanke, selvitys ja kehittämisen ideointi 2021

YYTERI

Tavoitteet: Yyterin ja Yyterin aukion kehittämiseen liittyvän Piletti-rakennuksen suunnittelu ja rakentamisen käynnistäminen. Elinkeinoelämää tukevien investointien ja toimenpiteiden toteuttaminen, joista merkittävimpänä Yyterin aukion yleissuunnitelman toteuttaminen sekä ulkoilureitistön kehittämisen jatkaminen. Yyterin tunnettuuden kasvattamista ja vahvaa markkinointia jatketaan.

Suunnitelmat:

- Matkailun tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020, §59
- Yyterin matkailun kasvuohjelma, KH 9.11.2020, §601
- Yyterin aukion yleissuunnitelma, 2019, KH 2019
- Yyteri strategia, 2017, KH 2017

Yleiskaavoitus:

- Yyterinniemen osayleiskaava (ks. edellä).

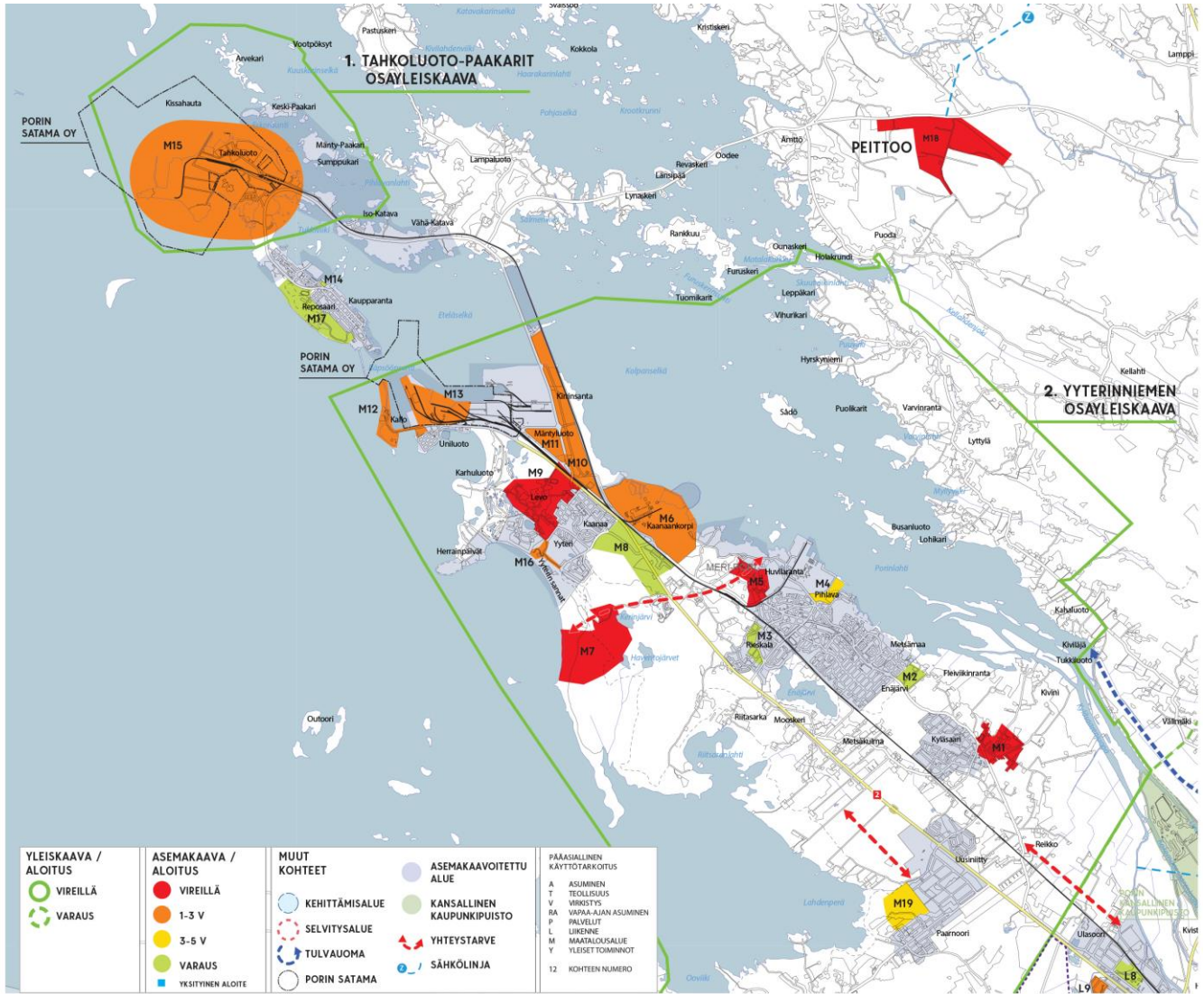
LUOTSINMÄKI-PERKO

Tavoitteet: Maankäyttösopimusten loppuun saattaminen ja kaavan lainmukaiseksi saattaminen.

Asemakaavoitus:

- HYVELÄNVIIKI 54., HYVELÄ 56. JA PERKO 90. (ent. kunnan raja), vt 8 ja yritysvyöhyke. Asemakaavassa osoitetaan vuonna 2012 valmistuneen aluevarausuunnitelman mukaisen valtatie 8 uuden linjauksen edellyttämät liikennealueet ja nykyiseen tiealueeseen kohdistuvat muutokset. Lisäksi tarkoituksena on osoittaa uuden ja vanhan tie-linjauksen väliin jäävälle vyöhykkeelle yleiskaavaa toteuttavia teollisuus-, työpaikka-, virkistys- ja asuinalueita, sekä Porin tulvasuojeluhankkeeseen liittyvän Kokemäenjoen lisäuoman ja Isosanta-Peitto - voimajohtolinjan aluevaraukset. Suunnittelualueelle muodostuu uusi kaupunginosa (Perko).

Ote Porin kaupungin kaavoituskatsauksesta 2021-2023

ISOSANTA-AITTALUOTO

Tavoitteet: SR-Kiinteistöjen kanssa laaditun kaavoitussopimuksen mukaisen asemakaavamuutoksen eteenpäin vieminen.

AVIAPORI-HONKALUOTO-MIKKOLA-METALLINKYLÄ

Tavoitteet: Alueella toimivan ilmailuklusterin vahvistaminen. Vt 2:n ja vt 11:n risteysalueen ja vt 8:lle ulottuvan yhdysväylän suunnittelun jatkaminen. Aktiivisen maapolitiikan toteuttaminen ja alueelle sijoittuneiden sekä sijoittuvien teollisuusyritysten toiminnan ja kasvun turvaaminen. Länsi-Suomen pelastusharjoitusalueen kehittämisen jatkaminen säätiön ja Porin kaupungin kumppanuussopimuksen puitteissa. Pelastusharjoitusalueen kansallisen ja kansainvälisen aseman vahvistaminen. Mikkolan alueen kaupallisena keskuksena kehittämisen jatkaminen ja Honkaluodon yritysalueen ja toiminnan laajentaminen.

Asemakaavoitus:

- HONKALUOTO 80. kaupunginosan 1. asemakaava ja asemakaavan muutos. Kaavan tavoitteena on yritysalueen suunnittelu, joka muodostaa jatkumoa Honkaluodossa jo sijaitseville toiminnoille. Tavoitteena on muun muassa luoda edellytykset paljon tilaa vaativien yritysten sekä varasto, logistiikka ja niiden tukitoimintojen sijoittumiselle alueille.
- Olemassa olevat tontit luovutettavissa.

Suunnitelmat ja selvitykset:

Lentokenttäalueen suunnittelun pohjana on joulukuussa 2020 valmistunut raportti ja toimenpidesuosituksset.

- Lentokenttäalueen tulevaisuus, selvitys 2020
- Honkaluodon ja vt 8 välinen yhteys, esiselvitys 2019

KALAFORNIA-KIRJURINLUOTO

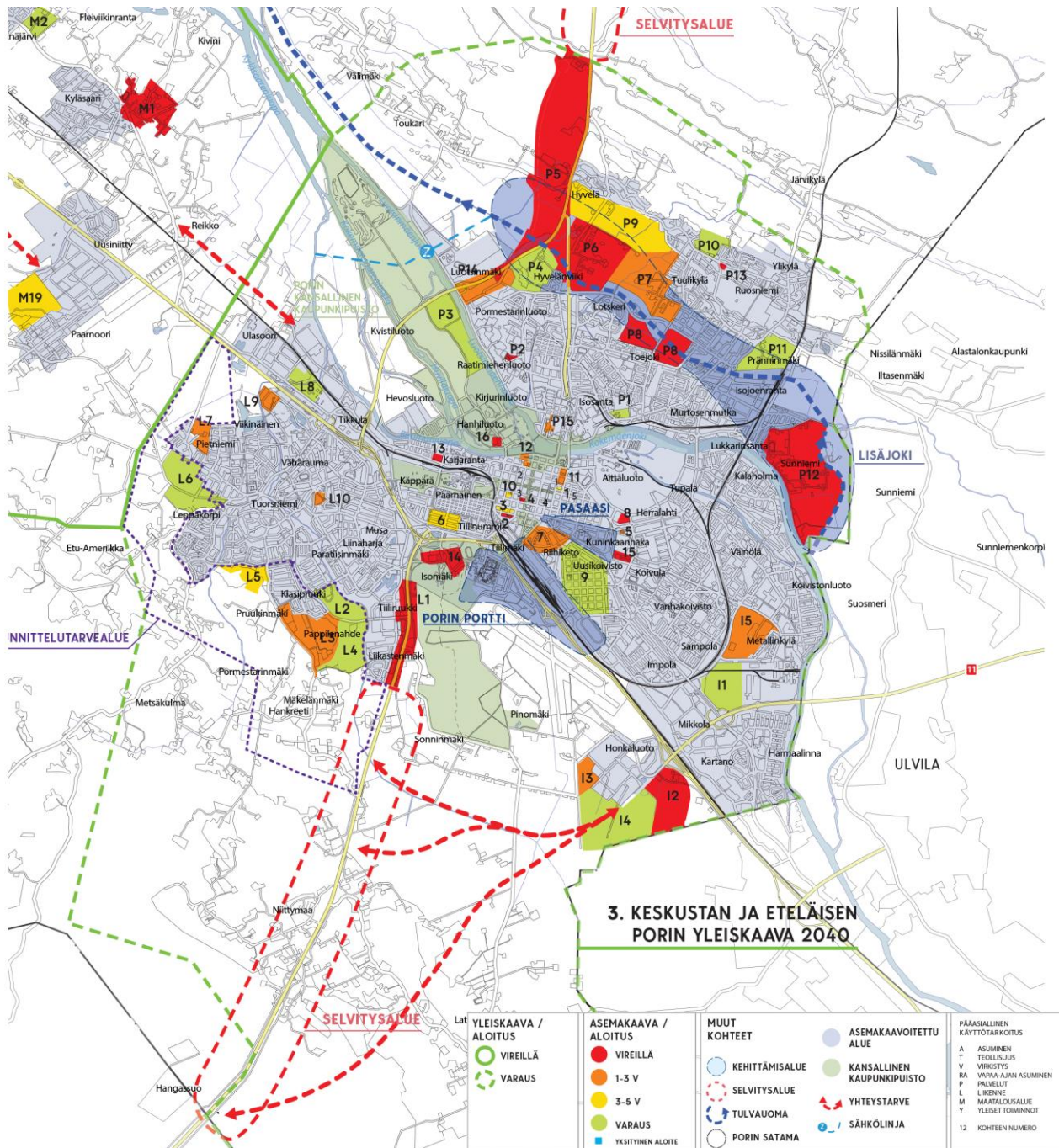
Tavoitteet: Kirjurinluoto kehitty usealla osa-alueella. Kirjurinluotoa markkinoidaan aktiivisesti ympäri vuoden ja uututena lanseerataan markkinoinnin Rakkauspuisto-konsepti. Olemassa olevaa uimaranta- ja virkistystoimintojen palvelutarjontaa parannetaan edistämällä alueelle yleisen saunapalvelun järjestämistä yhteistyöhankeena yksityisen toimijan kanssa. Lisäksi kehitetään Kirjurinluodon matkaparkkipalveluita, toteutetaan Jyrki Kankaan muistomerkki ja jatketaan leikkipuistotoimintojen päivittämistä sekä uusimista. Kalifornian alueen liikenteellistä saavutettavuutta parannetaan ja maankäyttöä tehostetaan.

Asemakaavoitus:

- HANHILUOTO 58. kaupunginosan korttelin 2 vaiheasemakaavamuuutos. Vaiheasemakaavamuuoksen tarkoituksena on tutkia rakennusoikeuden, kerrosluvun ja rakentamista ohjaavien korkeusasemien muuttamista voimassa olevan asemakaavan 609 1614 muiden määräysten ja pääkäyttötarkoituksen sekä rakennusvolyymin pysyessä samana. Tavoitteena on kasvattaa rakennusoikeutta ja kerroslukua vastaamaan liiketaloudellisesti toteutuskelpoista sekä Kirjurinluodon maisemaan ja kantokykyyn soveltuva kokonaisuutta.

Suunnitelmat:

- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, KV ja YM 2008
- Matkailun tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020, §59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020, §58

URHEILUKESKUS-PORIN METSÄ

Tavoitteet: Vireillä olevan asemakaavan lainvoimaiseksi saattaminen kevääseen 2022 mennessä. Isomäen alueen yleissuunnitelman (2020) tekojäärädan, yleisurheilustadionin, maaumalan ja Karhuhallin alueiden tavoitteiden edistäminen sekä uuden palloiluhallin suunnittelun jatkaminen, pysäköintialueiden kunnostuksen ja hulevesiasioiden hoito.

Asemakaavoitus:

- ISOMÄKI 32. kaupunginosan (Urheilukeskus) asemakaavan muutos. Kaavamuutoksella mahdollistetaan urheilukeskuksen kehittäminen suunnittelualueella Isomäen alueen yleissuunnitelman 2020 mukaisesti.

Suunnitelmat:

- Isomäen alueen yleissuunnitelma, Tela 17.3.2020, §55
- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, KV ja YM 2008
- Porin metsän luontoselvitys 2021
- Matkailun tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020, §59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020, §58

KAUPUNKIKESKUSTA

Tavoitteet: Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman julkistaminen ja keskustan kehittämisen jatkuvan työn käynnistäminen ja vakiinnuttaminen. Tuetaan ydinkeskustan kaupallista ja toiminnallista muutosprosessia laatimalla suunnitelmia ja toteuttamalla toimenpiteitä asiantuntijajärjestö- ja oleskeluympäristön vetovoiman sekä saavutettavuuden kehittämiseksi. Edistetään lisä- ja täydennysrakentamista yhteistyössä keskeisten sidosryhmien (muun muassa Kiinteistöliitto Satakunta, isännöitsijät, kiinteistön omistajat) kanssa. Mahdollistetaan ja tuetaan ydinkeskustan alueen vapaiden toimitilojen innovatiivisia tilapäiskäyttökokeiluja.

Toteutetaan Porin Jokikeskushankkeen 2. vaihe (Rantamakasiinin rakennuksen itäpäädyistä Taavisillan alueelle) elinvoimaa edistävänä investointina ja laaditaan suunnitelma Jokikeskuksen alueen kehittämiseksi monipuolisena ja veto-voimaisena tapahtuma-, veneily-, virkistys- ja palveluyritysten alueena. Laaditaan Porin Kauppatorin yleissuunnitelma ja keskustan liikenneverkko-suunnitelma 2040 sekä ohjelmoidaan jatkotyö ja kehittämistoimenpiteet. Toteutetaan laadittujen suunnitelmien pohjalta Porin keskusta-alueelle pysäköintiopastus ja Keskusaukion parannustyö. Lisäksi edistetään entisen linja-autoaseman pitkän tähtäimen kehityksen suunnittelua, rakennussuojelua sekä koko korttelin kehitystä ja käynnistetään asemakaavamuutoksen valmistelutyö.

Asemakaavoitus:

- RIIHIKETO 9. korttelin 67 tonttien 1-3 asemakaavan muutos (kauppaoppilaitos). Kaavan tarkoituksena on kehittää koulukäytöstä poistuvaa kauppaoppilaitoksen kiinteistöä mahdollistamalla yksityinen omistus ja käyttötarkoitukset sekä muuttamalla asemakaavaa asuntopainotteiseksi.
- RIIHIKETO 9. kaupunginosan korttelin 76 (osa) asemakaavan muutos (asemarakennus ja lähiympäristö). Kaavamuutoksella tutkitaan alueen lisärakentamismahdollisuutta sekä tarkennetaan asemarakennuksen ja sen lähiympäristön kaavamerkintöjä tarkoituksenmukaisemmiksi. Kohde on osa toiminnallista kaupunkirakennetta, kaupunkikuvaa, maisemaa ja kaupunkikulttuuria. Asemakaavan muutoksessa tutkitaan korttelialueiden kehittämistä pääasiassa asuinkäyttöön. Suunnitelmassa tutkitaan rakennusoikeutta, massoittelua, kerroslukua ja kaupunkikuvallisia vaikutuksia.
- RIIHIKETO 9. kaupunginosan korttelia 20 ja korttelin 21 tontteja 1 ja 95 koskeva asemakaavan muutos. Asemakaavan muutoksella on tarkoituksena suojella Cygnaeuksen koulu ja nykyinen PSYL:n koulurakennus, jotka ovat osa Riihikedon koulukortteleiden muodostamaa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.
- MALMINPÄÄ 3. kaupunginosan korttelia 36 (osa), Liisantorin sekä katuja Mikonkatu (osa), Otavankatu (osa) ja Annankatu (osa) koskeva asemakaavan muutos. Asemakaavamuutoksen tavoitteena on mahdollistaa Porin ruot-sinkielisen koulun uudisrakentamishanke koulun nykyisille sekä Palojoen kiinteistön tonteille. Uudisrakennus tulee täydentämään nykyisiä koulurakennuksia ja toimimaan niiden kanssa yhtenäisenä kokonaisuutena. Rakentamisen yhteydessä puretaan tonteilla sijaitsevia rakennuksia. Uudisrakentamishankkeen yhteydessä yhtenä tavoitteena on lisäksi toteuttaa maanalainen kulkuyhteys Liisanpuistossa sijaitsevalle urheilukentälle.
- KARHUNPÄÄ 4. kaupunginosan korttelin 45 tontin 172 Yrjönkatu 21 (Kenkäpori) asemakaavan muutos. Asemakaavan muutoksessa tontin 609-4-45-172 rakennusoikeutta ja suurinta sallittua kerroslukua nostetaan. Tontille aiotaan sijoittaa asuinkerrostalo, jonka pohjakerros on liike- ja toimistotilaa.

Ohjelmat:

- Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelma, valmistellaan päätöksentekoon syksyllä 2021
- Promenadi-Pori kaupunkikeskustaprojekti 2000, KH 6.3.1995

Suunnitelmat:

- Porin keskusta-alueen pysäköintiopastuksen toteutussuunnitelma, 2021
- Keskusaukion parannussuunnitelma, Tela 15.6.2021 §173
- Porin keskustan liikenneverkko selvitys, tavoitevaihe, KH 19.4.2021 §277
- Porin tie- ja katuverkkosuunnitelma 2040, koko Pori, 2021
- Pasaasin yleissuunnitelma, 2020
- Matkailun tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020 §59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020 §58
- Korkean rakentamisen selvitys, 2019
- Porin ruutukaavakeskusta, modernin rakennusperinnön inventointi, 2019
- Porin pysäköintipoliittikka 2030, KV 25.3.2019 §28
- Selvitys teollisuuden liikennepoliittisista ratkaisuksista Porissa, 2019
- Jokikeskus, Eteläranta vaihe 2, rakennussuunnitelma 2019
- Raskaan liikenteen reitit Porin keskustassa 2018
- Jokikeskuksen yleissuunnitelma, KH 11.3.2013
- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, KV ja YM 2008

KARJARANTAKESKUS

Tavoitteet: Voimassa olevien asemakaavojen mahdollistaman kerrostalorakentamisen (rakentamattomia tontteja on 7) edistäminen. Makasiinirannasta asuntomessualueelle ulottuvan, alueen läpi kulkevan, jokirantareitin suunnittelun käynnistäminen turvaamalla kuitenkin teollisuuden toimintaedellytykset.

PASAASI

Tavoitteet: Alueen liikenteellisten olosuhteiden kehittäminen osana keskustan liikenneverkko-suunnitelmaa. Asuntorakentamista (esimerkiksi puurakentamisen korttelin) edistävien keskusteluiden käynnistäminen rakennusliikkeiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa.

Suunnitelmat:

- Pasaasin yleissuunnitelma, 2020
- Porin urheilutalon peruskorjaus – hankesuunnitelma, KH 4.5.2020 §258.

KARJALANKATU-RATAPIHA

Tavoitteet: Senaatin Asema-alueet Oy:n kanssa toteutettavan yleissuunnitelman kehitystyön käynnistäminen. Porin tie- ja katuverkkosuunnitelma 2040 mukaisten järjestelyjen edistäminen, Tavaratien alitusta sekä lentokentän ja Matkakeskuksen yhteysvälin parantamista koskevan suunnittelun käynnistäminen. Logistiikkaan painottuvien toimintojen vahvistamista.

Viimeisimpinä kehitysvaiheina alueella on Matkakeskuksen ja SAMK:n kampuksen rakentaminen sekä kerrostalohankkeet Ratalinnankadulla ja Karjalankadulla.

Porin tie- ja katuverkkosuunnitelmassa tavoiteverkkoon 2040 sisältyvät ja edistettävät väylähankkeet, liittymät ja muut liittymätoimenpiteet:

- Vt 2/8 Porin kohdan nelikaistaistus Tiilimäki-Korpi
- Vt 8 Tiiliruukki – Ruutukuoppa nelikaistaistus
- Vt 8 Hyvelä-Söörmarkku uusi tielinjaus
- Vt 2 ja Vt 8 yhdystie (Vt 11 jatke)
- Pohjoisväylä
- Pori-Mäntyluoto -radan tasoristeysten poistoon tähtäävät rinnakkaisväylähankkeet
- 4-haaraliittymien porrastus 3-haaraliittymiksi
- Tavoiteverkon keskeisten katuverkon liittymien parantaminen kiertoliittymiksi
- Vt 2 Ulasoorin eritasoliittymä
- Vt 2 Rieskalan eritasoliittymä
- Vt 8 Tiiliruukin eritasoliittymä
- Tikkulan eritasoliittymän parantaminen
- Vt 2 ja Vt 8 yhdystien liittyminen Vt 8:lle

Tavoitteiden asettaminen konsernille

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Osana tätä työtä kaupunkikonserniin kuuluvilta tytäryhtiöiltä on kerätty tiedot päätetyistä ja suunnitteilla olevista investoinneista 2022-2024. Investoinneista on pyydetty ilmoittamaan, mikäli niillä on suora vaikutus kaupungin käyttötalouteen. Lisäksi yhtiöt raportoivat ennustetun lainakanan kehityksen tuleville kolmelle vuodelle. Kuntakonsernin taloutta käsittelevä osio sisältyy talousarvion informatiivisena osana pois lukien ne investointikohteet, joilla on suora vaikutus kaupungin käyttötalouteen. Näistä kaupunginvaltuusto tekee aina erillisen päätöksen. Porin YH-Asunnot Oy:n tytäryhtiöt on esitetty taulukoissa erikseen, koska ne toteuttavat merkittäviä kaupungin käyttötalouteen vaikuttavia investointeja.

Tytäryhtiöt	
Strategiset tytäryhtiöt	Muut tytäryhtiöt
Länsirannikon Koulutus Oy, Pori Energia Oy, Porin Linjat Oy, Porin Satama Oy, Porin Toimitilat Oy, Porin YH-asunnot Oy, Prizztech Oy, Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy	As Oy Porin Kiertokatu 16-18, KOy Domus Arctopolis, KOy Keskusmarkku, KOy Lavian Virastotalo, KOy Luotsinmäen Puhdistamo, KOy Otavankatu 3, KOy Porin Jäähalli, KOy Porin Uimahalli, KOy Porin Winnova, KOy Pormestarinluodon Keskus, KOy Ulvilanpuisto, KOy Viikkarin Valkama, Meri-Porin Palvelukeskus Oy, Pori Jazz Oy, Porin Linja-autoasemakiinteistö Oy, Sampolan Palvelukeskus Oy, Suisto Kiinteistöt Oy, Visit Pori Oy, Yterin Meriravintola Oy

Tytäryhtiöiden päätetyt ja suunnitteilla olevat investoinnit 2022 – 2024

Tytäryhtiöt	Investoinnit 1 000 €			Vaikutus käyttötalouteen 1 000 €		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Kiint Oy Domus Arctopolis ⁽¹⁾	350	350	350	183	183	97
Kiint Oy Luotsinmäen Puhdistamo	200	200	200			
Kiint Oy Otavankatu 3 ⁽²⁾	773	0	0	773	0	0
Kiint Oy PAKK	50	70	100			
Kiint Oy Pormestarinluodon Keskus ⁽³⁾	100	200	0	70	115	0
Kiint Oy Viikkarin Valkama	100	50	0			
Länsirannikon Koulutus Oy	2 500	2 000	2 000			
Länsi-Suomen Pelastusharjoitusalue	50	50	50			
Meri-Porin Palvelukeskus Oy	150	150	150			
Pori Energia Oy-konserni	22 910	28 611	20 141			
Porin Aikuiskoulutussäätiö	6 000	5 320	0			
Porin Satama Oy	24 000	6 500	2 000			
Porin Teatteritalo Oy	50	30	30			
Porin Toimitilat Oy	2 100	360	1 070			
Porin YH-asunnot Oy	1 000	1 000	1 000			
Sampolan Palvelukeskus Oy ⁽⁴⁾	6 000	11 000	10 000	0	0	1 000
Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy	150	150	150			
Suisto Kiinteistöt Oy	700	0	0			
Yhteensä	67 183	56 041	37 241	1 026	298	1 097

Käyttötalouteen vaikuttavat investoinnit:

- 1) Kiinteistö Oy Domus Arctopolis on investoinut toimitilamuutoksiin sekä vanhalla kauppaoppilaitoksella että Rautatiepuistikatu 7:ssä liittyen kaupungin muuttoon Postitalosta. Yhtiö veloittaa kaupungilta investointivuokraa näiden osalta.
- 2) Kiinteistö Oy Otavankatu 3 on päättänyt purkaa omistamansa rakennuksen. Investointina näytetään purkukustannukset, joista kaupungille on arvioitu omistussuuden mukainen osuus käyttötalouteen vuodelle 2022.
- 3) Kiinteistö Oy Pormestarinluodon keskus purkaa omistamiaan rakennuksia ja tulee perimään ylimääräisiä vastikkeita jäljelle jäävien tilojen kunnostamiseen, kaupparakennuksen purkuun sekä parkkipaikkojen ja piha-alueiden laittamiseen.
- 4) Sampolan Palvelukeskus Oy suunnittelee sekä Himmelin että Taikurinhatun peruskorjausta. Toteutuessaan suunnitelman mukaisena myös kaupungin kustannukset nousevat vuodesta 2024 alkaen.

Tilikaudella 2022 konserniyhtiöiden suunnitelluista investoinneista noin 70 % koostuu Pori Energian ja Porin Sataman investoinneista.

Tytäryhtiöiden lainakannan kehitys

Tytäryhtiöt		Konsernin ulkop. velka 1 000 €		Lainakannan muutos 1 000 €		
		31.12.2020	2021	2022	2023	2024
As Oy Porin Kiertokatu 16-18	(L)	1 517	-119	-119	-119	-119
Kiint Oy Otavankatu 3		35	-35	0	0	0
Kiint Oy Porin Jäähalli*	(L)	7 080	-676	-752	-752	-752
Kiint Oy Porin Uimahalli		6 455	-497	-497	-497	-497
Kiint Oy Porin Winnova		22 187	-1 048	-1 050	-1 053	-1 056
Kiint Oy Ulvilanpuisto		462	-22	-22	-26	-26
Länsi-Suomen Pelastusharjoitusalue	(L)	331	-53	-53	-53	-53
Meri-Porin Palvelukeskus Oy		4 552	-621	-588	-554	-436
Pori Energia Oy-konserni	(L)	103 900	-12 826	-7 122	7 878	-7 122
Porin Linjat Oy	(L)	692	-200	-180	-180	-132
Porin Aikuiskoulutussäätiö		0	0	5 000	5 000	0
Porin Satama Oy	(L)	1 090	14 000	23 000	5 000	-1 500
Porin Teatteritalo Oy	(L)	5 769	-348	-348	-348	-348
Porin Toimitilat Oy	(L)	6 102	-900	-900	-900	-900
Porin YH-asunnot Oy	(L)	42 794	-5 171	-3 264	-2 391	-2 420
Sampolan Palvelukeskus Oy		23 404	-1 063	4 937	9 937	8 937
Suisto Kiinteistöt Oy	(L)	2 600	6 200	-100	-100	-100
Yhteensä		228 971	-3 378	17 943	20 842	-6 523
Porin YH-Asunnot Oy:n tytäryhtiöt						
Kaarisillan Koulu Oy		8 475	-565	-565	-565	-565
Kiint Oy Porin Annankatu 8	(L)	5 113	-155	-156	-172	-172
Kiint Oy Porin Päiväkodit		8 381	1 523	422	-751	-751
Porin Erityiskiinteistöt Oy		8 444	-373	-381	-392	-399
Porin Haka Oy	(L)	9 370	-424	-424	-424	-424
Otavan kruunu (Porin Haka Oy tytär)	(L)	8 775	-325	-325	-325	-325
Porin Palvelukiinteistöt Oy		21 038	-203	-203	-239	-307
Yhteensä		69 595	-521	-1 631	-2 868	-2 943
Kaikki yhteensä		298 566	-3 899	16 312	17 975	-9 466

L = Liiketoimintaa harjoittava yhtiö.

* Kaupungin osuus Kiinteistö Oy Porin Jäähallin velasta oli 3,1 miljoonaa euroa 31.12.2020.

Tytäryhtiöiden veloista suurin osuus 38 % on Porin YH-Asunnot -konsernilla sekä 34 % Pori Energialla.

Kaupunkikonsernin velat käyttötarkoituksen mukaan

30 % Liiketoimintaan kohdistuvat velat

Lainakanta	Kaupungin lainakanta	SATSHP	Tyttäret	Tytäryhtiöiden liiketoiminta
TA 2022: 672,3 M€	333 M€	28 M€	108 M€	203 M€

70 % Peruspalvelujen tuottamiseen kohdistuvat velat

32 % Liiketoimintaan kohdistuvat velat

Lainakanta	Kaupungin lainakanta	SATSHP	Tyttäret	Tytäryhtiöiden liiketoiminta
TPA2021: 604,7 M€	290 M€	20 M€	101 M€	194 M€

68 % Peruspalvelujen tuottamiseen kohdistuvat velat

- Kaupungin ulkoinen lainakanta
- Osuus sairaanhoitopiirin velasta
- Tytäryhtiöiden toteuttamat kaupungin investoinnit
- Tytäryhtiöiden liiketoiminnan rahoitus

Tytäryhtiöiden tuloutusperiaatteet

Porin Satama Oy

Porin Satama Oy maksaa 31.12.2034 kokonaan maksettavaksi erääntyvästä 25 M€ junior-lainasta kaupungille kiinteää vuosittaista korkoa 6 % (1,5 M€). Korkoa maksetaan vain mikäli yhtiön tulos ennen veroja ei ole nolla tai tappiollinen.

Pori Energia Oy

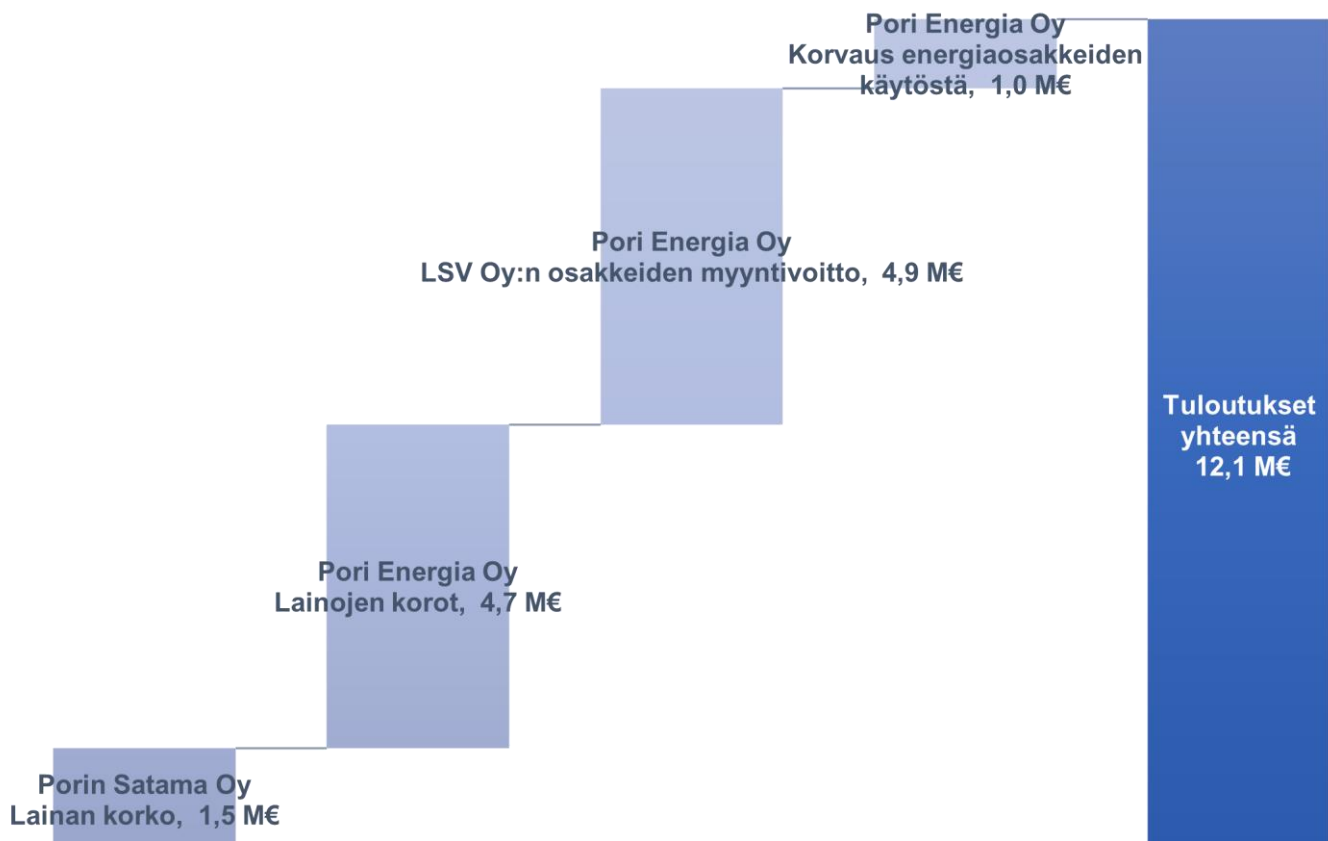
Pori Energia Oy maksaa kaupungille korkoja seuraavista lainoista:

1. 31.12.2025 kokonaan maksettavaksi erääntyvä 50 M€ pääomalaina. Korko 6kk euribor + 2 % marginaali, kuitenkin vähintään 5 %.
2. 31.12.2025 kokonaan maksettavaksi erääntyvä 10 M€ kertalyhennettävä laina. Korko 6kk euribor + 1 % marginaali, kuitenkin vähintään 4 %.
3. 31.12.2025 päättyvä lyhennettävä 56,9 M€ laina. Lainan lyhennykset ovat 3 M€ vuodessa ja laina-ajan päättyessä viimeinen maksettava erä 26,9 M€. Laina-aikana voidaan sopia lainan muuttamisesta pääomalainaksi. Korko 6kk euribor + 1 % marginaali, kuitenkin vähintään 3,5 %.

Porin kaupunki myy puitesopimukseen perustuen kiinteän määrän omistamiaan Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeita Pori Energia Oy:lle vuosittain. Kauppoja toteutetaan vuoteen 2025 asti, jolloin kaikki kaupungin omistamat osakkeet on siirretty Pori Energia Oy:n omistukseen. Kauppahinta määritetään erikseen vuosittain.

Lisäksi Pori Energia Oy maksaa Porin kaupungille korvausta Pohjolan Voima Oy:n ja Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeiden tuottamista sähköntuotannon käyttöoikeuksista. Korvauksen määrä laskee vuosittain, koska kaupunki myy edellä esitetyn mukaisesti Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeita Energialle.

Tytäryhtiöiden tuloutukset TA 2021

Konsernitason tavoitteet

Porin kaupunkikonsernin konserniohjauksen lähtökohtana ovat kaupunginvaltuuston määrittelemät tavoitteet ja niiden mukaiset kaupungin omistajapolitiikan linjaukset osana kaupunkistrategiaa. Näillä valtuuston vahvistamilla konserniohjeilla ja omistajapolitiisilla linjauksilla ohjataan pääoman käyttöä ja eri omaisuuseriä koskevaa päätöksentekoa. Lisäksi kaupunginvaltuusto kaupunkikonsernin ylimpänä päättävänä elimenä asettaa kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet.

Kaupunkikonsernin tavoitteet jakaantuvat konsernijohtolle ja tytäryhteisöille asetettuihin tavoitteisiin. Konsernijohtolle asetetut tavoitteet konserniohjauksen periaatteista ja menettelytavoista on otettu pääsääntöisesti valtuuston hyväksymään konserniohjeeseen. Esimerkiksi vieraan pääoman hankinta tehdään konserniohjeen mukaisesti yhteistyössä konsernipalveluiden omistajaohjaus- ja rahoitusyksikön kanssa ja lähtökohtaisesti tytäryhteisöjen tulee suunnitella ja mitoittaa lainamääränsä siten, että velka pystytään kuolettamaan vähintään investoinnin taloudellista pitoaikaa vastaavassa ajassa.

Talousarviovuoteen 2022 sidottuja tavoitteita konsernijohtolle ovat:

1. Konsernin lainanhoitokatteessa tavoitellaan yli yhden olevaa lukua.
2. Kaupunginvaltuuston 21.3.2021 hyväksymän konserniohjeen hyväksyttäminen yhtiökokouksissa yhtiöitä sitovaksi.
3. Konserniohjeessa strategisten yhtiöiden hallituksen jäseniltä edellytetyn HHJ-tutkinnon suorittamisen organisointi.

Konserniohjeeseen sekä omistajapolitiisiin linjauksiin sisältyvät kuvaukset kaupungin omistajapolitiikasta sekä kuntalain edellyttämät konserni- ja omistajaohjauksen periaatteet. Linjauksissa määritellään muun muassa missä tehtävissä kaupunki on mukana omistajana ja minkä toimintaperiaatteiden mukaan konsernia ohjataan ja valvotaan. Näiden linjausten tarkoitus on tukea konsernijohton työtä ja yhteisöjen toimintaa pitkällä tähtäimellä.

Kaupunkikonsernin johtamisessa korostuu konsernikokonaisuuden ymmärtäminen ja hallinta sekä aktiivisen omistajuuden avulla tavoiteltavat tulokset. Aktiivisen omistajaohjauksen ensisijainen tehtävä on aina varmistaa kunnan strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen pitkällä aikavälillä. Kaupunkikonsernin omistajapolitiikassa kaupungin omistamisen ja määräysvallan tulee lähtökohtaisesti tukea ja palvella palvelujen järjestämistä, kaupungin taloutta tai muuten kaupungin yhteiskunnallisia tavoitteita. Omistajuudella ja määräysvallalla tulee saavuttaa taloudellista ja/tai toiminnallista hyötyä pitkällä aikavälillä.

Kaupungin tytäryhteisöjen toimintaa ohjaavat erityisesti konserniohje ja omistajapolitiiset linjaukset. Samoin konsernijohton toimintaa ohjaavat hallintosääntö sekä konsernipalveluiden toimintasääntö. Kaupungin omistajapolitiikan tavoitteena on tytäryhteisöjen toiminnan kehittäminen kaupungin strategisten linjausten mukaisesti sekä omistaja-arvon pitkäjänteisen kasvun tukeminen. Konserniyhtiöillä on aina jokin kunnan toimintaan liittyvä strateginen tavoite, ja ne toteuttavat kunnan kokonaisuuteen perustuen tuloksellisesti näitä omistajan tavoitteita. Lisäksi yhtiöitä ohjataan taloudellisen aseman kehittymistä kuvastavilla tavoitteilla ja tunnusluvuilla.

Omaisuuksien hyvä hoito on osa sitoutuneiden pääomien tehokasta käyttöä. Taloudellisten resurssien rajallisuus edellyttää sitä, että kaikessa omistuksessa on pyrittävä sijoitettavan tai sijoitetun pääoman tehokkaaseen käyttöön. Ohjeiden tarkoituksena on tukea kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteilla. Omistajaohjauksella huolehditaan siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Omistusta koskevissa linjauksissa on otettu huomioon julkisen intressin ja strategisen merkityksen näkökulma sekä omistuksen taloudellinen ulottuvuus. Julkinen intressi nousee kunnille asetetuista lainsäädännöllisistä velvoitteista ja julkisen palvelutehtävän luonteesta. Strateginen merkitys näkyy toimintaan sitoutuneena korkeana odotusarvona. Omistuksen taloudellista ulottuvuutta arvioitaessa otetaan huomioon sekä tuotto- että kustannusvaikutukset.

Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan säännönmukaisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa, mutta Porin kaupunkikonsernin strategiset tytäryhtiöt (8 kpl) raportoivat neljä kertaa vuodessa. Raporttien tulee sisältää konserniohjeen mukaisesti katsaus valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta, mahdollisiin poikkeamisiin toimintasuunnitelmasta sekä niihin tehtyihin korjaaviin toimenpiteisiin. Neljännesvuosiraportissa pitää kertoa myös palvelutuotannon toteutuneet tärkeimmät suoritteet raportointihetken 31.3 ja 30.9. ja myös päivitetty ennuste koko vuoden toteutumisesta.

Yhtiöille asetetut tavoitteet kuvastavat omistuksilta odotettavaa omistaja-arvoa, jonka tulisi kehittyä ja jota tulisi myös suojata. Omistaja-arvon suojaamista kuvastaa esimerkiksi kaupungin omistamien yhtiöiden omaisuuden arvon säilyttäminen.

Strategisten yhtiöiden tavoitteet

Konserniohjeen mukaan kaupunginvaltuusto vahvistaa kahdeksalle strategiselle yhtiölle omistajan/pääomistajan vuositaso-
strategiset tavoitteet. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosittain sekä koko tilikaudesta konserni-
tilinpäätöksen yhteydessä.

Länsirannikon Koulutus Oy

Tavoite

Yhtiön laatiman strategian mukaiset tavoitteet saavutettu

Toiminnan tulos vähintään 0 €

Mittari

Vetovoimaluku 1,15, tutkintojen määrä 1 850, tutkinnon osien määrä 13 500, opiskelijapalaute 4,3

Toteutunut tulos

Pori Energia Oy

Tavoite

Sijoitetun pääoman tuotto vähintään 5,5 %

Taloudellinen lisäarvo > 0 €

Hiilidioksidivapaan tuotannon osuus 85 % laskettuna 36 kk liukuvana keskiarvona

Asiakkaiden keskeytyskustannukset ovat enintään Energiaviraston valvontamallin mukaiset

Työtaturmien määrä 0 kappaletta

Mittari

Toteutunut sijoitetun pääoman tuotto prosentti

Toteutunut taloudellinen lisäarvo

Kehitysuralla pysyminen

Kustannusten toteuma verrattuna valvontamallin sallimaan 1 387 000 euroa

Toteutunut työtaturmien määrä

Porin Linjat Oy

Tavoite

Toimintaa hoidetaan kannattavasti ja kilpailukykyisesti

Vähäpäästöisen toiminnan edistäminen

Joukkoliikenteen käytön edistäminen

Mittari

Maksuvalmius quick ratio yli 1, oman pääoman tuotto ROE yli 5 %, sijoitetun pääoman tuotto ROCE yli 3 %

Selvitetään vaihtoehtoisten polttoaineiden käytön mahdollisuus, kalustoinvestointien suunnitelma ja toteutus liikennöintisopimusajalle tehty, kiinteistöinfraan liittyvät päästöt selvitetty

Yhteinen kehityshanke matkustuksen lisäämiseksi viranomaisen kanssa, asiakastytyväisyyskysely tehty yhtiön toiminnasta sekä joukkoliikenteen toimivuudesta Porissa yhteistyössä joukkoliikenneviranomaisen kanssa, selvitetään yhteisen joukkoliikenneportaalin avaamisen mahdollisuudet kaupunkitason toimijoiden kanssa, tunnustepohjaisen lippu- ja maksujärjestelmän resurssointi ja käyttöönotto

Porin Satama Oy

Tavoite

Sataman toiminnallisen kilpailukykyyn turvaaminen investoimalla sataman infraan

Satamatoiminnan kannattavuuden parantaminen

Tavaraliikenteen liikevaihdon kasvu 9,5 %

Porin Satama on oikein organisoitu, työmäärään nähden oikea määrä henkilöstöä, jonka moniosaaminen on korkealla tasolla

Mittari

Investoinnit toteutetaan vuosisuunnitelman mukaisesti

Liikevoitto 0,8 M€, pääoman tuotto 0,7 %

Tavaramaksujen, alusmaksujen ja nosturituottojen kasvu-%

Sairauspoissaolo-% <2,5%, koulutuspäivät 0,5 pvä/hlö

Porin Toimitilat Oy**Tavoite**

Lainojen lyhennys n. 0,9 M€

Vuokrausasteen vakautus

Mittari

Lyhennysten määrä €

Kokonaisvuokrausaste 75 %

Porin YH-Asunnot Oy**Tavoite**

Maksuvalmius on yli 2 (ilman seuraavan vuoden lainan lyhennyksiä)

Nykyisen lainakannan pieneneminen yli 2,5 M€ vuodessa

Käyttöaste tavallisissa vuokra-asunnoissa yli 95 % ja opiskelija-asunnoissa yli 80 %

Asukkaiden vaihtuvuus keskimäärin tavallisissa vuokra-asunnoissa alle 25 % ja opiskelija-asunnoissa 30 %

Mittari

Toteutunut maksuvalmius (ilman seuraavan vuoden lainan lyhennyksiä)

Lainojen nettolyhennys euroissa

Toteutunut käyttöaste; toteutuneet vuokratuotot suhteessa teoreettiseen maksimivuokratuottoon

Toteutunut vaihtuvuus: uudet sopimukset koko asuntosopimuskannasta

Prizztech Oy**Tavoite**

Yrittäjyyden edistäminen

Yritysten liiketoiminnan kasvun edistäminen

Omistaja-asiakkaiden asiakaskokemus

Tulos vähintään 0-tasolla

Mittari

Asiakkaina olleiden yrittäjyydestä kiinnostuneiden henkilöiden määrä 500, Prizztech Oy:n neuvonnan kautta perustettujen yritysten määrä 40% alueella perustettavista yrityksistä, kiitettävä asiakaskokemus (asteikolla 1-5 arvosana 4)

Yritysten kasvutavoitekartoitukset ja toimenpiteet kasvutavoitteiden saavuttamiseksi 30 kpl, yritysten investointivalmisteluiden avustaminen 5 kpl, kiitettävä asiakaskokemus (asteikolla 1-5 arvosana 4)

Kiitettävä asiakaskokemus (asteikolla 1-5 arvosana 4) (mitataan kaksi kertaa vuodessa)

Toteutunut tulos

Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy**Tavoite**

SAMKin opiskelijoiden työllistyminen on valmistumisen jälkeen metropolialueen ulkopuolella Suomen parasta

SAMKin työhyvinvointia kuvaavan ParTy-indeksin arvo on parempi kuin koulutustoimialalla keskimäärin

SAMKin osuus rahoitusmallin mukaisista kaikkien ammattikorkeakoulujen tutkintopisteistä on vähintään 3,9 %

SAMKin TKI-toiminnan volyyymi on vähintään 4,3 M€

Enintään -0,4 M€ negatiivinen liiketulos

Mittari

Työllistymisaste (Tilastokeskuksen työllistymistilasto, OKM rahoitusmittari)

SAMKissa vuosittain tehtävän THL:n parempi työyhteisö-kyselyn työhyvinvointi-indeksi verrattuna koulutustoimialaan

Osuus tutkintopisteistä (OKM-rahoitusmittari, korkeakoulujen extranet Vipunen)

TKI-toiminnan volyyymi (OKM-rahoitusmittari)

Liiketulos

Talousarvion yhteydessä vahvistetut erillisvaltuudet

1. Kaupunginhallituksella on kaupungin taloudellisen tilanteen niin edellyttäessä oikeus antaa kaikille toimialoille tarkempia ohjeita määrärahojen käytöstä ja tarvittaessa rajoittaa määrärahojen käyttöä.
2. Kaupunginhallituksella on oikeus päättää vuoden 2022 talousarviolainojen ottamisesta talousarvion rahoitusosassa esitetyn lainanottoon varatun summan puitteissa. Kaupunginhallituksella on myös oikeus käyttää lyhytaikaisia (alle 1 v.) luottoja 100 M€ määrään asti. Lisäksi kaupunginhallituksella on oikeus tehdä tarvittaessa myös muita kaupungin rahoitusasemaa turvaavia päätöksiä.
3. Kaupunginhallituksella on oikeus myöntää enintään 250 000 € hissiavustuksiin vuonna 2022. Avustuksia vastaavat määrärahalisäykset katetaan asuntotuotantorahastosta.
4. Talous- ja hallintojohtajalla on oikeus päättää määrärahasiirroista toimialojen sekä käyttötalous- ja investointiosan välillä. Määrärahan käyttötarkoitus ei saa kummassakaan tapauksessa muuttua.

Kaupungin myöntämät avustukset

Kumppanuussopimukseen perustuvat ja muut kaupunkia sitovat avustukset 1 520 387 €*

Porin kaupungilla on voimassa oleva kumppanuussopimus tai muu vastaava sopimus kymmenen toimijan kanssa. Sopimukseen liittyviin avustuksiin on sidottu yhteensä 870 387 euroa vuonna 2022.

Avustusten painottamista pidempiaikaisiin kumppanuussopimukseen jatketaan edelleen, koska se mahdollistaa järjestöjen toiminnan sekä järjestöjen ja kaupungin välisen yhteistyön pitkäjänteisen kehittämisen. Uusiin ja uusittaviin kumppanuussopimukseen varataan 650 000 euroa.

Solmitut kumppanuussopimukset	Sopimuksen kesto	Avustus v. 2022
Rakastajat Teatteriryhmän Kannatusyhdistys ry	2021-22	87 000
Satakunnan Hyvinvointi- ja kulttuuriyhdistysten Tuki ry	2021-22	80 000
Keho liikkeessä ry/Pori Dance Company	2021-22	24 000
Satakunnan yhteisöt ry	2021-24	130 000
SPR:n Kontti-ketju, Porin yksikkö	2021-24	80 000
MLL:n Satakunnan piiri ry	2021-24	130 000
Satakunnan Elävän Kuvan Keskus ry	2021-24	17 000
Läntinen tanssin aluekeskusyhdistys ry	2022-24	20 000
Pori Jazz 66 ry	toistaiseksi	219 387
Porin Kaupunkikeskusta ry	toistaiseksi	83 000
YHTEENSÄ		870 387

Kaikista ylläolevista avustuksista on jo olemassa kaupunkia sitova päätös.

Varaus uusiin/uusittaviin kumppanuussopimukseen (kaupunginhallitus) 650.000

Toiminta-avustukset 826 555 €*

Yhdistykset voivat hakea toiminta-avustusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä liikuntaan, nuorisotoimintaan ja kulttuuriin. Vuoden 2021 toiminta-avustusten hakuaika on keväällä.

Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämiseen (elinvoima- ja ymp.toimiala)	250.000
Liikunnan ja nuorisotyön tukemiseen (sivistystoimiala)	489.736
Kulttuurin tukemiseen (sivistystoimiala)	86.819

Kevytavustukset 111.000 €*

Kevytavustukset on tarkoitettu kaupunkilaisten hyvinvointia tukevan toiminnan järjestämiseen ja avustuksia voivat hakea kaikenlaiset toimijat. Toiminta voi olla toistuvaa tai kertaluonteista. Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahalla tuetaan kaikille avoimen toiminnan järjestämistä ja toimintatonttia voi hakea rajatun ryhmän toimintaan. Starttiraha on tarkoitettu tukemaan uusien yhdistysten perustamista.

Osallistuva budjetointi	80.000
Toimintatonnit	20.000
Starttiraha	1.000

Hankeavustukset 319.073 €*

Monivuotisiin hankkeisiin on sidottu avustuksia 119 073 euroa vuodelle 2022. Uusia hankeavustuksia avataan yhdistysten haettavaksi 200 000 eurolla.

Myönnetyt hankeavustukset	Kesto	Avustus v. 2022
Karhuseutu ry/Kokemuksella duuniin -hanke	2020-23	28 728
Rauman katulähetys ry/Fructus-hanke	2020-23	19 000
Porin Sininauha ry/REDI - digitaalisuutta ja toimintakykyä -hanke (½ maksettu)	2021-24	28 845
Porin Sininauha ry/KoMa-hanke	2021-23	13 300
KRIS Satakunta ry/KRIS-valmennushanke	2021	18 750
Satakunnan Hyvinvointi- ja kulttuuriyhdistysten tuki ry, Työstä tutkinto -hanke	2021-22	10 450
YHTEENSÄ		119 073

Kaikista ylläolevista avustuksista on jo olemassa kaupunkia sitova päätös.

Varaus uusiin hankeavustuksiin (elinvoima- ja ympäristötoimiala) 200.000

Tapahtuma-avustukset 100.000 €*

Tapahtuma-avustuksia voi hakea ympäri vuoden, kuitenkin viimeistään kaksi kuukautta ennen tapahtuman ajankohtaa. Avustusta voivat hakea kaikki toimijat.

Tapahtuma-avustukset (elinvoima- ja ympäristötoimiala) 100.000

Yksityistieavustukset 160.000*

Yksityistieavustukset (tekninen toimiala) 160.000

Kesäruokailun toteuttaminen (kaupunginhallitus)* 50.000

Avustukset yhteensä 3 087 315 euroa

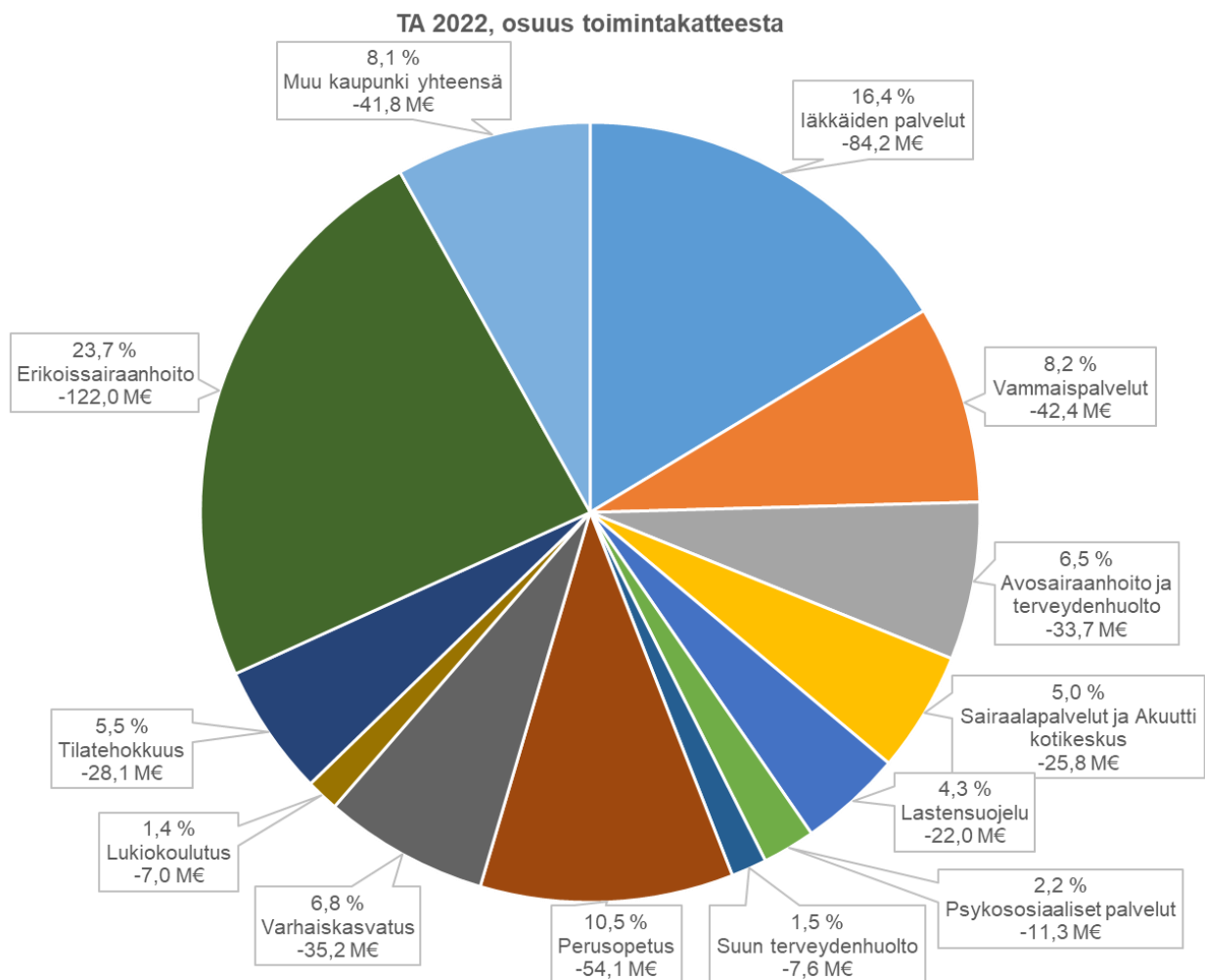
Avustuskategorioiden myönnettävät määrärahat ovat valtuustoon nähden sitova taso (merkitty *-merkillä). Avustusmäärärahoja voidaan talousarviovuoden aikana kuitenkin siirtää avustuskategoriasta toiseen talous- ja hallintojohtajan päätöksellä.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosan esittely ja sitovuus

Toimialakohtaiset esitykset sisältävät toiminnallisena osiona kaupungin 11 taloudellisesti suurimman prosessin kuvaukset ja niiden arvioitun kehityksen sekä taloudelliset vaikutukset. Prosesseista 7 kpl on esitetty Perusturvan yhteydessä, 3 kpl Sivistystoimialan yhteydessä ja 1 kpl Teknisen toimialan yhteydessä. Kukin prosessikuvaus sisältää prosessiin kohdistuvat pitkän aikavälin tavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat toimenpidetavoitteet talousarviovuodelle.

Taloudellisena osiona toimialojen esityksissä on esitetty meno- ja tuloarviot, joiden summana muodostuva toimintakate on toimialan sitova tavoite eli kaupunginvaltuuston vahvistama määräraha, ellei toisin ole esitetty. Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja konsernipalveluiden esikuntayksikön osalta noudatetaan yhteissitovuutta. Lisäksi toimialojen talouden osalta on esitetty toimintakatteen alapuolella laskennalliset erät, joka sisältää suunnitelman mukaiset poistot ja muut laskennalliset kustannukset sekä kaupungin sisäiset vuokrat. Toimintakate yhteenlaskettuna laskennallisilla erillä kuvaa toimialan tai tehtävän kokonaiskustannuksia. Jokaisen toimialan osalta on esitetty lisäksi toimintakatteen jakautuminen yksiköittäin, toimialan menolajijakauma sekä henkilöstösuunnitelman mukaiset suunnitellut henkilötyövuodet.

Top 11-prosessien ja erikoissairaanhoidon osuudet kaupungin toimintakatteesta.

Toimialojen ulkopuolisten tehtävien meno- ja tuloarviot

Tarkastustoimi

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatulot	9	11	11	11	11
Toimintamenot	-408	-513	-516	-523	-532
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-399	-502	-505	-513	-521
Laskennalliset tulot	0	0	0	0	0
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-68	-65	-36	-36	-36
Tehtävän kokonaiskustannukset	-467	-567	-541	-549	-558

Konsernipalvelut

Konsernipalveluiden yhteissitovuuden piiriin kuuluvat kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen sekä konsernipalvelut-esikuntayksikön tehtäväkohdat.

Kaupunginvaltuusto

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintamenot	-249	-248	-248	-248	-248
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-249	-248	-248	-248	-248
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-28	-31	-94	-94	-94
Tehtävän kokonaiskustannukset	-277	-279	-341	-341	-341

Kaupunginhallitus

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatulot	11	71	71	71	71
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-9 493	-10 352	-10 451	-10 451	-10 451
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-9 481	-10 281	-10 379	-10 379	-10 379
Laskennalliset tulot	2	0	0	0	0
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-70	-29	-29	-29	-29
Muut laskennalliset kustannukset	-229	-250	-252	-252	-252
Tehtävän kokonaiskustannukset	-9 780	-10 559	-10 661	-10 661	-10 661

Muut kaupunginhallituksen käyttöön merkityt määrärahat

	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Perusturva: Tuottavuusohjelman täytäntöönpano	5 050		
<i>Projektijohtaja raportoi määrärahan käytöstä kaupunginhallitukselle ja tuottavuusohjelman ohjausryhmälle.</i>			
Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Työllistämispalkkojen lisämääräraha	700	700	700
<i>Kaupunginhallituksen II lukemisessa (1.11.2021) päätetty lisäys työllistämispalkkoihin.</i>			

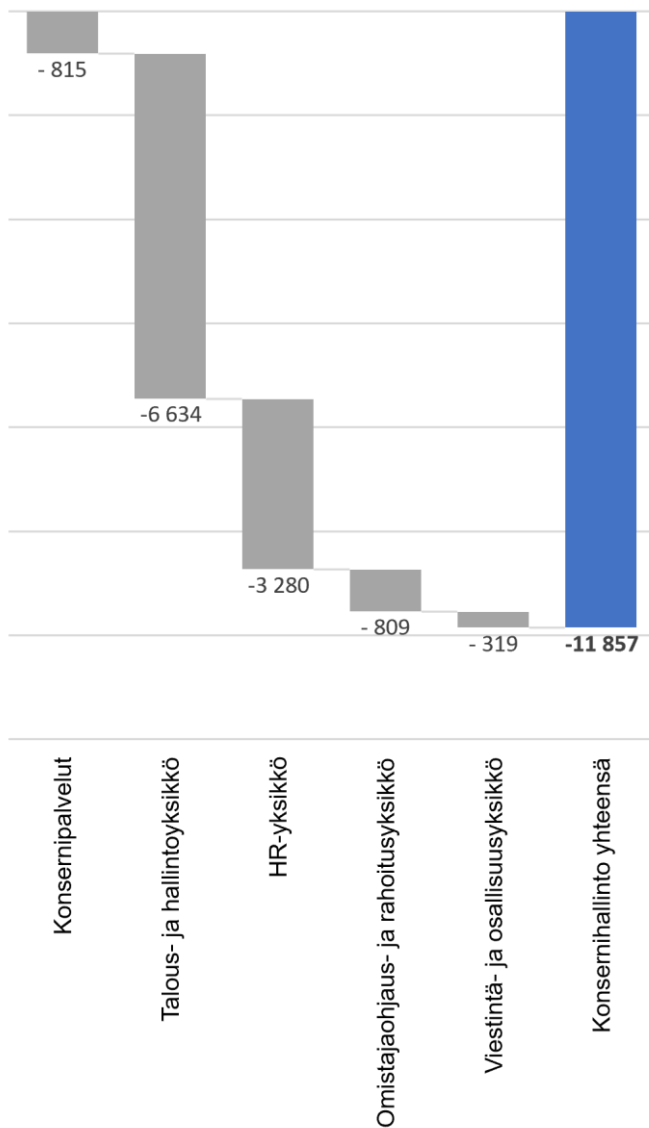
Kaupunginhallituksen määrärahoihin sisältyvät tuet lentoliikenteelle (3,4 M€), Porin Teatterisäätiölle (2,0 M€) sekä Pelastusharjoitusalue-säätiölle (0,1 M€).

Konsernipalvelut-esikuntayksikkö

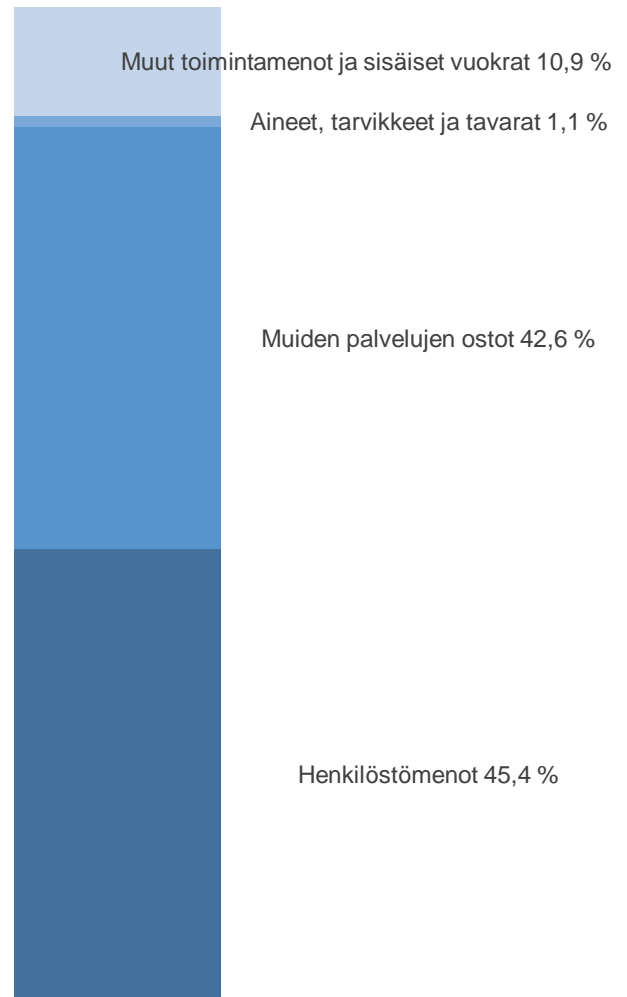
Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatulot	796	831	830	830	830
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-9 095	-11 501	-12 687	-11 226	-11 541
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-8 299	-10 670	-11 857	-10 396	-10 711
Laskennalliset tulot	2 450	3 155	3 232	1 463	1 463
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-34	-34	-34	-34	-34
Muut laskennalliset kustannukset	-1 706	-1 813	-1 772	-1 772	-1 772
Tehtävän kokonaiskustannukset	-7 520	-9 362	-10 431	-10 739	-11 054

Esikuntayksikön toimintakatteen kasvu vuoden 2021 talousarvion verrattuna johtuu ePassi-henkilöstöetujärjestelmään tehdystä lisäyksestä.

TA 2022 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Esikuntayksikön menolajijakauma TA 2022

Konsernipalvelujen palvelujen ostot ovat yhteensä 6 M€. Merkittävimmän osan muodostavat talous- ja henkilöstöpalvelujen ostot Sarastia Oy:ltä (n. 3 M€).

Vaikuttamistoimielimien määrärahat

Porin kaupungissa on neljä vaikuttamistoimielintä, jotka on määritelty hallintosäännön 15 §:ssä. Nämä ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja rintamaveteraaniasiain neuvottelukunta. Vaikuttamistoimielimien toimintaedellytysten kehittämistä vastaa talous- ja hallintoyksikkö kaupunginhallituksen alaisuudessa. Toiminnan tukemiseksi kaupunki osoittaa sihteerit vaikuttamistoimielimille. Määrärahat varataan konsernipalveluille talous- ja hallintoyksikön budjettiin.

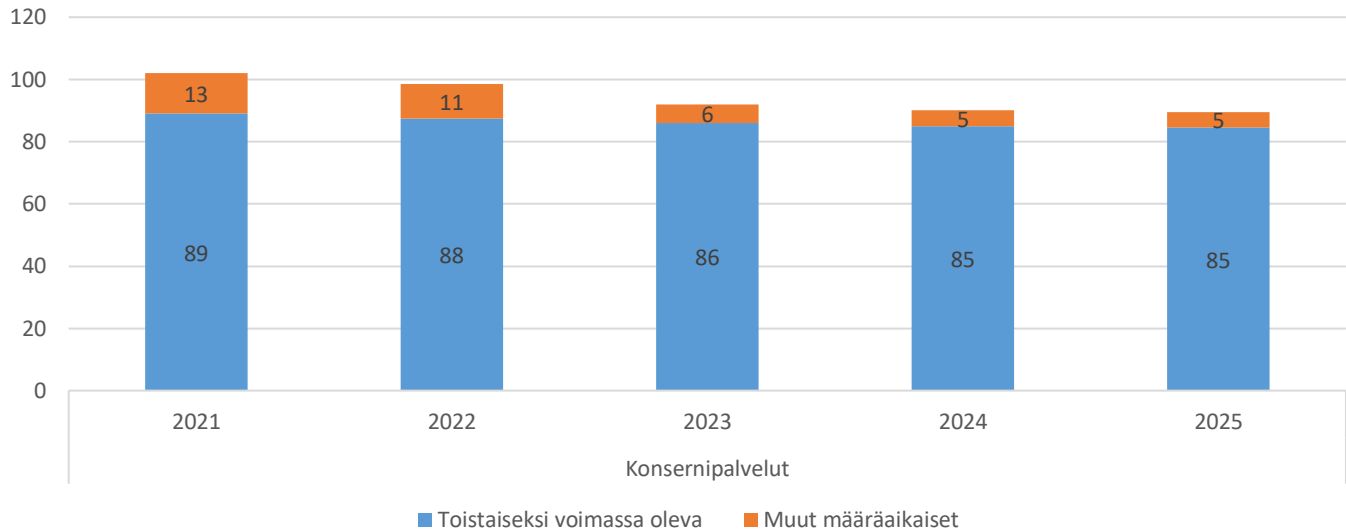
Vaikuttamistoimielin	Määräraha
Nuorisovaltuusto	15 000
Vanhusneuvosto	12 000
Vammaisneuvosto	12 000
Rintamaveteraaniasiain neuvottelukunta	12 000

Konsernipalvelut yhteensä (yhteissitovuus)

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatulot	808	902	901	901	901
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-18 837	-22 100	-23 385	-21 924	-22 239
Toimintakate (Netto)	-18 029	-21 198	-22 484	-21 023	-21 338
Laskennalliset tulot	2 452	3 155	3 232	1 463	1 463
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-380	-342	-404	-404	-404
Muut laskennalliset kustannukset	-1 935	-2 062	-2 024	-2 024	-2 024
Tehtävän kokonaiskustannukset	-17 300	-19 921	-21 092	-21 399	-21 715
					= valtuustoon nähden sitova erä

Konsernipalveluiden suunnitellut henkilötyövuodet

Energian välitys

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatulot	17 623	23 000	22 000	22 000	22 000
Toimintamenot	-17 614	-23 000	-22 000	-22 000	-22 000
<i>Toimintakate (Netto)</i>	9	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	9	0	0	0	0

Porin pelastustoiminnan kustannukset

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Toimintamenot	-7 931	-8 148	-7 988
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-7 931	-8 148	-7 988
Laskennalliset kustannukset			
Poistot ja arvonalentumiset	-5	-5	-5
Muut laskennalliset kustannukset	-4	-4	-4
Tehtävän kokonaiskustannukset	-7 940	-8 157	-7 997

Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatulot	64	4 900	6 319	6 319	6 319
Valmistus omaan käyttöön	0	7 037	0	0	0
Toimintamenot	-10 915	-16 710	-8 772	-7 878	-7 878
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-10 850	-4 773	-2 453	-1 559	-1 559

Merkittävimmät toimialoille kohdistamattomat toimintamenot ovat työmarkkinatuen kuntaosuudet 4,95 M€, eläkemenoperusteiset maksut 1,48 M€ ja kaupungin osuus verotuskustannuksiin 1,82 M€.

Eläkemenoperusteisista maksuista osakassopimuksen muutosten perusteella kaupungin maksettavaksi kuuluvat Länsirannikon koulutus Oy:n ja Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy:n perustamishetkiä edeltävät maksut ovat yhteensä 1,37 M€. Loppuosa 0,11 M€ on maksuosuus, jota ei aiheuttamisperiaatteen mukaan ole suoraan pystytty kohdistamaan toimialoille, esimerkiksi entisen puhelinlaitoksen maksut.

Tehtävälle merkityt toimintatulot koostuvat myyntivoitoista, jotka aiheutuvat pääosin Pori Energian tuloutukseen kuuluvista osakkeiden myynneistä sekä maomaisuuden myynnistä. Myyntivoittojen yhteismääräksi on arvioitu 4,99 M€.

= valtuustoon nähden sitova erä

Toimialakohtaiset esitykset

Perusturva

Tilannekuva

COVID-19: Perusturvalautakunnalla on tartuntatautilain mukainen toimivalta. Satakunnan alueellinen tartuntatautiin torjunnan työryhmä (jossa on edustettuina Satasairaala, kaikki Satakunnan kunnat, THL:n, Lounais-Suomen AVI:n ja ELY-keskuksen edustajat) vastaa ohjauksesta, tekee tilannearvion ja antaa alueelliset suositukset sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaisesti.

Perusturva edistää ja tukee kokonaisvaltaista hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta Porin, Ulvilan ja Merikarvian alueella. Perusturvan yhteistoiminta-alueita hallinnoidaan isäntä-/vastuukuntamallilla. Yhteistoiminta-alueen palveluiden tasa-arvoisesta järjestämisestä alueellaan vastaa Porin kaupungin perusturvalautakunta, yhteislautakunta, jossa on sopijakuntien valtuustojen nimeämä edustus.

Kuntalaisen päivittäin tarvitsemat palvelut tuotetaan lähipalveluina lähipalvelupisteissä ja palveluiltaan laajemmissa sote-keskuksissa. Perusturvan toimintamalli perustuu väestön palvelutarpeeseen, ennaltaehkäisyyn ja moniammatilliseen työskentelyyn.

Perusturva osallistuu tulevaan sote-uudistukseen alueellisesti ja valtakunnallisesti. Perusturva toteuttaa Satakunnan sote-uudistuksen, Satasoten, maakunnallisten osahankkeiden toimintasuunnitelmia. Tulevaisuuden sote-keskuksia kehitetään moniammatillisen tiimityömallin pohjalta ja kotiin annettavia palveluita vahvistetaan esimerkiksi kasvattamalla kotihoidon palveluita 24/7 palveluiksi. Lisäksi kehitetään lasten ja nuorten palveluja sekä kuntalaisten oma hyvinvointi – palveluja.

lääkkäiden palvelut

Kunnan on toteutettava iäkkään henkilön itsenäistä elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Palvelut on sovitettava sisällöltään ja määrältään vastaamaan iäkkään henkilön kulloisiakin palvelutarpeita. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystarpeista (2012/980, 14§, jatkossa Vanhuspalvelulaki). Sosiaalihuoltolain mukaisena sosiaalipalveluna myönnettävän ympärivuorokautisen asumisen ja hoidon palveluihin Porin perusturvakeskuksen alueella kuuluvat lyhytaikainen hoito, tehostettu palveluasuminen, ryhmäkodit ja perhehoito sekä pitkäaikainen laitoshoidon palvelut perustuvat Sosiaalihuoltolakiin (1301/2014, 11§, 14§, 21§ ja 22§), Sosiaalihuoltoasetukseen (607/1983, 10§ ja 11§) ja Vanhuspalvelulakiin (2012/980, 14§).

Kotihoidon

Kotihoidon palveluilla tarkoitetaan Sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaisia kotipalveluja (kotipalvelu ja tukipalvelut) sekä Terveydenhuoltolain (1326/2010) tarkoittamaa kotisairaanhoidon palveluita. Kotihoidon keskiössä ovat pääsääntöisesti iäkkäät asiakkaat.

Kaikenikäisten omaishoidon

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon (937/2005) tarkoituksena on edistää hoidettavan edun mukaisen omaishoidon toteuttamista turvaamalla riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä hoidon jatkuvuus ja omaishoitajan työn tukeminen.

Ympäri vuorokautinen hoito

Ympäri vuorokautisessa hoidossa (tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaishoidossa) järjestetään hoivaa ja hoitoa vanhuksille sekä pitkäaikaissairaille, joiden kotona asuminen käytettävissä olevien palvelujen turvin ei ole mahdollista.

Terveys- ja sairaalapalvelut

Avosairaanhoidon ja avoterveydenhuollon sekä suun terveydenhuollon

Avosairaanhoidon ja avoterveydenhuollon sekä suun terveydenhuollon tehtävänä on järjestää yhteistoiminta-alueen asukkailla kansanterveyslain mukaisia perusterveydenhuollon palveluita.

Perusturvan alueella toimii kolme sote-keskusta ja yksi koronaviruspandemian aikainen, yhteinen infektiovastaanotto. Tulevaisuuden tavoitteena on vahvistaa etäpalveluiden merkitystä. Äitiys- ja lastenneuvola- sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto toimivat lähellä asiakkaita päiväkodeissa, kouluilla ja ammatillisissa koulutusyksiköissä..

Psykososiaaliset palvelut

Psykososiaalisten palvelujen yksikkö tuottaa palveluja mielenterveys- ja päihdeongelmallisille. Yksikkö edistää mielenterveyttä ja tavoittelee päihdehaittojen vähentämistä yhdessä muiden palveluntuottajien kanssa. Tavoitteena on tuettujen asumispalveluiden kautta tukea asiakkaita kohti itsenäistä asumista.

Sairaalapalvelut

Sairaalapalvelut järjestävät äkillisen sairauden vaatiman kuntouttavan sairaalahoidon ja sen jälkeisen kotiuttamisen. Kotiuttamisprosessissa tehdään aktiivista yhteistyötä kuntoutuspalveluiden, akuutti kotikeskuksen ja iäkkäiden palveluiden kanssa. Vuodeosastot ovat joko kuntoutus- tai lyhytaikaisia akuuttihoidon osastoja.

Akuutti kotikeskus

Akuutti kotikeskus järjestää kotona asumista tukevaa geriatrasta arviointia ja kuntoutusta, vaativan saattohoidon ja palliatiivisen hoidon kotisairaala- ja osastopalvelua, kotiuttamiseen liittyviä kotiutustiimin palveluja, kotiin annettavaa äkillisen sairaanhoidon mobiilipalvelua, potilaan siirtoon liittyvää palvelua ja turvaphelinpalvelua.

Sosiaali- ja perhepalvelut

Lapsiperheiden palvelut

Lapsiperheiden palvelut huolehtii lasten kasvun ja kehityksen sekä perheiden hyvinvoinnin edistämisestä tarjoamalla kasvatus- ja perheneuvontaa, perhesosiaalityötä, perheoikeudellisia palveluita sekä lasten kuntoutuspalveluita.

Lastensuojelu

Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu, jota toteutetaan silloin kun lapsi ja perhe ovat lastensuojelun asiakkaina. Asiakassuunnitelman laatiminen, avohuollon tukitoimet, lapsen kiireellinen sijoitus, huostaanotto sekä sijaishuollon järjestäminen ja jälkihuolto ovat lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua.

Työikäisten palvelut

Työikäisten palveluissa tuetaan asiakkaita elämänhallintaan, työhön, toimeentuloon tai opiskeluun liittyvissä asioissa sekä vähennetään eriarvoisuutta. Yhteistyössä asiakkaan, läheisten ja eri alojen ammattilaisten kanssa aikuissosiaalityö auttaa selviytymään hankalan elämäntilanteen yli. Työikäisten palveluissa toteutetaan myös kotoutumisajan palveluja maahanmuuttajille.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelut ovat vammaisuuden tai sairauden perusteella henkilölle järjestettäviä palveluja ja tukitoimia. Palveluiden tarkoituksena on parantaa vammaisten henkilöiden tasa-arvoa, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuudesta johtuvia esteitä.

Sosiaali- ja perhepalveluiden palvelualueeseen kuuluu vastuualueiden lisäksi seuraavat maakunnalliset yksiköt:

Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö

Kehittämissyksikkö rekrytoi ja valmentaa sijaisperheitä sekä osallistuu lastensuojelulaitosten valvontaan ja haastavien sijaishuollon kysymysten selvittämiseen yhdessä kuntien työntekijöiden kanssa. Yksikkö on aktiivisesti mukana kehittämistyössä ja asiantuntijaroolissa erilaisissa lastensuojelun verkostoissa. Yksikkö koordinoi lastensuojelun edunvalvontaa ja moniammatillisia asiantuntijaryhmiä.

Satakunnan sovittelutoimisto

Rikos- ja riita-asioiden sovittelu on palvelu rikoksen tai riidan osapuolille, missä puolueettomat sovittelijat auttavat käsittelemään asiaa.

Sosiaalipäivystys

Porin perusturvakeskuksen Sosiaalipäivystys vastaa virka-aikana Porin yhteistoiminta-alueen ja Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymän sosiaalipäivystyksestä ja virka-ajan ulkopuolella koko Satakunnan sosiaalipäivystyksestä. Sosiaalipäivystyksen tehtävänä on huolehtia kiireellisestä ja välttämättömästä avun antamisesta vuorokauden kaikkina aikoina. Sosiaalipäivystys toimii yhteistyössä poliisin, terveydenhuollon päivystyksen, pelastustoimen ja hätäkeskuksen kanssa (SHL 29§). Sosiaalinen hätätilanne vaatii nopeita toimenpiteitä eikä asiassa voida odottaa seuraavaan päivään tai viikonlopun yli ilman vakavia seurauksia.

Sisäiset palvelut

Perusturvan sisäiset palvelut koostuvat talouspalveluista sekä henkilöstö- ja hallintopalveluista. Sisäisten palveluiden tehtävänä on luoda perusturvan toiminnan yleislinjaukset ja edellytykset yhtenäisille toimintakäytännöille.

Toimialan riskit

Nykyisessä taloustilanteessa perusturvan toimialan toiminnan järjestämisen riskejä ovat erityisesti laadukkaiden palveluiden tarjoaminen ja mahdollisuus panostaa ennaltaehkäiseviin palveluihin. Myös väestön ikääntyminen haastaa palveluiden tuottamista: vuoden 2019 lopussa Porin kaupungissa asuvien yli 65-vuotiaiden määrä oli 25 % väestöstä, mikä vaikuttaa erityisesti palvelutarpeen kasvuun. Taloustilannetta haastaa myös se, että suurten kaupunkien vertailussa Porin perusturva tuottaa palvelut lähtökohtaisesti jo edullisesti.

Henkilöstön saatavuus ja osaavan henkilöstön pysyvyys ovat riskitekijä kaikissa ammattiryhmissä ja sitä kautta toiminnan järjestämisessä. Lisäksi riskeinä ovat mahdolliset lainsäädäntömuutokset, jotka toteutuessaan vaikuttavat toimialan velvoitteisiin sekä kustannuksiin. Lainsäädäntömuutoksia ovat esimerkiksi mahdolliset hoitotakuun ja henkilöstön vähimmäismitoituksen tiukennukset sekä lakisääteisten palveluiden saatavuuden sanktiointi. Nämä ovat merkittävä haaste palveluvelvoitteiden toteuttamiselle sekä resurssien riittävyyden että osaavan henkilöstön saatavuuden näkökulmista.

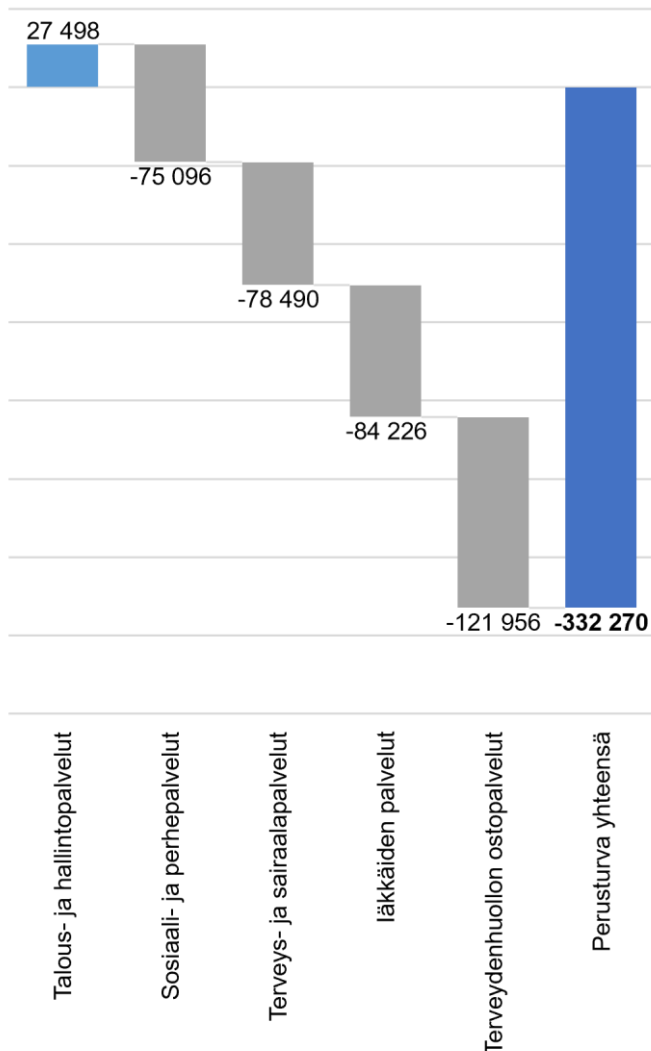
Perusturvan käyttötalous

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Toimintatulot	74 851	70 180	67 794
Toimintamenot	-376 070	-381 902	-400 065
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-301 219	-311 722	-332 270

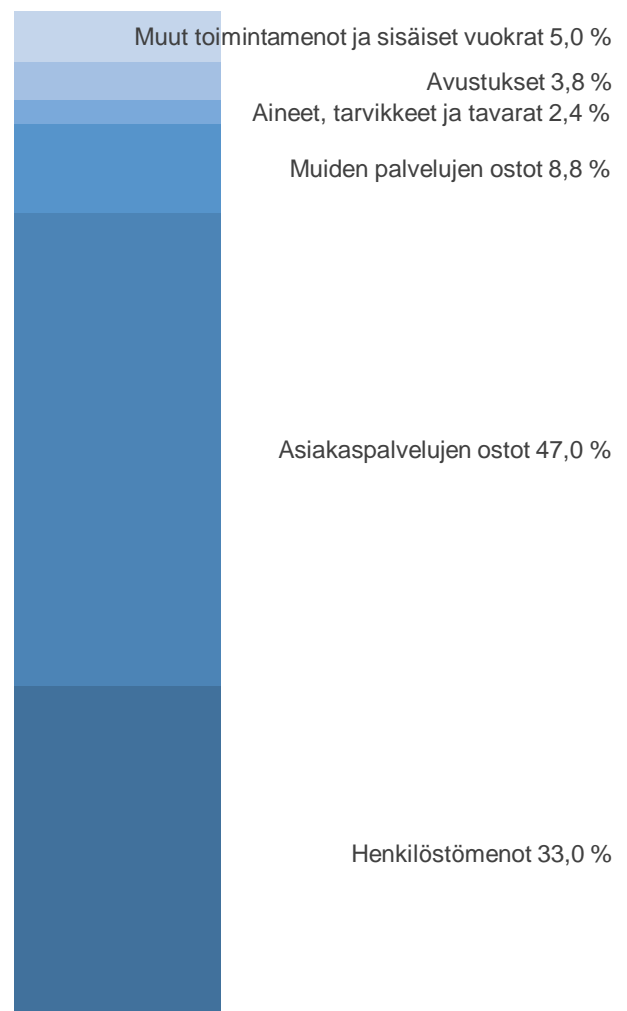
Laskennalliset kustannukset			
Poistot ja arvonalentumiset	-287	-202	-201
Muut laskennalliset kustannukset	-8 035	-8 473	-9 285
Tehtävän kokonaiskustannukset	-309 562	-320 397	-341 755

= valtuustoon nähden sitova erä

TA 2022 toimintakate palvelualoittain, 1 000 €

Toimialan menolajijakauma TA 2022

Yhteenveto lisäyksistä Perusturvan tuottavuusohjelman täytäntöönpanoon	M€
Yhteistyö erikoissairaanhoidon, sivistystoimen, yksityisen ja 3. sektorin kanssa:	
Etäpalveluiden ja moniammatillisen tiimityön tukeminen	0,5
Sotekeskusten potilaiden hoidon tarpeen arviointi ja hoitaminen monialaisena etäpalveluna	
Paljon palveluita tarvitsevien prosessin kehittäminen	0,35
Case-manager toimintamallin pilotoiminen paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden tukemiseksi ja jälkihuolto.	
Psykososiaaliset asumispalvelut	0,05
Mielenterveyskuntoutujien ja osatyökykyisten työhönvalmennuksen kehittäminen	0,05
Akuutti kotihoitokeskuksen konsultoiva sairaanhoitaja	0,05
Hoitotarvikejakelun kehittäminen, hankekoordinaattorin rekrytointi	0,06
Palvelurakenteen keventäminen:	
lääkäiden palvelut, Kotihoito 24/7	1,3
23 vuonna 2020 palkatun 24/7-lähihoitajan henkilöstökulut	
Kaikenikäisten omaishoidon kehittäminen ja lyhytaikaishoito palvelusetelillä	0,8
Omaishoidontuen asiakkaiden tukeminen lyhytaikashoidon uusilla ratkaisuilla ja omaishoitajien hankkiminen palvelusetelillä. Tavoitteena uusien omaishoitajien saaminen. Sisältää iäkkäiden palveluiden ja vammaispalveluiden omaishoidontuen.	
Kuntoutuspalvelujen kehittäminen	0,42
Fysioterapeutin ja toimintaterapeutin henkilöstökulut, iäkkään toimintakyvyn monialainen arviointi asiakkaan kotona systemaattiseksi toimintatavaksi sekä osallisuuden edistäminen uusilla menetelmillä.	
Kotihoidon säännöllisen palvelusetelin ja suorahankinnan käyttöönotto	0,1
Perhehoidon lisääminen	0,1
Välimuotoinen asumismalli tehostetun ja palveluasumisen välillä, soveltuu erityisesti turvattomille ja yksinäisille vanhuksille. Määrärahalla saadaan perhehoitajia lisää mm. lyhytaikaisiin perhehoidon tarpeisiin.	
Kotihoidon työvaatteet, välineistö ja lääkeautomaatit	0,07
Ikäihmiselle turvallinen ja esteetön asuminen hanke, omarahoitus osuus	0,04
Ikäihmisten palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen	0,2
Lastensuojelu, verkkoauttaminen	0,075
Vammaispalvelut, kotiin annettavien palvelujen laajentaminen ja asumisen tuki	0,2
Muut kokonaisuudet:	
Digitalisaatio ja tiedolla johtaminen	0,385
Sisältää esimerkiksi seuraavia kokonaisuuksia: sosiaalihuollon Kanta- integraatio, hoitotyötä tukevat ja helpottavat mobiilisovellukset, digilaitteet ja hoitotarvikejakelun kehittäminen	
Henkilöstökokonaisuus	0,30
Raha työhyvinvointi osuuteen. Projektipäällikön palkkaus, henkilöstön koulutus ja työnohjaus.	
Kaikki lisäykset yhteensä	5,05

Kaupunginhallituksen käsittelyssä tehdyt lisäykset

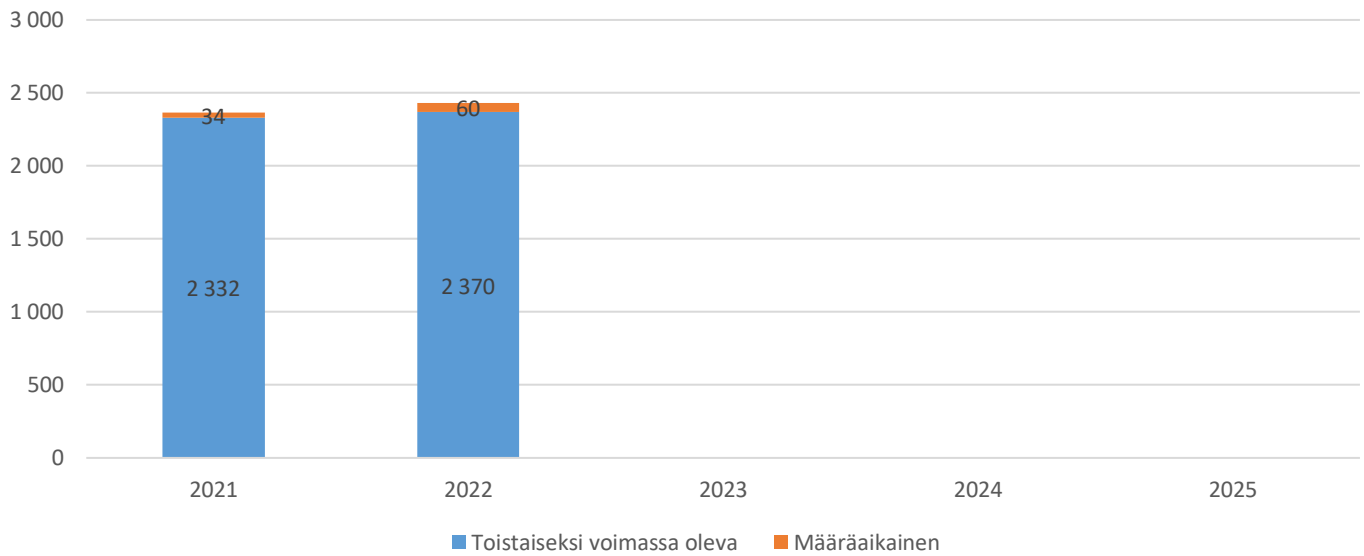
RAI-koordinaattori (54 000 €) katetaan perusturvan vuoden 2022 kehyksestä. Ikääntyneiden laatu-/ valvontakoordinaattori (54 000 €) ja suunnitteluraha 24h lentävän sote-keskuksen suunnittelutyöhön (20 000 €) yhteensä 74 000 € katetaan tuottavuusohjelman budjetista sitä kasvattamatta. Edellytyksenä on, että lisävakanssit ovat koko Satakunnan hyvinvointialueen käytössä hyvinvointialueen tulevan organisaation mukaisesti. *(KH I lukeminen 18.10.2021)*

Lisätty 180 000 euron määräraha koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon yhden lääkärin ja kahden terveydenhoitajan palkkaamiseksi. *(KH II lukeminen 1.11.2021)*

Ostopalveluista katetaan ilman määrärahalisäystä kahden sosiaaliohjaajan palkkaaminen lastensuojelun perhehoitoon (kustannusarvio 80 000 euroa). *(KH II lukeminen 1.11.2021)*

Lisätty 50 000 euron määräraha työikäisten kuntouttavaan työtoimintaan. *(KH II lukeminen 1.11.2021)*

Perusturvan suunnitellut henkilötyövuodet

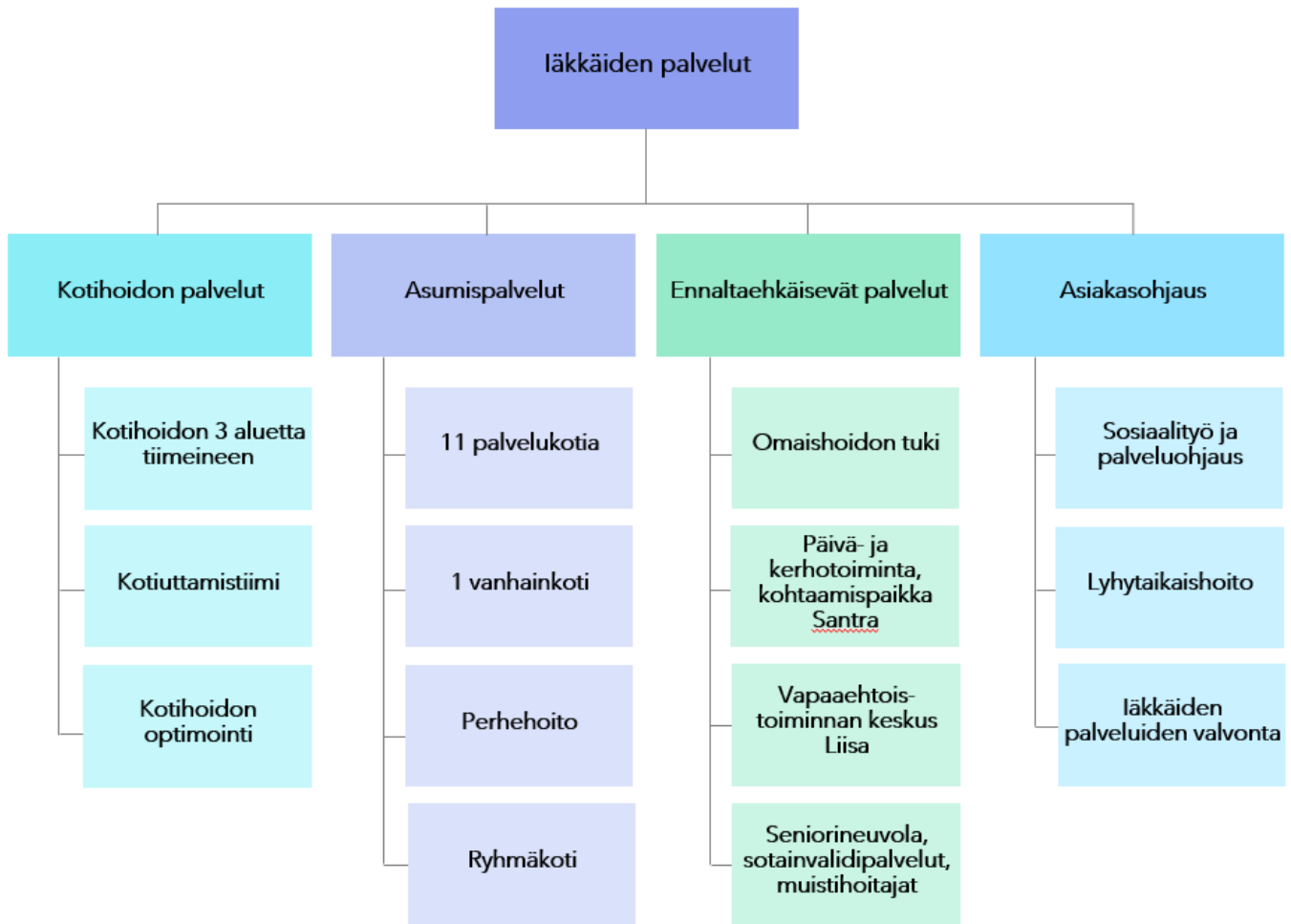

lääkäiden palvelut

Palvelun tilannekuva

lääkäiden palveluiden asiakaslähtöisenä tavoitteena on terveiden ja toimintakykyisten elinvuosien lisääminen sekä mahdollistaa asuminen kotona niin kauan kuin se ihmisarvoa kunnioittaen on tarkoituksenmukaista. lääkäiden sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisessä valtakunnallisina tavoitteina on vähentää pitkäaikaista laitoshoidtoa, edistää kotona asumista mahdollisimman pitkään sekä monipuolistaa palveluvalikoimaa. Laitosmaista asumis- ja palveluasumistuotantoa on vähennetty ja kotiin tai palveluasumiseen suunnattua palvelua lisätty.

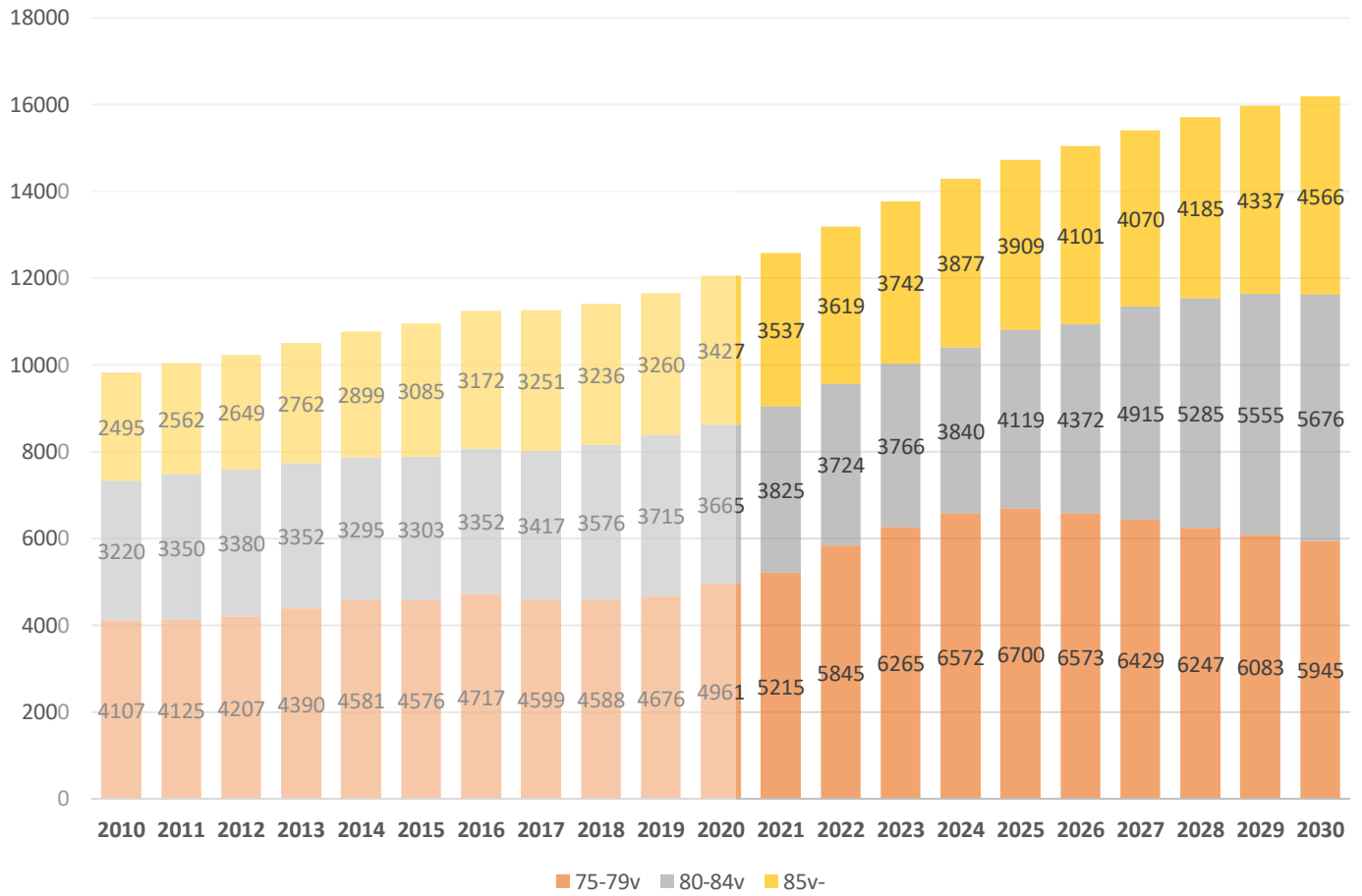
lääkille suunnattuja palveluita on tarkasteltava kokonaisuutena. Sen eri osat vaikuttavat toisiinsa ja samalla palveluiden kysyntään. Tasapainoinen palvelurakenne vastaa paikallisiin tarpeisiin ja perustuu käytettävissä oleviin voimavaroihin, joita hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti. Palvelurakennetta on kehitettävä suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti. Ikääntyminen on normaali elämänvaihe ja iäkkäät tarvitsevat samoja asioita kuin muutkin väestöryhmät. Iäkäs väestö ei ole yhdenmukainen ryhmä, vaan yksilöllinen vaihtelu lisääntyy iän myötä.

Yhteistoiminta-alueen lääkäiden palvelut muodostuvat kotihoidon palveluista, asumispalveluista, ennaltaehkäisevistä palveluista sekä asiakasohjauksesta. Kotihoitopalvelut järjestävät asiakkaan tarpeista lähtevää riittävää ja oikeinkohdennettua palvelua, jolla luodaan edellytykset asiakkaan kotona selviytymiselle ja hyvinvoinnille. Kotihoitopalveluissa on säännöllistä 24/7-kotihoidtoa sekä erilaisia tukipalveluita, kuten ateria-, kauppa-, päivätoiminta-, kylvytys- ja pyykkipalvelua. Kotihoitopalveluihin kuuluu lisäksi muita kotona asumista tukevia palveluita, kuten kotiuttamistiimi. Asumispalveluihin kuuluvat omat ympärivuorokautisen hoidon yksiköt ja perhehoito sekä ostopalveluiden kautta järjestetyt asumispalvelut. Ennaltaehkäisevät palvelut järjestävät omaishoidon tuen, päivä- ja kerhotoiminnan sekä erinäisiä muita palveluita, kuten sotainvalidi-, muistihoidaja-, seniorineuvola- kohtaamispaikka- ja vapaaehtoistoiminnan palveluita. Asiakasohjaukseen kuuluu sosiaalityö ja palveluohjaus, lyhytaikaishoidon järjestäminen sekä valvontatyö lääkäiden palvelutarjonnan osalta.

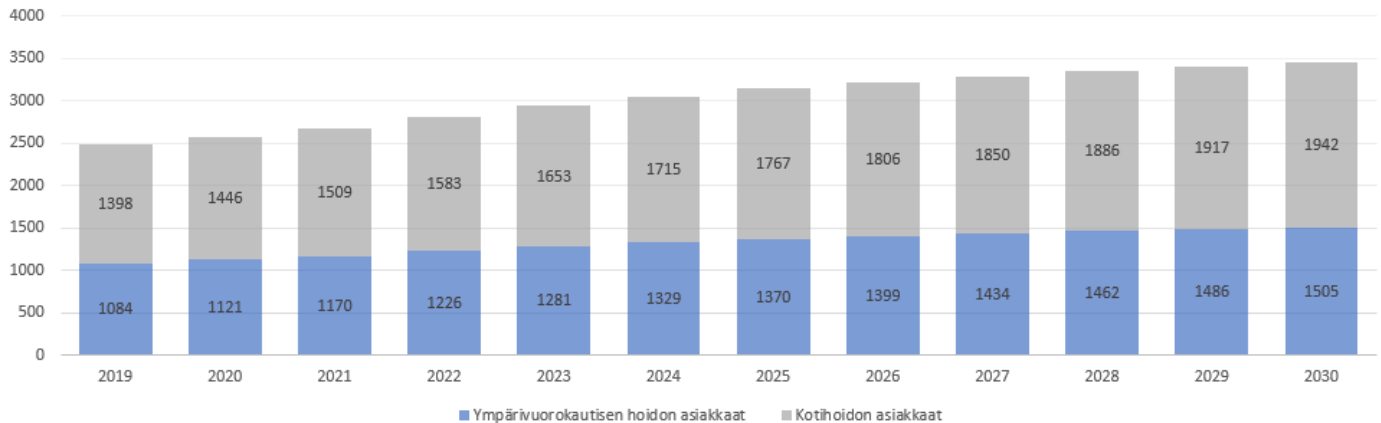
Samanaikaisesti tapahtuva lääkäiden määrän kasvu, suurten ikäluokkien eläkkeelle jäänti, lääkäiden sekä vanhustyön heikko arvostaminen ovat suuria haasteita. Osaavan henkilöstön rekrytointi ja työhyvinvointi ovat palvelujen tuottamisen kriittisiä menestystekijöitä tulevaisuudessa. Lainsäädännön muutoksilla on merkittävä vaikutus lääkäiden palveluiden kustannusrakenteeseen. Palveluun vaikuttavana riskinä ovat myös pandemiauhat, joilla saattaa olla merkittävä vaikutus lääkäiden henkilöiden elämään sekä palvelualueen henkilöstön työhön.

YLI 75-VUOTIAIDEN KEHITYS PERUSTURVAN YHTEISTOIMINTA-ALUEELLA 2010-2030

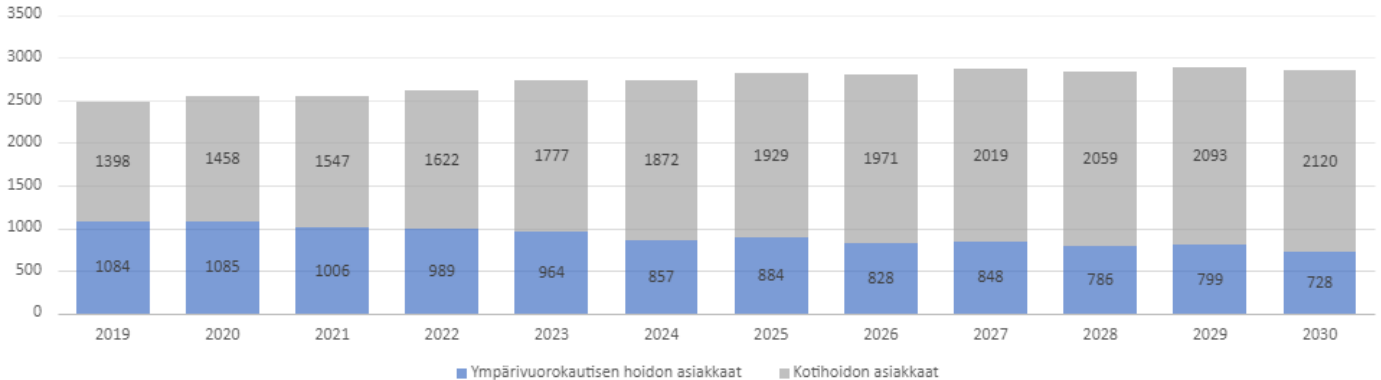
Yli 75-vuotiaiden määrä kasvoi vuodesta 2010 vuoteen 2020 yhteensä 2231 henkilöllä (+23 %). Yli 75-vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan vuosien 2020 ja 2030 välillä 4134 henkilöä (+34 %). Lähde: Tilastokeskus.

VUODEN 2019 PALVELURAKENTEELLA YLI 75-VUOTIAIDEN YMPÄRIVUOROKAUTISEN HOIDON ASIAKKAIDEN (9,3%) JA KOTIHOIDON (12,0%) ASIAKKAIDEN MÄÄRÄN KEHITYS

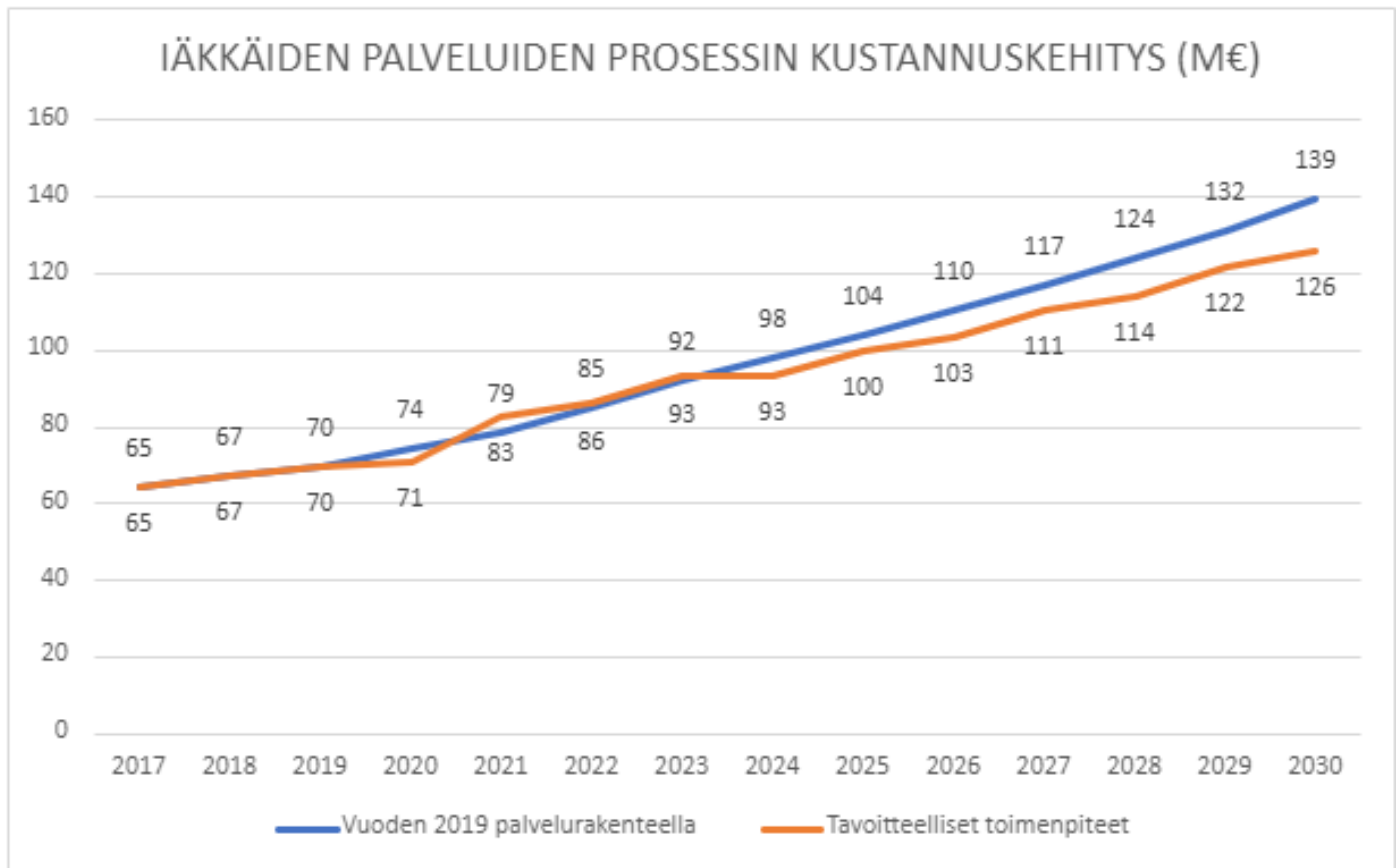
Porin perusturvan väestöalueella vuoden 2019 palvelurakenteella 75-vuotta täyttäneiden palvelutarve tulee kasvamaan 34 % vuodesta 2020 vuoteen 2030. Tämä tarkoittaa ympärivuorokautisen hoidon kasvua 384 asiakkaalla ja kotihoidon 496 asiakkaalla. Palvelutarve tulisi kokonaisuutena kasvamaan 880 asiakasta.

TAVOITTEELLINEN PALVELURAKENNE YLI 75-VUOTIAIDEN YMPÄRIVUOROKAUTISEN HOIDON ASIAKKAIDEN (VUONNA 2024 6 %, VUONNA 2030 4,5 %) JA KOTIHOIDON ASIAKKAIDEN (13,1 %) MÄÄRÄN KEHITYS

Tavoitteellisella palvelurakenteen muutoksella kotihoidon 75-vuotta täyttäneiden asiakkaiden määrä kasvaa 45 % eli 662 asiakasta vuodesta 2020 vuoteen 2030. Kotiin tarjottavia palveluita kehittämällä ympärivuorokautisen hoidon asiakkaiden määrä laskee 357 paikkaa eli 33 %. Kokonaisuudessaan asiakasmäärän kasvu olisi 305 asiakasta seuraavan kymmenen vuoden aikana. Seuraavan kymmenen vuoden aikana ennaltaehkäisevä työ, kuntoutus, omais- ja perhehoito tukevat entistä vahvemmin kotona asumista. Myös erilaisia asumisen malleja tulee kehittää.

Taloudelliset vaikutukset

Vuoden 2019 palvelurakenteella iäkkäiden palveluiden kustannukset kasvaisivat seuraavan 10 vuoden aikana keskimäärin seitsemän prosentin vuosivauhdilla väestörakenteen kehityksen vuoksi. Tavoitteellisilla toimenpiteillä kustannusten kasvu saadaan keskimäärin kuuteen prosenttiin muuttamalla palvelurakennetta ympärivuorokautista hoitoa vähentämällä sekä panostamalla erityisesti kotiin annettaviin palveluihin. Entistä kattavamman kotona asumisen mahdollistavat 24/7-kotihoito, kuntoutuksen kehittäminen, omaishoidon tukeminen sekä panostukset hyvinvointiteknologiatkaisuihin.

Vuoden 2021 alusta iäkkäiden palveluiden kustannuksiin yhdistyivät myös vammaispalveluiden omaishoidon tuen määrärahat muodostaen kaikenikäisten omaishoidon tukikokonaisuuden. Iäkkäiden palveluiden kustannuskehityskäyrällä on huomioitu vammaispalveluista siirtynyt määrärahaosuus noin 2 miljoonaa euroa vuodesta 2021 alkaen. Lisäksi liikumista tukevat palvelut (sosiaalihuoltolain kuljetuspalvelut) siirtyivät vuoden 2021 aikana sosiaali- ja perhepalveluista iäkkäiden palveluihin. Tämän määräraha vaikutus oli 0,3 miljoonaa euroa vuositasona.

Noormarkun iäkkäiden palveluiden lähipalvelukeskus siirtyi vuoden 2022 alussa osaksi terveys- ja sairaalapalveluiden palvelualueetta kehittyäkseen kotiin kuntouttavaksi yksiköksi. Siirto pienentää iäkkäiden palveluiden kulurakennetta vyörytserineen noin kaksi miljoonaa euroa.

1.7.2021 voimaan astuneen asiakasmaksulain taloudellinen vaikutus on lisätty kustannusrakenteeseen. Lakimuutoksen kustannusvaikutukseksi on nyt arvioitu vuodelle 2021 1,75 miljoonaa euroa ja vuodelle 2022 3,5 miljoonaa euroa. Yksityisten palvelutuottajien ympärivuorokautisen asumisyksiköiden hinnat nousivat oletettua yhtä prosenttiyksikköä korkeammiksi 1.7.2021 alkaen. Vuoden 2021 lisäkustannusvaikutus oli noin 1,6 miljoonaa euroa ja vuoteen 2022 noin 3,6 miljoonaa euroa.

Vuonna 2021 iäkkäiden palveluihin myönnettiin noin 2,8 miljoonaa euroa tuottavuusmäärärahaa, joka on mukana tavoitteellisten toimenpiteiden kustannuskehityskäyrällä. Tuottavuuspanostukset kohdistuvat palvelurakenteen keventämisen mahdollistaviin palveluihin, kuten 23 lähihoitajan palkkaamiseen 24/7-kotihoitoon, digitalisaatoratkaisuihin, monimuotoisten asumisratkaisujen edistämiseen, kotiuttamistiimin ja perhehoidon vahvistamiseen sekä palvelusetelin käytön laajentamiseen. Palvelusetelin käyttöä laajennetaan tuottavuusrahapanostuksella jo aiemminkin käytössä olleesta ympärivuorokautisesta pitkäaikaishoidosta myös lyhytaikaishoittoon sekä säännölliseen kotihoitoon.

Vuoden 2021 aikana iäkkäiden palveluissa tarkennettiin lyhytaikaisten ympärivuorokautisten asumisyksiköiden tarvetta. Himmelin toiminnan päättyessä vuoden 2021 kesällä, Kolitielle avattiin Palvelukoti Poppana sekä Kyläsaaren yksikön kehittäminen lyhytaikaiseksi yksiköksi käynnistettiin. Näiden taloudellinen vaikutus on otettu huomioon kustannusrakenteessa.

Toiminnallisilla tavoitteilla pyritään vuoteen 2024 mennessä saavuttamaan kuuden prosentin taso ympärivuorokautisen pitkäaikaishoidon osalta. Lopullisen 4,5 prosentin tavoitteen saavuttaminen vuonna 2030 edellyttää lainsäädännöllisesti yhteisöllisen asumisratkaisun tarkempaa selvittämistä sekä siihen liittyvää kotihoidon henkilöstön mitoitusarpeen arvioimista suunnitelmien tarkentuessa.

Taloudellista riskiä sisältyy siihen, että nykyinen kustannustrendi jatkuisi tuottavuuden paranemiseksi tehdyistä europa-nostuksista huolimatta. Riskiä konkretisoituu myös, jos vakavat, ympärivuorokautista hoitoa vaativien muistisairauksien suhteellinen määrä tai pandemiat lisääntyvät tulevina vuosina. Iäkkäiden palveluiden kustannuskehityksen kannalta on myös oleellista, että kaupunkikonsernin sisäinen vuokrataso ja Palveluliikelaitoksen hintataso sekä yksityisten palvelutuottajien hinnoittelu pysyvät kohtuullisina.

Toiminnalliset tavoitteet

Pitkän aikavälin tavoite 1. Ennaltaehkäisevän työn yhteistyömallien kehittäminen, normaali elämän tukeminen

Toimenpide 1. Asiakasohjausmalli: keskitetyn asiakaspalveluneuvonnan ja -ohjauksen kehittäminen sekä palvelutarpeen arviointi

*Mittari: Yhteydenotoista 70 % kulkee keskitetyn kautta vuoteen 2022 mennessä ja 100 % vuoteen 2024 mennessä

Vastuhenkilö: Iäkkäiden palveluiden päällikkö

Pitkän aikavälin tavoite 2. Palvelurakenteen keventäminen

Toimenpide 1. 24/7 kotihoito

*Mittari: 94 % iäkkäistä asuu kotona vuonna 2024

Vastuhenkilö: Iäkkäiden palveluiden päällikkö

Toimenpide 2. Omaishoidon kehittäminen

*Mittari: Omaishoidon asiakkaiden määrä kotona asuvista yli 75-vuotiaista on vuosittain 7 %

Vastuhenkilö: Iäkkäiden palveluiden päällikkö

Toimenpide 3. Ympärivuorokautisten hoitopaikkojen hallittu vähentäminen

*Mittari: 6 % iäkkäistä ympärivuorokautisessa hoidossa vuonna 2024

Vastuhenkilö: Iäkkäiden palveluiden päällikkö

* Mittari myös perusturvan tuottavuusohjelmassa

Vammaispalvelut

Palvelun tilannekuva

Vammaispalvelujen tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.

Vammaisten palveluihin kuuluvat vammaispalvelulain ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaiset palvelut.

Vammaispalvelulain mukaisia palveluja järjestetään henkilöille, joilla on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. Palvelut edellyttävät, ettei henkilölle ole tarjolla riittäviä ja sopivia palveluja tai etuuksia muun lain nojalla muun muassa sosiaalihuoltolain nojalla, jonka mukaisia palveluja myönnetään myös vammaispalveluissa.

Vammaispalvelulain mukaisia palveluja:

- kuljetuspalvelu
- henkilökohtainen apu
- palveluasuminen
- vaikeavammaisen päivätoiminta
- asunnon muutostyöt
- asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat palvelut on tarkoitettu vaikeavammaisille. Näitä ovat esim. kuljetuspalvelu, henkilökohtainen apu, asunnon muutostyöt ja palveluasuminen. Lisäksi omaishoidon tuki on lakisääteinen yleiseen järjestämisvelvollisuuteen kuuluva palvelu, jonka järjestämisestä kunta huolehtii määrärahojensa puitteissa. Omaishoidon tuen myöntämisperusteet perustuvat lakiin omaishoidon tuesta (937/2005). Omaishoidon tuen osuus vammaispalvelujen osalta on siirretty iäkkäiden palveluiden alueelle. Määrärahasidonnaisia palveluja ovat mm. tuki päivittäisissä toiminnoissa tarvittaviin välineisiin ja laitteisiin sekä sopeutumisvalmennus.

Kehitysvammaisten palvelut

Kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaisia palveluja järjestetään henkilöille, joiden kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vamman tai vian vuoksi ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluja.

Kehitysvammaisten palvelut järjestetään ensisijaisesti normaaleina sosiaali- ja terveystyöpalveluina.

Kehitysvammaisten erityishuollosta säädetyn lain mukaisia palveluja:

- kuntoutusohjaus
- kehitysvammaisten asumispalvelut
- laitoshoido
- työtoiminta
- päivätoiminta
- muut erityishuoltona annettavat palvelut

Vammaispalvelut ovat kunnan vastuulle kuuluvaa sosiaalihuoltoa. Päätöksen vammaispalvelujen myöntämisestä kunnassa tekee sosiaalialan ammattihenkilö vamman tai sairauden aiheuttaman toimintakyvyn alenemisen perusteella. Kunnan on aloitettava palvelujen ja tukitoimien tarpeen selvittäminen viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun vammaisen henkilö tai joku muu on ottanut yhteyttä kuntaan palvelujen saamiseksi. Selvityksen perusteella tehdään vammaiselle henkilölle palvelusuunnitelma. Palvelusuunnitelmassa olevista vammaislain mukaisista palveluista ja tukitoimista on tehtävä päätös viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vammaisen henkilö tai hänen edustajansa on esittänyt palvelua tai tukitoimintaa koskevan hakemuksen.

Asiakasmaksut

Sosiaalipalvelut ovat maksuttomia, mutta joitakin maksuja asiakkailta voidaan periä. Asiakasmaksut vahvistetaan Porin perusturvalautakunnassa vuosittain.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain perusteella toteutettu erityishuolto sekä erityishuollon matkat ovat maksuttomia. Kehitysvammaisten asumisesta voidaan periä vuokra, ateriat ja ylläpitokorvaus, johon ei saa sisältyä hoitoa. Samalla tavoin määräytyvät asiakasmaksut myös vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa. Tilapäisestä asumisesta peritään asiakasmaksu. Kotiin annettavat palvelut (esim. palveluasuminen kotiin tai henkilökohtainen apu) ovat asiakkaalle maksutonta palvelua.

Työ- ja päivätoiminta on maksuton palvelu. Kehitysvammalain mukaisessa työ- ja päivätoiminnassa kunta maksaa myös matkat.

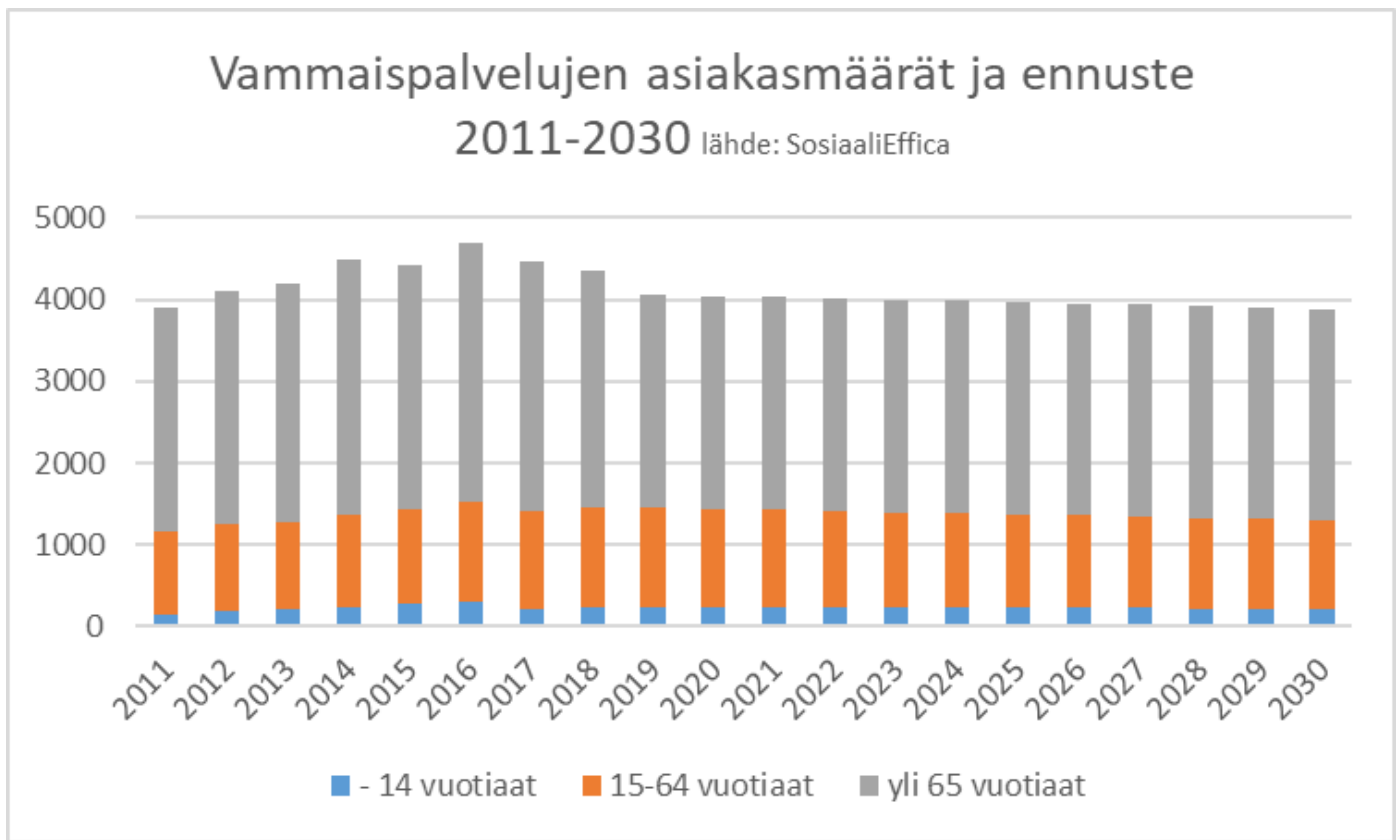
Laitoshoidosta peritään laitoshoitomaksu.

Kuljetuspalvelussa asiakkaan omavastuusuudeksi jää vain julkisen liikenteen mukainen maksu taksikuljetuksessa.

Palveluista voidaan periä maksua, jos henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain nojalla. Porin perusturvan vammaispalveluiden vakuutuskorvauksia haetaan vuosittain vakuutusyhtiöistä.

Asiakasmaksulain muutos 1.7.2021 alkaen edellyttää, että pitkäaikaisessa perhehoidossa olevien asiakkaiden käyttövaran tulee olla vähintään 164 € kuukaudessa. Muista vammaispalveluista perittävien maksujen osalta asiakasmaksulakiin tehtävät muutokset valmistellaan vammaispalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisen yhteydessä (ko. lainsäädännön muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alussa).

Asiakasmäärät ja niiden kehitys

Porin perusturvan alueella vammaispalvelujen kokonaisasiakasmäärät kasvoivat vuodesta 2011 vuoteen 2016, jonka jälkeen kasvu on pysähtynyt ja vuodesta 2016 vuoteen 2019 asiakasmäärät laskivat 3 prosentilla. Syynä asiakasmäärien laskuun vuodesta 2016 on se, että tilastoista poistettiin palvelujen piiristä poistuneita asiakkaita kerralla, ja sen jälkeen asiakastilastot on pidetty ajantasaisina. Asiakasmäärien kehitystä voidaan analysoida lähinnä tulevan väestökehityksen perusteella. Perusturvan alueella väestön kokonaismäärä tulee väestöennusteen mukaan laskemaan n. 5 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Syntyvyyden lasku ja sen seurauksena lasten määrän väheneminen kokonaisuudessaan vaikuttanee myös vammaispalvelujen asiakasmääriin ainakin nuorten ikäluokissa (0-14-vuotiaat). Vastaavasti väestön ikääntyminen todennäköisesti kasvattaa asiakasmäärien suhteellista osuutta vanhemmissa ikäluokissa (yli 65-vuotiaat) ja lisäksi eliniän ennusteen kasvu vaikuttaa asiakasmääriin. Väestön ikääntyminen vaikuttaa myös kotona asuvien vammaisten vanhempien kykyyn hoitaa täysi-ikäisiä lapsiaan kotona. Iäkkäät siirtyvät pääsääntöisesti raskaampien palvelujen piiriin, mikä vaikuttaa taas kustannusten kasvuun. Työikäisten määrän osuus laskee jonkin verran ennusteiden mukaan vuoteen 2030. Perusturvan tuottavuusohjelman mukaan sosiaali- ja perhepalvelujen kysyntä pysyy melko tasaisena vuoteen 2030. Väestörakenteen ja -määrän muutoksiin perustuvan ennusteen mukaan palvelujen kysynnän määrä olisi 95 %. Palvelujen kysyntä siis laskisi jonkin verran nykytasosta. Toisaalta vammaisten tarvitsemien palvelujen määrä ja tarve on kasvussa.

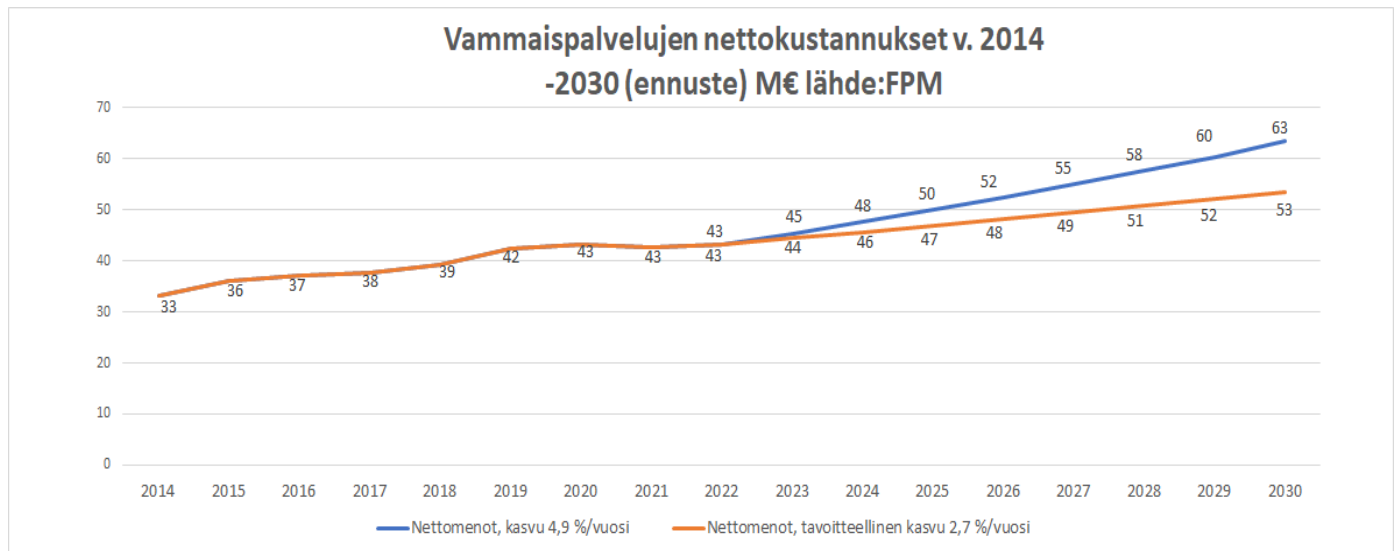
Joidenkin arvioiden mukaan kehitysvammaisten lasten syntyvyys olisi laskenut. Tilastomäärien kerääminen on vaikeaa, koska mikään taho ei kerää systemaattista tietoa kehitysvammaisten lasten syntyvyyden osalta. Kehitysvamma voidaan diagnosoida myös myöhemmällä iällä. Kehitysvammaisten mahdollinen väheneminen syntyneissä ei vähennä vammaispalvelujen asiakasmäärää. Vuodesta 2015 alkaen sosiaalihuoltolaki on laajentunut. Vammaisten henkilöiden sosiaalipalvelut järjestetään ensisijaisesti osana yleistä palvelujärjestelmää sosiaalihuoltolain mukaisesti. Sosiaalihuoltolaki on

yleislaki, joka ottaa huomioon kaikkien ikäryhmien tarpeet ja edun. Sosiaalihuoltolain keskeisenä tavoitteena on vahvistaa sosiaalihuollon yleislain asemaa. Sosiaalihuoltolain vahvistaminen on tuonut mukanaan uusia asiakasryhmiä vammaispalveluiden alle. Lisääntyvänä asiakaskuntana ovat neuropsykiatrisesti oirehtivat lapset. Toinen lisääntyvä asiakaskunta on keski-ikäiset muistisairaavat.

Vammaispalvelut on kaiken kaikkiaan laaja kokonaisuus, joka käsittää koko ihmisen elinkaaren. Useimmat asiakkaista ovat myös asiakkaina läpi koko elämän. Näin ollen poistuma palvelujen piiristä tapahtuu vasta luonnollisen poistuman myötä.

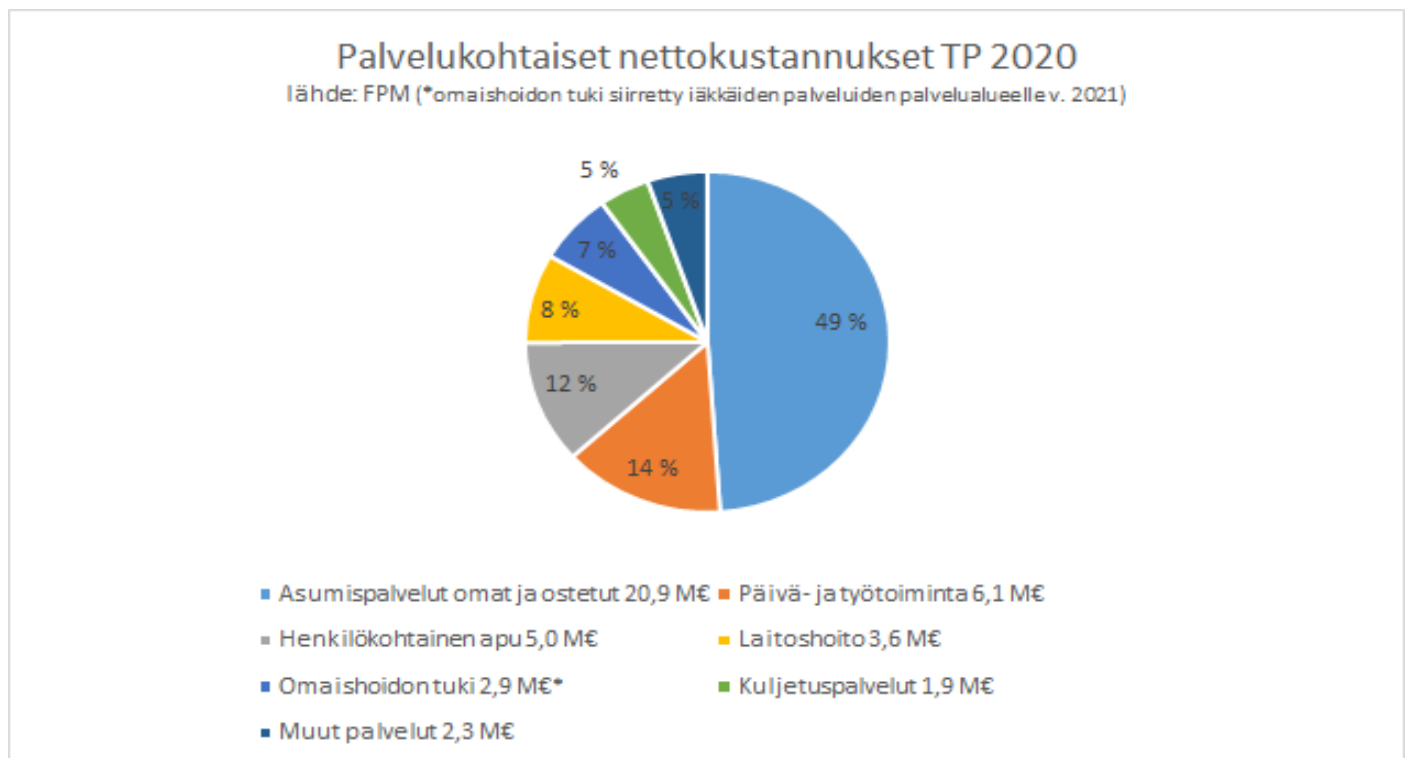
Taloudelliset vaikutukset

Vammaispalvelujen kustannukset

Vammaispalvelujen nettokustannukset ovat nousseet vuodesta 2014 vuoteen 2020 yhteensä 17,5 %, keskimäärin 4,9 % vuosittain. Nousua selittäviä syitä ovat mm. hinnankorotukset, laitoshoidon hidas purkaminen, tasakattoisen ylläpitomaksujen määrittely erityislain nojalla ja asiakkaiden eliniän nousu. Yllä olevassa kuviossa on arvioitu nettomenojen kasvua 4,9 %:n vuosittaisella kustannusten nousulla sekä vaihtoehtoisesti tavoitteellisella kustannuskehityksellä 2,7 %. Vammaispalvelujen tuottavuuden kehittämistoimenpiteillä pyritään kustannusten kasvua hillitsemään nykyisestä. Kustannusten nousu vuodesta 2019 vuoteen 2020 oli 1,6 %, joten kehityssuunta on positiivinen. Vuoden 2021 talousarvion kustannusten lasku johtuu omaishoidon tuen siirtämisestä iäkkäiden palveluiden palvelualueelle.

Kustannukset palveluittain

Palvelujen ja tuottavuuden kehittäminen

Vammaispalveluita kehitetään mahdollisuuksien mukaan raskaista palveluista kevyempiin palvelumuotoihin. Palveluita tulee kehittää siten, että toiminnan vajavuuksiin pystyttäisiin puuttumaan ensisijaisesti peruspalveluissa ja vasta niiden ollessa riittämättömiä palvelut järjestetään erityislakien mukaisesti. Palvelujen kehittämisessä pääkohteena ovat palvelut, joista aiheutuu merkittävimmät kustannukset.

Asiakas- ja palveluohjaus

Asiakasohjausta tulee yhä kehittää moniammatilliseen suuntaan. Asiakkaalle tehdään säännöllisesti palvelutarpeen arvio ja palvelua muutetaan palvelutarpeen mukaisesti. Palvelukokonaisuus suunnitellaan asiakaslähtöisesti huomioiden yksilökohtaiset tarpeet. Palvelujen myöntämisessä on noudatettava yhtenäistä lakeihin perustuvaa kriteeristöä. Asiakkaita on kohdeltava tasaveroisesti ja yhdenmukaisesti. On varmistettava, että asiakkaat saavat samantasoista palvelua alueesta riippumatta. Palvelujen myöntämiskriteeristöä on tarvittaessa tarkennettava. Edellä mainittujen toimenpiteiden kehittämiseen on suunnitteilla RAI-järjestelmän käyttöönotto. Järjestelmä on tarkoitettu vammaispalveluasiakkaan palvelutarpeen arviointiin sekä hoito-, kuntoutus- ja palvelusuunnitelman laatimiseen.

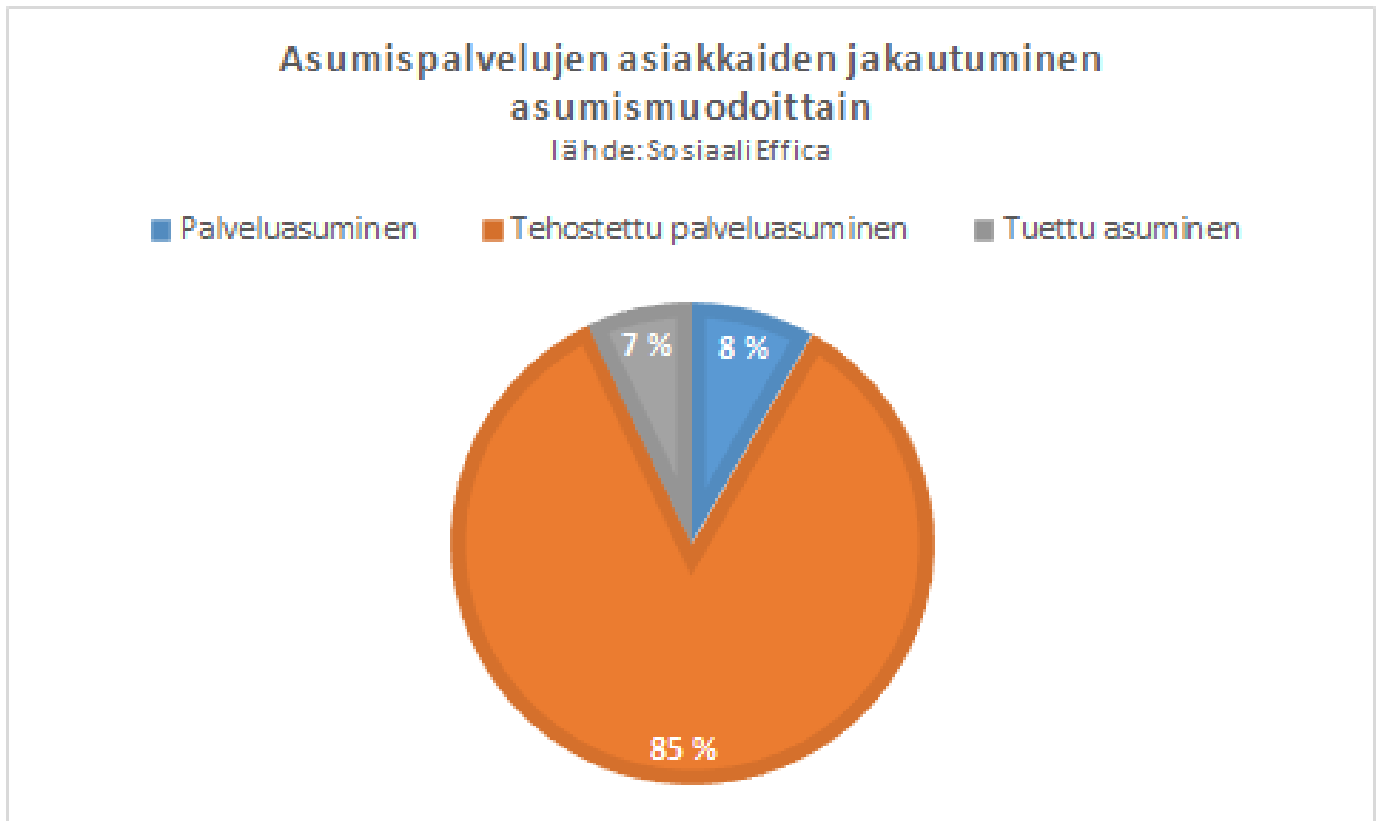
Asumispalvelut

Asumispalveluja voidaan järjestää vammaispalvelulain, kehitysvammalain tai sosiaalihuoltolain mukaan. Vammaisille henkilöille järjestettävistä asumispalveluista säädetään vammaispalvelulaissa ja kehitysvammalaissa. Näitä erityislakeja sovelletaan, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle soveltuvia sekä hänen etunsa mukaisia palveluja sosiaalihuoltolain perusteella. Vammaispalvelulaki on ensisijainen laki kehitysvammalakiin nähden. Kunta tekee päätöksen sovellettavasta laista ja siitä, kuinka asuminen käytännössä toteutetaan. Aina on kuitenkin kuultava vammaista henkilöä ja otettava huomioon asiakkaan toiveet, tarpeet ja varmistettava, että henkilön etu toteutuu.

Asumispalveluja ovat sosiaalihuoltolain tuettu asuminen, palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen.

Vammaisten asumispalveluissa on varmistettava, että tarjolla on kevyitä palveluita eli ohjattua ja tuettua asumista. Tarvittaessa tulee rakentaa uusia tai muuttaa vanhoja kevyemmiksi. Asumispalvelujen rakennemuutos on tuottavuuden kannalta erityisen tärkeässä asemassa.

Esimerkiksi kotiin annettavien palveluiden kehittäminen monimuotoisimmiksi sekä digitalisaation mukaan ottaminen saattaa vähentää asumisen kustannuksia ja tuo asiakkaalle mahdollisuuden asua kotona mahdollisimman pitkään.

Työ- ja päivätoiminta

Päivätoiminnan tarkoituksena on tukea itsenäisessä elämässä suoriutumista sekä edistää osallisuutta ja sosiaalista vuorovaikutusta. Päivätoiminta on tavoitteellista toimintaa, jolla pyritään vahvistamaan niitä taitoja, joita vammaiset henkilöt tarvitsevat selviytyäkseen mahdollisimman omatoimisesti arkielämän toiminnoista.

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle päivätoimintaa vammaispalvelulain perusteella, jos henkilö tarvitsee vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Päivätoimintaa voidaan järjestää myös kehitysvammalain tai sosiaalihuoltolain perusteella. Kehitysvammalain mukaisen työtoiminnan muotoja ovat työkeskuksissa tehtävä työtoiminta sekä tavallisilla työpaikoilla järjestettävä avotyötoiminta. Työtoimintana tehdystä työstä ei makseta palkkaa, eikä siinä ole työsuhteen turvaa.

Porin perusturvan vammaispalveluilla on omia kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintayksiköitä sekä ostopalveluna tuotettua palvelua. Vammaispalvelulain mukainen päivätoiminta ostetaan yksityiseltä palveluntuottajalta.

Henkilökohtainen apu

Henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee. Laissa ei määritellä minimi- tai enimmäistuntimäärää, vaan arviointi tulee tehdä yksilöllisen tarpeen perusteella. Henkilökohtaisen avun järjestämistä omana toimintana arvioidaan kustannusten näkökulmasta. Ostopalveluna hankittu henkilökohtainen apu on osoittautunut kalliiksi.

Laitoshoito

Valtioneuvoston marraskuussa 2012 tekemä periaatepäätös linjasi, että pitkäaikainen laitosasuminen lakkautetaan Suomessa asteittain. Päämääränä on, että vuoden 2020 jälkeen kukaan ei asu laitoksessa. Jokaisella kehitysvammaisella henkilöllä on oikeus asua samoin kuin muutkin kuntalaiset, tehdä asumiseensa liittyviä valintoja yhdenvertaisesti muiden kanssa sekä saada tarvitsemansa tukipalvelut. Periaatepäätös nojaa Suomen perustuslakiin sekä Suomen vuonna 2008 allekirjoittamaan YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevaan yleissopimukseen, jonka mukaan vammaisilla henkilöillä on oikeus valita, miten, missä ja kenen kanssa he asuvat.

Kuljetuspalvelut

Sosiaalihuoltolain (SHL 14 § ja 23 §) mukaisia yksilöllisiä liikkumista tukevia kuljetuspalveluita järjestetään henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään kutsuperiaatteella toimivaa palveluliikennettä tai muuta julkista liikennevälinettä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka eivät ole vammaispalvelulain tarkoittamalla tavalla vaikeavammaisia. Sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut ovat tarveharkintaisia ja määrärahasidonnaisia. Liikkumisen tuen päätöksiä tehdään myös muilla palvelualueilla.

Vammaispalvelulain 8 §:n mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Kuljetuspalvelu on kunnan erityiseen järjestämisvelvollisuuteen kuuluva palvelu. Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kuljetuspalveluja määrärahoista riippumatta, koska kuljetuspalvelu on subjektiivinen oikeus.

Kuljetuspalveluiden kriittinen tarkastelu vammaispalvelulain sekä sosiaalihuoltolain kesken sekä kuljetusmuotojen kehittäminen yhteistyössä julkisen liikenteen kanssa esim. palveluliikenteen lisäämisen ja matalabussien käyttämisen kautta toisi henkilökuljetukseen säästöjä.

Riskit palvelujen ja tuottavuuden kehittämisessä

Palveluiden kehittämisen ja tuottavuuden parantamisen edellytyksenä on se, että palveluprosessit ja asiakasohjaus ovat tehokkaita. Näiden toteuttamiseksi on välttämätöntä onnistua sähköisten palveluiden ja niihin tarvittavien ohjelmistojen hankinnassa, henkilöstön koulutuksessa ja käyttöönottossa. Riskinä on, että näitä ei kyetä toteuttamaan. Asiakkaiden sitoutuminen uusien palvelumuotojen vastaanottamiseen etenkin kotiin annettavien palveluiden osalta on tärkeää. Mikäli digitaalisia palveluja ei haluta käyttää, riskinä on, että palvelumuotoja ei saada uudistettua ja kevennettyä.

Toiminnalliset tavoitteet

Pitkän aikavälin tavoite 1: Vammaispalveluiden palvelurakenteen keventäminen

Päätösten toteuttaminen yleislakien perusteella erityislakien sijaan

Vammaispalveluiden palvelurakenteen keventäminen vaatii panostusta digitalisaatioon esim. RAI-järjestelmän käyttöönottoa. Palveluiden toteuttaminen yleislakien pohjalta erityislakien sijaan vaatii mm. sosiaalihuoltolain mukaisesti järjestettävän asumisen (21 §) ja liikkumisen tuen (23 §) uudentlaisia linjauksia lautakunnalta. Kaikenikäisten kotihoidon käyttöönotto vaatii henkilöstöresursseja sekä digitaalisten palveluiden tuomista asiakkaiden koteihin mm. turvaratkaisuja ja tabletin kautta ohjausta.

Toimenpide 1: Sosiaalihuoltolain ensisijaisuuden mahdollistaminen asumisessa ja kuljetuspalvelussa

Mittari: Asumisen ja kuljetuspalveluiden kustannukset €/asukas, €/kuljetusasiakas laskevat 2 % vuodesta 2020 vuoteen 2024

Vastuhenkilö: Vammaispalveluiden päällikkö

Toimenpide 2: Palveluiden toteuttaminen yleislakien perusteella

*Mittari: Yleislain mukaan tehtyjen päätösten lukumäärä nousee 2 %:lla vuodesta 2020 vuoteen 2024

Vastuhenkilö: Vammaispalveluiden päällikkö

Pitkän aikavälin tavoite 2: Välimuotoiset asumismuodot

Tukiasumisen lisääminen

Välimuotoiset asumisratkaisut vaativat henkilöstöresurssia sillä kotiin annettavien palveluiden määrän tulee lisääntyä.

Toimenpide 1: Digitaalisten palveluiden käyttöönotto

Mittari: Asiakas kykenee asumaan itsenäisesti/itsenäisesti asuvien määrän kasvaa 10 asiakkaalla vuodesta 2020 vuosittain

Vastuhenkilö: Vammaispalveluiden päällikkö

Toimenpide 2: Tukiasumisen lisääminen

*Mittari: Tukiasumisen asukkaiden määrän nousu 10 asiakasta/vuosi

Vastuhenkilö: Vammaispalveluiden päällikkö

Toimenpide 3: Eri asumismuodoissa olevien asukkaiden määrä

Mittari: Tuetun asumisen prosenttiosuus nousee kahdella prosenttiyksiköllä vuoteen 2024

Vastuhenkilö: Vammaispalveluiden päällikkö

Pitkän aikavälin tavoite 3: Yksilölliset palvelut ja tukitoimet

Henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto toteutetaan. Tähän luodaan järjestelmä ja toimintamalli.

Toimenpide 1: Henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto

*Mittari: Palvelun piirissä olevien asiakkaiden määrä kasvaa vuosittain 10 asiakkaalla vuoteen 2020 verrattuna

Vastuhenkilö: Vammaispalveluiden päällikkö

Toimenpide 2: Henkilökohtaisen avun järjestäminen omana toimintana

*Mittari: Avustajien rekrytointi perusturvan työntekijöiksi, 5 avustajaa/vuosi uusille asiakkaille

Vastuhenkilö: Vammaispalveluiden päällikkö

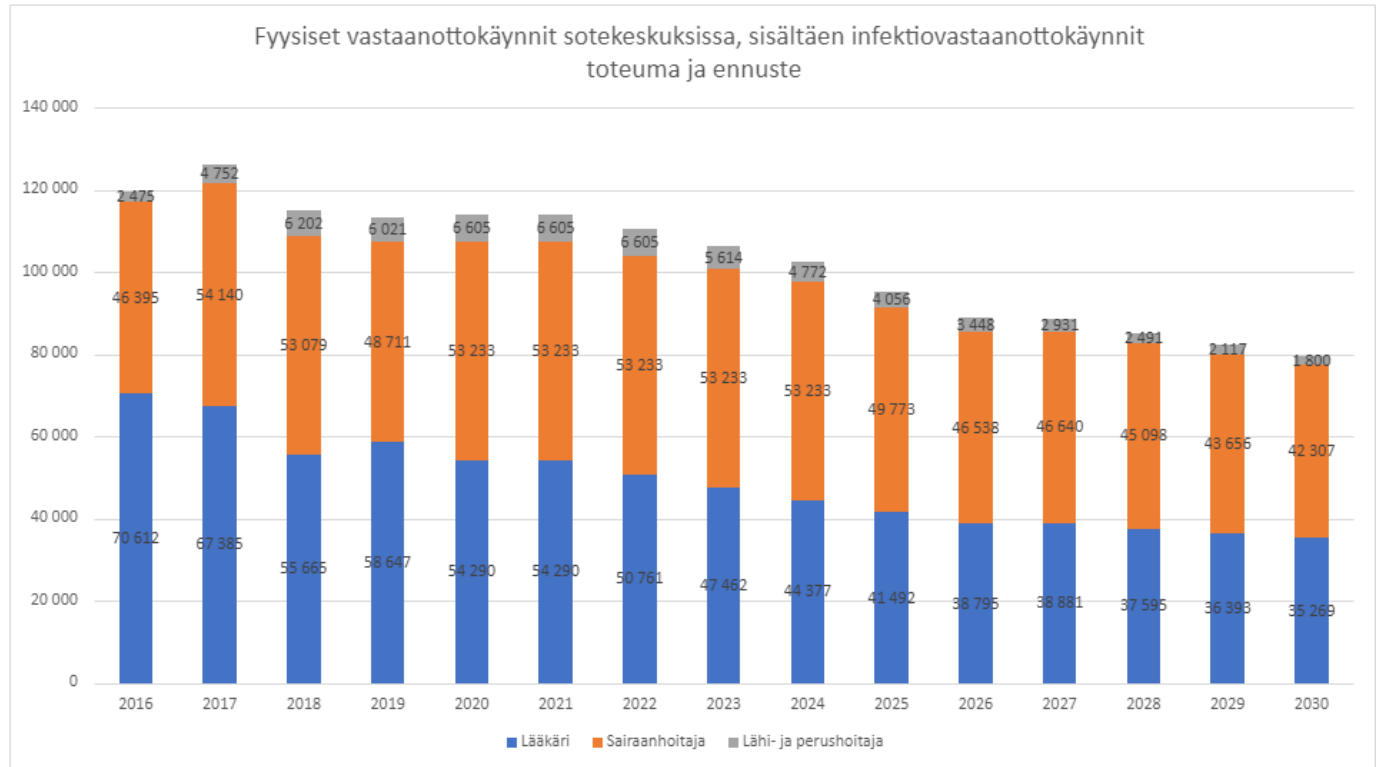
* Mittari myös perusturvan tuottavuusohjelmassa

Avosairaanhoito ja terveydenhuolto

Palvelun tilannekuva

Avosairaanhoito ja terveydenhuolto tuottavat terveyttä ja hyvinvointia tukevia perusterveydenhuollon palveluita, joihin kuuluvat terveyskeskuslääkärien, sairaanhoitajien, terveydenhoitajien ja fysioterapeuttien vastaanotot, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, neuvolapalvelut sekä kuntoutus- ja terapiapalvelut.

Avosairaanhoito ja terveydenhuolto sisältää kolme laaja-alaista sotekeskusta, joiden alla toimii lähipalveluna terveys-asemia, infektiovastaanotto, neuvolapalveluiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toimipisteitä.

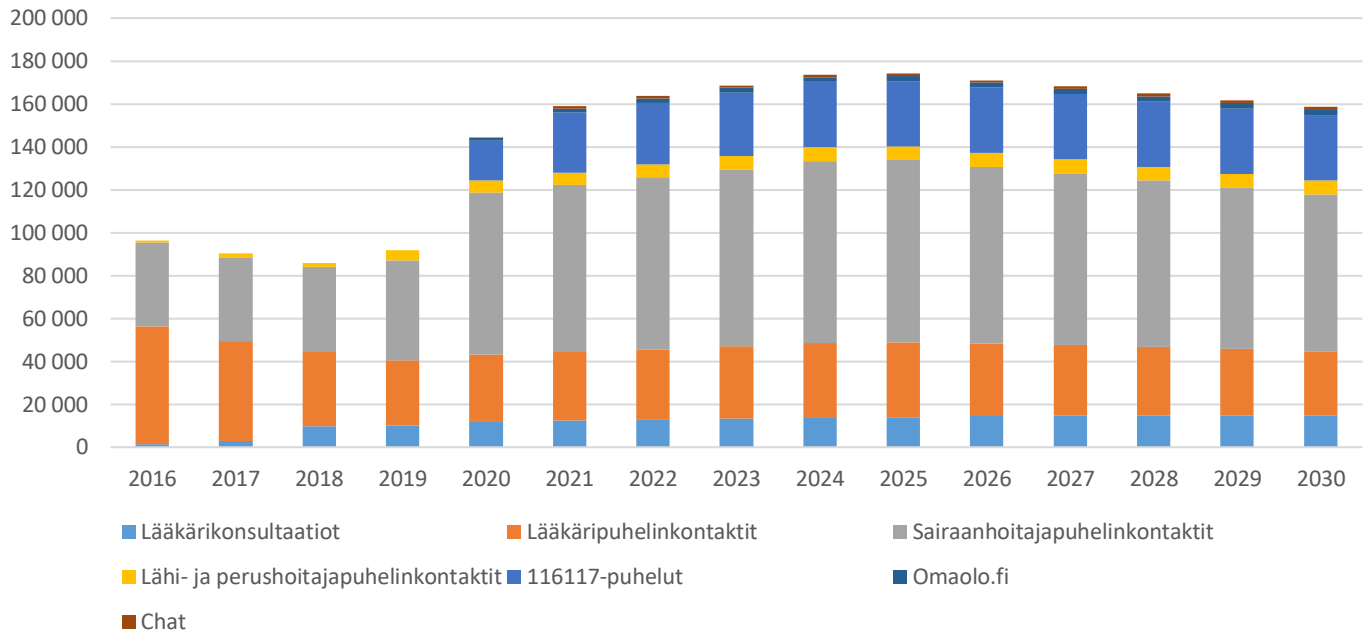

Infektiovastaanoton luvut sisältyvät sotekeskusten vastaanottokäyntimääriin. Vuonna 2020 infektiovastaanotolla oli noin 3000 lääkärikäyntiä ja noin 17000 hoitajakäyntiä. Vuonna 2020 fyysiset sairaanhoitajien vastaanottokäynnit olivat noin 5000 käyntiä ennustettua suuremmat. Vastaavasti lääkärikäynnit olivat tämän verran ennustettua pienemmät, joten kokonaistasolla käynnit toteutuivat ennusteen mukaisesti. Tämä sairaanhoitaja- ja lääkärikäyntien painottumisen muutos selittyy pandemiatilanteella, joka on painottanut sairaanhoitajakontaktitarvetta ja osittain jättänyt asiakkaita pois lääkärivastaanotoilta. Infektiovastaanotto vakiinnutettiin vuoden 2021 alusta omaksi palvelukokonaisuudekseen.

Sotekeskusten fyysisistä vastaanottokäynneistä puuttuvat kouluterveydenhuollon ja neuvolatoiminnan käynnit. Näissä yksiköissä terveyskeskuslääkärit ovat lisäksi vuonna 2020 vastaanottaneet noin 11000 asiakasta fyysisesti. Kouluterveydenhuollossa ja neuvolassa työskentelevien hoitajien vastaanotoilla oli noin 85000 fyysisistä asiakaskäyntiä vuonna 2020.

Sotekeskukset mobiili- ja digipalveluiden toteuma ja ennuste

Toteumatietojen lähde: Lifecare, Omaolo-palvelu, Satasairaala. Historiatietoja myös Terveys Efficasta.

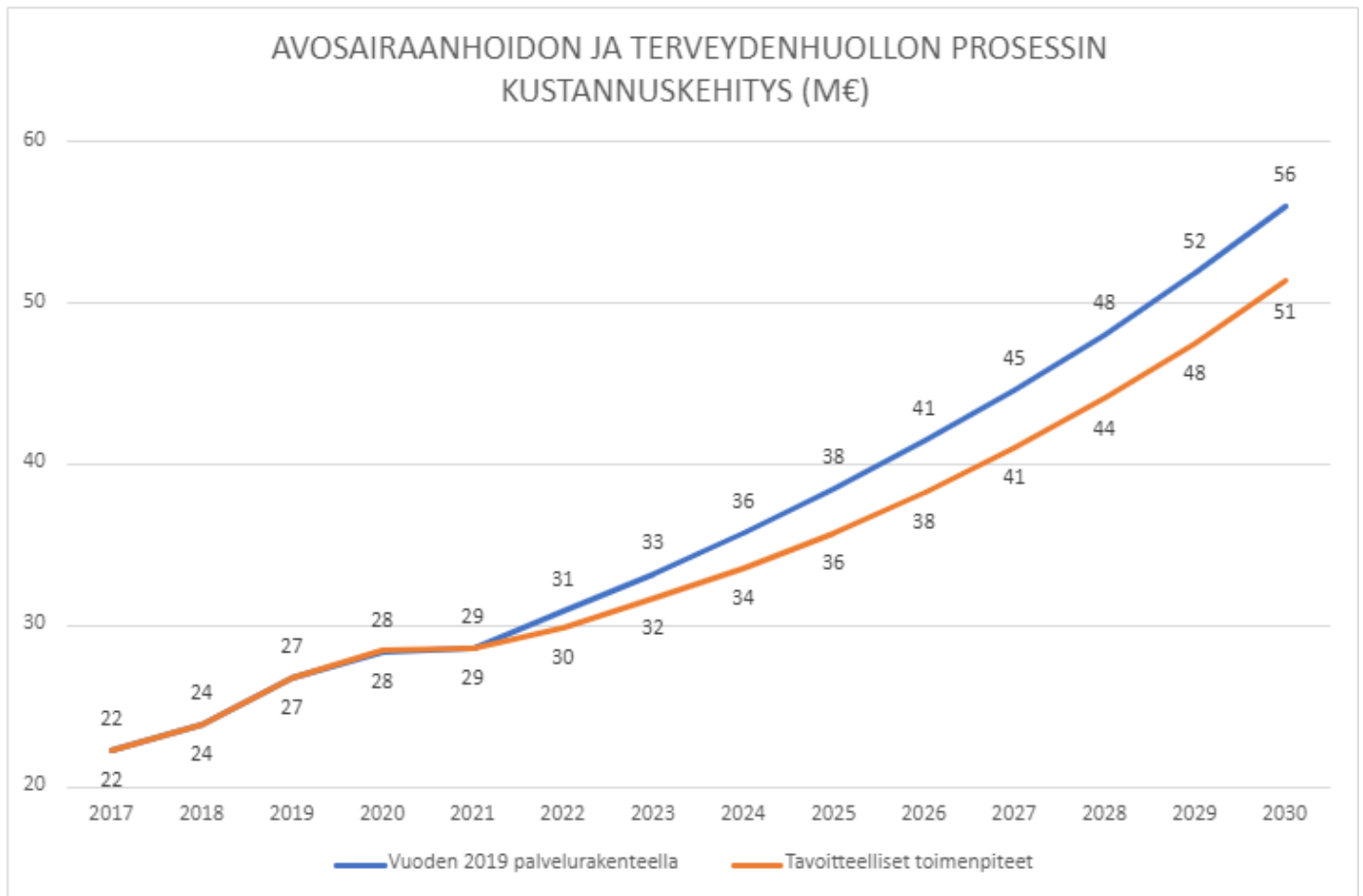
Vuonna 2020 avosairaanhoidon ja terveydenhuollossa pandemiatyö ohjasi toiminnan painopistettä voimakkaasti kohti mobiilien hoitajapalveluiden käyttöä. Vuoden 2020 sairaanhoitajapuhelinkontaktit olivat pandemiatyöstä johtuen 29000 puhelua ennustettua suuremmat. Käyttöönottovaiheessa olevan moniammatillinen tiimityömalli perustuukin pitkälti hoitajien puhelinkontaktointiin, joten kehitys on tässä suhteessa ollut tavoitteen mukaista.

Mobiilipalveluja täydentämään on noussut uusia digitaalisia palvelumuotoa, kuten Omaolo.fi-palvelu sekä 116117-puhelinpalvelu. Satasairaalan kautta virka-ajan ulkopuolisen päivystyksen 116117-puhelinpalvelun käyttöönotto eteni vauhdikkaasti vuonna 2020 ja sen kautta tuli noin 18000 puhelua ennustettua enemmän.

Monialaisen tiimityömallin käyttöönoton kautta tavoitteena on antaa asiakkaille jo ensikontaktissa ohjausta ja hoitoa. Tämä vähentää fyysisten asiakaskäyntien tarvetta. Fyysisten asiakaskäyntien määrä laskee edelleen puhelinpalvelun ja moniammatillisten konsultaatioiden laajentuessa.

Vuonna 2021 alkoi tiedolla johtamisen työkalun systemaattinen käyttöönotto. Asiakaspalvelun kehittymisen seurannan kannalta onkin tärkeää varmistaa henkilöstön yhteiset kirjaustoimintatavat potilastietokantoihin.

Taloudelliset vaikutukset

Vuoden 2019 palvelurakenteella avosairaanhoidon ja terveydenhuollon kustannuksien, vyörytyserät huomioiden, enustetaan kasvavan noin 7 % vuodessa. Väestörakenteessa tapahtuvat muutokset lisäävät ikääntyneiden ja monisairaiden määrää, mikä on haasteena prosessin kustannuskehitykselle.

Vuosien 2020 ja 2021 kustannusrakenteeseen vaikuttaa pandemiatilanne. Vuonna 2020 Covid19-kuluja on tavoitteellisten toimenpiteiden toteutuneessa eurokertymässä liki kaksi miljoonaa euroa.

Infektiovastaanoton toiminta vakiinutettiin vuoden 2021 aikana ja sille löytyi pysyvä toimitila Maantiekadun sotekam-pukselta.

Vuoden 2021 tavoitteellisessa eurokertymässä on noin 300 000 euron tuottavuuspanostus. Tuottavuuspanostuksia on tehty mm. moniammatillisen tiimityömallin käyttöönottoon, case manager -toimintamallin pilotointiin paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden tukemiseksi sekä hoitotarvikejakelun kehittämiseen.

Kustannuksien nousua pyritään hillitsemään moniammatillisen tiimityömallin sekä case manager -toimintamallin edelleen vahvistamisella tulevina vuosina. Osana tätä toimintaa mobiilien omahoitopalveluiden sekä digitaalisten asiointi- ja hoitopalveluiden käyttö kasvaa edelleen.

Kustannuksien nousua pyritään hillitsemään myös yhdistämällä terveysasemia tulevina vuosina. Jatkossa tavoitellaan, että Pohjois-Porin monialainen sotekeskus siirtyy toisiin toimitiloihin, pois ulkoa vuokratuista toimitiloista, vuokrasopimuksen päättyessä vuonna 2024. Itä-Porin sotekeskuksen osalta tilakustannusten nousu siirtymisestä Itäinen sote- ja gerokekus Himmeliin vuoden 2024 aikana on huomioitu laskelmissa.

Asiakkaiden palveluneuvonnan kehittäminen ja yhteistyön vahvistaminen kolmannen sektorin kanssa pienentävät henkilöstökuluja. Laboratorio-, kuvantamis- ja hoitotarvikekulut kohdistuvat nostavasti prosessin kuluihin ilman, että niihin on suoraa toiminnallista vaikutusmahdollisuutta (esimerkiksi Satasairaala). Vuoden 2021 aikana on sovittu erityisesti hoitotarvikkeisiin liittyvästä yhteisestä maakunnallisesta kehittämistyöstä, jota valmistellaan Satasoten palvelurakenneryhmän kanssa. Satasairaalan ja sen logistiikkakeskuksen kanssa tehtävässä yhteistyössä onkin tuottavuuspotentiaalia, mutta sitä ei ole euromääräisesti huomioitu tässä laskennassa.

Kustannuskehityksessä on riskinä palvelutarpeen ennakoimaton kasvu, esimerkiksi pandemian johdosta ja kalliimmat, maksuttomat hoitomuodot sekä osaavan henkilöstön saatavuus. Covid19-pandemiatilanne on lisäksi aiheuttanut hoitovelkaa. Massarokotustyö on sitonut henkilöstöä, kun samanaikaisesti on kärsitty henkilöstöressurssipulasta.

Tulevaisuuden kustannuskehityksen hallintaan vaikuttavat oleellisesti moniammatillisen tiimityömallin ja case manager-toimintamallin käyttöönotto, tilaratkaisut sekä yhteisten toimintaperiaatteiden määrittely ja vakiinnuttaminen niin perusturvan sisällä kuin sen yhteistyökumppanienkin kanssa. Lisäksi kustannuskehitykseen vaikuttaa oleellisesti myös muissa prosesseissa tehtävä ennakoiva ja ennaltaehkäisevä työ.

Toiminnalliset tavoitteet

Pitkän aikavälin tavoite 1. Asiakkaiden palveluprosessin kehittäminen sujuvan arjen saavuttamiseksi - tavoitteina: saatavuus, oikea-aikaisuus, jatkuvuus

Toimenpide 1. Mobiilien omahoitopalveluiden ja digitaalisten asiointipalveluiden käyttöönotto sekä puhelinpalvelun kehittäminen

Mittari 1: Hoito päivystysasioissa 1 vrk aikana, kiireettömissä asioissa 7 vrk aikana vuoden 2022 aikana ottaen huomioon Covid19-pandemiasta johtuva hoitovelka

*Mittari 2: Asiakkaista 30 % hoidetaan ensikontaktissa puhelimitse vuoteen 2030 mennessä

Mittari 3: Fyysiseen paikkaan sidottujen hoitaja- ja lääkärikäyntien määrä on laskenut 30 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 2019 tasosta

Mittari 4: Mobiiliin sekä digitaalisten asiointipalveluiden kautta annettu hoito kasvaa ja on yli kaksinkertainen verrattuna sotekeskuskäyntien määrään vuoteen 2030 mennessä

Vastuhenkilö: Ylilääkäri ja osastonhoitaja

Toimenpide 2. Paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden palvelujen parantaminen

*Mittari 1: Vuonna 2021 tunnistetuista paljon palvelua tarvitsevista asiakkaista 100 % kaikki ovat saaneet omahoitajan/omatyöntekijän ja hoitosuunnitelman vuoden 2022 loppuun mennessä, mikäli omahoitajamalli edistää heidän kohdallaan terveyshyötyä

*Mittari 2: Hoitosuunnitelmaan kuulumattomat käynnit perusturvan terveyskeskusvastaanotoilla loppuvat vuoden 2022 loppuun mennessä

Vastuhenkilö: Erityisasiantuntija ja osastonhoitaja

Pitkän aikavälin tavoite 2. Yhteistyön edelleen kehittäminen Satasairaalan kanssa

Toimenpide 1. Erikoissairaanhoidon konsultaatioiden lisääminen sotekeskuksissa

*Mittari 1: Satasairaalaan tehtyjen läheteiden kokonaismäärä laskee 10 % (n. 1600 kpl) vuodesta 2019 vuoteen 2022 edellyttäen, että Satasairaalan erikoislääkärien jalkautuminen, läheteikäytännöt ja etäkonsultaatiotoiminta toteutuvat

Vastuhenkilö: Ylilääkäri ja osastonhoitaja

Toimenpide 2. Hoitotarvejakelun kehittäminen ja sääntökirjan noudattaminen

*Mittari 1: Hoitotarvekustannusten kokonaisuusmäärä on korkeintaan 10 % noussut edellisestä vuodesta

Vastuhenkilö: Terveys- ja sairaalapalveluiden johtaja ja osastonhoitaja

Toimenpide 3. Yhteistyön vahvistaminen jo hankkeiden suunnitteluvaiheessa

Mittari 1: Avosairaanhoidon ja terveydenhuollon hankkeita suunniteltaessa laaja-alainen osallistumiskutsu ja osallistuminen Satasairaalan kokouskutsuihin

Vastuhenkilö: Terveys- ja sairaalapalveluiden johtaja

Toimenpide 4. Päivystyspotilaiden hoitaminen oikeassa paikassa

*Mittari 1: Kaikissa 116117-yhteydenotoissa 30 % potilaista hoidetaan etänä puhelimesta vuoteen 2030 mennessä yhteistyössä Satasairaalan kanssa

*Mittari 2: Yhteispäivystyskäyntien määrä vähenee 4 % vuodessa saavuttaen vakiintuneen tason vuonna 2024

*Mittari 3: Paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden säännöllinen tunnistaminen yhteispäivystyksessä on vakiintunutta toimintaa ja case manager -toimintamalli on pilotoitu vuoden 2023 loppuun mennessä

Vastuhenkilö: Ylilääkäri ja osastonhoitaja

*Mittari myös perusturvan tuottavuusohjelmassa

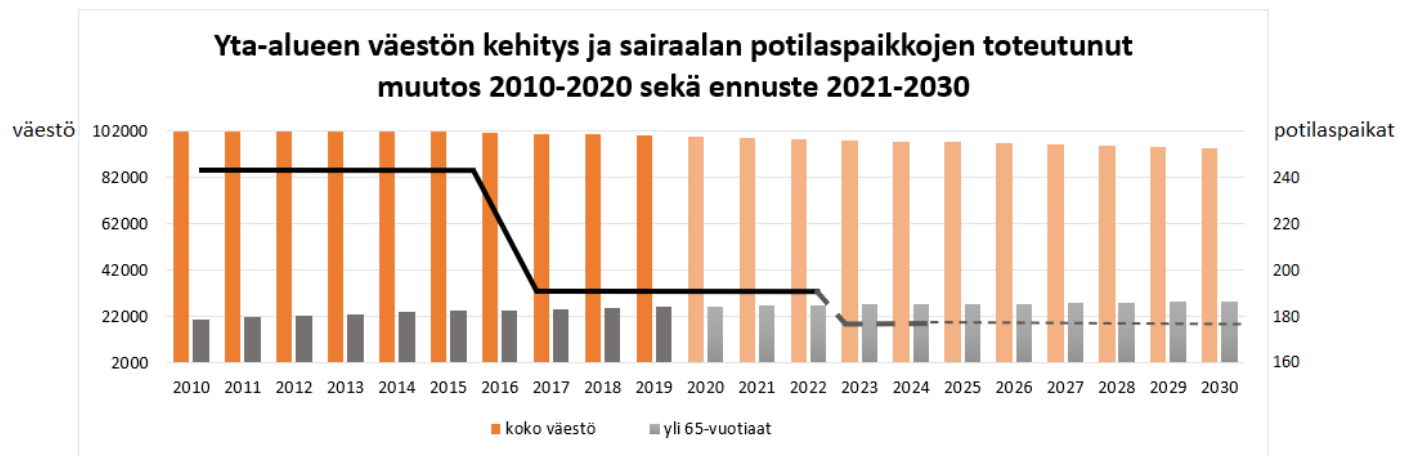
Sairaalapalvelut ja Akuutti kotikeskus

Palvelun tilannekuva

Sairaalapalvelut koostuu neljästä akuutti lyhytaikaisosastosta ja neljästä kuntoutusosastosta sekä kuntoutuspalveluista. Osastot toimivat Satasairaalan osastojen ja suoraan yhteispäivystyksen jatko-osastoina. Potilaita tulee sairaalaosastoille myös akuutti kotikeskuksen sekä sotekeskusten kautta vähentäen Satasairaalan yhteispäivystyskäyntien tarvetta. Eri erikoisosaamisen osastoilla henkilöstö tekee monialaisesti laadukasta kuntouttavaa hoitotyötä. Kuntoutuksen erikoisosaamisen osastoja ovat neurologinen, geriatrinen, muistipotilaan sekä kirurgian kuntoutusosastot. Lisäksi akuutti kotikeskuksen yhteydessä toimii geriatrinen arviointiyksikkö, jonka yhtenä tehtävänä on varmistaa 24/7 kotisaattohoitopotilaiden tuki.

Osastojen varsinaiset potilaspaikat vaihtelevat 14-28. Akuutti lyhytaikaishoidossa olevan potilaan hoitajakson pituus on keskimäärin 1,5 viikkoa ja kuntoutusjaksolla olevan potilaan hoitajakso on keskimäärin kolme viikkoa.

Akuutti kotikeskuksen kotiin vietävät palvelut sisältävät akuuttitiimin, palliatiivisen tiimin ja turvapuhelintiimin. Akuutti kotikeskuksen lääkärit ja sairaanhoitajat osallistuvat koko Satakunnan kiireettömien ensihoitotehtävien käsittelyyn maakunnallisessa tilannekeskuksessa (Makutike) joka päivä kello 8-22. Akuutti kotikeskuksen sairaanhoitaja on ensihoitajan työparina Combilanssissa, joka on ollut vuoden 2021 alusta Satakunnan ensihoidon palvelutasopäätöksessä.

Musta viiva kuvaa potilaspaikkojen määrän muutosta vuosina 2010-2020 ja ennustetta 2021-2030.

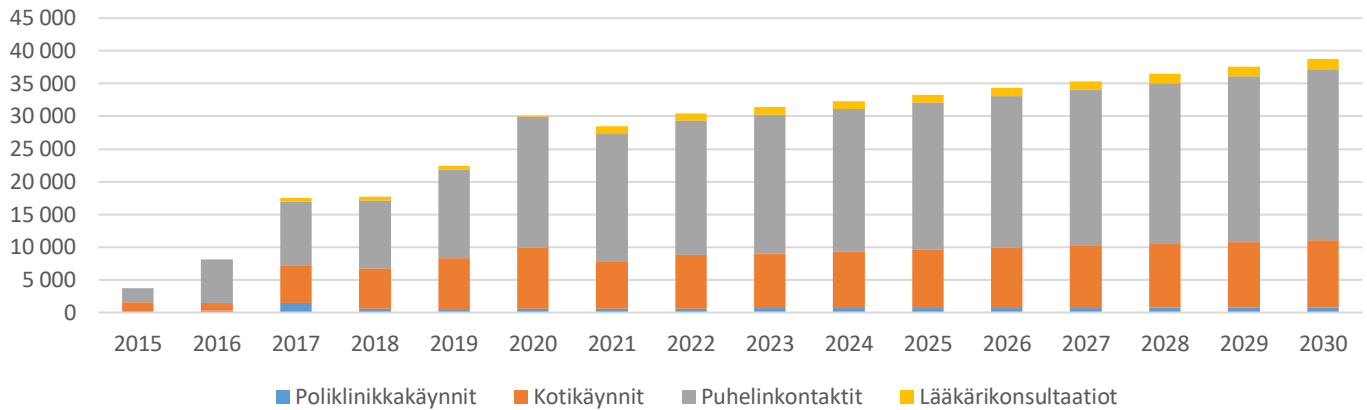
Toteumatietojen lähde: Lifecare ja Terveys Efficia

Sairaalapalveluissa on vähennetty 50 potilaspaikkaa vuosina 2014-2016. Samaan aikaan muodostettiin akuutti kotikeskus. Heinäkuussa 2021 Porin perusturvan sairaalapalveluissa on 191 potilaspaikkaa eli yksi potilaspaikka 520 asukasta kohden ja osastoilla kuormittavuusprosentti noin 105. Tuottavuussuunnitelman 15 potilaspaikan vähentämisen jälkeen 1.1.2023 alkaen on perusturvassa 176 potilaspaikkaa eli yksi potilaspaikka 558 asukasta kohden. Yhteistoiminta-alueen Porin kaupungin väestö on Kuntaliiton vuoden 2019 raportin mukaan 10 suurimman kaupungin ikääntynein (25,9 %).

Vuoden 2022 alusta Noormarkun kotiinkuntoutusyksikkö keskitetään kokonaisuutena terveys- ja sairaalapalveluihin. Tavoitteena on kehittää Noormarkkuun noin neljäkymmentäpaikkainen kotiinkuntoutusyksikkö vuoden 2022 loppuun mennessä.

Väestön ikääntymisestä huolimatta sairaalapalveluiden akuuttien lyhytaikaispaikkojen potilaspaikkojen määrää olisi edellä kuvatun suunnitelman mukaan mahdollisuus laskea, koska samaan aikaan kotiin kuntouttavien paikkojen määrä kasvaa ja kotiin annettavat palvelut kehittyvät, mm. 24/7-kotihoidon kehittyminen akuutti kotikeskuksen tuella.

Akuutti kotikeskuksen akuutti- ja palliatiivisen tiimin kaikkien ammattiryhmien asiakas- ja ammattilaisten kontaktit toteuma ja kasvuennuste

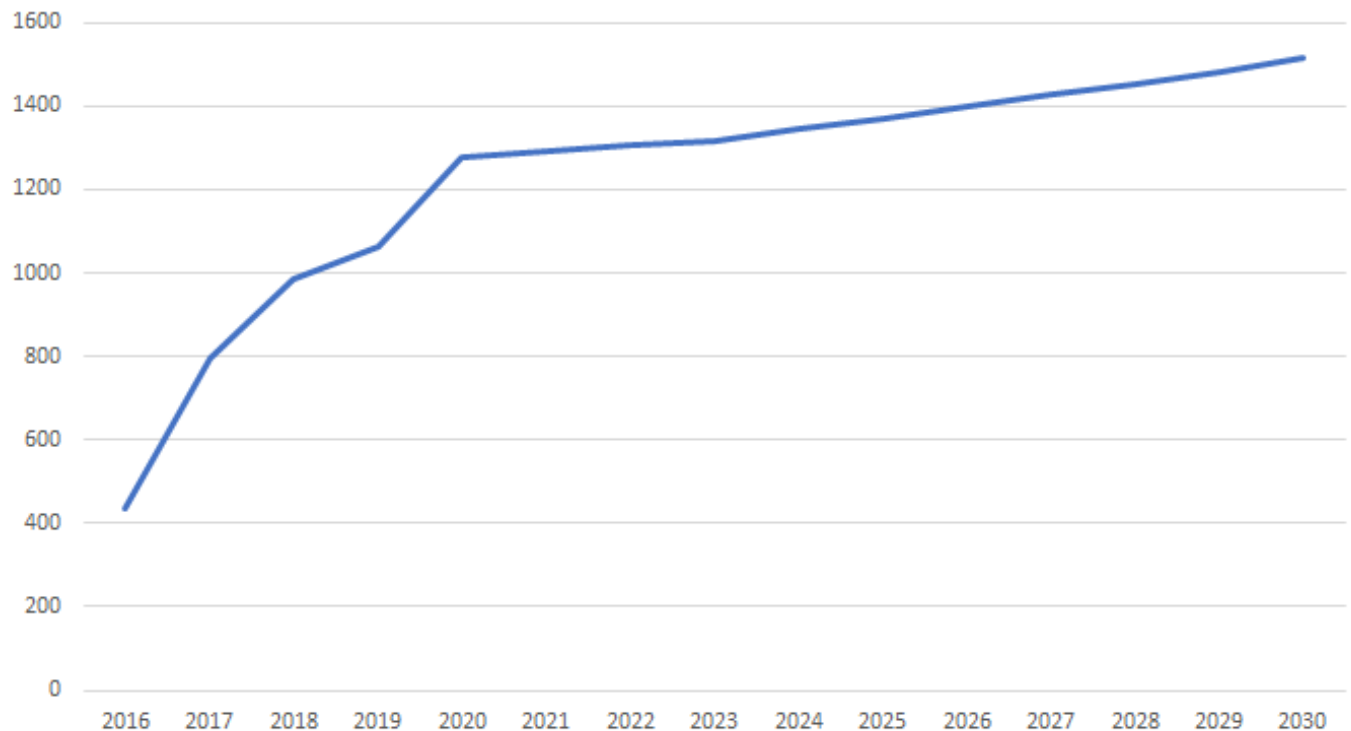

Toteumatietojen lähde: Lifecare ja Terveys Efficia

Akuutti kotikeskuksen toimintaa on kehitetty ja laajennettu voimakkaasti viimeisten vuosien aikana. Akuutti kotikeskus mahdollistaa akuuttitilanteiden hoidon iäkkäiden palveluiden ja vammaispalveluiden asiakkaiden kotona, jolloin ensihoidon ja päivystyskäyntien tarve sekä sairaalapalveluiden osastopaikkojen kuormitus vähenevät. Akuutti kotikeskuksen toiminta edellyttää resurssien vahvistamista edelleen iäkkään väestön lisääntyessä.

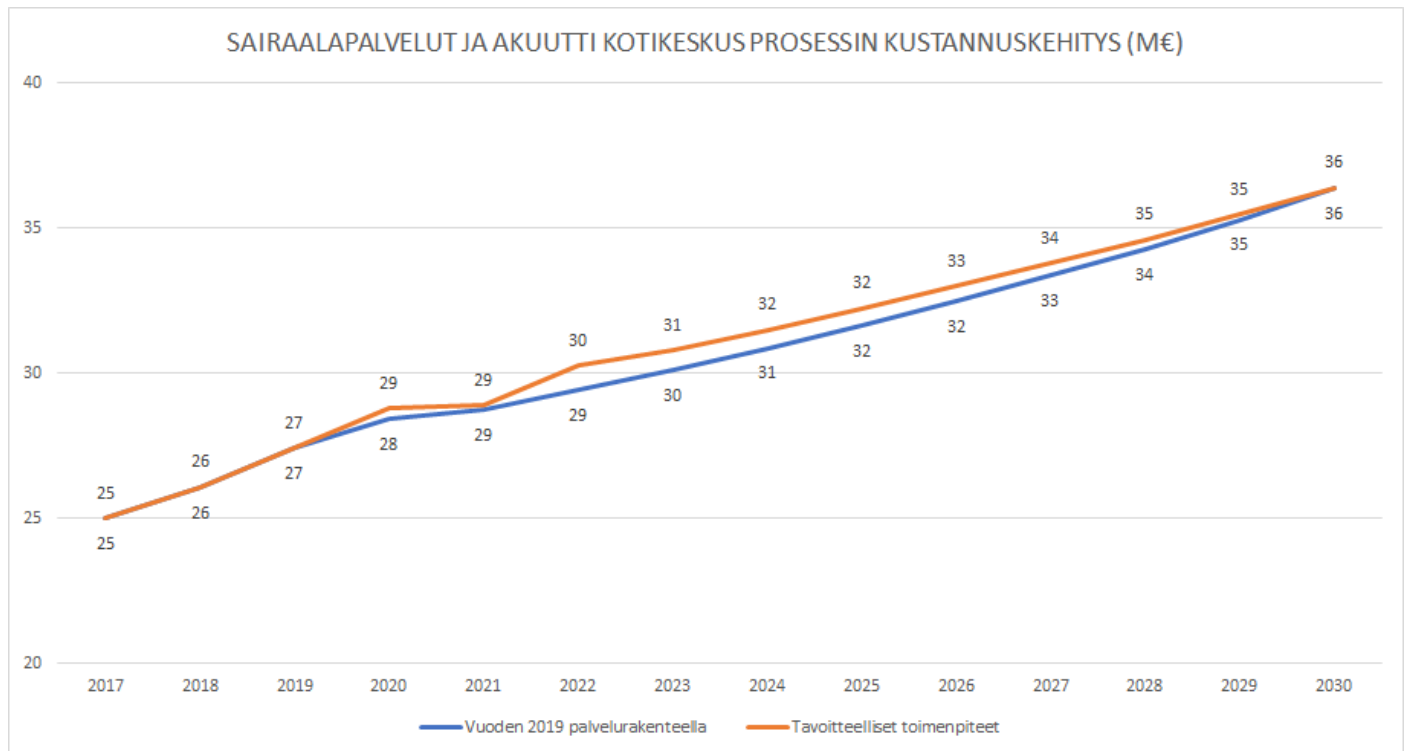
Vuoden 2021 maaliskuun lopussa kotiuttamistiimi siirtyi akuutti kotikeskuksesta iäkkäiden palveluiden kotihoitoon. Muutoksesta johtuen asiakaskontaktien määrä tulee vuositasolla laskemaan noin 4500 akuutti kotikeskuksen tilastoinnissa. Tämä muutos on huomioitu kontaktien kehittymisen ennusteessa täysimääräisesti vuonna 2022 ja vuoden 2021 osalta 75 prosenttisesti.

Turvapuhelinasiakkaiden määrä toteuma ja kasvuennuste

Turvapuhelin tukee asiakkaiden kotona asumista. Turvapuhelinasiakkaiden määrä on ollut kasvussa ja vuoden 2020 asiakasmäärän kasvu olikin ennustetun, normaalin 2 % vuosikasvun sijaan 20 %. Tämä tarkoitti liki 200 uutta turvapuhelinasiakasta vuoden aikana. Kasvu johtui pääosin koronapandemiasta ja kasvun ennustetaan tasoittuvan normaalitasolle vuodesta 2021 alkaen.

Taloudelliset vaikutukset

Sairaalapalveluiden kustannuksien ennustetaan kasvavan seuraavan 10 vuoden aikana keskimäärin kaksi prosenttia vuodessa ja akuutti kotikeskuksen keskimäärin kolme prosenttia vuodessa. Sairaalapalveluissa kustannusrakennetta pyritään muuttamaan vähentämällä 15 vuodeosastopaikkaa ja kehittämällä Noormarkun yksikkö kokonaisuudessaan kotiin kuntouttaviksi paikoiksi.

Koko Noormarkun yksikön keskittäminen sairaalapalveluihin vuodesta 2022 alkaen siirsi sille määrärahaa iäkkäiden palveluista noin kaksi miljoonaa euroa. Akuutti kotikeskuksen kotiuttamistiimin siirtyminen iäkkäiden palveluiden kotihoitoon puolestaan vähensi määrärahoja vuositasolla noin puoli miljoonaa euroa. Lääkärisopimukseen liittyen akuutti kotikeskuksen mobiililääkärit keskitettiin terveyskeskuslääkärien kanssa terveys- ja sairaalapalveluissa yhdelle kustannuspaikalle. Tämän johdosta akuutti kotikeskuksen määräraha väheni noin puoli miljoonaa euroa. Tavoitteellisten toimenpiteiden kustannusrakenteessa oleva noin miljoonan euron kasvu vuonna 2022 johtuukin lähinnä näistä perusturvan sisäisistä muutoksista.

Vuodesta 2021 alkaen kustannusrakenteessa näkyy tuottavuuspanostus 100 000 euroa, joka on kohdistettu vuonna 2021 Noormarkun kotiinkuntoutusyksikön kehittämiseen.

Väestörakenteen muutos lisää palvelutarvetta tulevina vuosina iäkkään väestön määrän kasvaessa. Akuutti kotikeskus on keskeisessä roolissa useamman palveluprosessin osalta palvelurakenteen keventämiseksi kohti kotiin annettavia palveluita. Porin perusturvassa on tavoitteena kaikkien kotiin vietävien palveluiden lisääminen. Saumaton yhteinen asiakastyö iäkkäiden palveluiden henkilöstön kanssa on välttämätön menestystekijä palvelurakenteen keventämisen päämäärässä. Asiakkaan tulisi pystyä siirtymään perusturvan sairaalaosastolta välittömästi pois, kun sairaalahoidon tarve päättyy.

Satasairaalan kanssa tehtävä yhteistyö on sairaalapalveluiden vuodepaikkojen mitoituksessa oleellisessa roolissa. Lähtökohta taloudellisten vaikutusten osalta on se, että Satasairaalaan tulevat jatkossa vain oikeat potilaat vuodeosastopaikoille. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Satasairaalaan kotiutuu suoraan potilaita ja sairaalapalveluiden osastoille siirtyvät vain ne potilaat jatkohoitoon, jotka eivät voi kotiutua tukipalveluiden avulla. Lisäksi tämä tarkoittaa sitä, että jatkohoidon tarpeen määrittelyn jälkeen potilas voidaan myös välittömästi siirtää perusturvan sairaalaan.

Tulevaisuuden kustannuskehityksen hallintaan vaikuttavat oleellisesti yhteisten toimintaperiaatteiden määrittely, seuranta ja vakiinnuttaminen niin perusturvan sisällä, erityisesti iäkkäiden palveluiden, kuin perusturvan yhteistyökumppanien kanssa, erityisesti Satasairaalan kanssa. Tärkeää on, että asiakas on hänelle oikeassa paikassa.

Kustannuskehityksessä riskinä on palvelutarpeen ennakoimaton kasvu sekä osaavan henkilöstön saatavuus. Pandemiat muuttavat hoitoa, esimerkiksi lisäävät eristyshoidon tarvetta.

Toiminnalliset tavoitteet**Pitkän aikavälin tavoite 1. Asiakkaan hoito- ja palveluprosessin kehittäminen perusturvan sisällä sekä yhteistyössä Satasairaalan kanssa**

Toimenpide 1. Sairaalapalveluiden optimaaliset potilasvirrat ja potilaskuljetukset / Yhteiset potilaiden palveluprosessit

Mittari 1: Sairaalapalveluiden yhden vuodeosaston (15 potilaspaikkaa) vähennys vuoden 2022 loppuun mennessä

Mittari 2: Ylipaikkojen määrä vähenee 50 % vuoteen 2021 verrattuna vuonna 2022

Mittari 3: Odotusmaksuja ei jouduta maksamaan vuonna 2022

Vastuhenkilö: Terveys- ja sairaalapalveluiden johtaja, hoitotyön suunnittelija, ylilääkäri ja osastonhoitaja

Toimenpide 2. Noormarkun kotiinkuntoutusyksikön toiminnan vakiinnuttaminen vuoden 2022 aikana, jolloin sairaalaosastoilta tehostettuun palveluasumiseen siirtyneiden määrä vähenee ja takaisin kotiin palautuvien määrä kasvaa

Mittari 1: Noormarkun kotiinkuntoutusyksiköstä kotiin palautuvien asiakkaiden määrä kasvaa 61 % tasosta vuonna 2022

Mittari 2: Noormarkun kotiinkuntoutusyksikön keskimääräinen mediaanihoitoaika lyhenee 32 vuorokauden tasosta vuonna 2022

Vastuhenkilö: Terveys- ja sairaalapalveluiden johtaja, hoitotyön suunnittelija, ylilääkäri ja osastonhoitaja

Toimenpide 3. Koti- ja ympärivuorokautisen hoidon asiakkaiden päivystyksellisten ongelmien hoitaminen oikea-aikaisesti, oikeassa paikassa, tarkoituksenmukaisimmalla resurssilla

Mittari 1: Akuutti kotikeskuksen asiakaskontakteista 90 % hoidetaan kotona ilman hänen siirtämistään kotoa päivystykseen tai sairaalaosastolle

Vastuhenkilö: Terveys- ja sairaalapalveluiden johtaja, hoitotyön suunnittelija, ylilääkäri ja osastonhoitaja

Lastensuojelu

Palvelun tilannekuva

Lastensuojelun tarkoitus ja tavoitteet

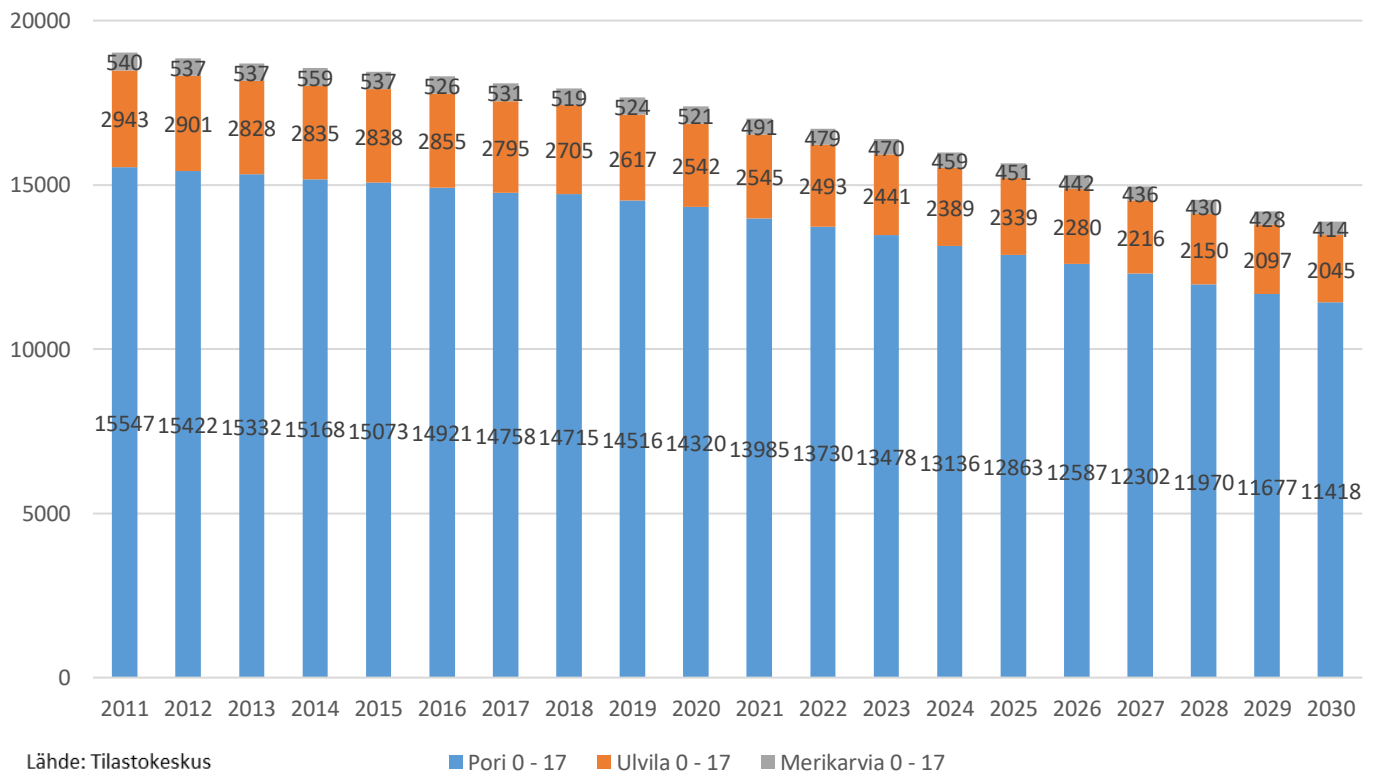
Lastensuojelua ohjaavat sosiaalihuoltolaki ja lastensuojelulaki. Sosiaalihuoltolaki on yleislaki sosiaalihuollon palvelujen tarjoamisesta ja lastensuojelulaki puolestaan lastensuojelutoimintaa säätelevä erityislaki. Lastensuojelun tavoitteena on turvata lastensuojelulain edellyttämä lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelu tukee vanhempia ja huoltajia silloin, kun lapsi tai perhe tarvitsee apua hyvinvointia uhkaavien ongelmien ratkaisemiseksi. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat lastensuojelutarpeen selvitys, avohuollon tukitoimet ja lapsen kiireellinen sijoitus ja sijais- ja jälkihuolto.

Sosiaalihuoltolaki uudistui 1.4.2015. Sen myötä aiemmin vain lastensuojelun asiakkaille käytössä olleet palvelumuodot kuten perhetyö (kotiin annettavaa tavoitteellista ja määräaikaista palvelua), tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta sekä vertaisryhmätoiminta tulivat myös sosiaalihuollon asiakkaiden saataville ilman lastensuojelun asiakkuutta

Vuoden 2021 alusta perusturvassa toteutettiin THL:n palvelutehtäväuudistukseen liittyvä organisaatiomuutos, jossa lastensuojelusta erotettiin muille kuin lastensuojelun asiakkaille tarkoitetut palvelut omaksi kokonaisuudekseen, Lapsiperheiden palvelut. Palvelukokonaisuus muodostuu kasvatus- ja perheneuvonnasta, perheoikeudellisista palveluista, lapsiperheiden sosiaalipalveluista ja lasten kuntoutuspalvelut.

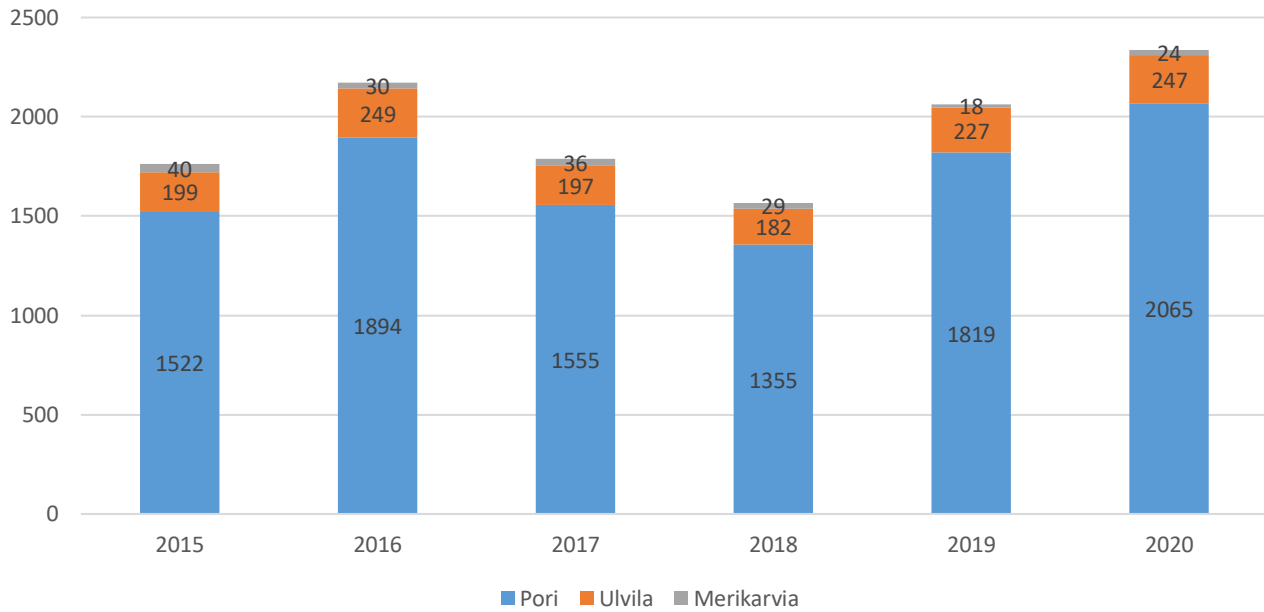
Lastensuojelun toimenpiteet kohdistuvat 0-17 -vuotiaisiin lapsiin ja jälkihuolto vuodesta 2020 alkaen 18-25 -vuotiaisiin nuoriin. 0-17-vuotiaiden määrä yhteistoiminta-alueella vuonna 2020 oli Tilastokeskuksen mukaan 17 383 henkilöä ollen 33 henkilöä ennustetta parempi. 0-17 -vuotiaiden määrän ennustetaan yhteistoiminta-alueella laskevan vuodesta 2020 vuoteen 2030 yhteensä noin 3 500 lapsella.

0-17 -vuotiaiden väestöennuste vuoteen 2030 YTA-alueella

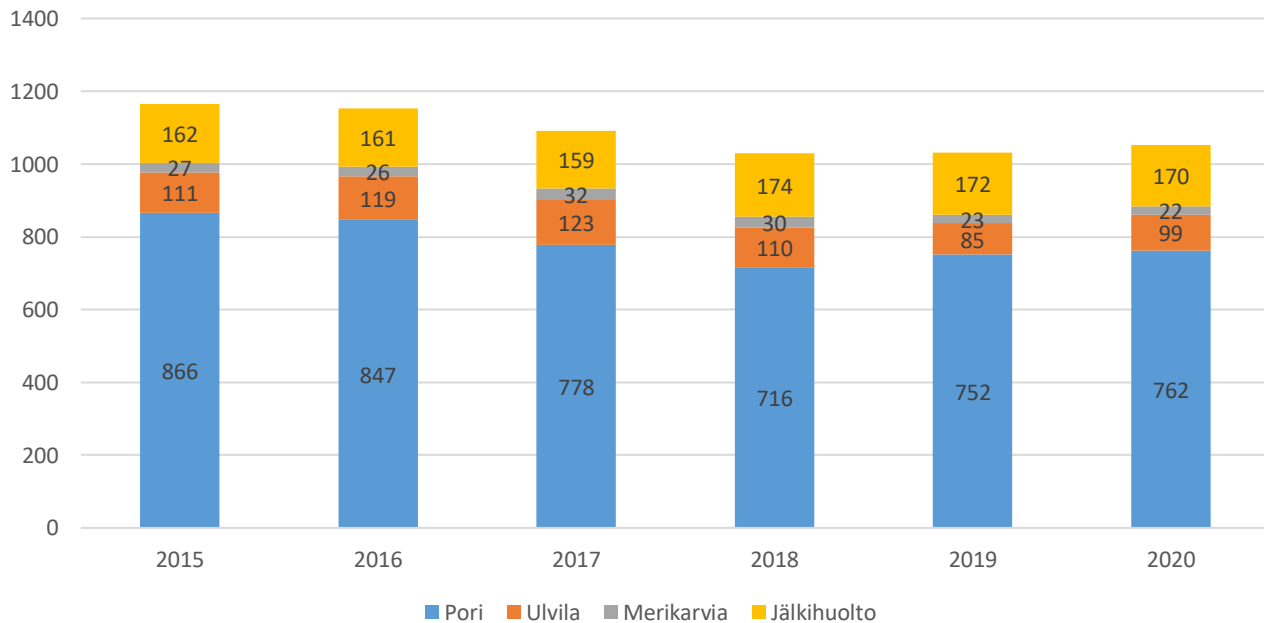
Lastensuojeluilmoitusten määrä vuonna 2020 oli 2 336 kappaletta, mikä on viimeisten kuuden vuoden aikana suurin vuosittainen ilmoitusten määrä. Vuoden 2021 alkuvuoden perusteella arvioidaan ilmoitusten määrän pysyvän vähintään samana tai jopa nousevan. Vanhempien päihteidenkäyttö näyttäytyy suurena syynä, kuten myös kasvatuksesta vastaavan terveydentila ja / tai toimintakyky. Ilmoitukset, joihin on liittynyt puolisoitten toisiinsa kohdistamaa väkivaltaa, ovat myös lisääntyneet. Lähisuhdeväkivalta näyttäytyy suurimpana syynä uusissa ilmoituksissa. Myös kouluterveydenhoitajat ovat tehneet ilmoituksia väkivaltatilanteista ja esim. lapset kertoneet itse joutuneensa sellaisen kohteeksi. Päihteidenkäyttö on siirtynyt perheiden koteihin. Myös lapsiperheiden harkinnanvaraiset toimeentulotukihakemukset ovat lisääntyneet.

Lastensuojeluilmoitukset 2015-2020

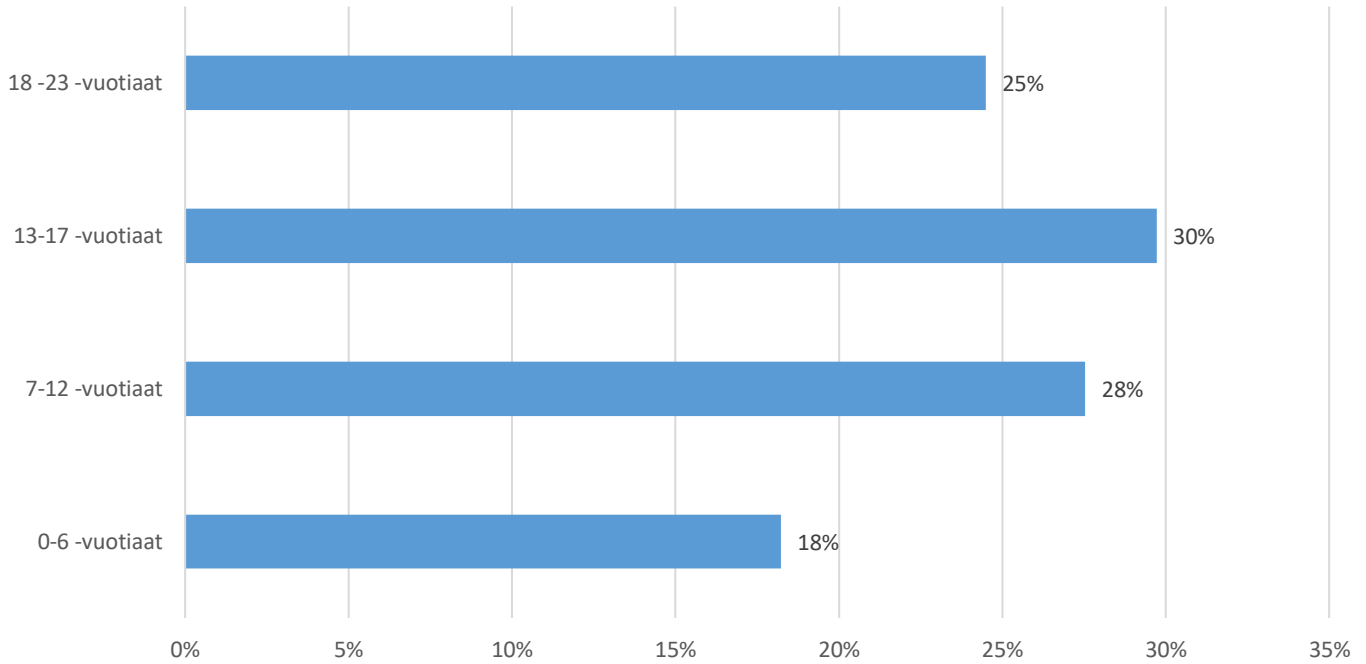
0-17 -vuotiaiden ikäluokan pienenemisestä huolimatta viimeisten vuosien hyvä laskeva suunta asiakasmäärässä kääntyi vuonna 2020 nousuun ollen 23 asiakasta suurempi kuin vuonna 2019. 0-17 -vuotiaiden ikäluokasta 883 eli noin 5% ikäluokasta oli vuoden 2020 aikana lastensuojelun asiakkaana. Jälkihuollon piirissä vuonna 2020 oli 170 18-25 -vuotiaasta nuorta.

Lastensuojelun asiakkaat 2015 - 2020

Lastensuojelun suurin asiakasryhmä on 13-17 -vuotiaat, jonka osuus on 30% ja asiakasmäärä noin 300 lasta.

Lastensuojelun asiakkaiden prosentuaalinen ikäjakauma 2020

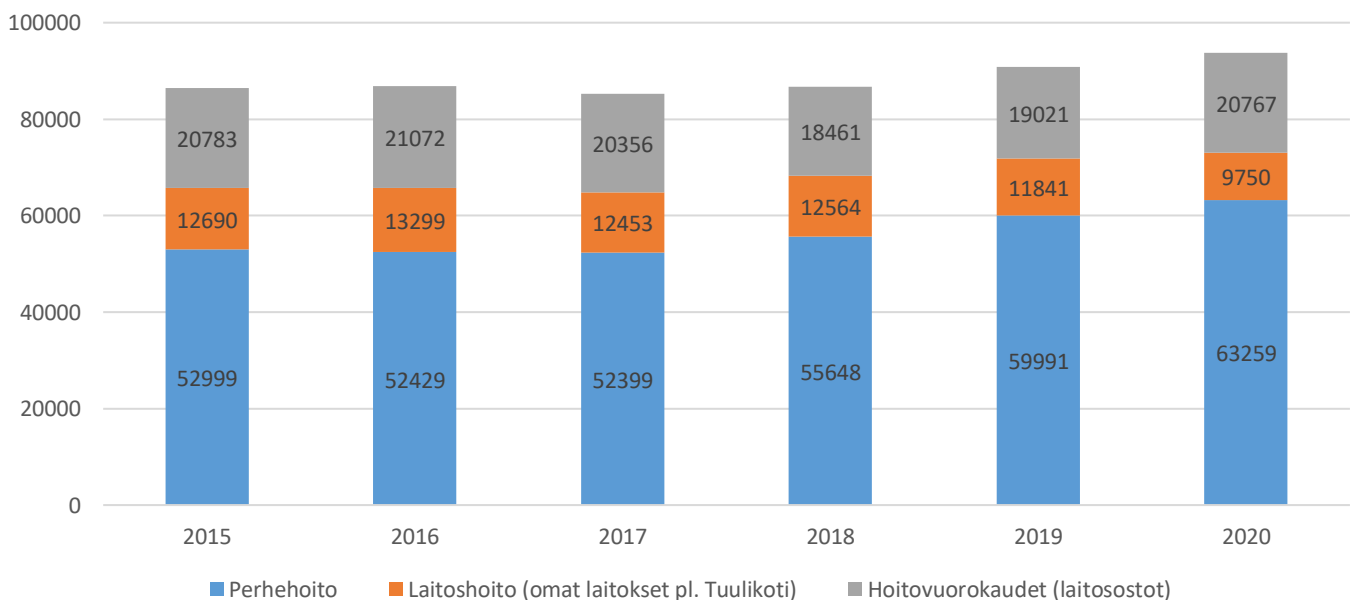

Lastensuojelun asiakkuuden taustalla vaikuttaa erilaisia syitä. Vuonna 2020 tehtyjen huostaanottojen taustalla suurimpina tekijöinä olivat lapsen päihteiden käyttö ja rajaton käytös, vanhemmuuteen liittyvät vaikeudet, kuten kyvyttömyys toimia vanhempana ja puutteet lapsen perushoidossa. Lisäksi vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmat vaikuttavat huostaanottojen taustalla.

Vuoden 2020 aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuja 0-17 -vuotiaita lapsia oli eripituisissa sijoitusjaksoissa lastensuojelun asiakkaista 340, mikä on noin 2% ikäluokasta ja noin 0,1% enemmän vuoden 2019 tilanteeseen verrattuna. Tuetun asumisen piirissä oli 20 nuorta. Nämä yhteensä muodostavat noin 34% asiakkaista.

Vuonna 2020 kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17 -vuotiaiden lasten yleisin sijoitusmuoto hoitovuorokausina mitattuna YTA-alueella oli perhehoito 67%:n osuudella (noin 63 000 vrk). Omien laitosten osuus oli 10% (noin 9 800 vrk) ja yksityisten laitosten osuus 22% (noin 21 000 vrk). Omien laitosten keskimääräinen täyttöaste vuonna 2020 oli 77%. Kodin ulkopuolisten sijoitusten hoitovuorokaudet ovat vuodesta 2015 nousseet yhteensä noin 7 300 vuorokautta. Perhehoidon osuus on pysynyt vahvana ja on lisääntynyt vuodesta 2015 vuoteen 2020 yli 10 000 vuorokaudella laitoshoidon samanaikaisesti vähentyessä vajaa 3 000 vuorokautta. Jälkihuollon osalta Tuulikodissa hoitovuorokausia kertyi 4 670 vuorokautta vuonna 2020, mikä on 112 vuorokautta vähemmän kuin vuonna 2019.

Kodin ulkopuoliset sijoitukset 2015 - 2020 hoitomuodoittain, vrk

Yhteistoiminta-alueella on vuoden 2022 alusta neljä omaa lastensuojelulaitosta, Uudenkoiviston vastaanottokoti (14-paikkainen nuorten vastaanotto- ja kuntouttavayksikkö), Keisarinviihta (14 -paikkainen pitkäaikaista sijaishuoltoa tarvitseville lapsille ja nuorille), Pellava (14-paikkainen vastaanotto- ja kuntouttavayksikkö alle 13-vuotiaille lapsille) ja Karhunsyli (14-paikkainen pitkäaikaista sijaishuoltoa tarvitseville lapsille ja nuorille). Lisäksi yhteistoiminta-alueella on nelipäikkäinen perhekuntoutus Villapumpuli. Pellavasta koordinoidaan myös vastaanottoperheteroiminta. Vastaanottoperheiden määrä vaihtelee 10-12 välillä. Omiin lastensuojelulaitoksiin sijoitetaan sekä avohuollon kautta tulevia että kiireellistä sijoitusta tarvitsevia ja huostaanotettuja lapsia ja nuoria. Omien laitosten lisäksi erityisesti vaativaa lastensuojelun hoitoa tarvitsevia sijoitetaan valtion koulukoteihin tai esimerkiksi päihdehuoltoon erikoistuneisiin yksityisten palveluntuottajien laitoksiin. Itsenäistymisessä tukea tarvitseville 17-25 -vuotiaille avohuollon ja jälkihuollon asiakkaille on lisäksi 15-paikkainen tuetun asumisen yksikkö Tuulikoti, jonne nuori voi muuttaa myös sosiaalihuoltolain perusteella.

Porin perusturvan lastensuojelussa on sosiaalityöntekijän virkoja yhteensä 23 avohuollon, sijaishuollon ja jälkihuollon piirissä. Vuonna 2020 lastensuojelussa oli 1 053 asiakasta. Tämä tarkoittaa noin 45 asiakasta / sosiaalityöntekijä. Asiakkaat eivät jakaudu näin tasaisesti ja kaikki virat eivät ole jatkuvasti täytettyinä, mikä nostaa työntekijää kohden olevien asiakkaiden määrää. Vuonna 2022 astuu erittäin todennäköisesti voimaan lakimuutos, jossa lastensuojelun asiakasmäärä saa olla enintään 35 asiakasta / työntekijä ja vuonna 2024 enintään 30 asiakasta / työntekijä. Tämä tarkoittaa nykyisellä asiakasmäärällä 5 lisätyöntekijää.

Lastensuojelussa on otettu käyttöön työnteontapana systeeminen lastensuojelu. Toimintamalli on tapa organisoida lastensuojelun sosiaalityö uudella tavalla tiimityöksi. Mallin käyttöönotolla tavoitellaan ihmissuhdeperustaisen työn vahvistamista, kohtaavan, tiiviin ja vaikuttavan asiakastyön mahdollistamista, lasten ja heidän läheistensä kuulluksi tulemisen ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistamista sekä lapsen ja perheen tilanteen ja avuntarpeen syvällisempää ymmärtämistä lastensuojelutyössä. Lisäksi tavoitteena on työntekijöiden osaamisen ja työhyvinvoinnin vahvistaminen sekä moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen.

Lastensuojelun systeemisessä mallissa asiakastyötä tekevät moniammatilliset lastensuojelun tiimit. Tiimit koostuvat sosiaalityöntekijöistä, konsultoivasta sosiaalityöntekijästä, perheterapeutista, sosiaaliohjaajasta ja/tai perhetyöntekijöistä ja tiimin koordinaattorista. Tiimien työ perustuu systeemiseen ja perheterapeuttiseen ajatteluun, ratkaisu- ja voimavara-keskeisyyteen, dialogisuuteen sekä reflektiivisen ja narratiivisen työtteen soveltamiseen lastensuojelun kontekstissa.

Systeemisessä tiimissä lapsella on edelleen hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä. Suosituksena on, että kullakin tiimin sosiaalityöntekijällä olisi vastuullaan noin 20 lasta perheineen.

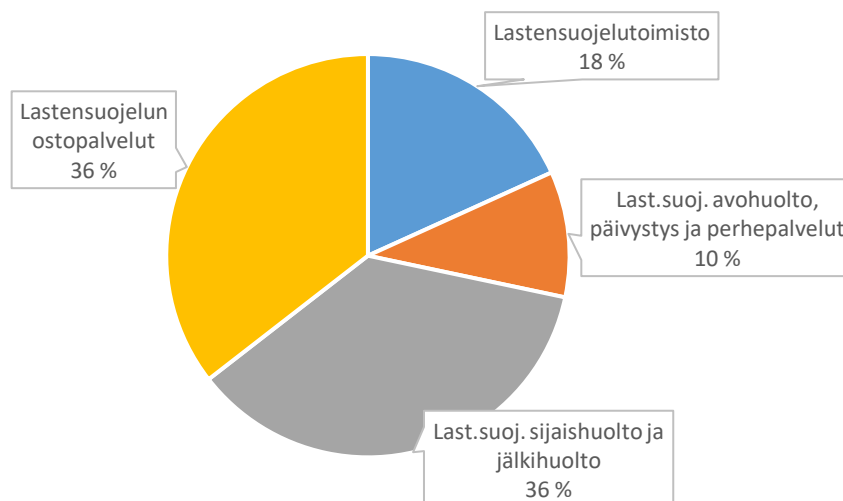
Systeemistä lastensuojelun toimintamallia on levitetty kansallisesti ja sitä on pilotoitu useissa maakunnissa 2017-2018. THL on tukenut mallin leviämistä koulutuksen ja tutkimuksen avulla sekä järjestämällä erilaisia työkokouksia lastensuojelun edustajien kanssa. Porin perusturvan lastensuojelu on ollut mukana toimintamallin pilotoinnissa ja jatkanut mallin mukaista työtappaa sekä pyrkinyt laajentamaan sen käyttöä koko lastensuojeluun ja jatkossa myös lapsiperheiden sosiaalipalveluihin.

Systeemisen toimintamallin konsultoivilla sosiaalityöntekijöillä ei kuulu olla omia asiakkaita. Jotta systeemisen toimintamallin toteutus onnistuu, on tarve kolmelle sosiaalityöntekijälle, jotka toimivat konsultoivina työntekijöinä. Nämä kolme sosiaalityöntekijää eivät sisälly edellä mainittuihin lakisääteisen asiakasmitoituksen edellyttämään työntekijämäärään.

Taloudelliset vaikutukset

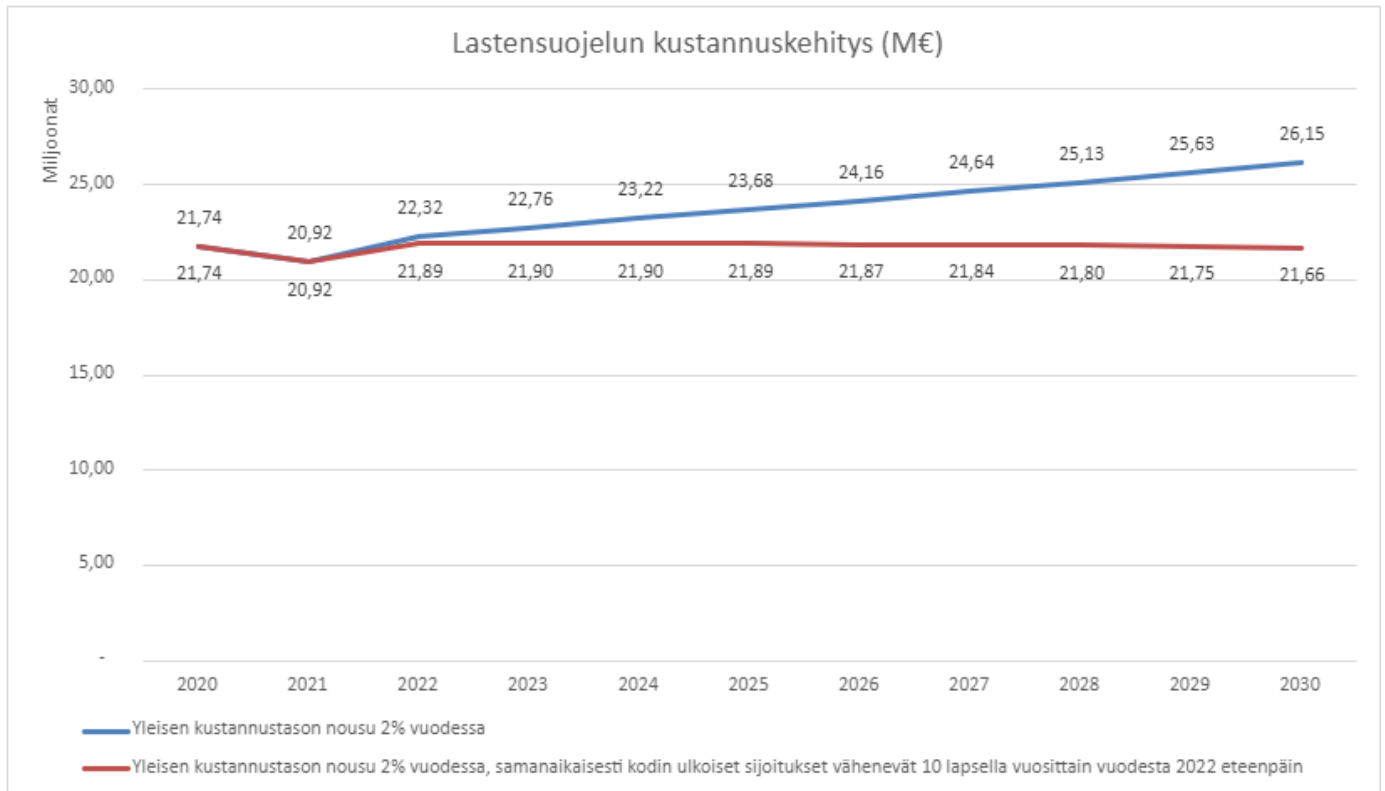
Kustannuksista vuonna 2020 yli 70 % muodostuu kodin ulkopuolisista sijoituksista joko perhehoitoon tai laitoshoitoon sekä jälkihuollon tuetusta asumisesta.

Nettokustannusten prosentuaalinen jako 2020

Lastensuojelun piiriin kuuluva ikäluokka (0-17-vuotiaat) pienenee jatkuvasti ja on ennusteen mukaan vuonna 2030 noin 3 500 lasta vähemmän. Tämä toivottavasti näkyy myös pidemmällä aikavälillä lastensuojelun asiakkaiden laskevana määränä, huolimatta vuoden 2020 asiakasmäärän noususuunnasta. Ikäluokan pienenemisestä saatavan hyödyn vaikutus lastensuojelun asiakasmääriin edellyttää myös onnistumista pitkäjänteisessä ja suunnitelmallisessa ennaltaehkäisevässä toiminnassa.

Alla olevassa kuvassa on kuvattu nykyinen kustannuskehitys, yleisen kustannustason nousun ollessa vuosittain 2%. Toisena on kustannuskehitys huomioiden kodin ulkopuolisten sijoitusten väheneminen 10 lapsella vuosittain vuodesta 2022 alkaen. Kustannuskehityksessä on huomioitu lastensuojelulakiin tulossa oleva uudistus lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoituksesta 2022, mikä velvoittaa Poria nykyisellä asiakasmäärällä lisäämään 5 sosiaalityöntekijän virkaa lastensuojeluun. Lisäksi on huomioitu 3 sosiaalityöntekijän lisäys systemisen toimintamallin toteutuksen onnistumiseksi sekä 2 sosiaalityöntekijän lisäys jälkihuollon ikärajan nousun vuoksi. Ostopalvelujen määräraha on varauduttu noin 3,5 %:n hinnannousuun.

Vuosien 2021 ja 2022 määrärahoihin vaikuttavat muutokset:

2021: Maakunnalliset toiminnot sekä kaikille lapsiperheille tarjottavat sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut siirrettiin pois lastensuojelun alta.

2022: Lakiuudistus lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoituksesta ja systemisen toimintamallin toimivuuden varmistaminen sekä jälkihuollon ikärajan nousu 25-vuoteen (yhteensä 10 sosiaalityöntekijää). Lisäksi yksityisten palvelutuottajien hinnankorotukset (3,5%)

Toiminnalliset tavoitteet

Lastensuojelu linkittyy hyvin vahvasti muiden perusturvan palvelualueiden sekä sivistystoimialan piirissä tehtävään ennaltaehkäisevään toimintaan. Siksi myös lastensuojelun toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet menevät yli toimialarajojen ja niiden saavuttamiseen vaikuttavat vahvasti muut toimialat.

Pitkän aikavälin tavoite: Lastensuojelun asiakkaiksi päätyvien määrän vähentäminen ja asiakassuhteiden lyhentäminen

Toimenpide 1: Monialaisen yhteistyön määrittely ja vakiinnuttaminen lasten ja nuorten luonnollisessa ympäristössä
Mittari 1: Vahvistetun varhaisen tuen palvelumalli sovittu ja otettu käyttöön neuvoloissa, nuorisotoimessa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja kouluterveydenhuollossa 2023.
Mittari 2: Kodin ulkopuolisten sijoitusten määrä 0-17 -vuotiaiden ikäluokassa vähenee vuoden 2023 loppuun mennessä. Sijoitettuna on enintään 2,0 % ikäluokasta.
Vastuuhenkilö: Sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja, lastensuojelun päällikkö ja lapsiperheiden palvelujen päällikkö

Toimenpide 2: Sosiaali- ja terveystoimessa ja sivistystoimialalla toimivien ammattilaisten kouluttaminen tunnistamaan jo varhaisessa vaiheessa puuttumista vaativat lapset ja nuoret

*Mittari 1: Lastensuojelun asiakasmäärä vähentynyt vähintään 5% vuoden 2019 tasosta vuoteen 2023

*Mittari 2: Lähetteiden määrä erikoissairaanhoidon nuorten psykiatrisessa hoidossa on vähentynyt 5% vuoteen 2023

Vastuuhenkilö: Sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja ja lastensuojelun päällikkö

Toimenpide 3: Perusturvan sisäisen yhteistyön lisääminen perhekohtaisessa työskentelyssä

*Mittari 1: Toiminnanohjausjärjestelmä otettu käyttöön perhekohtaisessa työskentelyssä vuoden 2023 loppuun

Vastuuhenkilö: Sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja ja lastensuojelun päällikkö

Toimenpide 4: Sähköisen perhekeskuksen perustaminen

*Mittari 1: Sähköinen perhekeskus perustettu vuoden 2023 loppuun mennessä

*Mittari 2: Verkkoauttaminen osaksi pysyvää palvelutarjontaa 2023 loppuun mennessä

Vastuuhenkilö: Sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja ja lastensuojelun päällikkö

Toimenpide 5: Systeemisen työotteen asteittainen lisääminen lastensuojelun kaikissa palveluissa

Mittari 1: Systeeminen työote käyttöön otettu koko lastensuojelussa vuoden 2023 loppuun mennessä

Vastuuhenkilö: Sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja ja lastensuojelun päällikkö

*Mittari myös perusturvan tuottavuusohjelmassa

Psykososiaaliset palvelut

Palvelun tilannekuva

Mielenterveyden häiriöt ja päihdehäiriöt ovat suuria kansanterveydellisiä haasteita. Jopa puolella väestöstä on jokin mielenterveyden häiriö jossain vaiheessa elämää, ja niistä aiheutuu puolet työkyvyttömyyseläkkeistä. Vuosittain 20–25 % aikuisista sairastaa mielenterveyden häiriötä, ja joka neljäs lapsi elää perheessä, jossa vanhemmalla on mielenterveyden häiriö. Näistä lapsista puolet sairastuu itse ennen 25. ikävuottaan, jos perheen tilanteeseen ei puututa. Kuitenkin yleisesti vain puolet mielenterveyden häiriötä sairastavista saa tarvitsemaansa hoitoa.

Porissa psykososiaalisten palveluiden asiakkaiden määrä on kasvanut jatkuvasti huolimatta yhteistoiminta-alueen asukasmäärän vähenemisestä, minkä lisäksi asiakkaiden ongelmat ovat muuttuneet aikaisempaa vaikeammiksi ja moninaisimmiksi. Tämä vaatii henkilöstöltä entistä enemmän osaamista ja aikaa asiakasta kohden. Asiakkaiden käyntijaksot ovat myös pidentyneet ja he tarvitsevat usein monia erilaisia palveluita myös psykososiaalisten palveluiden ulkopuolelta.

Psykososiaalisten palveluiden asiakasmäärä on ollut viime vuodet noin lähellä 4000 asiakasta, tarkkaa määrää on vaikea sanoa, koska sama asiakas saattaa käyttää vuoden aikana useaa eri palvelua, jolloin sama asiakas voi tilastoitua useaan kertaan. Vastaavasti eri asia on vuoden aikana asiakkaana olleiden lukumäärä verrattuna ajankohtaisesti asiakkaana olevien lukumäärää. Esimerkiksi asumispalveluissa saattaa olla vuoden aikana yli 500 asiakkuutta, mutta ajankohtaisesti asumispalveluissa on runsas 300 eri asiakkuutta. Eniten eri asiakkaita vuoden aikana on Aikuisten vastaanotossa (1722 asiakasta v. 2020).

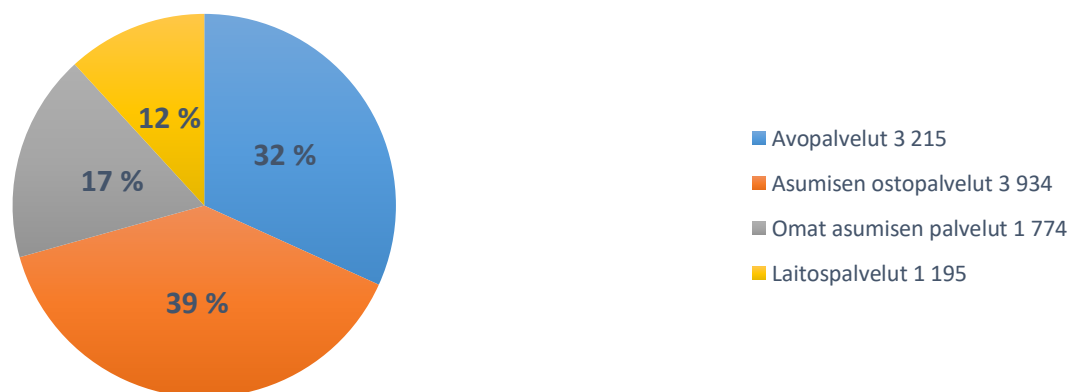
Lähivuosien asiakasmäärää voi arvioida siitä lähtökohdasta, että päihde- ja mielenterveyspalvelujen kysyntä yhä tulee lisääntymään. Riippumatta kasvaako vai väheneekö alueen asukasmäärä, palvelujen tarve jatkaa kasvuaan. Mikäli alue menestyy taloudellisesti, väkiluku saattaa kasvaa, mutta yhteiskunnan kiivastuva tahti ja ihmiseen kohdistuvat erilaiset vaatimukset aiheuttavat lisääntyvää päihde- ja mielenterveyspalvelujen tarvetta. Jos alue taantuu ja työllisyyden heikkenemisen myötä asukkaiden taloudellinen tilanne vaikeutuu ja psyykinen ym. hyvinvointi heikkenee, päihde- ja mielenterveyspalvelujen tarve jälleen kasvaa. Eli psykososiaalisten palveluiden asiakasmäärän odotetaan jatkavan kasvamista vuoteen 2030 mennessä riippumatta alueen väestömäärän muutoksesta. Palvelutarpeen kasvu joka tapauksessa haastaa resurssien riittävyyden.

Psykososiaalisissa palveluissa -kuten muissakin sote-palveluissa- toiminnan lähtökohtana pitää olla puuttuminen varhaisessa vaiheessa, sillä näin voidaan ehkäistä ongelmien pitkittymistä ja vakavoitumista, mikä on myös taloudellisesti tehokkainta. Tutkimustiedon mukaan mielenterveyden edistämiseen investoidut eurot maksavat itsensä takaisin jopa viisinkertaisesti. Toimintaa onkin muutettava hyvinvointia ja terveyttä edistävään ja ongelmia ennaltaehkäisevään, sekä varhaisen vaiheen auttamisen suuntaan. Mielenterveyden ja päihde- ja terveyden edistäminen vaatii palvelu- ja hallintorajat ylittävää otetta. Päihde- ja terveyden edistämiseen ja henkiseen pahoinvointiin pitää puuttua siellä missä se on luontevinta kulloisessakin tilanteessa (neuvolat, päivähoito, koulu, työterveyshuolto, sosiaali- ja terveydenhuollon vastaanotto toiminta jne.).

Psykososiaaliset palvelut jaetaan avopalveluihin, asumispalveluihin ja laitospalveluihin. Asumispalveluista merkittävä osa hankitaan ostopalveluina, koska oma kapasiteetti ei kata palveluiden tarvetta.

PSYKOSOSIAALISTEN PALVELUIDEN KUSTANNUSJAKAUMA 2020

netto 1000 €

Kuva 1. Kustannuksista yli puolet muodostuu asumispalveluista, minkä vuoksi kehittämistoimenpiteitä kannattaa suunnata varsinkin niihin.

Avopalvelut

Avopalveluihin kuuluvat Nuorten ja Aikuisten vastaanotto ja A-klinikka. Avopalveluihin ei tarvita lähetettä, vaan asiakas voi itse ottaa yhteyttä puhelinpäivystykseen tai saapua ajanvarauksettomalle päivystysvastaanotolle. Käynnit ovat maksuttomia. Käyntijaksosta vastaa moniammatillinen työryhmä.

Nuorten vastaanotto (13-22 –vuotiaat asiakkaat) on tarkoitettu yhteistoiminta-alueella asuville ja opiskeleville nuorille, joilla on psykososiaalisia ongelmia liittyen esimerkiksi mielialaan, elämän kriisitilanteisiin, aikuistumiseen, ihmissuhteisiin, päihteiden käyttöön tai muihin nuoren elämää askarruttaviin asioihin. Tavoitteena on nuoren ongelmatilanteen selvittäminen ja nuoren kasvun ja kehityksen tukeminen. Aikuisten vastaanotto (yli 22-vuotiaat) vastaa lyhytaikaiseen hoidon ja tuen tarpeisiin elämän kriisi- tai muissa ongelmatilanteissa, ihmissuhdeongelmissa sekä mielenterveyttä tai päihteiden käyttöä koskevissa ongelmissa.

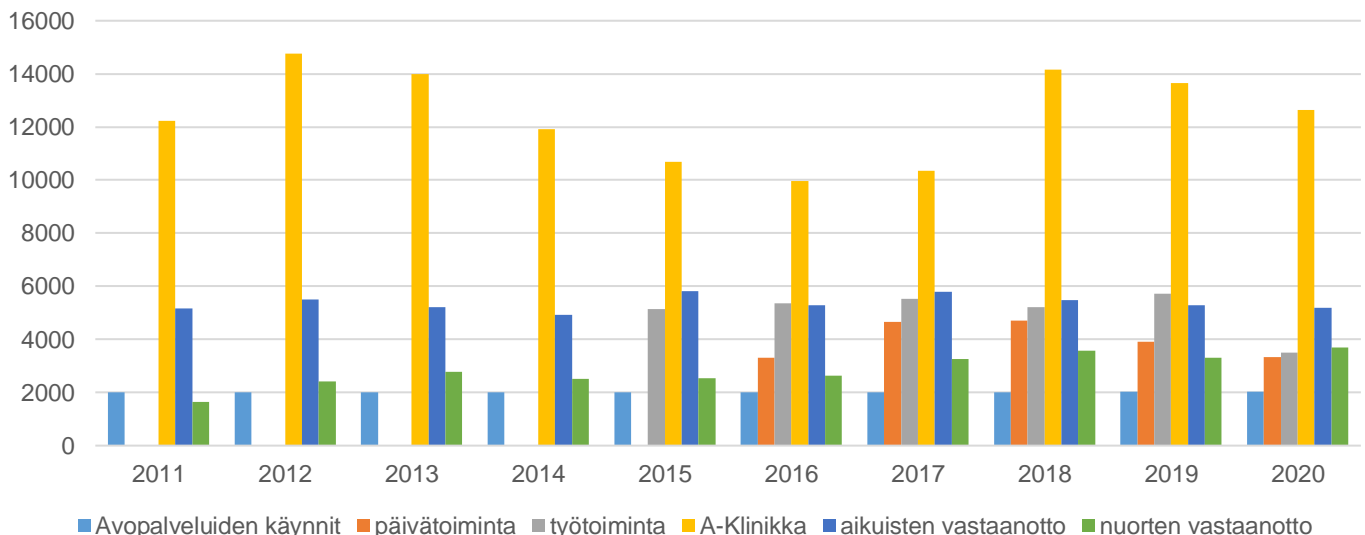
Aikuisten vastaanoton kanssa samassa tilassa toimivan A-klinikan palvelut on tarkoitettu päihteidenkäyttäjille, peliongelmistä sekä muista riippuvuuksista kärsiville sekä heidän omaisilleen. Tavoitteena on akuutin päihdekierteen katkaiseminen, päihteidenkäytön ja riippuvuuksien pitkäaikaisvaikutusten lieventäminen, raittiuden tukeminen sekä omaisten ja perheiden tukeminen.

Avovastaanottojen lisäksi avopalveluihin sisältyy päihde- ja mielenterveyskuntoutujille tarkoitettu työtoimintayksikkö Jopi ja päivätoimintayksikkö Tinki sekä kohtaamispaikka Positiimi. Jopin työtoiminta siirtyi sairaanhoitopiiriltä kaupungille vuonna 2014. Tinkin kuntouttava päivätoiminta ja Positiimi käynnistyivät samana vuonna.

Tinkin toiminnalla tavoitellaan voimavarojen ja sosiaalisuuden lisääntymistä, päivärytmin tukemista, työelämävalmiuksien harjoittamista ja kuntoutumisen myötä opiskeluun tai työelämään menoa. Jopissa toteutetaan sosiaalista kuntoutumista, työ- ja toimintakyvyn arviointia sekä työelämäkuntoutusta. Päivä- ja työtoimintaan tulevien asiakkaiden kanssa laaditaan yksilöllinen asiakassuunnitelma. Monilla paluu työelämään tai opiskeluun on tärkeimpänä tavoitteena, mutta yhtä tärkeänä nähdään oman hyvän elämän löytyminen tai sen sisällön luominen. Jopin ja Tinkin toimintojen yhdistäminen samaan paikkaan edistää asiakkaiden siirtymistä palveluiden välillä ja tehostaa resurssien käyttöä.

Porin kaupunkikeskustassa sijaitseva kohtaamispaikka Positiimi on aikuisille tarkoitettu päihteiden matalan kynnyksen paikka, jossa voi turvallisesti tavata muita ihmisiä, tulla kohdatuksi yksilönä ja saada vertaistukea. Positiimista on mahdollista saada palveluohjausta ja tukea ilman ajanvarausta ja nimettömänä. Positiimin työntekijöillä on mahdollisuus ohjata kävijöitä tuen ja avun piiriin ennen tilanteiden vaikeutumista ja varhaisessa vaiheessa.

Käynnit avopalveluissa 2011-2020

Kuva 2. Korvaushoitoa saavat asiakkaat saattavat asioida A-klinikalla päivittäin, minkä vuoksi käyntejä kertyy enemmän kuin muissa avopalveluissa. Käynnit Positiimissä eivät ole mukana tilastossa.

Laitospalvelut

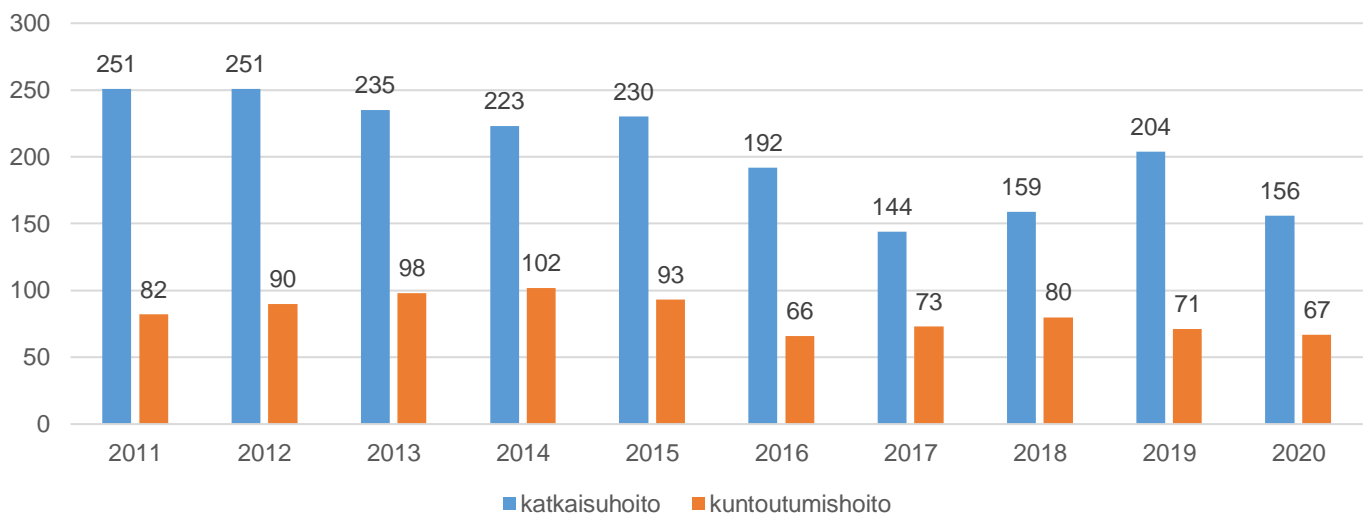
Katkaisuhoito on lyhytaikaista akuuttihoitoa, jonka tarkoituksena on katkaista päihteidenkäyttö. Yksikössä toteutetaan vieroitushoitoa alkoholi-, lääke- ja huumausaineriippuvaisille ja päihteiden sekakäyttäjille. Veturitalinkadulla sijaitsevassa yksikössä tehdään myös korvaushoitoasetuksen mukaisia korvaushoidon aloituksia. Katkaisuhoito keskittyy akuutin päihdekierteen katkaisuun, asiakkaan fyysisen ja psyykkisen tilanteen kohentamiseen, vieroitusoireiden lievittämiseen sekä jatkohoidon suunnitteluun ja jatkohoitoon ohjaamiseen. Hoitoaika vaihtelee muutamasta päivästä kolmeen viikkoon. Katkaisuhoitoon tarvitaan aina lääkärin lähete.

Kotikatko-Klaari on asiakkaan kotiin annettavaa tukea alkoholi-kierteen katkaisuun sellaiselle asiakkaalle, joka kykenee omatoimiseen kuntoutukseen, mutta tarvitsee tukea päihteettömyyteen.

Kuntoutumisyksikkö on tarkoitettu ihmisille, joiden tavoitteena on vapautuminen riippuvuuskierteistä. Ympäri vuorokautista päihdekuntoutusta tarjoava yksikkö toimii jatkokuntoutumispaikkana, kun akuutti päihdekierre on katkaistu joko katkaisuhoidossa, sairaalassa tai omatoimisesti kotona. Tavoitteena on tukea päihde- tai muun riippuvuusongelman omaa asiakkaan henkilökohtaista hyvinvointia ja toimintakykyä sekä osallisuutta yhteiskuntaan. Kuntoutumisyksikkö panostaa lääkkeettömään kuntoutukseen. Kuntoutumisjakso on useimmiten kuukauden mittainen.

Riippuvuusongelmaisten tukemiseksi järjestetään myös avokuntoutusta ja ryhmätoimintoja, joista osa toimii Yhteisötila Otavan tiloissa. Terveysneuvontapiste Helppi on suomensisäisten huumeiden käyttäjille tarkoitettu matalan kynnyksen paikka, joka tarjoaa asiakkaille terveysneuvontaa ja ohjausta sekä mahdollisuuden vaihtaa käytetyt välineet puhtaisiin. Helppi toimii Porin Sininauhan ensisuojan yhteydessä. Asiakkaat asioivat nimimerkillä eikä käynneistä tehdä kirjauksia.

Laitospalveluiden asiakkaat 2011-2020

Kuva 3. Päihdehuollon laitospalveluiden asiakasmäärä on ollut nousussa vuoden 2017 jälkeen. Koronapandemia on vaikuttanut asiakasmäärään vuonna 2020.

Asumispalvelut

Asumispalvelut jaetaan tuen tarpeen mukaan eri asumismuotoihin. Raskainta (ja kalleinta) palvelua on tehostettu ympärivuorokautinen asuminen, jossa henkilöstö on paikalla 24/7. Palveluasumisessa henkilöstö ei ole paikalla yöaikaan. Tuetussa asumisessa asiakkaat asuvat itsenäisesti, mutta arkisin on saatavilla ammattilaisten tarjoamaa tukea tarvittaessa. Tavoitteena on asiakkaiden toipumista edistävän toiminnan kehittäminen ja tämän tuloksena asiakkaiden mahdollisimman itsenäinen elämän hallinta. Itsenäisen elämän toteutuessa myös kustannukset vähenevät merkittävästi.

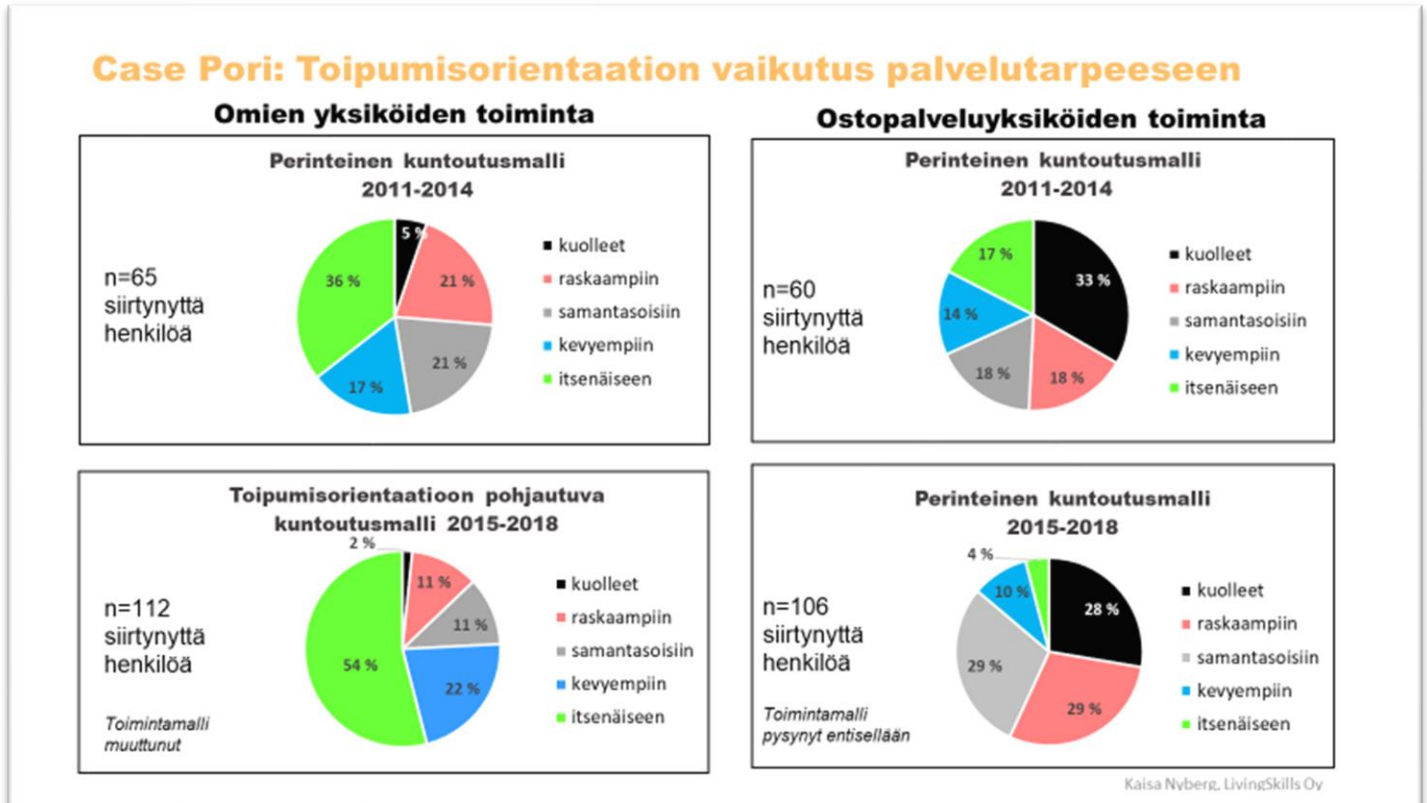
Asumispalveluiden alaisuudessa toimii myös Liikkuvan tuen yksikkö LiTu. Maksuton palvelu on suunnattu työikäisille mielenterveys- ja päihdekuntoutujille, neuropsykiatrisille asiakkaille tai elämänhallintakriisissä oleville asiakkaille. Perustehtävänä on tukea asiakasta sekä hänen kotonaan että kodin ulkopuolella muissa asiakkaan toimintaympäristöissä. Tarkoituksena on mahdollistaa kotona asuminen silloin, kun asiakkaan tuen tarve ei vielä edellytä raskaita palveluja. Tuottavuusohjelman kautta saatu sairaanhoitaja aloitti kesällä 2021. Toiminnan kehittymisen myötä odotetaan yhteistyön erikoissairaanhoiton kanssa lisääntyvän ja samalla taloudellisia säästöjä myös erikoissairaanhoiton osalta.

Asumispalveluita mielenterveys- ja päihdekuntoutujille perusturvan omana toimintona tarjotaan Veturitallinkadulla sijaitsevassa tehostetun palveluasumisen Veturissa ja Taiteilijankadulla olevassa tuetun asumisen Taiteilijankodissa. Tavoitteena on oman elämän hallinnan kautta mahdollisimman itsenäinen pärjääminen ja osallisuus omassa arjessaan. Jokaisen asiakkaan kanssa tehdään yksilöllinen asiakassuunnitelma.

Asumispalveluyksikkö Veturi tarjoaa ympärivuorokautista tehostettua kuntouttavaa asumispalvelua. Veturissa on 32 asuntoa, joista muutama on tarpeen mukaan asumisen arviointiin ja intervalliasumisen käytössä. Lisäksi Veturin työntekijöiden vastuulla on vieressä oleva Puutarhakodin seitsemän tuetun asunnon yksikkö. Veturin asumispalvelutarjontaa ollaan monipuolistamassa loppuvuoden 2021 aikana ottamalla palveluasuminen mukaan valikoimaan. Taiteilijankoti tarjoaa kuntouttavaa, tuettua asumista kahdessa kerrostalossa Porin Karjarannan asuinalueella. Yksikössä on 71 asuntoa, joista kaksi on asumisen arviointia ja intervalliasumista varten.

Päihde- ja mielenterveyskuntoutujille suunnattujen asumispalveluiden tarve yhteistoiminta-alueella on suurempi kuin psykososiaalisten palveluiden kapasiteetti, joten asumispalveluja hankitaan ostopalveluina eri palveluntuottajilta. Kaupungilla ei myöskään ole ollut omaa palveluasumista, vaan se hankitaan kokonaisuudessaan ostopalveluna. Palveluasumisen paikkojen puutteellinen tarjonta alueella rajoittaa palveluasumisen saatavuutta ja pakottaa usein käyttämään tehostutun asumisen palveluita silloinkin, kun siihen asiakkaiden palvelutarpeen vuoksi ei olisi tarvetta. Tämän vuoksi on suunniteltu oman palveluasumisen tarjonnan aloittamista ja uuden kuntouttavan palveluasumisen yksikön perustamista.

Porin kaupungin omissa palveluissa tuotettu asumispalvelu on konsulttiselvityksen mukaan kustannustehokkaampaa ja asiakkaita kuntouttavampaa ostopalveluihin verrattuna, mikä mahdollistaa asiakkaan siirtymisen kevyempään ja kustannuksiltaan edullisempaan palveluun. Lisäksi omissa asumispalveluissa on kyetty merkittävästi lyhentämään asiakas-kohtaisen asumisjakson pituutta ja madaltamaan asiakaskohtaisia kustannuksia.

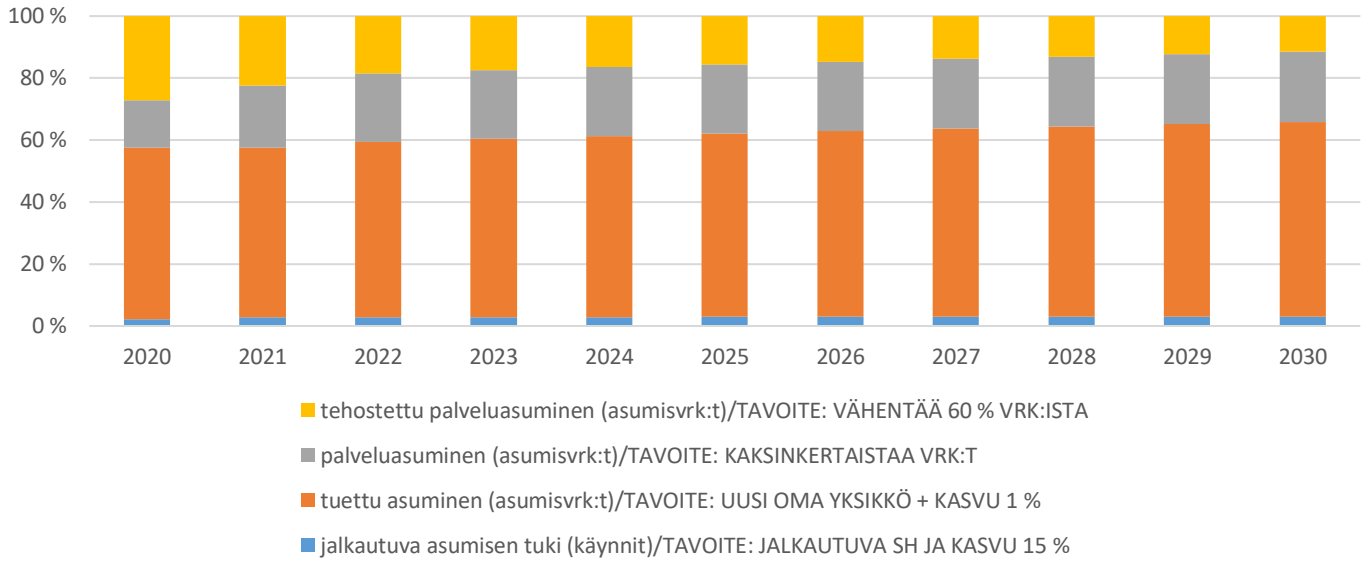
Kuva 4. Omien yksiköiden toiminnassa käytettävä toipumisorientaatio on osoittanut tehokkuutensa.

Taloudelliset vaikutukset

Asiakkaiden määrä ja haastavuus tulee kasvamaan edelleen voimakkaasti psykososiaalisissa palveluissa tulevina vuosina. Kevyillä ja ennalta ehkäisevillä palveluilla voidaan lyhentää asiakkuuksien kestoa ja ehkäistä asiakkaiden ongelmien pitkittymistä ja pahentumista. Tämä korostuu asumispalveluissa, joiden osuus psykososiaalisten palveluiden nettokustannuksista on yli puolet (5,7 miljoonaa euroa). Asumispalveluita käyttävät asiakkaat, jotka tarvitsevat vahvempaa tukea arjesta selviytymiseen ja kuntoutumiseen kohti itsenäistä asumista. Koronan vuoksi ei ole riittävästi pystytty järjestämään toipumista edistävää toimintaa, mikä näkyy sekä asumispalveluiden asiakasmäärissä että kustannuksissa.

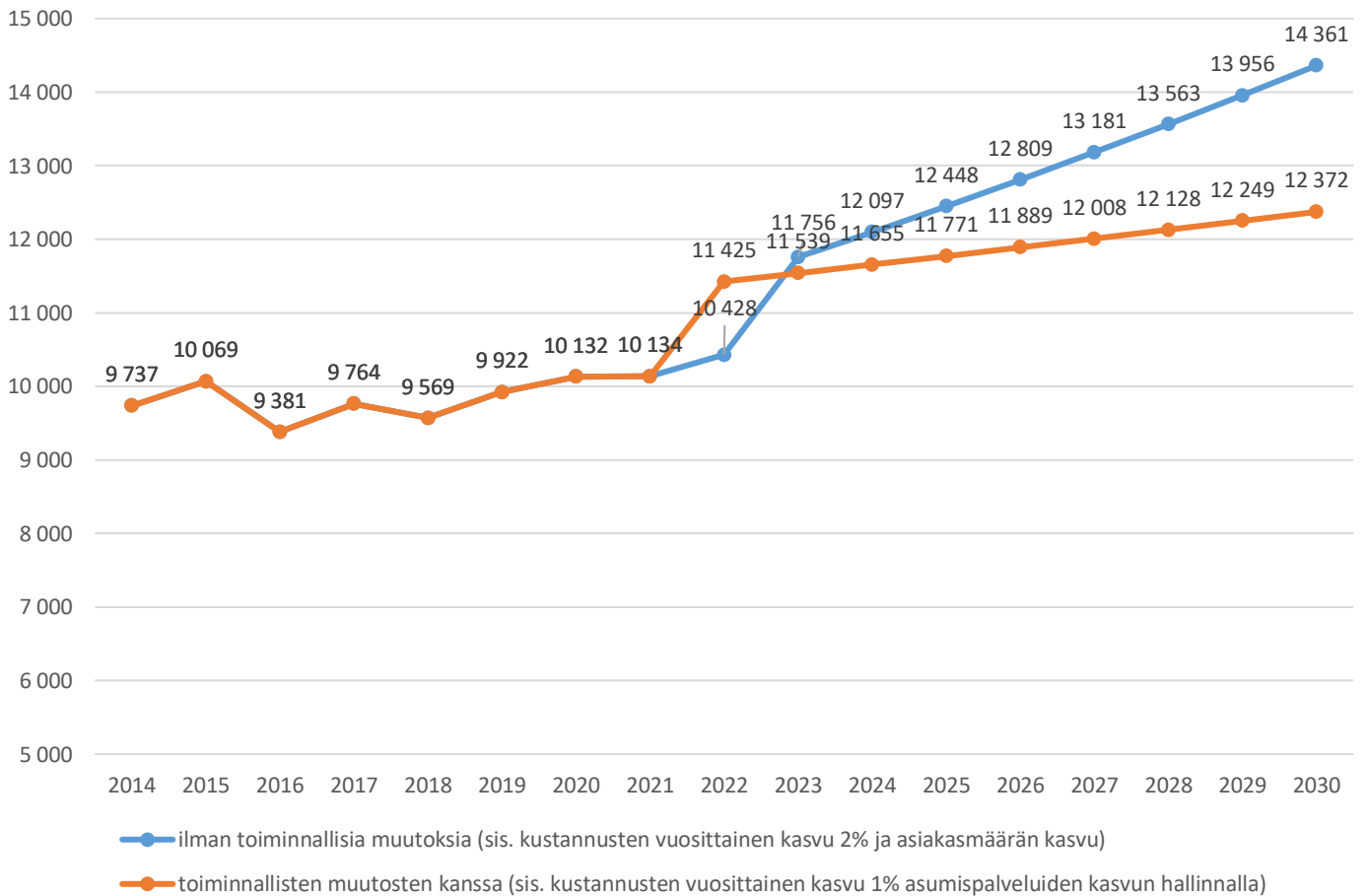
Asumispalveluiden kustannuksista noin 60 % muodostuu asumisen ostopalveluista. Ostopalveluissa asiakkaiden kuntoutuminen on hitaampaa ja asumisjaksot pidempiä kuin omissa palveluissa, joissa on saatu hyviä tuloksia siirryttäessä perinteisestä toimintatavasta toimimaan toipumisorientaation viitekehyksessä. Tämän vuoksi omien palveluiden vahvistaminen tarkoittaa asiakkaille laadukkaampaa palvelua ja kaupungin kannalta merkittäviä kustannussäästöjä.

ASUMISMUOTOJEN TAVOITTEELLISET OSUUDET 2020-2030

Kuva 5. Eri asumismuotojen käytölle asetetaan tavoitteet, joiden mukaan asiakkaita ohjataan palveluihin.

PSYKOSOSIAALISTEN PALVELUIDEN KUSTANNUSKEHITYS 2014-2030 (1000 €)

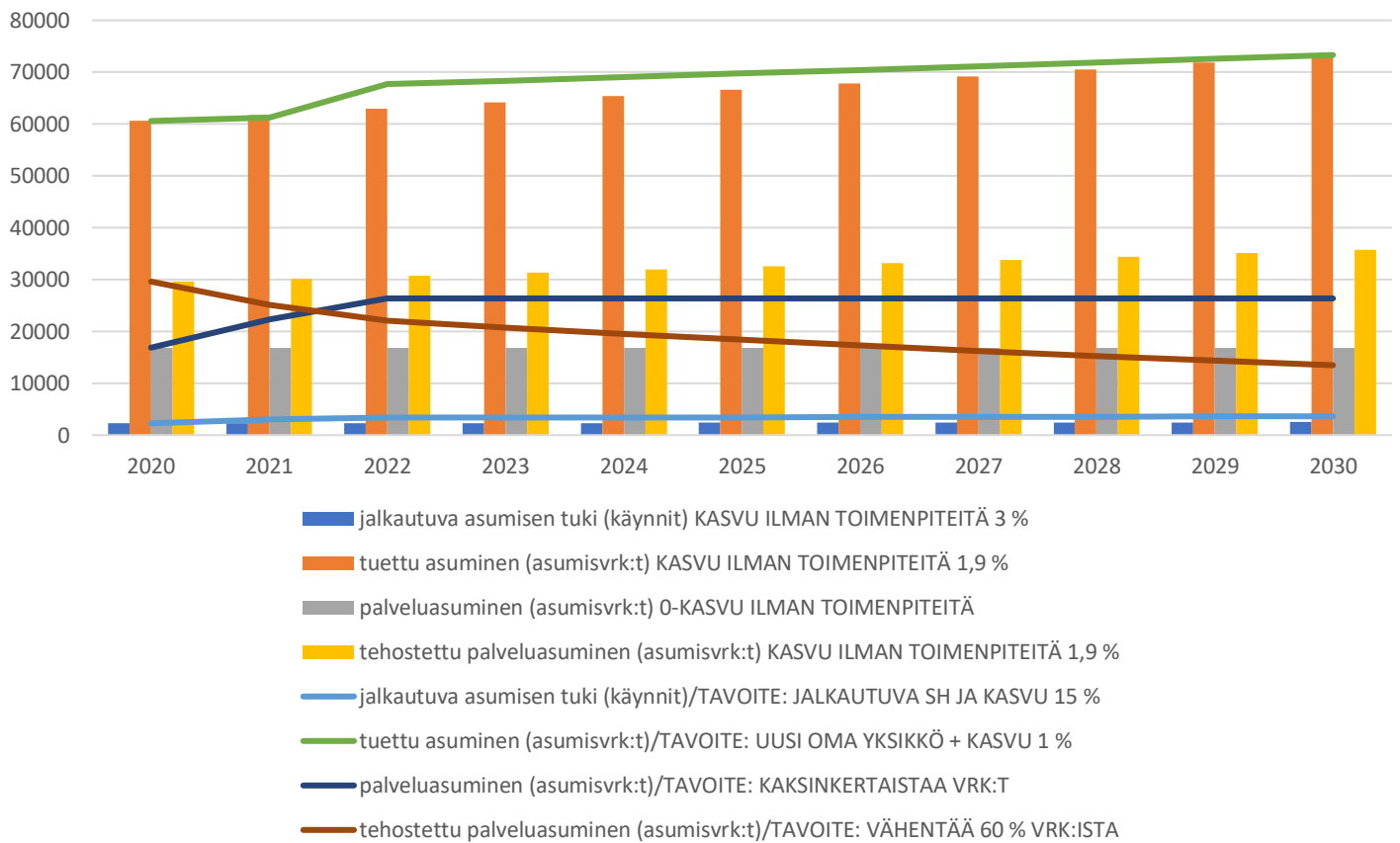
Kuva 6. Psykososiaalisten palveluiden kustannukset nousevat lähivuosina voimakkaasti erityisesti asumispalveluiden palvelutarpeen lisääntymisen vuoksi. Toiminnallisilla muutoksilla ja tilapäisillä panostuksilla voidaan hillitä kustannusten kasvua pidemmällä aikavälillä.

Riskit

Palveluiden tarpeen kasvu ja asiakkaiden ongelmien haastavuuden lisääntyminen vaatii tulevina vuosina huolellista palveluiden ja resurssien suunnittelua. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää ostopalveluiden laadun ja saatavuuden kehittämistä, sopivien tilojen löytämistä omiin palveluihin, riittävää henkilöstöä ja panostamista henkilöstön kouluttamiseen. Uuden kuntouttavan yksikön perustaminen tarkoittaa rekrytointeja tilanteessa, kun kaupungin henkilötyövuosien määrää supistetaan.

Toiminnalliset tavoitteet

**MUUTOSTAVOITTEET ASUMISPALVELUISSA 2020-2030:
PUOLET TEHOSTETUISTA PALVELUISTA KORVATAAN KEVYEMMILLÄ
PALVELUILLA**

Kuva 7. Asumispalveluiden tarve kasvaa yhteistoiminta-alueella. Asiakkaita tulee ohjata tehostetun ympärivuorokautisen asumisen sijaan kevyempiin asumismuotoihin, joissa asiakkaita voidaan kuntouttaa kohti itsenäistä asumista. Tämä edellyttää palveluasumisen ja tuetun asumisen tarjonnan lisäämistä alueella, jalkautuvan tuen vahvistamista ja kuntouttavan työotteiden tehostamista.

Pitkän aikavälin tavoite 1. Edistetään osatyökykyisten päihde- ja mielenterveyskuntoutujien työllistymistä

Toimenpide 1. Toiminnan tehostamiseksi sijoitetaan kuntouttava päivä- ja työtoiminta saman katon alle.

Mittari 1: Muutto toteutettu vuoden 2022 aikana

Mittari 2: Päivätoiminnan käyttö kasvaa 10 % ja työtoiminnan käyttö 5 % vuonna 2022 verrattuna vuoteen 2019.

Vastuhenkilö: Vastuualueen päällikkö ja psykososiaalisten avopalveluiden esimies

Toimenpide 2. Vakiinnutetaan työvalmennustiimin toiminta pysyväksi toimintamalliksi ja resursoidaan yritysyritystyöhön rekrytoimalla työvalmentaja ja lisäämällä oman henkilökunnan työvalmentajaosaamista.

Mittari 1: Siirtymiset työkokeiluun, työhön tai opiskelemaan tuplaantuvat vuonna 2022 verrattuna vuoteen 2019.

Mittari 2: Toimenpide tuottaa säästöä työmarkkinatuen kuntaosuuksien maksuihin.

Vastuhenkilö: Psykososiaalisten avopalveluiden esimies ja vastaava ohjaaja

Pitkän aikavälin tavoite 2. Vähennetään pitkäaikaista tehostettua palveluasumista ja lisätään kuntouttavaa työtä asumispalveluissa

Toimenpide 1. Muutetaan osa tehostetun palveluasumisen yksikkö Veturin paikoista palveluasumisen paikoiksi ja loppuosasta kehitetään lyhyemmän tehostetun kuntoutumisen asumisen paikkoja.

Mittari 1: Tehostetun palveluasumisen asumisvuorokausien vähentyminen vuoden 2019 tasosta (32 000) 10 % vuoteen 2024 mennessä.

Vastuuhenkilö: Asumispalveluiden esimies ja vastaava sairaanhoitaja

Toimenpide 2. Lisätään omaa asumispalvelukapasiteettia perustamalla kuntouttava tuettu asumisyksikkö.

Mittari 1: Asumispalveluiden kokonaiskustannukset eivät kasva käynnistämiskustannuksia enempää, vaikka asiakkaiden määrä kasvaa. Tehostetun asukasmäärä vähenee, kun tulee vaihtoehtoja enemmän. Kustannukset pienenevät.

Mittari 2: Tehostetun palveluasumisen asumisvuorokausien vähentyminen puoleen vuoden 2019 tasosta (32 000) vuoteen 2030 mennessä.

Vastuuhenkilö: Vastuualueenpäällikkö ja palvelujohtaja

Pitkän aikavälin tavoite 3. Nuorten ja lapsiperheiden mielenterveysongelmien ja päihteiden käytön haittojen väheneminen

Toimenpide 1. Laaditaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa suunnitelma ja toimenpideohjelma nuorten ja lapsiperheiden päihde- ja mielenterveysongelmien ehkäisemiseksi, tunnistamiseksi ja niihin puuttumiseksi kouluissa sekä sosiaali- ja terveystalouksissa.

Mittari 1: Suunnitelma laadittu

Vastuuhenkilö: Vastuualueenpäällikkö, sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja sekä terveys- ja sairaalapalveluiden johtaja

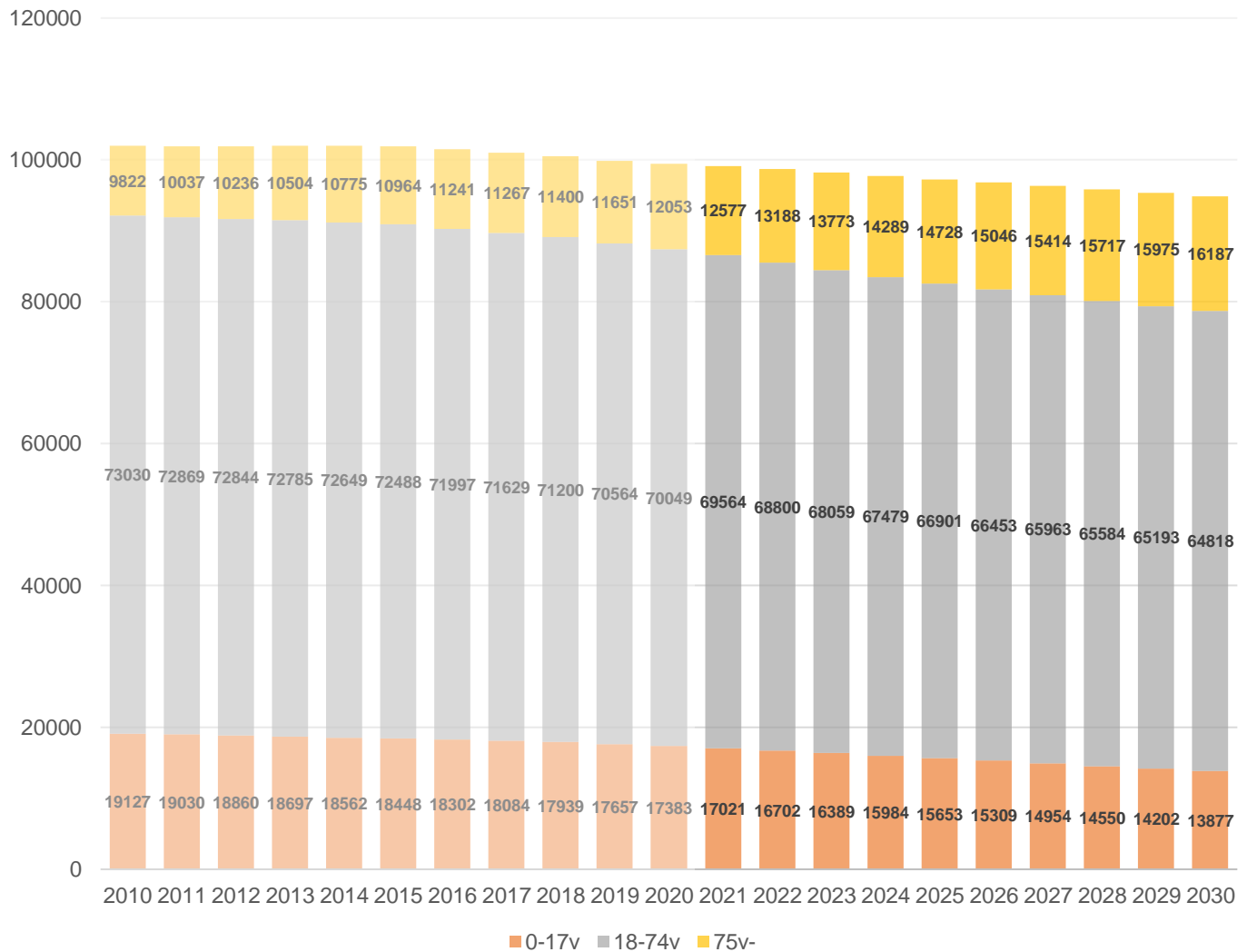

Suun terveydenhuolto

Palvelun tilannekuva

Julkisen suun terveydenhuollon palvelujen kysynnän voidaan olettaa kasvavan tulevaisuudessa pitkälti iäkkään väestön palvelukäytön myötä. Väestön määrä vähentyy, mutta ikäihmisten osuus tulee kasvamaan merkittävästi. Lasten ja nuorten osuus laskee huomattavasti lähivuosina näillä näkymin. Vuoteen 2025 mennessä julkisen osuuden odotetaan kasvavan vastaamaan n. 2/3 osaa Porin perusturvan alueen suun terveydenhuollosta.

VÄESTÖN KEHITYS PERUSTURVAN YTA-ALUEELLA 2010-2030

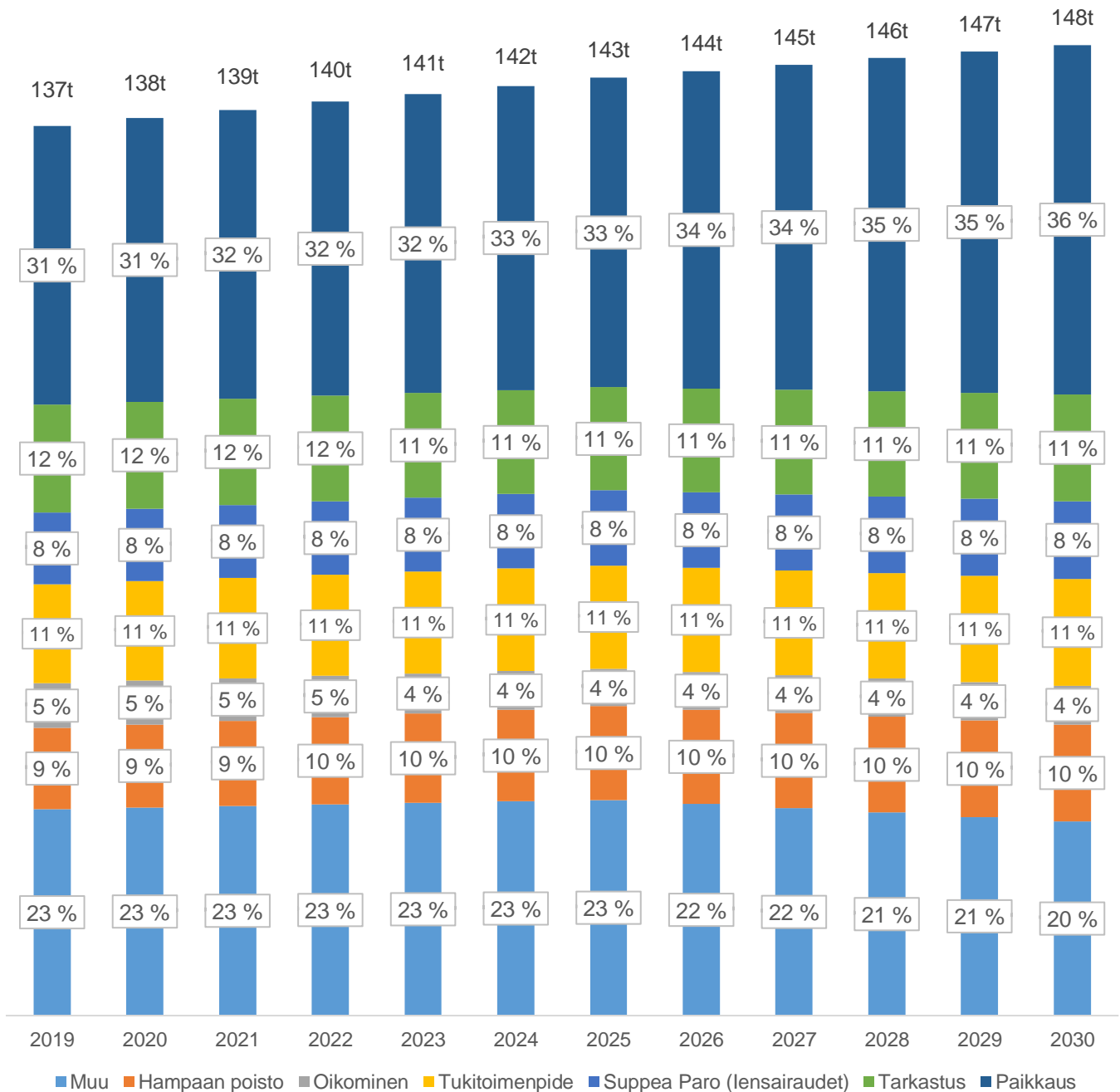

Julkisesti tuotetun suun terveydenhuollon **asiaksmäärien** kehitys vuodesta 2018 vuoteen 2025 tulee nousemaan 62 %:sta 66 %:iin. Jos kehitys jatkuu samalla trendillä, niin vuonna 2030 julkisen suun terveydenhuollon osuus asiakasmäärästä on 69-70 %. Kokonaisasiaksmäärän ei kuitenkaan oleteta kasvavan väestön vähenemisestä johtuen. Alle 18-vuotiaiden osuus asiakkaista oli vuonna 2020 40 % ja vuonna 2030 arviolta 23 %. Vastaavasti yli 65 vuotiaiden osuus oli vuonna 2020 18 %, ennusteen mukaan vuonna 2025 23 % ja vuonna 2030 se tulee olemaan n. 28 %. Vuoden 2020 alle 18-vuotiaiden suuri prosenttiosuus johtuu koronan aiheuttamasta kiireettömän hoidon alasajosta, joka ei koskenut alle 18-vuotiaita siinä määrin kuin yli 18-vuotiaita.

Julkisesti tuotetun suun terveydenhuollon **palvelukäyttö** tulee kehittymään niin, että eläkeikäisten osuus toiminnan volyymistä ohittaa lasten ja nuorten osuuden lähivuosina. Suun terveydenhuollon palvelusta Porin perusturvan alueella julkisen palvelutuoton osuus oli 2019 59 % ja sen arvioidaan nousevan vuoteen 2025 63 %:iin ja vuoteen 2030 67 %:iin. Palvelukäytöstä kohdistuu yli 65-vuotiaisiin 2020 19%, 2025 25 % ja 2030 prosentti on jo 30-32 %. Yli 75-vuotiaiden osuus tulee kasvamaan 10 %:sta 22 %:iin. Vastaavasti alle 18-vuotiaiden palvelukäytön osuus tulee laskemaan vuoden 2020 tasosta 38 % vuoden 2030 16 %:iin.

Asiaksmaksulain muutos tuli voimaan 1.7.2021; alle 18-vuotialta ei laskuteta peruuttamattomasta ja käyttämättömästä vastaanottoajasta. Asiaksmaksun maksukatto tulee voimaan 1.1.2022. Uutta laissa on se, että asiakasmaksukattoa tulee kerryttämään myös suun terveydenhuollon julkisen puolen maksut; käyntimaksut ja toimenpidemaksut. Asiaksmaksutulojen suoran menetyksen lisäksi tämä tulee aiheuttamaan sen, että julkisen palvelun kysyntä kasvaa ennestään ja saattaa ylittää jopa edellä kuvatun kasvun. Julkisen hammashoidon kysynnän hillintä vaatisi yksityispuolen palvelujen Kela-korvausten nostamisen. Tähän emme voi itse vaikuttaa.

**SUUN TERVEYDENHUOLLON JULKISEN PALVELURAKENTEEEN
KEHITTYMINEN 2019-2030
TUHATTA PAINOTETTUA TOIMENPIDETTÄ**

Lähde: NHG Benchmarking

Paikkaushoidon ja hampaan poistojen osuus toimenpiteistä tulee kasvamaan hieman, sitä vastoin oikomishoitojen osuus laskee alle 18-vuotiaiden määrän vähentymisen vuoksi. Oikomishoidon tarve suhteessa ikäluokan kokoon pysyy samana.

Kela-korvatun hammashoidon kysyntä laskee ja yhä vanhemmat asiakkaat tulevat julkisen palvelutuotannon piiriin tämän myötä. Kokonaisuutena julkisen hammashoidon asiakkaiden keski-ikä nousee ja yli 75-vuotiaiden potilaiden määrä kasvaa suhteellisesti eniten. Työikäisestä väestöstä yhä harvempi käyttää yksityistä suun terveydenhuoltoa. Julkisen palvelutuotannon kasvu syntyy lähes kokonaan yli 40-vuotiaan väestön palvelukäytöstä ja alle 18-vuotiaiden toimenpiteiden määrä laskee.

Kysynnän kasvun muutokseen vastataan parhaiten uusilla hoito- ja palvelutuotannon malleilla ja työnjakoa kehittämällä. Julkisen suun terveydenhuollon on sopeuduttava kasvaviin volyyymeihin ja ikääntyviin asiakkaisiin. Palvelujen saatavuuden ja kustannusten näkökulmasta tulevaisuuden keskeisimmiksi ratkaisuksi nousee ennalta ehkäisevä työ, varhaishoito, työajan edistäminen ja toimintamallien käyttöönotto.

Ennalta ehkäisevä työ

	2018			2019			2020		
	D	DMF	Intakti %	D	DMF	Intakti %	D	DMF	Intakti %
3-vuotiaat	0,05	0,21	97,4	0,11	0,07	97,77	0,08	0,42	98,13
7-vuotiaat	0,07	0,11	93	0,06	0,21	89,94	0,16	0,21	94,41
11-vuotiaat	0,24	0,62	68,22	0,32	0,88	64,89	0,76	1,31	73,48
14-vuotiaat	0,88	1,82	43,48	1,02	2,18 !!	37,11	1,37	2,29 !!	43,53

D-indeksi = kuinka monta uutta karieshammasta (reikiintynyttä) on tarkastuksessa

DMF-indeksi = kuinka monta karieshammasta, poistettua ja paikattua hammasta on tarkastuksessa suussa

Intakti % = kuinka monen tarkastetun lapsen/nuoren hampaissa ei ole ollenkaan reikiä tai paikattuja hampaita.

Taulukossa on ikäluokat, joista tarkastetaan koko ikäluokka ja esitetty arvo on keskiarvo. Mitä alhaisempia D ja DMF ovat, sen parempi. DMF tavoitteena pitää olla alle 1.

Mitä korkeampi Intakti % on, sen parempi. Luvut osoittavat, että karies sairautena keskittyy, eli useampi on hyvähammainen, mutta ne, joilla reikiä on, on niitä useampia. Nämä lapset ja nuoret pitää tavoittaa ja panostaa heihin ennaltaehkäisevää ja kariksen pysäyttävää hoitoa. Pysäyttävä hoito ei ole paikkaamista vaan kariksen pysäyttämistä ja hampaiston terveyden ylläpitoa. Tämä vaatii monia käyntejä.

Yleisenä tavoitteena on, että kun nuori siirtyy pois maksuttomasta julkisesta suun terveydenhuollon piiristä, hän ymmärtää 1) suun terveyden merkityksen kokonaishyvinvointiin ja osaa huolehtia suunsa terveydestä, 2) ravinnon merkityksen kokonaishyvinvointiin ja osaa tehdä sen mukaisia valintoja, 3) hänellä ei ole yhtään tai vain muutama paikattu hammas eikä ole iensairautta ja 4) hän ei pelkää hammashoitoa. Näiden tavoitteiden toteutuessa iän myötä hampaiden paikkauksen, iensairauksien hoidon ja myöhemmin proteettisen hoidon tarve vähenee. Näin ollen syntyy myös säästöjä suun terveydenhuollossa. Tämä kehitys heijastuu muille palvelualueille vähentyneenä palveluntarpeena, suun terveyden vaikuttaessa kokonaishyvinvointiin. Ennaltaehkäisevän ja pysäyttävän hoidon tavoitteena on että paikkaustoimenpiteiden määrä ei kasva, vaan pysyy 30 prosentissa vuoteen 2030 mennessä.

Paikkaaminen vie eniten suun terveydenhuollon resursseja ja se on suurelta osin aikaisemmin paikattujen pintojen uusimista. Porin perusturvassa 55 % vuonna 2012-2019 vastaanotolla käyneistä potilaista on saanut paikkaustoimenpiteen. Vuonna 2020 paikkaustoimenpiteen sai 35 % potilaista. Määrä oli tavallista alempi koronatilanteesta johtuen. Paikoista kolmen vuoden sisällä on menetetty hampaan poistamisen vuoksi n. joka kolmaskymmenes paikka. Paikkojen ja paikattujen hampaiden selviämistä voidaan parantaa kehittämällä omaa toimintaa mm. niin että tehdään hammaskiven poisto ja iensairauksien hoito ennen paikkausta, arvioidaan realistisemmin hampaan kunto, kannattaako paikata vai poistaa. Myös alle 18-vuotiaiden alkavan kariksen havainnointi ja pysäyttävän hoidon parantaminen ehkäisee kariksen kehittymistä paikattavaksi asti.

Ennaltaehkäisevään työhön kuuluu myös se, että asiakkaalle osoitetaan alkava kariesvaurio ja opastetaan häntä suun hoidossa niin, ettei vaurio etene paikattavaksi asti. Kaikki ikäryhmät huomioiden ennalta ehkäisevän hoidon osuus vuonna 2020 oli 5 prosenttia painotetuista toimenpiteistä. Kaikkea ennaltaehkäisevää työtä ei kuitenkaan tilastoida.

Varhaishoito

Ikäihmisillä on yhä enemmän omia hampaita ja myös erilaisia proteettisia ratkaisuja suussa. Heidän suunsa terveys vaikuttaa koko ihmisen hyvinvointiin, terveyteen ja mahdollisiin sairauksiin, esim. diabeteksessa sokeritasapainoon. Jos ikäihmisen suu ei ole kunnossa, on syöminen ja sosiaalinen kanssakäynti hankalaa. Jopa aliravitsemus voi johtua suun huonosta kunnosta.

Ikäihmisten suun ja hampaiden hoito on vaativaa ja tarvitsee omaa osaamista, sairauksien ja erilaisten lääkitystenkin vuoksi. Yhteistyö muun terveydenhuollon ja iäkkäiden palveluiden kanssa onkin ensiarvoisen tärkeää. 70 vuotta täyttävien ikäihmisten maksuttomat suun tarkastukset aloitettiin 10.5.2021. Henkilöstöresurssien vähyyden vuoksi tarkastuksia ei vielä tuolloin mainostettu muuten kuin Porin kaupungin suun terveydenhuollon internet-sivuilla. Suunnitelmassa on lisätä tietoisuutta mahdollisuudesta maksuttomaan tarkastukseen loppuvuoden 2021 aikana. Kun ikäihmisille tehdään suun terveystarkastus ja hoitosuunnitelma, vältetään monilta ongelmilta ja hoito tulee olemaan kustannustehokkaampaa ja helpompaa niin itse potilaalle, kuin myös ammattilaiselle.

Työajan edistäminen ja toimintamallien käyttöönotto

Omaishoitajia ja palveluasumisen henkilökuntaa tulisi kouluttaa hoitamaan omaisen ja asukkaiden suun terveyttä. Sote-hankkeena onkin, että suuhygienisti käy palveluasumisen henkilökunnan ja kodinhoitajien kanssa omaishoitopotilaiden luona sekä jatkuvassa kotihoidossa olevien potilaiden luona säännöllisesti. Suun terveydenhuollosta on nimetty keväällä 2021 kaksi suuhygienistiä, jotka vastaavat palvelukotien välillä tapahtuvasta yhteistyöstä ja edistävät ikäihmisten suun terveyttä.

Porin perusturvan alueelle on rakentumassa uusia hammashoitoloita. Tämän vuoksi joitain hoitoloita voidaan sulkea. Cygnaeuksen koulun hammashoitola on suljettu kesäkuussa 2021. Kyseinen hoitola ei ollut esteetön tila ja vaatii mittavaa remonttia. Koulu tarvitsee tilat oppilashuollon käyttöön. Hoitolasta siirtyy yksi hammaslääkäri Maantiekadun hoitolaan ja toinen Pohjois-Porin hoitolaan. Suuhygienisti siirtyy myös Maantiekadun hoitolaan. Cygnaeuksen hoitolan instrumentit, pienkoneet ja muut tarvikkeet siirretään vuonna 2022 valmistuvaan Vähärauman koulun hoitolaan.

Hammaslääkäri tarvitsee aina työparikseen hammashoitajan avustamaan. Tällä hetkellä huonetilanne on se, ettei osalla suuhygienisteistä ole vakituista huonetta, vaan he tietävät korkeintaan kuukauden päähän, missä hoitolassa työskentelevät. Tämä vaikeuttaa tällä hetkellä asiakaikojen antamista ja heikentää työhyvinvointia. Tilaratkaisujen tavoitteena on, että suuhygienistit tulevat työskentelemään korkeintaan kahdessa eri hoitolassa kiertävän listan mukaan.

Keskushammashoitolassa kerralla kuntoon-prosentti oli vuonna 2020 68,44 %. Tämä tarkoittaa, että potilas käy vastaanotolla vain kerran ja saa suunsa ja hampaansa kuntoon. Kerralla kuntoon-vastaanoton potilassegmentoinnin arvio ja kehitystyö aloitetaan syksyllä 2021. Suun terveydenhuollon Tulsote-hankkeesta haetaan rahoitusta NHG:n tekemään vaikuttavuusarviointiin. Kerralla kuntoon -toimintatavan kehittäminen ja toiminnan laajennus parantaa kustannustehokkuutta ja hoidon vaikuttavuutta.

Kun ikäihmisten suun terveys saadaan pysymään hyvänä ennaltaehkäisevän ja varhaisen puuttumisen myötä, vähenevät vaativat toimenpiteet ja usein pärjätään suuhygienistin antamalla hoidolla. Hammaslääkärit voivat keskittyä vaativampaan hoitoon eri ikäisillä. Näin ollen myös järkevällä työnjaolla resurssien käyttö tehostuu ja suun terveydenhuollon antama hoito on vaikuttavampaa. Aikuisten ja ikäihmisten suun tarkastukset kuuluvat suuhygienistin koulutukseen, mutta Porin perusturvassa he eivät ole tehneet näitä tarkastuksia aikaisemmin.

Ennaltaehkäisevään työhön osallistuu myös osa hammashoitajista. He käyvät päiväkodeissa ja kouluissa. Hammashoitajien työpanosta kasvatetaan. Ryhmäkäyntien tilastointi aloitetaan elokuussa tapahtuvan koulutuksen jälkeen syyskuussa 2021.

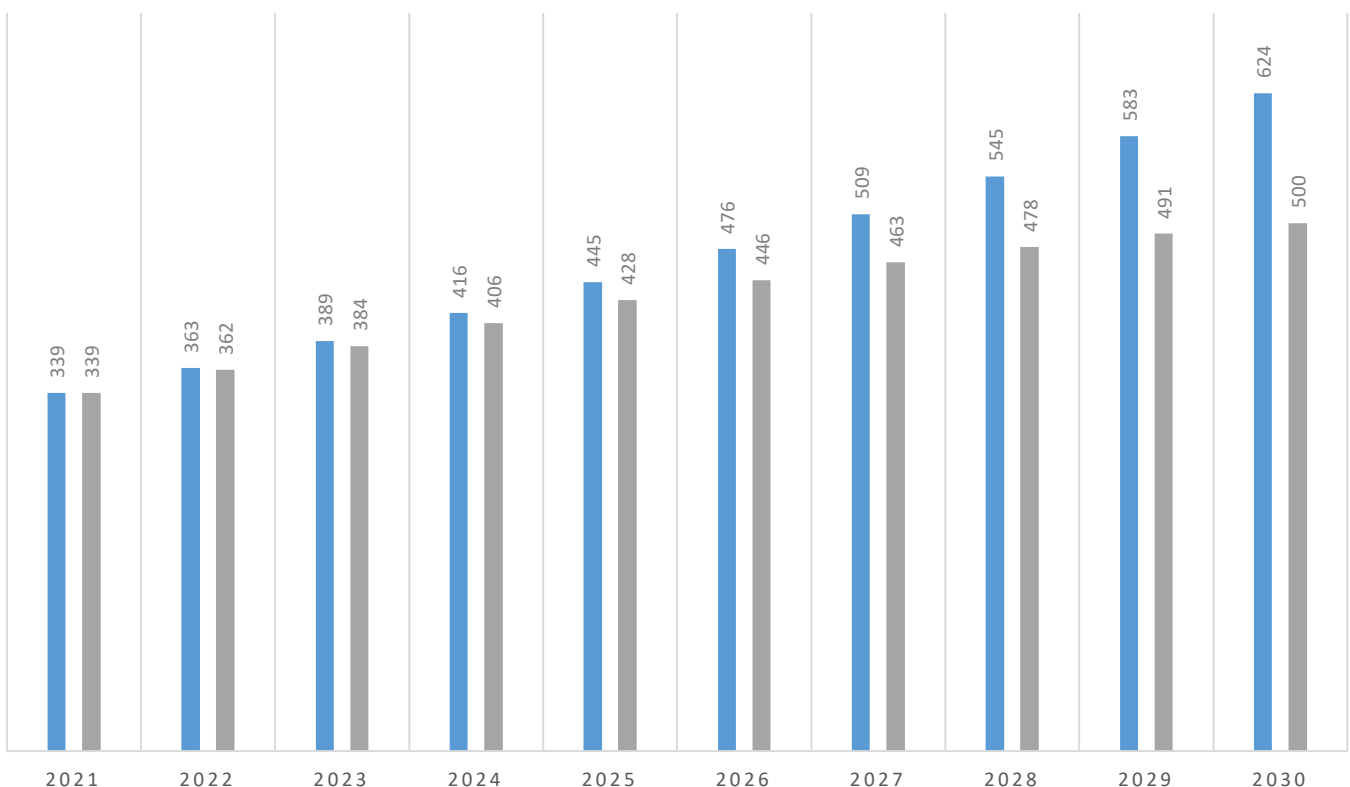
Toiminnan kehittämiseksi otettiin vuoden 2021 alusta käyttöön plakki-indeksit ja aktiivisen initiaalirikaroksen merkitseminen. Myös potilastietojärjestelmä Lifecare mahdollistaa tämän, raportointia selvitetään.

Tuottavuusohjelmassa suun terveydenhuoltoon on palkattu suuhygienisti kesäkuusta vuoden 2021 loppuun Oma olopalvelun kehittämiseen.

Taloudelliset vaikutukset

YLI 70-VUOTIAIDEN PAIKKAUSKUSTANNUKSET 2021 - 2030, 1 000 €

■ Ei toimenpiteitä, paikkaustoimenpiteet lisääntyvät kysynnän mukana ■ Maksuton tarkastus 70 vuotta täyttävälle

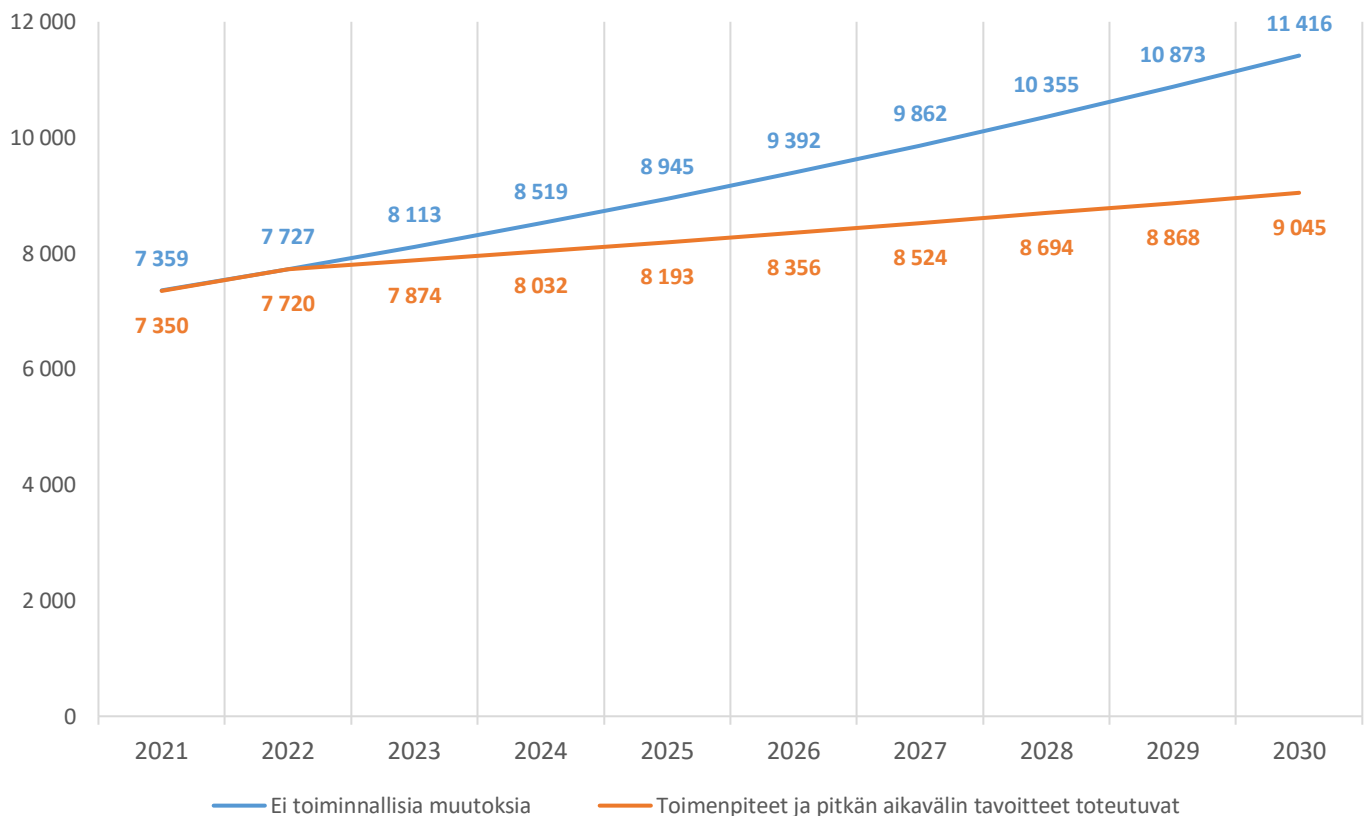

Vuonna 2020 tarkastuksessa kävi 108 70-vuotiasta ja asiakasmaksut näistä tarkastuksista olivat 2 041 euroa. 70-vuotiaiden asiakasmaksut kokonaisuudessaan olivat 27 365 euroa. 70-vuotiaiden tarkastusmaksuosuus on pieni verrattuna kokonaisasiakasmaksuihin, joten heidän suunsa terveyden ja kokonaisyhyvinvoinnin kannalta on kannattavaa tarjota suun terveystarkastus / -tutkimus maksutta. 70 vuotta täyttävien maksuttomat suun tarkastukset aloitettiin 10.5.2021, hammaslääkärien tekemänä.

Tarkastukset pystytään toteuttamaan nykyisillä resursseilla vain mikäli uudet toimintamallit pystytään ottamaan käyttöön. Tämä vaatii henkilöstöltä sopeutumista ja henkilöstöjohtamisessa on onnistuttava. Henkilöstölle tulee myös kouluttaa geriatrisen suun hoidon osaamista. Mikäli suuhygienistien työnkuvaa laajennetaan koskemaan aikuisten suun terveystarkastuksia, se vaatii tehtäväkuvauksen muutoksen. Laajennus hyödyntää koko aikuisväestön kiireettömään suun tutkimukseen/tarkastukseen pääsemistä ja hoitotakuun toteutumista.

Suun terveyden paraneminen näkyy kustannussäästönä myös muissa terveydenhuollon prosesseissa, koska ihmisen kokonaisyhyvinvointi paranee.

SUUN TERVEYDENHUOLLON NETTOKUSTANNUKSET 2021-2030, 1 000 €

Nettokustannukset = toimintakate + poistot + vyörytyserät

Ilman toimenpiteitä suun terveydenhuollon kustannusten arvioidaan kasvavan väestön ikääntymisestä ja julkisen kysynnän kasvun johdosta 5 % vuosittaista. Vuonna 2030 vuosittaiset kustannukset ovat 2,4 M€ korkeammat kuin nykytasolla mikäli toiminnallisia muutoksia ei tehdä.

Mikäli vuosittaiset toimenpiteet pystytään toteuttamaan ja pitkän aikavälin tavoitteet saavutetaan, on mahdollista rajata kustannuskasvu normaaliin 2% kustannustason nousuun vuodessa. Vuoteen 2030 mennessä vuosittaiset kustannukset nousisivat tässä tapauksessa noin 1,3 M€. Potentiaalinen kumulatiivinen säästö tarkasteluajanjaksolla on lähes 10 miljoonaa euroa.

Kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen vaatii vähintään nykyisen määrärahatason säilyttämisen. Riskinä on myös, että ikäihmisten hoito ja moniammatillinen yhteistyö muiden palvelualueiden kanssa ei toteudu suunnitellusti. Tällöin ikäihmisten suun terveyteen ei päästä puuttumaan tarpeeksi ajoissa ja suun terveydenhuollon kokonaiskustannukset nousevat. Alle 18-vuotiaiden ennaltaehkäisevän työn ja aikuisväestön parodonttaalisairauksien hoidon tehostamisen onnistuminen edellyttää henkilöstöjohtamisen onnistumista.

Toiminnalliset tavoitteet**Pitkän aikavälin tavoite 1. Iäkkäiden suun terveyden parantaminen kustannustehokkaasti, iäkkäille tehtävien vaativien operaatioiden määrän laskeminen**

Toimenpide 1: Maksuton hammastarkastus 70-vuotiaille

Mittari 1: Maksuttoman tarkastuksen hyödyntäneet, % ikäluokasta. 70 prosenttia 70-vuotiaista hyödyntää maksuttoman tarkastuksen.

Vastuhenkilö: Johtava ylihammaslääkäri

Toimenpide 2: Säännöllisen suuhygienistipalvelun tarjoaminen kotihoidossa ja palveluasumisen yksiköissä oleville vanhuksille ja uuden suuhygienistitoimen perustaminen. Palvelu on maksullista ja siitä voi kieltäytyä.

Mittari: 1: Suun terveydenhuolto sisältyy uusiin hoitosuunnitelmiin

Vastuhenkilö: Osastonhoitaja

Pitkän aikavälin tavoite 2. Paikkaustoimenpiteiden vähentäminen alle 18-vuotiailla

Toimenpide: Ennaltaehkäisevien toimenpiteiden lisääminen lapsille ja nuorille (seurantaryhmät 6-vuotiaat, 12-vuotiaat ja 14-vuotiaat)

Mittari 1: Ennaltaehkäisevien toimenpiteiden suhdeluku vähintään 1 / henkilö.

Mittari 2: Paikkaustoimenpiteiden suhdeluku keskimäärin 0-1 / henkilö.

Vastuhenkilö: Johtava ylihammaslääkäri

Pitkän aikavälin tavoite 3. Aikuisväestön iensairauksien ehkäisy ja pysäytys

Toimenpide: Iensairauksien ennaltaehkäisevien ja hoitotoimenpiteiden lisääminen

Mittari: Tarkastusten jälkeisten parodontiitin hoidon toimenpiteiden ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden määrä kasvaa yli kolmeen niillä potilailla, joiden CPI-arvo on yli 3

Vastuhenkilö: Johtava ylihammaslääkäri

Sivistystoimiala

Tilannekuva

Sivistystoimialan tehtävänä on tuottaa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä tukevia monipuolisia varhaiskasvatus-, koulutus-, liikunta- ja nuoriso-, sekä kulttuuripalveluita. Sivistystoimialan toimintaympäristöön vaikuttavat tällä hetkellä lain- säädännön muutokset, opetussuunnitelmauudistukset sekä toimintansa 1.1.2023 aloittavat hyvinvointialueet, jonne siirtyvät sosiaali- ja terveystoimintatilat sekä palo- ja pelastustoimi. Hyvinvointialueiden myötä toimialan palveluiden merkitys tulee entistään tärkeämmäksi kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja kunnan elinvoimaisuuden varmistamisessa. Muuttuvassa toimintaympäristössä tulee panostaa ehyisiin palveluketjuihin, ennaltaehkäisevien ja kevyempien palvelumuotojen kehittämiseen. Kunnan sivistyspalveluiden alueellinen saatavuus on turvattava.

Vaikuttavilla, laadukkailla ja oikea-aikaisilla sivistyspalveluilla voidaan ennaltaehkäistä hyvinvointiongelmien syntyä ja vähentää erityispalvelujen tarvetta. Tämä edellyttää eri palvelusektorien, resurssien sekä osaamisen yhteistarkastelua. Toimintatapamuutoksia haetaan asiakasohjauksella, aktivoivilla palveluilla, omatoimi- ja sähköisillä palvelukonsepteilla sekä poikkitoiminnallisten prosessien ja rakenteiden luomisella. Palvelujen tuottamisessa tietojohdaminen korostuu ja palveluiden järjestämistapoja on kyettävä uudelleen arvioimaan ja muokkaamaan. Kaupunkilaisten kuuleminen ja osallisuuden vahvistaminen palveluiden kehittämisessä korostuu.

Opetusyksikkö

Perusopetuksen tavoitteena on yhdenvertaisen, tasa-arvoisen perusopetuksen toteutuminen. Opetuksen resurssointia tulee kehittää tasa-arvoa edistäväksi. Oppilaisissa on yhä enemmän tukea tarvitsevia, jolloin oppilashuollon ja opetuksen erityisjärjestelyjen tarve kasvaa. Lähikouluperiaatteen toteutuminen lain hengen mukaisella tavalla edellyttää tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen kehittämistä. Tulevaisuuden työelämän ja muun yhteiskunnan vaatimukset edellyttävät, että pedagogiikan on oltava ajan tasalla. Tämä tarkoittaa opetusmenetelmien jatkuvaa kehittämistä ja digitalisaation hyödyntämistä opetuksessa. Oppilasmäärä tulee lähivuosina laskemaan. Mikäli koulujen määrä pysyy samana, pienissä kouluissa tulee olemaan haasteita järjestää opetus normien ja nykytarpeiden tasolla. Oppivelvollisuusiän nostaminen vaatii nivelvaiheen opintojen luomista niille oppilaille, joille jatko-opintojen suunta ei ole selvillä. Oppilashuollon rooli kasvaa nivelvaiheessa ja jatko-opinnoissa.

Riskeinä toiminnan järjestämisessä on riittävien resurssien turvaaminen, mikä on haasteellista nykyisessä taloustilanteessa. Oppilashuollon tarpeen kasvu aiheuttaa lisäkustannuksia. Myös henkilöstön saatavuus tietyissä ammateissa (erityisopettajat, psykologit) voi muodostua riskitekijäksi toiminnan järjestämisessä. Toimintaympäristön muutokset ja oppilasmäärien väheneminen aiheuttaa painetta palveluverkon kehittämiseen.

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laajan yleissivistyksen antaminen sekä jatko-opintojen ja työelämän kannalta tarpeellisten tietojen ja taitojen kehittäminen. Lukiosta saa yleisen jatko-opintokelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin. Lukiossa otettiin käyttöön uudet opetussuunnitelmat elokuussa 2021. Uusi opetussuunnitelma muun muassa velvoittaa tarjoamaan opiskelijoille entistä kattavampaa ja pitkäkestoisempaa opinto-ohjausta sekä erityistä tukea sitä tarvitseville. Niin ikään yhteydet ympäröivään maailmaan, etenkin korkeakoulu-, kansainvälisyys- sekä työelämä- ja yrittäjyysyhteistyö, painottuvat entistä enemmän. Opiskelijahuolto- ja opiskelijajavallinnat korkea-asteelle tehdään jatkossa yhä enemmän ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Tämä edellyttää laajaa ja kaikissa oppiaineissa toteutuvaa kurssitarjontaa.

Oppivelvollisuusiän nostaminen ja toisen asteen maksuttomuus vaikuttavat lukiokoulutukseen. Tietotekniikkaan ja oppimateriaaleihin, opiskelijoiden ohjaukseen ja opiskelijahuoltoon tarvitaan lisäresurssointia.

Lukiokoulutuksen haasteena on pitää lukiokoulutus vetovoimaisena. Mikäli opiskelijamäärä pienenee voimakkaasti, vaikeuttaa se toiminnan järjestämistä taloudellisesti tehokkaasti. Myös henkilöstön saatavuus tietyissä ammattiryhmissä kuten oppilashuollossa on haasteellista. Taloudelliset riskit liittyvät lähinnä oppivelvollisuusiän nostamisesta aiheutuviin lisäkustannuksiin, joista ei ole vielä tarkkaa tietoa.

Varhaiskasvatussyksikkö

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0 – 6. Huoltajat päättävät lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta. Oman toiminnan lisäksi ostamme palveluseleillä varhaiskasvatuspalveluja yksityisiltä palveluntuottajilta. Varhaiskasvatustyöympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Varhaiskasvatusta toteutetaan laadukkaasti siten, että lasten kehitystä ja oppimista sekä heidän hyvinvointiaan edistetään kokonaisvaltaisesti ja tuen kokonaisuutta kehitetään edelleen. Tavoitteena on varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon vahvistaminen sekä varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nosto.

Ennusteiden mukaan lasten määrät vähenevät. Vähennys ei heijastu samassa suhteessa varhaiskasvatukseen käyttäjämääriin, koska osallisuus on kasvussa valtakunnallisen tavoitteen mukaisesti. Lisäksi subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaus poistettiin 1.8.2020 alkaen. Toisaalta koronatilanne on vähentänyt palveluiden kysyntää. Porissa lasten määrän vähennys tulee olemaan merkittävä. Vuoteen 2025 mennessä päivähoitossa olevien lasten määrän ennustetaan olevan n. 350 lasta vähemmän kuin tällä hetkellä. Tällä kehityksellä on merkittävä vaikutus toiminnan järjestämiseen. Varhaiskasvatuksen palvelujen kysyntä tulee laskemaan. Tämä vaikuttaa henkilöstön määrään ja kustannuksiin. Varhaiskasvatuksen kustannusten kannalta olennaisimmat tekijät ovat lasten määrä, työntekijä-lapsi suhde ja osallistumisaste sekä päiväkotipalveluissa oman tuotannon ja palvelusetelien ostojen suhde. Omassa tuotannossa kustannuksiin voidaan vaikuttaa eniten sillä, että omien yksiköiden käyttöaste on riittävän korkealla ja lisäksi henkilökunnan määrä vähentyy lasten määrän vähentyessä. Ennusteen mukaan kustannukset laskevat lapsimäärän laskiessa vuoteen 2025 asti. Tavoitteena on 2 %:n kustannusten vähentyminen. Toisaalta kehitykseen vaikuttavat valtakunnalliset linjaukset. Varhaiskasvatuksen maksuttomuuden lisäämistä on suunniteltu. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu on käynnistynyt elokuussa 2021. Varhaiskasvatustalouteen tuli muutos 1.8.2021, jonka mukaan henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä, ei edes yllättävissä tilanteissa. Nämä vaikuttavat tulevaisuudessa kustannuksia lisäävästi. Muutoksien seuraamiseksi ja hallitsemiseksi on luotu varhaiskasvatuksen tuottavuusohjelma yhdessä talousyksikön edustajien kanssa.

Toiminnan riskit liittyvät taloudelliseen tilanteeseen. Kustannuksia on kyettävä laskemaan lasten määrän vähentyessä. Vastaavasti niukemmilla resursseilla olisi turvattava tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus.

Kulttuuriyksikkö

Kulttuuriyksikön tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kirjastopalveluja, kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

Kulttuuriyksikkö vastaa kirjastopalveluista, museopalveluista ja kulttuurivarallisuuden ylläpitämisestä, orkesteri- ja musiikkipalveluista, yksikön tapahtumatuotannosta, lasten ja nuorten kulttuuripalveluista sekä taiteilijoiden, opiskelijoiden ja kolmannen sektorin kulttuuritoiminnan tukemisesta siten kuin yleisistä kirjastoista annetussa laissa (1492/2016), laissa kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019), laissa esittävän taiteen edistämisestä (1082/2020), voimaan 1.1.2022. sekä museolaissa (314/2019) säädetään.

Haastavista olosuhteista, koronarajoitukset, säästötoimenpiteet ja rekrytointirajoitukset, huolimatta kulttuuriyksikön palveluiden kehittäminen on onnistunut hyvin. Viimeksi kuluneen vuoden aikana on esimerkiksi Lastenkulttuurikeskus Kruunupäälle saatu omat toimitilat, hallinnollisesti yhdistetyistä Porin taidemuseosta ja Satakunnan Museosta on luotu uusi toimintayksikkö, Porin Museopalvelut, ja kulttuuritalo Anniksen toimintaa on laajennettu niin yksikön sisäisesti, yhteistyössä työllisyys- ja hoidon kanssa kuin monivuotisen ESR-rahoitteisen hankkeenkin turvin. Myös Pori Sinfonietta on tavoittanut ennätysmäärän kuulijoita opetus- ja kulttuuriministeriön korona-avustusten myötä toteutettujen striimattujen konserttien kautta.

Tulevana vuonna kulttuuriyksikön suurimmat ponnistukset liittyvät Porin Aarre –suunnitelmasta irrotetun museoiden yhteisen kokoelmakeskushankkeen edistämiseen, museopalvelujohtajan onnistuneeseen rekrytointiin sekä Pori Sinfoniettan toiminnan kehittämiseen mm. Promenadikeskuksen lipunmyyntipalveluiden uudelleenorganisoinnin ja uuden esittävien taiteiden lain määrittämien toimintojen kautta. Lisäksi kulttuuriyksikön hallinnon monivuotinen kehittämistyö konkretisoituu loppuvuodesta 2021 julkaistavan KulttuuriPori2030 -toimenpideohjelman osallistamis- ja viestintätöiden myötä.

Liikunta- ja nuorisoyksikkö

Liikunta- ja nuorisoyksikön tehtävänä on kaupungin liikuntapalveluiden ja kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan järjestäminen, seuratoiminnan tukeminen sekä edellytysten luominen nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Hankekauden jälkeen kaupungin omana toimintana jatkettu, nuorille kohdennettuja palveluita verkostomaisesti yhteen paikkaan kokoava ja matalalla kynnyksellä yhdeltä luukulta tarjoava Ohjaamo on toiminut 1.1.2021 lähtien liikunta- ja nuorisoyksiköstä käsin. Satakunnan urheiluakatemiatoiminnan koordinaatio siirtyi myös liikunta- ja nuorisoyksikön alaisuuteen. Kesän 2021 aikana rekrytoitu päätoiminen akatemiakoordinaattori aloitti tehtävänsä 1.9.2021.

Kunnan tehtävänä on myös liikuntapaikkojen rakentaminen ja ylläpitäminen. Liikuntapaikkaverkoston hoito siirtyi organisaatiomuutoksen myötä sivistystoimialalta tekniselle toimialalle 1.9.2020 alkaen. Liikunta- ja nuorisoyksikön tehtävänä on jatkossa liikuntapaikkaverkoston laajuuden ja hoitotason määrittäminen yhdessä teknisen toimialan kanssa. Liikuntatilojen ja -alueiden vuokraaminen tapahtuu edelleen sivistystoimialalta, joten liikuntapaikkoihin liittyvät toiminnot edellyttävät tiivistä yhteistyötä sivistystoimialan ja teknisen toimialan välillä.

Organisaatiomuutoksen myötä liikunta- ja nuorisoyksikön toiminnan painopiste siirtyi yhä vahvemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävään ennaltaehkäisevään työhön. Liikuntapalveluiden osalta kohderyhmänä ovat kaikki porilaiset, erityisesti terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta liian vähän liikkuvat sekä erityisryhmät (mm. ikäihmiset ja erityistä tukea tarvitsevat).

Liikunta- ja nuorisoyksikön palvelutaso toteutetaan vakituisen henkilöstön lisäksi rekrytoitavilla tuntiohjaajilla ja tuntityöntekijöillä. Sijaisten ja määräaikaisten henkilöiden rekrytointirajoitukset ovat tuoneet haasteita sekä liikunta- että

nuorisopalveluiden palvelutason ylläpitämiseen, erityisesti uimalaitosten kohdalla. Tämän lisäksi varsinkin liikuntapalveluiden puolella on tarvetta useampaan sijaisuuteen vakinaisen henkilöstön tilanteista johtuen.

Kaupunkilaisten omaehtoisen liikkumisen sekä erityisryhmien liikunnan näkökulmasta erityisesti uimalaitoksilla on merkittävä rooli matalan kynnyksen liikkumisen mahdollistajana. Koronavirustilanteen aiheuttamalla uimalaitosten ja muiden liikuntapaikkojen sulkemisella on ollut negatiivisia vaikutuksia erityisesti riskiryhmiin kuuluvien porilaisten toimintakykyä ylläpitävään ja kehittävään liikkumiseen. Nuorisopalveluiden ennaltaehkäisevä työ on tärkeää normaalioloissa, mutta erityisen merkitykselliseksi se muuttuu poikkeusoloissa. Nuorten kasvaneesta oireilusta on ollut nähtävissä merkkejä viime aikoina.

Kaupunkilaisia kannustetaan edelleen liikkumaan vastuullisesti ja aktivoidaan erilaisten kampanjoiden avulla erityisesti omatoimiseen liikkumiseen. Loppuvuoden 2020 aikana julkaistiin uusi Pori Liikkuu-sovellus ja sen kehittelyä on jatkettu toimialarajat ylittävällä yhteistyöllä edelleen porilaisten liikkumisen edistämiseksi.

Ohjaamon pitkän tähtäimen kehittämissuunnitelman laatiminen on aloitettu ja Satakunnan urheiluakatemia kehittämissuunnitelman rakentaminen käynnistyy vielä loppuvuoden 2021 aikana.

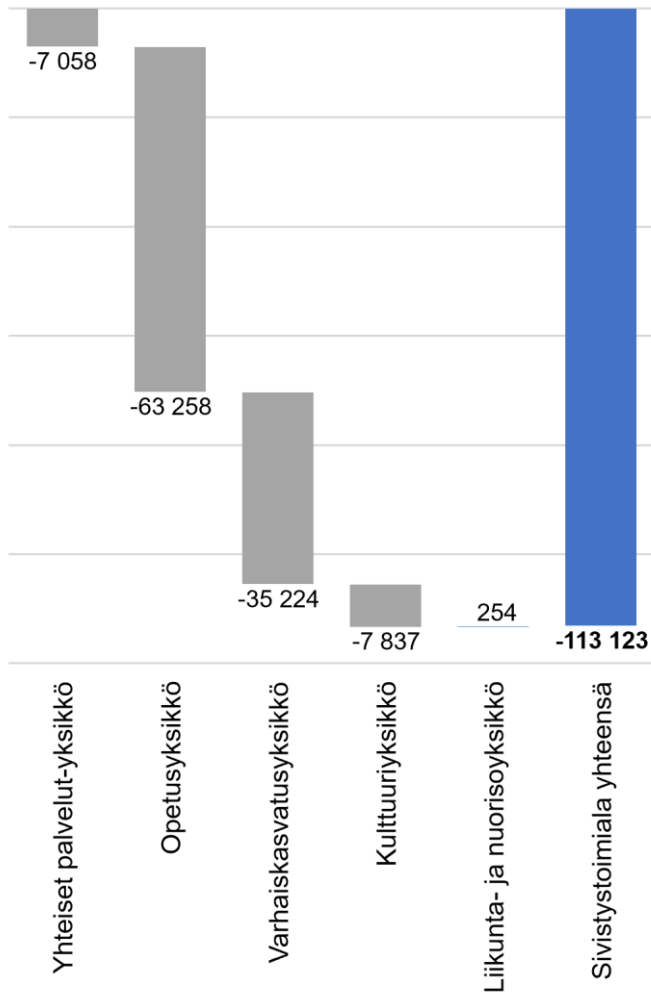
Toiminnan riskit liittyvät lähinnä ammattitaitoisen työvoiman saatavuuteen, erityisesti uimavalvojen sijaisia ja nuorisopalveluiden tuntityöntekijöitä on ollut hankaluuksia löytää. Ohjaamopalveluiden kohdalla toimitilakysymys on hankaloittanut arkea, mutta tila-asia on ratkeamassa keväällä 2022.

Sivistystoimialan käyttötalous

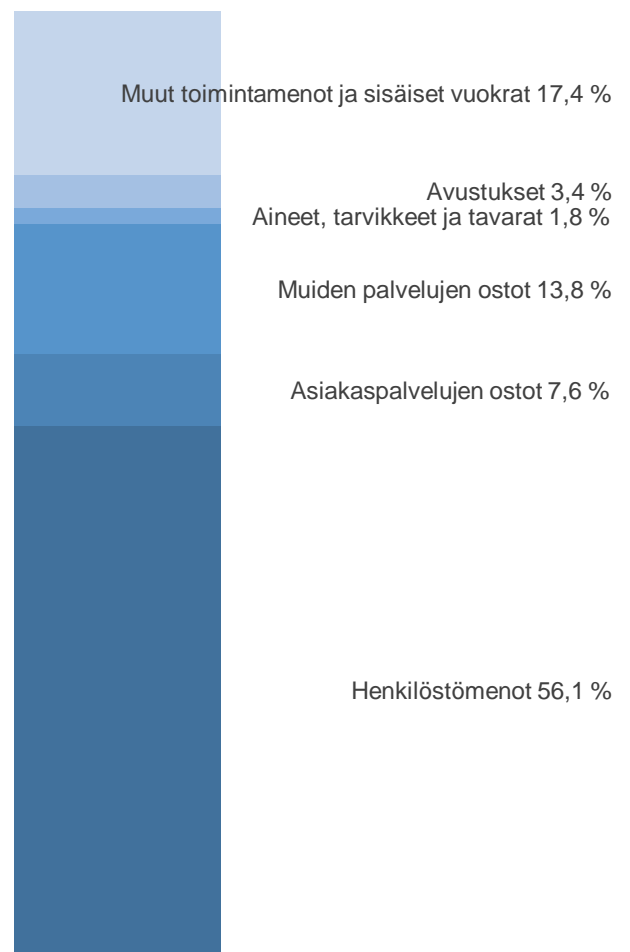
Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatulot	13 079	13 851	12 993	12 993	12 993
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-119 797	-122 568	-126 116	-125 432	-127 119
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-106 718	-108 718	-113 123	-112 439	-114 126
Laskennalliset tulot	8	0	646	0	0
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-658	-592	-591	-591	-591
Muut laskennalliset kustannukset	-29 023	-30 390	-28 831	-28 830	-28 830
Tehtävän kokonaiskustannukset	-136 392	-139 700	-141 900	-141 860	-143 547

= valtuustoon nähden sitova erä

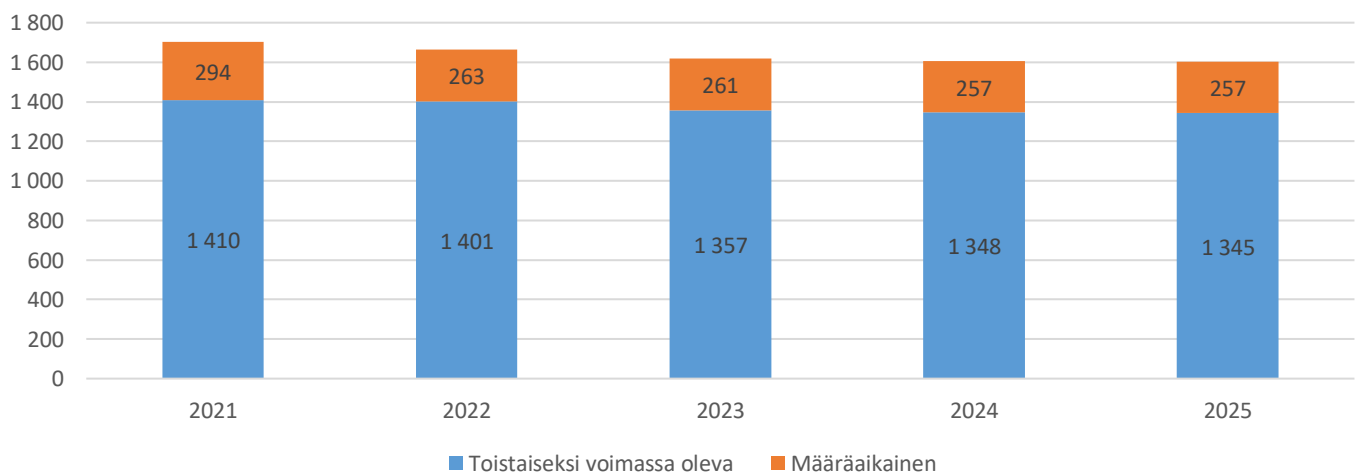
TA 2022 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Toimialan menolajijakauma TA 2022

Sivistystoimialan suunnitellut henkilötyövuodet

Perusopetus

Palvelun tilannekuva

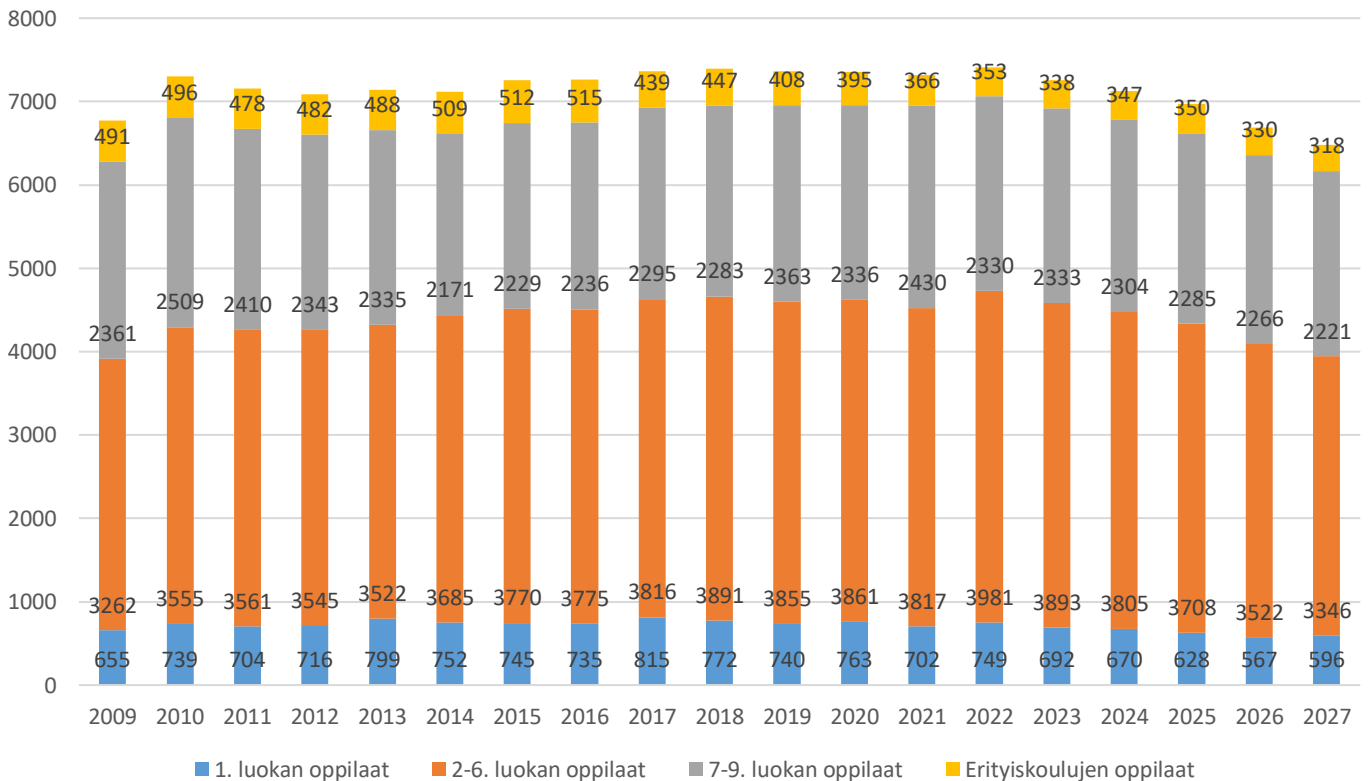
Koulut ja oppilasmäärät

Perusopetusta annetaan nyt 27 koulussa, joista 15 on vuosiluokkien 1–6 koulua, neljä vuosiluokkien 7–9 koulua, viisi yhtenäiskoulua ja kolme erityiskoulua. Vähärauman koulun uudisrakennus valmistuu 2022. Ruosniemen ja Toejoen koulut yhdistetään ja toiminta siirtyy uudisrakennukseen 2023. Tiilimäen sairaalakoulu saa uudet tilat vuonna 2023. Myötätuulen ja Reposaaren koulun tiloja remontoidaan. Ahlaisten koulun osalta odotetaan päätöksiä peruskorjauksesta tai uudisrakennuksesta. Lyseon ja Porin suomalaisen yhteislyseon koulut yhdistyvät Lyseo-kortteliin 2022. Kaupunginvaltuuston vuoden 2020 palveluverkkopäätöksessä on päätetty laajentaa Pohjois-Porin rakennettava monitoimitalo yhtenäiskouluksi.

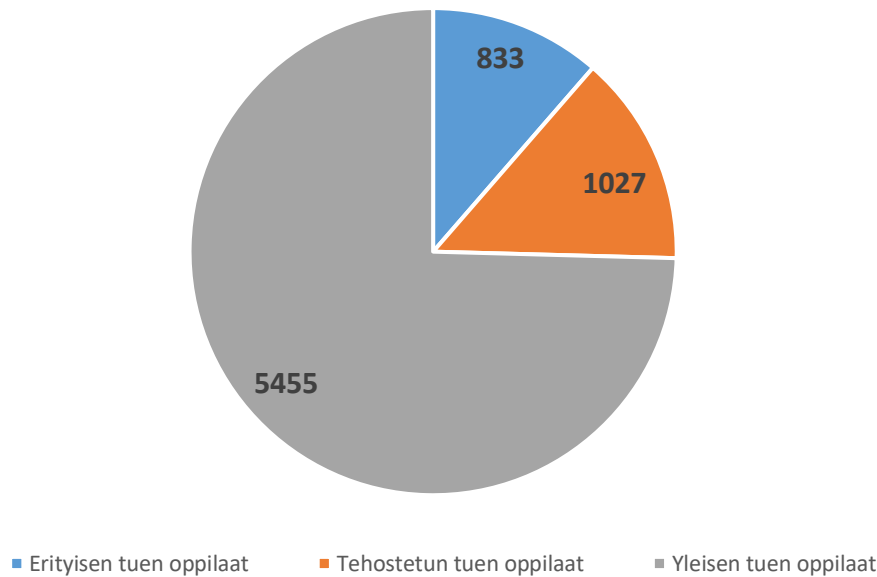
Perusopetuksen kokonaisoppilasmäärä on 7315. Yleisopetuksen koulujen oppilasmäärä on 6949 ja erityiskoulujen oppilasmäärä on 366. Erityistä tukea saavia oppilaita on yhteensä 833, joka on 11 prosenttia kokonaisoppilasmäärästä ja vertailukuntiin suhteutettuna suuri luku. Erityistä tukea annetaan erityiskouluissa ja yleisopetuksen kouluissa pienryhmissä sekä yleisopetuksen luokissa opetusta eriyttämällä tai osa-aikaisena erityisopetuksena. Erityisen tuen oppilaista selvästi yli puolet käy koulua oman alueensa yleisopetuksen koulussa. Tehostettua tukea saavia oppilaita on 1027, joka on 14 prosenttia kokonaisoppilasmäärästä. Oppilaita, joilla äidinkieli on muu kuin suomi, on 332 henkilöä. Oppilaita, joilla on suomi toisena kielenä (S2) oppimäärä, on 299 henkilöä. Heistä 246 osallistuu erilliseen, osin valtion erityisavustuksella kustannettavaan S2-opetukseen. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oli tilastointipäivänä 11 oppilasta. Oppilaille järjestetään myös oman uskonnon ja oman äidinkielen opetusta. Esimerkiksi ortodoksisen uskonnon opetukseen osallistuvia oppilaita on noin 60.

Oppilasennuste on laadittu lukuvuoteen 2025–2027 asti. Oppilasmäärät ovat laskussa tarkasteltaessa koulun aloittavien määrää, vuosiluokkien 1–6 oppilasmäärä, vuosiluokkien 7–9 oppilasmäärää sekä kokonaisoppilasmäärää luokilla 1–9. Vuoden 2026 jälkeinen ennustaminen on hankalaa, mutta oppilasmäärät todennäköisesti jatkanevat laskua. Koulunsa aloittava ikäluokka pienenee seuraavien vuosien aikana merkittävästi.

Perusopetuksen oppilasmäärät

Erityisen ja tehostetun tuen oppilaiden osuus kaikista oppilaista

Opetuksen resursointi

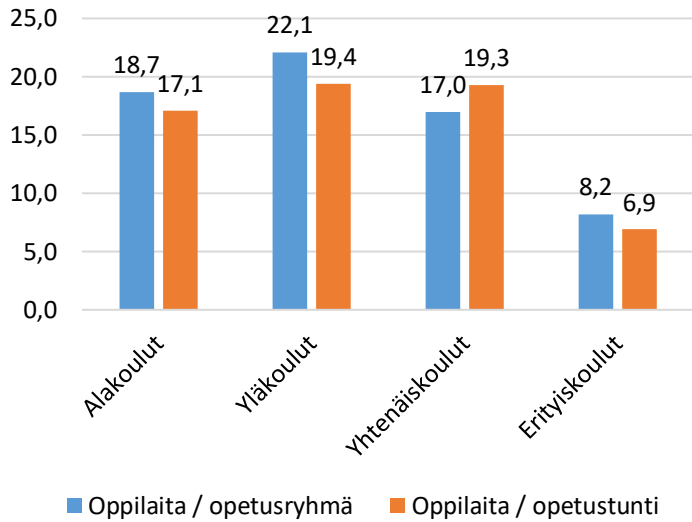
Lukuvuonna 2021–2022 peruskouluilla on tuntikehystä käytössä kaikkiaan 13 092 tuntia. Tästä erityisopetukseen kohdennetaan peruskouluissa yhteensä 2 664 tuntia, joka on noin 20 prosenttia käytetyistä tunneista. Tunnit jakautuvat erityiskouluihin (1340 tuntia) ja yleisopetuksen kouluihin (1324 tuntia). Suurten ryhmien jakamiseen käytetään 249 tuntia (rahoitetaan kohdennetulla harkinnanvaraisella valtionosuudella 80%) ja tukiopetukseen noin 123 tuntia. Yleisopetuskouluissa oppilaskohtainen tuntikehys on 1,69 tuntia (sisältäen myös niiden antaman erityisopetuksen) ja erityiskouluissa 3,66 tuntia. Porissa vuosiviikkotuntimäärä on 226. Satakunnan kuntien keskiarvo on 228 tuntia ja 16 suurimman kunnan (ilman Helsinkiä) vastaavasti 227 tuntia.

Koronavirustilanteen vuoksi on saatu kohdennettua, harkinnanvaraista valtionavustusta lukuvuodelle 2020-2021 ja 2021-2022. Sen avulla koulut pystyvät paikkaamaan koronatilanteen aiheuttamaa oppimis- ja hyvinvointivajetta mm. tukiopetuksen, erityisopetuksen, samanaikaisopetuksen ja ohjaajaresurssin kasvaessa em. tuntikehysten lisäksi.

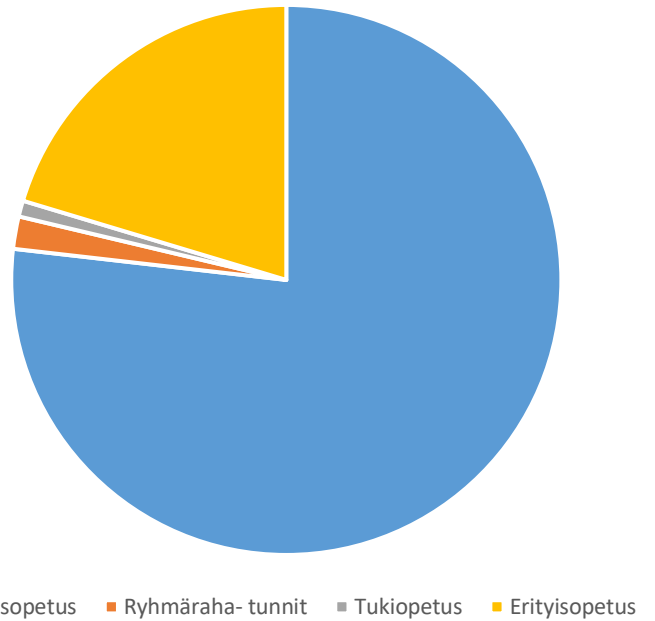
Lukuvuonna 2021-2022 yleisopetusluokkien keskimääräinen koko oli alakoulussa 18,7, yläkouluissa 22,1, yhtenäiskouluissa 17 ja luokkakoko erityiskoulussa 8,25. Koska opetukseen kuitenkin kohdennetaan samanaikaisopetusresurssia ja jakotunteja, niin oppilasmäärä keskimäärin yhtä opetustuntia kohden on tätä pienempi. Oppilasryhmien minimi- ja maksimikoko vaihtelevat kouluittain. Viidessä koulussa on vähintään 30 oppilaan ryhmä.

Päätoimisia opettajia on lukuvuonna 2021–2022 perusopetuksessa 667. Heistä 517 on vakituisia ja 140 määräaikaisia. Sivutoimiasia opettajia on 16. Erityisopettajia ja erityisluokanopettajia on 127, joista 100 on vakinaisia ja 27 määräaikaisia. Määräaikaisista erityisopettajista 12 on vailla pätevyyttä. Koulunkäyntiohjaajia on yhteensä 206, joista vakinaisia on 128 ja määräaikaisia 78.

**Oppilaita keskimäärin
opetusryhmässä ja opetustunnilla lv.
2021-2022**

Tuntikehyksen käyttö 2021 - 2022

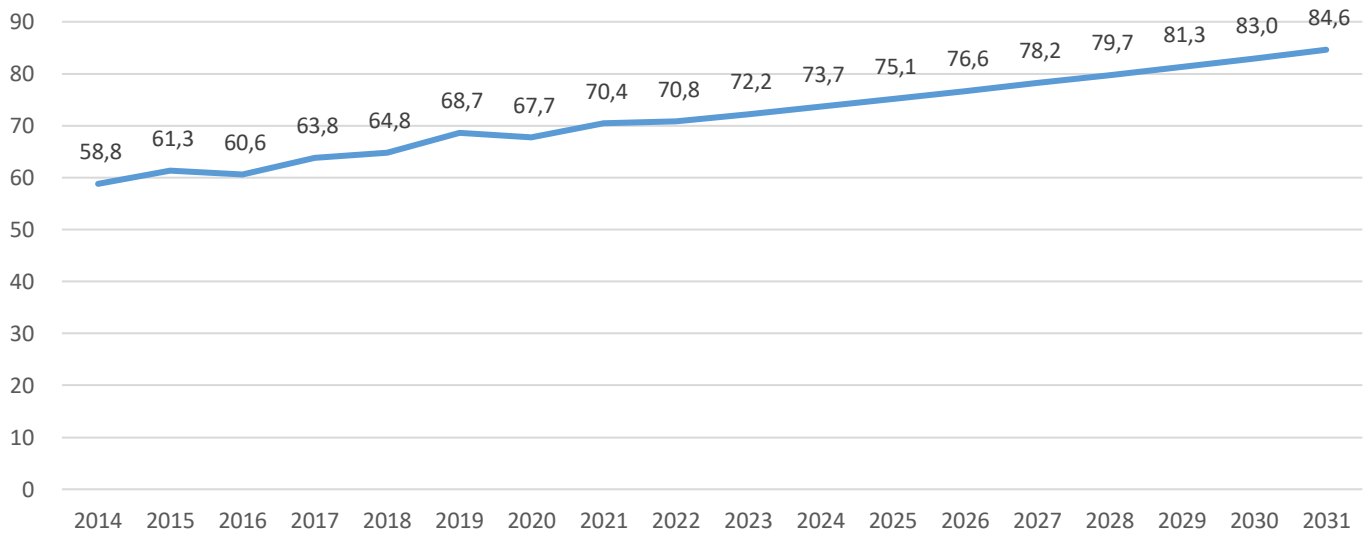

Tulevaisuuden haasteet ja kehittämistarpeet

- Yhdenvertaisen, tasa-arvoisen perusopetuksen toteutuminen tulee varmistaa taustoiltaan yhä erilaisempien oppilaiden osalta. Opetuksen resursointia pitää kehittää tasa-arvoa edistäväksi.
- Tulevaisuuden työelämän ja muun yhteiskunnan vaatimukset edellyttävät pedagogiikan ajan tasalla pitämistä ja kehittämistä.
- Ikäluokkien pieneneminen ja kaupungin sisäinen muuttoliike kutistavat monet koulut todella pieniksi, jolloin opetuksen ja muiden palveluiden tuottaminen on entistä haastavampaa
- Lähikouluperiaatteen toteutuminen lain hengen mukaisella tavalla edellyttää tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen kehittämistä.
- Oppilaiden hyvinvoinnin varmistaminen vaatii aiempaa verkostomaisempaa työskentelyä ja saumatonta yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa
- Oppivelvollisuuden laajeneminen vaatii perusopetukseen entistä joustavampia ja yksilöllisempiä toimintatapoja sekä vaikuttavampaa ohjaustoimintaa
- Hallinnon ja tukipalveluiden riittävä taso

Taloudelliset vaikutukset

Perusopetuksen kustannukset (M€)

Riskit

- Oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarve kasvaa
- Henkilökunnan saatavuus joissakin ammattiryhmissä (erityisopettajat)
- Oppilasmäärä pienenee ennusteita enemmän
- Koulujen eriytymiskehitys
- Yhteistyön sujuminen ja palveluiden saatavuus hyvinvointialueelta.

Pitkän aikavälin tavoite 1. Lasten ja nuorten hyvinvointi lisääntyy

Toimenpide: Edistetään oppilashuollon ja matalan kynnyksen palveluiden tarjontaa kouluilla, madalletaan lasten ja nuorten kynnystä harrastaa, valmistellaan Porilaisten lasten ja nuorten turvataidot -suunnitelma osaksi Intopolku-sivustoa.

Mittari 1 = Oppilasmäärä suhteutettuna koulukuraattorien ja koulupsykologien määrään.

Mittari 2 = Perusturvan tuottamien perhetyöntekijöiden ja muiden ammattilaisten määrä kouluilla

Mittari 3 = Harrastamisen Suomen malli -toiminnan osallistujamäärä

Mittari 4 = Nuorisopassin käyttöaste

Mittari 5 = Turvataidot-suunnitelma on valmis.

Vastuhenkilö: opetusyksikön päällikkö

Pitkän aikavälin tavoite 2. Opetus on laadukasta ja taloudellisesti tuotettua

Toimenpide: Tarkastellaan oppilaaksioton perusteita vuosittain, vahvistetaan lähikouluperiaatetta ja varmistetaan henkilökunnan osaamisen kehittyminen

Mittari 1 = opetuksen kustannukset oppilasta kohden

Mittari 2 = oppilasmäärä opetustuntia kohden

Mittari 3 = Aloittavien 1. luokkien koot ja määrät on optimoitu yhteistyössä rehtoreiden kanssa siten, että keskimääräinen luokkakoko vaihtelee aiempaa vähemmän.

Mittari 4 = erityisen tuen oppilaiden määrä erityiskouluissa/yleisopetuskouluissa

Mittari 5 = koulutuspäivien määrä opettajaa kohden

Vastuhenkilö: opetusyksikön päällikkö

Pitkän aikavälin tavoite 3. Kaikki oppilaat löytävät opiskelupaikan peruskoulun jälkeen

Toimenpide: Kehitetään perusopetuksen oppilaanohjausta, lisätään joustavia tapoja osallistua perusopetukseen, valmistaudutaan TUVA - koulutuksen (tutkintokoulutukseen valmentava koulutus) aloittamiseen

Mittari 1 = oppilasmäärä/opinto-ohjaaja

Mittari 2 = joustavan perusopetuksen oppilasmäärä

Mittari 3 = vaille 2. asteen opiskelupaikkaa jääneiden yhdeksäsluokkalaisten määrä

Vastuuhenkilö: opetusyksikön päällikkö

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0 – 6. Huoltajat päättävät lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta keskeiset lait, nykytilanne

Kunnan velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta (Varhaiskasvatuslaki 5 §)

Kunnan on järjestettävä tässä laissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet.

Päiväkodin toiminta kalenterivuoden aikana ja aukioloaika vuorokaudessa on järjestettävä paikallisen tarpeen mukaan.

Vuorohoidon järjestäminen varhaiskasvatuksessa (Varhaiskasvatuslaki 13 §)

Vuorohoitoa järjestetään iltaisin, öisin, viikonloppuisin ja arki- ja juhlapäivinä päiväkodeissa tai perhepäivähoidossa. Vuorohoitoa on järjestettävä tarpeen mukaisessa laajuudessa lapselle, joka tarvitsee sitä vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi.

Varhaiskasvatusympäristö (Varhaiskasvatuslaki 10 §)

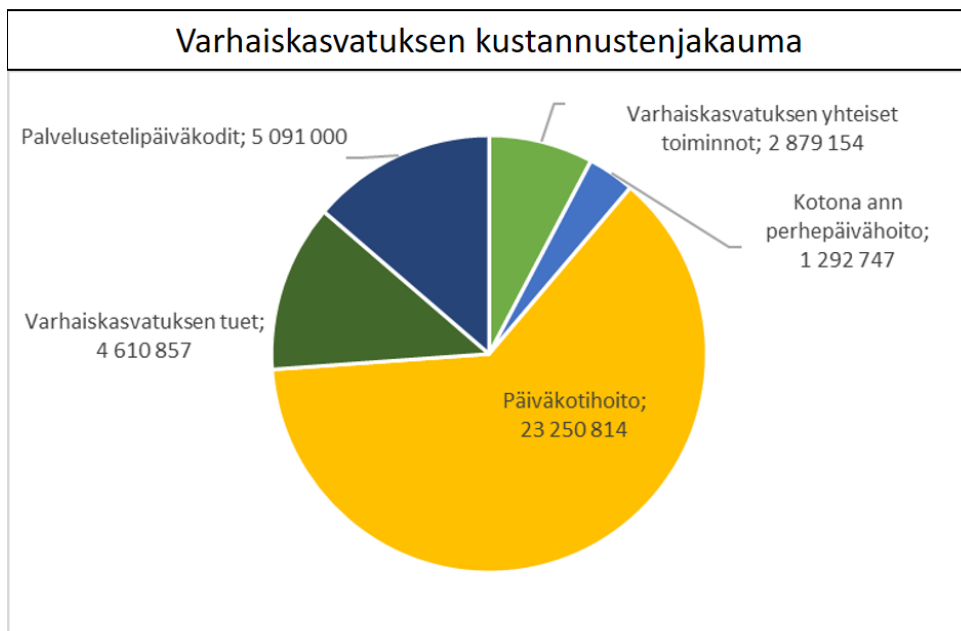
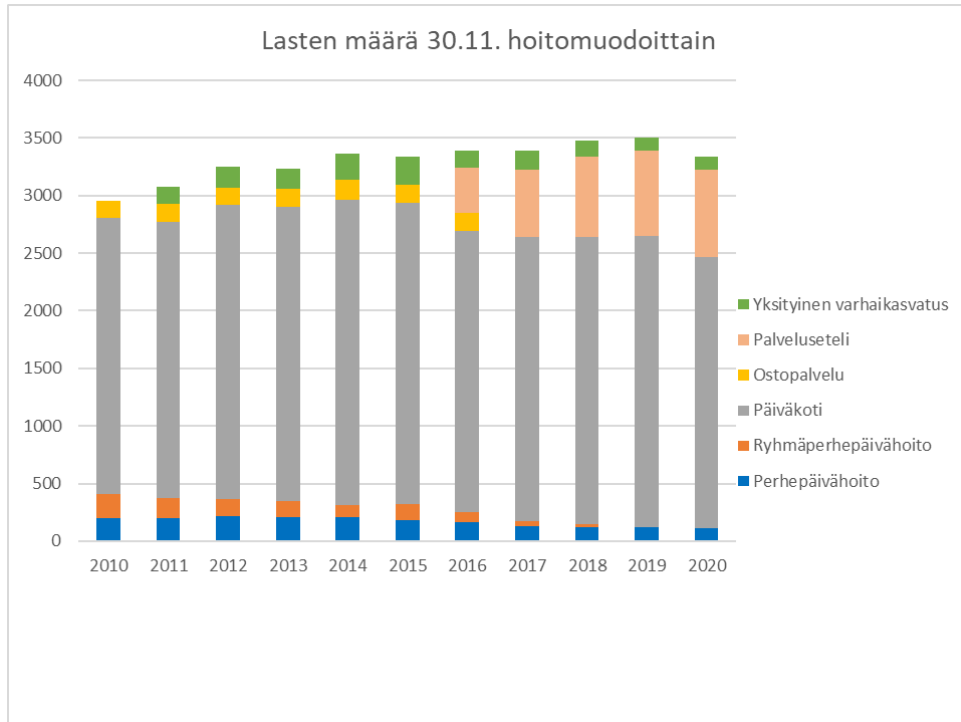
Varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava terveellisiä, turvallisia ja asianmukaisia, ja niissä on huomioitava esteettömyys.

Tulossa olevat lakimuutokset tai ehdotukset lakimuutoksiksi

- Uusi laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (HE 149/2020 vp). Kokeilulaki voimaan 23.12.2020 alkaen ja kokeilu toteutetaan vuosina 2021–2024. Kokeiluun osallistuvat kunnat ja esiopetuksen toimipaikat päätetty Opetusministeriön toimesta 20.1.2021. Pori ei päässyt mukaan kokeiluun
- Varhaiskasvatuslain muuttaminen §36. Pykälään uusi momentti siitä, että henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä, ei edes yllättävissä tilanteissa. Taloudellinen vaikutus 0,4 M€/vuodessa.
- Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus, varhaiskasvatuslaki 57 a § Varhaiskasvatus henkilöstön on ilmoitettava viipymättä esihenkilölleen, jos hän huomaa epäkohdan tai epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatukseen toteuttamisessa. Ilmoitus tulee tehdä kirjallisesti. Ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena on tehostaa varhaiskasvatukseen kohdistuvaa valvontaa ja turvata lainsäädännön antamalla tuella se, että varhaiskasvatuksen henkilöstö kertoisi havaitsemistaan tai muuten tietoon saamistaan epäkohdista tai ilmeisen epäkohdan uhista. Ilmoitusvelvollisuus astuu voimaan 1.8.2021 alkaen.
- Varhaiskasvatuslakiin §3 ja §15 muutos 1.8.2022: Varhaiskasvatukseen tulee luoda yhtenäinen tuen malli ja säädösperusta sekä määritellä varhaiskasvatuksen arvopohja erityisesti inklusion osalta.
  - o lähtökohtana, että lapsella tulee olla oikeus varhaiseen, hyvin resursoituun ja vaikuttavaan kehityksen ja oppimisen tukeen.
  - o Lapsen etu tulee olla nykyistä vahvemmin tuen järjestämisen ja toteuttamisen pohjana.
  - o Yhtenäinen tuen malli takaisi lapsille nykyistä yhdenvertaisemmat mahdollisuudet saada tukea.
  - o Vaikutus: Tulee käydä läpi erityisopettajaresurssi kentälle ja mahdollinen yhteistyö koko sivistyksen sisällä
- Mahdollinen perhevapaaudistus 1.8.2022 alkaen. Muutoksia myös varhaiskasvatuslakiin ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin ja kotihoidontukeen
  - o Oikeus varhaiskasvatukseen alkaisi jatkossa sen kalenterikuukauden alussa, jona lapsi täyttää yhdeksän kuukautta.
  - o Oikeus samaan varhaiskasvatuspaikkaan säilyisi, vaikka lapsi on poissa varhaiskasvatuksesta sinä aikana, jona lapsen hoidosta maksetaan sairausvakuutuslain mukaista vanhempainrahaa, mikäli se on ennalta ilmoitettu.
- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettaisiin siten, että varhaiskasvatuslain mukaisesti ennalta ilmoitetut vanhempainrahapäivien käyttämisestä johtuvat poissaolot olisivat maksuttomia.
- Varhaiskasvatuksen yksityisen toiminnan luvanvaraisuus, Lakiluonnos lausunnolla – muutosta esitetään voimaan 1.1.2023 alkaen (siirtymäaika)

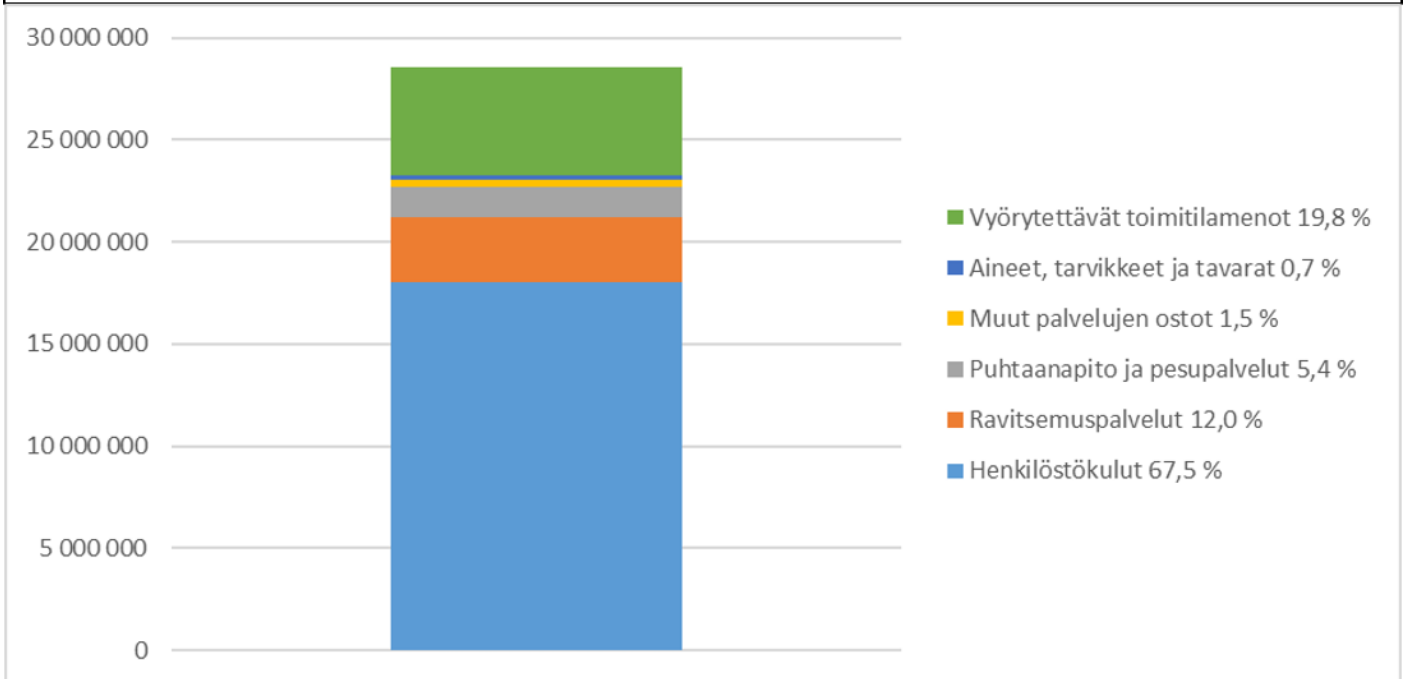
Varhaiskasvatuksen nykytila Porissa

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on kasvanut vuosien 2010-2019 välillä joka vuosi ylöspäin, mutta vuonna 2020 lasten määrä laski. Alla olevassa kuvassa lasten määrän tilanne hoitomuodoittain 2010-2020 sekä varhaiskasvatuksen kustannusten jakauma.

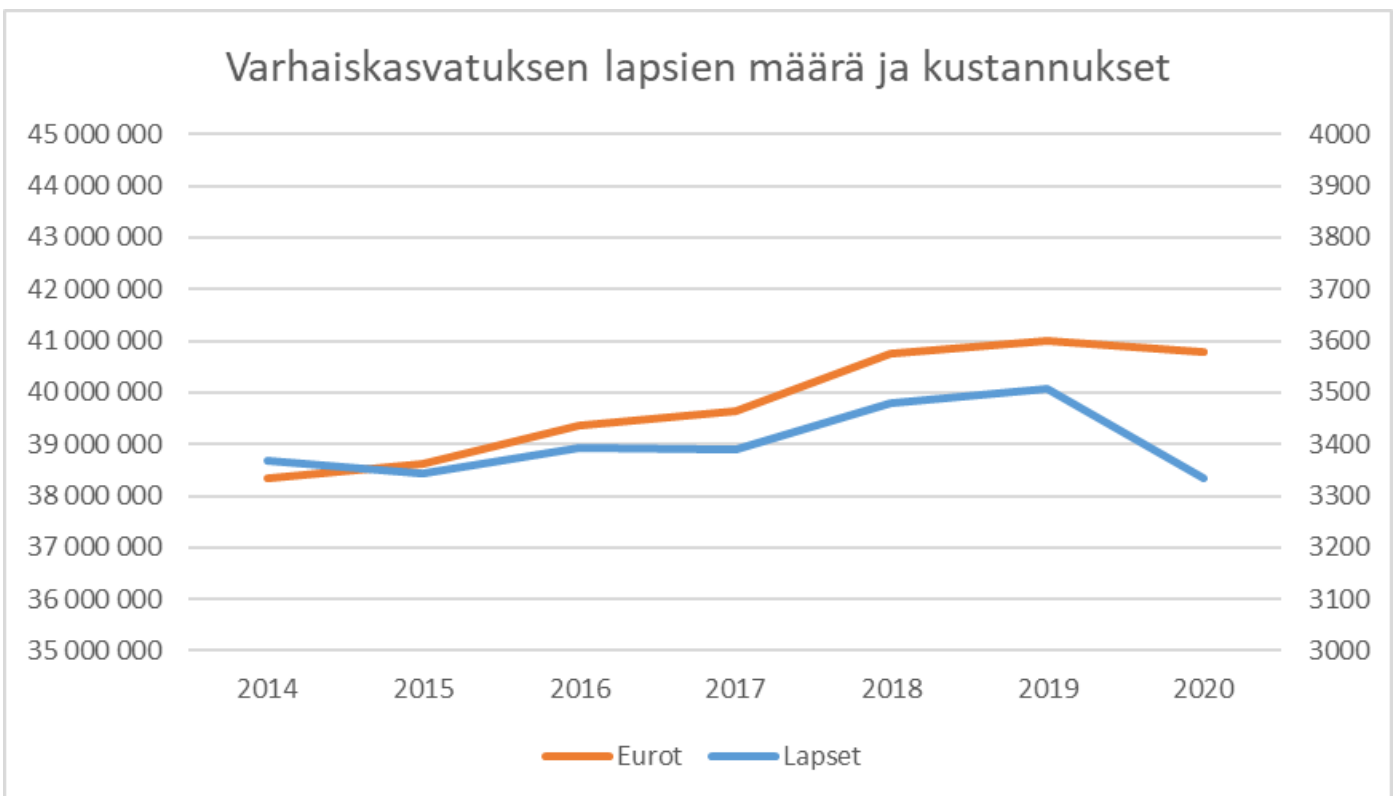

Varhaiskasvatukseen osallistuvista lapsista 30.11.2020: 71% on päiväkotihoidossa, 23% palvelusetelipäiväkodeissa, 3% perhepäivähoidossa, 3% yksityisessä hoidossa. Ryhmäperhepäivähoito loppui Porin kaupungilla 31.5.2019, kun viimeinen ryhmäperhepäivähoitoyksikkö sulkeutui. Vuosien 2015 ja 2016 tilastoissa näkyvät ostopalvelupäiväkodit, jotka lopetettiin palvelusetelin myötä. Palveluseteli on otettu käyttöön elokuussa 2016 ja ostopalvelupäiväkodit siirtyivät palvelusetelipäiväkodeiksi lautakunnan päätöksellä vuoden 2017 alusta. Porissa on yhteensä kolmekymmentä kunnallista päiväkotia ja lisäksi Porissa toimii kymmenen yksityistä päiväkotia, joihin asiakkaiden on mahdollista hakea palveluseteliä. Perhepäivähoitoa tarjoaa noin neljäkymmentä perhepäivähoitajaa hoitaa lapsia omissa kodeissaan. Varhaiskasvatuksen omassa tuotannossa henkilöstökulut, toimitilamenot, ravitsemus ja puhtaanapito ovat kustannuksista yhteensä 98 % kokonaiskustannuksista.

Päiväkotihoito, oma tuotanto – kustannusten jakauma

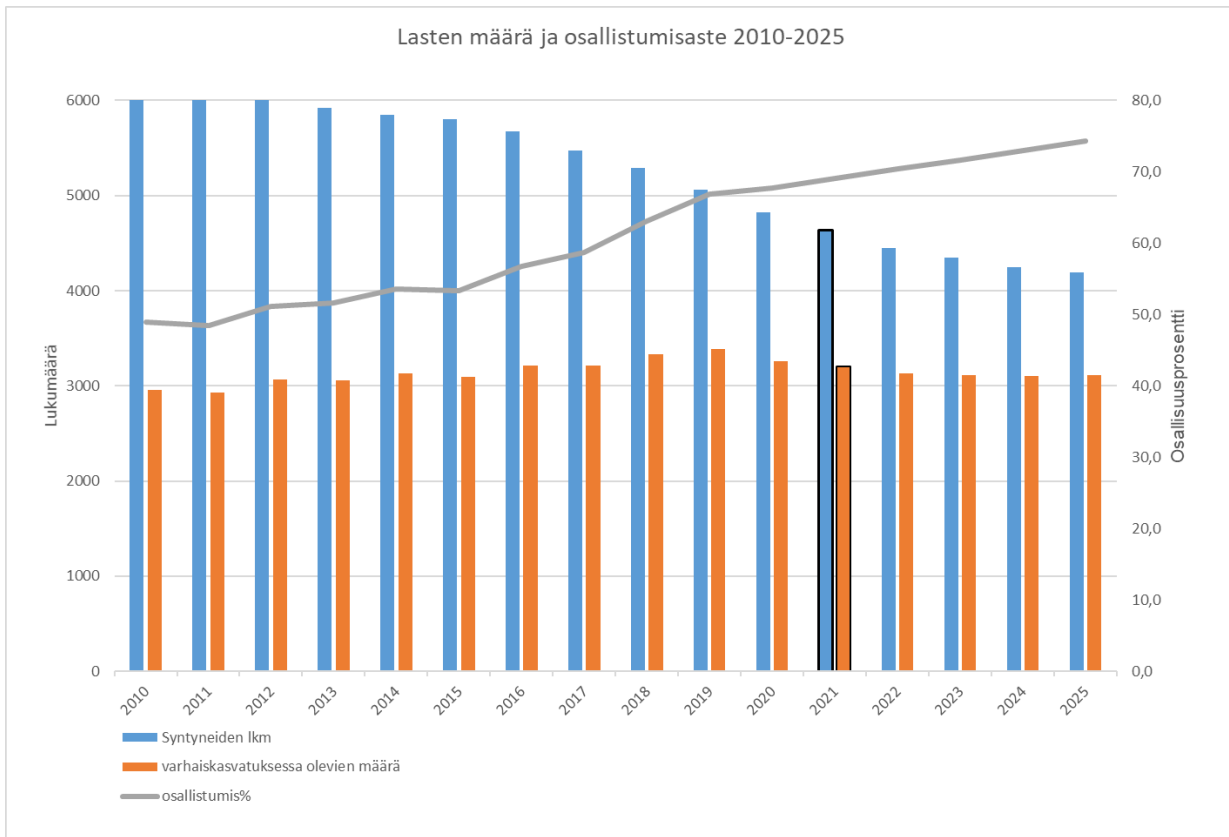

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrän ja kustannusten muutos on kuvattu seuraavassa kuviossa vuosien 2014-2020 välillä.

Lapsimäärien kehityksessä on eroja palvelualueittain. Osa alueista on vetovoimaisempia ja niihin suuntautuu jatkossakin muuttoliikettä. Lapsiperheiden suosimia alueita ovat erityisesti Länsi- ja Pohjois-Pori, joissa asuu paljon lapsiperheitä ja alueille myös kaavoitetaan sekä rakennetaan.

Syntyneiden määrä on Keski-Porissa melko suuri, mutta kouluikäisten määrä on ollut perinteisesti päiväkotikäisiä pienempi. Tämä selittyy kaupungin sisäisellä muuttoliikkeellä lapsiperheiden suosimille alueille.

Varhaiskasvatuksen tilat

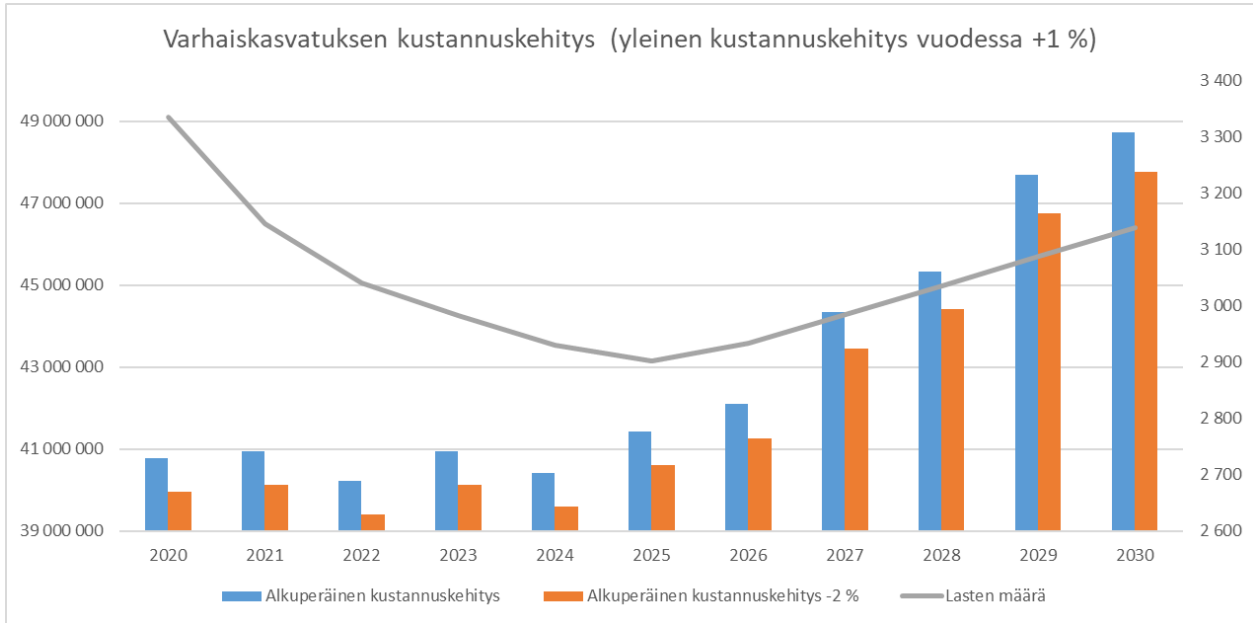
Porissa on viime vuodet investoitu huomattavasti varhaiskasvatuksen ja koulujen tiloihin palveluverkkopäätösten mukaisesti. Ensi vuonna valmistuu Pihlavan uusi päiväkoti, joka korvaa kaksi Pihlavassa olevaa huonokuntoista yksikköä. Lisäksi uudet tilat ovat suunnitteilla Itä-Poriin ja Ahlaisiin. Itä-Porin uusi päiväkoti korvasi Väinölän ja Uudenkoiviston huonokuntoiset päiväkodit ja Ahlaisissa palvelut keskitetään yhteen monitoimitilaan. Reposaaressa kaupungin palveluja ollaan sijoittamassa peruskorjattavaan ”puukortteliin monitoimitilaan”.

Uudisrakentaminen on tarkoituksenmukaista silloin kun kiinteistön peruskorjauskustannukset nousevat lähelle uuden rakentamista. Uutta rakentamalla saadaan myös pedagogisesti toimivampi kiinteistö. Uusi kiinteistö voidaan sijoittaa lasten ja kulkuyhteyksien kannalta optimaaliselle paikalle. Toiminnan keskittäminen elinvoimaisiin ja muunneltaviin yksiköihin on järkevää toiminnan laadun ja kokonaistaloudellisuuden kannalta. Kiinteistöjen korjauksissa ja uudisrakentamisessa lähtökohdana tulee olla myös tilojen pedagoginen toimivuus, aiempaa korkeampi käyttöasteen ja energiatehokkuuden mahdollistaminen. Tulevaisuudessa päiväkotien koko ja sijainti määritellään alueellisesti tarpeiden mukaan.

Varhaiskasvatuksen kustannusten ennuste

Varhaiskasvatuksen kustannusten kannalta olennaisimmat tekijät ovat lasten määrä, työntekijä-lapsi suhde ja osallistumisaste sekä päiväkotipalveluissa oman tuotannon ja palvelusetelien ostojen suhde. Nykytilanteessa palvelusetelipäiväkodin hoitopäivähinta on edullisempi kuin oman tuotannon hoitopäivähinta. Omassa tuotannossa kustannuksiin voidaan vaikuttaa eniten sillä, että omien yksiköiden käyttöaste on riittävän korkealla ja lisäksi henkilökunnan määrä vähentyy lasten määrän vähentyessä. Varhaiskasvatuksen kokonaisuuden kannalta paras mittari on seurata kokonaiskustannusta €/lapsi/vuosi.

Varhaiskasvatuksen kustannusten toteuma vuosille 2017-2019 ja ennusten vuosille 2020-2030. Ennusteen mukaan kustannukset laskevat lapsimäärän laskiessa vuoteen 2025 asti, jonka jälkeen lapsimäärä nousee (oletuksena osallistumisasteen nousu) ja kustannukset nousevat vuoteen 2030 asti. Tavoitteena on laskea kokonaiskustannuksia 2 %. Kustannuskehityksen hillitsemiseksi on laadittu 12-kohtainen toimenpideohjelma yhteistyössä varhaiskasvatuksen johtoryhmän ja kontrollereiden kanssa. Ohjelmalla pyritään ensisijaisesti tukemaan toimenpiteitä, joilla optimoidaan tilanteen mukainen henkilöstömäärä.

Toiminnalliset tavoitteet

Pitkän aikavälin tavoitteet

- Toimenpide:** Omien yksiköiden käyttöasteen nosto
Mittari: Käyttöaste on vähintään päivämuotoisissa päiväkodeissa < 85 % ja ilta/vuoropäiväkodeissa < 70 %. Vuoteen 2024 mennessä.
Vastuhenkilö: varhaiskasvatusyksikön päällikkö
- Toimenpide:** Kokonaiskustannusten laskeminen
Mittari: Kokonaiskustannus 12 956 €/lapsi/vuosi laskee -2 % (tähän summaan lasketaan koko varhaiskasvatuksen kokonaisuus)
Vastuhenkilö: varhaiskasvatusyksikön päällikkö
- Toimenpide:** Asiakkaalle tarjottavien palvelujen monipuolisuus
Tavoite: Oman tuotannon ja palvelusetelien ostojen suhde 70 %/30 % vuoteen 2024 mennessä
Vastuhenkilö: varhaiskasvatusyksikön päällikkö

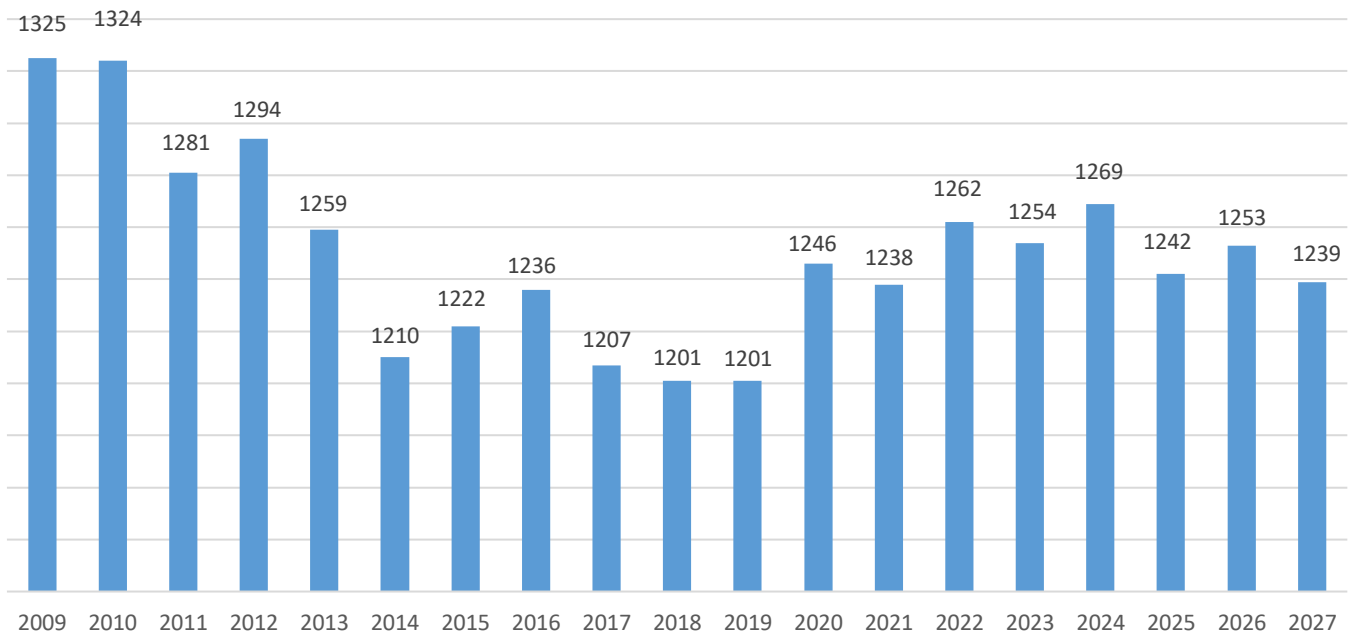
Lukiokoulutus

Palvelun tilannekuva

Porin kaupunki järjestää päivälukiokoulutusta yhdessä yksikössä, Porin lukiossa. Se on aloittanut toimintansa 1.8.2021 ja toimii vielä lukuvuoden 2021 - 2022 kahdessa toimipisteessä. Opetus keskitetään ns. PSYL-kortteliin 1.8.2022 alkaen. Palveluverkkopäätöksen mukainen lukiokoulutuksen keskittäminen muutti myös lukion hallintoa. Porin lukiolla on rehtori ja suunnittelijarehtori. Rehtori vastaa myös aikuislukion toiminnasta. Lukio-opetuksen lisäksi siellä annetaan aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetusta, ja syksyllä 2022 siellä aloitettaneen myös TUVA-koulutus (tutkintokoulutukseen valmentava koulutus).

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laajan yleissivistyksen antaminen sekä jatko-opintojen ja työelämän kannalta tarpeellisten tietojen ja taitojen kehittäminen. Lukiota saa yleisen jatko-opintokelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin.

Lukion opiskelijamäärät

Päivälukiossa on 1238 opiskelijaa ja 82 opettajaa. Lukion opiskelijamäärä on ollut viime vuodet tasainen. Lukioiden opiskelijamäärien tulevaisuuden ennustaminen on hankalaa. Siihen vaikuttavat etenkin alueen lapsimäärän yleinen kehitys, lukiokoulutuksen vetovoimaisuus suhteessa muihin toisen asteen opintoihin sekä Porin lukiokoulutuksen vetovoimaisuus suhteessa alueen muihin lukioihin. Perusopetuksen tilannekuvassa kerrottu lapsimääräkehitys heijastuu viipeellä lukiokoulutukseen. Porin kaupungin tavoitteena on, että puolet ikäluokasta suorittaa lukion.

Lukiossa otettiin käyttöön uusi opetussuunnitelma elokuussa 2021. Opetushallituksen marraskuussa 2019 julkaisemien lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta on Porissa valmisteltu ja hyväksytty käyttöön oma, paikallinen, lukiokoulutuksen opetussuunnitelma. Uuden opetussuunnitelman mukaan opiskelevat ensimmäisen vuoden lukiolaiset muiden noudattaessa vielä edellistä opetussuunnitelmaa. Ensimmäisen vuoden opiskelijat ovat myös pääsääntöisesti toisen asteen maksuttomuuden piirissä.

Uusi opetussuunnitelma muun muassa velvoittaa tarjoamaan opiskelijoille entistä kattavampaa ja pitkäkestoisempaa opinto-ohjausta sekä tukea sitä tarvitseville. Niin ikään yhteydet ympäröivään maailmaan, etenkin korkeakoulu-, kansainvälisyys- sekä työelämä- ja yrittäjyysyhteistyö, painottuvat entistä enemmän. Porin lukiossa toimii kaksi vuositöajassa olevaa erityisopettajaa. Myös lukion opinto-ohjaajat toimivat vuositöajassa. Korkeakoulu yhteistyötä tehdään etenkin Satakunnan ammattikorkeakoulun ja Porin yliopistokeskuksen kanssa.

Opetussuunnitelma korostaa oppilaiden hyvinvointia. Esimerkiksi muutokset korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa ovat lisänneet lukiolaisten suorituspainetta, ja eriasteinen oireilu näkyy esimerkiksi vuoden 2020 kouluterveyskyselyn tuloksissa. Opiskelijahuolto palveluiden toimivuuteen ja lukiokoulutuksen toimintakulttuurin kehittämiseen tulee kiinnittää huomiota. Koronaviruspandemia on lisännyt oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeita, mihin on vastattu mm. hankerahoituksen avulla.

Porin lukiossa on yleislinjan lisäksi valtakunnallisen erityistehtävän saaneet luonnontieteellinen linja sekä urheilulinja. Lisäksi erityislinjoina toimivat ilmaisutaidon linja ja englanninkielinen linja. Painotuksina ovat liiketalous ja kuvataide.

Etenkin urheilulinjalaisia palvelee Satakunnan urheiluakatemia, jonka kehittämiseen sivistystoimiala panostaa kuluvan lukuvuoden aikana. Englanninkielinen lukiokoulutus on hakijamäärien perusteella tarpeellinen lisä Porin lukiossa.

Haasteet ja kehittämistarpeet

Lukiolaki, lukion opetussuunnitelman perusteet, laki ylioppilastutkinnosta, Oppivelvollisuuslaki

- Lukiokoulutus muuttuu modulaariseksi ja eri oppiaineiden välinen yhteistyö lisääntyy.
- Opiskelun tukeen tulee uusia vaatimuksia, kuten erityisopetuksen järjestäminen.
- Ohjauksen merkitys korostuu entisestään.
- Vaatimukset korkea-aste yhteistyölle ja kansainväliselle yhteistyölle lisääntyvät. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa.
- Nykyinen lainsäädäntö ei anna mahdollisuutta suorittaa ylioppilastutkintoa englannin kielellä. Maakuntaa palvelevan IB-lukion saamiseksi tehdään yhteistyötä Björneborgs svenska samskolanin kanssa.
- Laajentunut oppivelvollisuus edellyttää entistä parempaa huolenpitoa opiskelijoista, ja maksuttomuuteen liittyvät käytännöt uudistavat lukion toimintatapoja

Laaja kurssitarjonta

- Opiskelijavalinnat korkea-asteelle tehdään jatkossa yhä enemmän ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Tämä edellyttää laajaa ja kaikissa oppiaineissa toteutuvaa kurssitarjontaa.
- Tarve erilaisten kertaavien kurssien järjestämiselle lisääntyy, samoin opiskelijoiden tarve uusia ylioppilaskokeita.
- Ylioppilaskokeet ovat nyt kokonaan sähköiset, mutta niiden uudistaminen edennee valtakunnan tasolla lähivuosina. Tulevaisuutta voivat olla esimerkiksi avointen verkkojen käyttäminen, oppiainerajat ylittävät tehtävien lisääntyminen ja kokelaan oman aikataulun puitteissa "tentiakvaariossa" suoritettavat kokeet.

Väestökehityksen ja hyvinvoinnin haasteet ja yhteistyö ammatillisen toisen asteen kanssa

- Lukioikäisten määrä vähenee merkittävästi lähivuosien aikana erityisesti Satakunnan pienissä kunnissa. Kunnat käyttävät yhä enemmän omaa rahaa lukiokoulutuksen järjestämisen.
- Yhteistyö ammatillisen toisen asteen kanssa lisääntyy. Opiskelijoille tarjotaan joustavia väyliä suorittaa opintoja. Eri koulutuksen järjestäjien kilpailu opiskelijoista lisääntyy.
- Opiskelijahuollon palveluiden kehittäminen ja tähän liittyvän verkostoyhteistyön lisääminen on välttämätöntä.
- Laajentunut oppivelvollisuus edellyttää opiskelijoiden aiempaa vahvempaa tukemista oppimiseen ja hyvinvointiin liittyen
- Toisen asteen opintojen maksuttomuus lisää kaupungin kustannuksia.

Lukion vetovoimaisuuden edistäminen

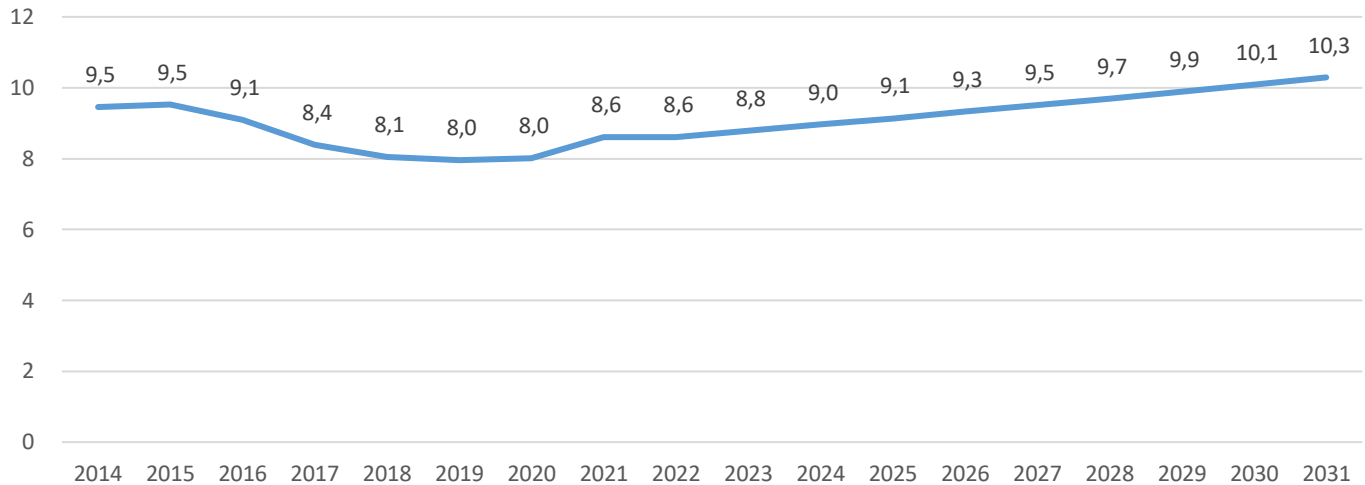
- Sijainti, brändi ja opetustarjonnan laajuus ja laatu
- Henkilöstön tarkoituksenmukainen hyödyntäminen, toiminnan ja osaamisen kehittäminen sekä entistä laajempi yhteistyö kotimaassa ja kansainvälisesti vaativat riittäviä resursseja.
- Hallinnon ja sen tukipalveluiden toimivuus ovat yhä keskeisempää.
- Erityisopetuksen ja ohjauksen kehittäminen, opetussuunnitelmatyöhön panostaminen, arviointikulttuurin uudistaminen, työelämäyhteistyön lisääminen sekä opiskelijoiden osallisuuden ja yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen vaativat työtä.
- Lukiokoulutuksen keskittyminen yhteen rakennukseen parantaa ohjauksen, erityisopetuksen ja opiskeluhoollon toimintaedellytyksiä. Yhdistyneiden lukioiden osaaminen saadaan kaikkien opiskelijoiden hyödyksi mm. kansainvälisyyteen ja korkeakoulu yhteistyöhön liittyen. Vain lukiolaisia varten olevat tilat parantavat toimintamahdollisuuksia.

Taloudelliset vaikutukset

Oppivelvollisuuslainsäädännön nostaminen ja säädös toisen asteen maksuttomuudesta vaikuttavat myös lukiokoulutukseen. Maksuttomuuden arvioidut kustannukset vaihtelevat noin 1800 ja 2500 euron oppilaskohtaisen vuosikustannuksen välillä. Asian arvioiminen on vaikeaa, ja todelliset kustannukset selviävät vähitellen. Koulutuksen järjestäjän hallinnoitavaksi tulee oppilaskohtaisia tietokoneita yli 1200 kappaletta, mikä korostaa tukipalveluiden, kuten ICT-yksikön, merkitystä koulutuksen järjestämisessä. Hallinnollinen työ lisääntyy esimerkiksi oppimateriaalihankintojen vuoksi. Ohjaus- ja valvontavelvoitteiden lisääntyminen aiheuttaa niin ikään kustannuspaineita. Opetussuunnitelmauudistuksen vaatimukset yhdistettyinä maksuttomuuteen saattavat synnyttää vielä ennakoimattomia kustannuksia.

Aikuislukio ja sen antama aikuisten perusopetus ovat tärkeitä palveluita maakunnan keskuskaupungissa. Tulevaisuudessa aikuislukio voi olla nykyiseen tapaan oma oppilaitos tai päivälukion aikuiskoulutuslinja. Ratkaisulla ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, mutta toiminnan ja imagon kannalta asiaa tulee pohtia. Opetustarjonnan laajuutta ja painotusta lähi- ja verkko-opetuksen osalta on myös tarkasteltava. Aikuisten perusopetuksen osalta tarvetta on ilmennyt laajentaa opetusta nykyisen päättövaiheen ohella alkuvaiheen opintoihin. Vuosikustannukset tälle olisivat noin 75 000 euroa. TUV-koulutuksen aloittaminen lisää myös kustannuksia.

Lukiokoulutuksen kustannukset (M€)

Riskit

- Ikäluokkien pienenemisen heijastuminen lukion opiskelijamäärään vaikeuttaa opetuksen järjestämistä taloudellisesti tehokkaasti.
- Opiskelijahuoltohenkilöstön siirtyminen hyvinvointialueen palvelukseen, psykologipalveluiden saatavuus
- Hallinnon ja tukipalveluiden riittävä taso
- Lukiokoulutuksen vetovoimaisuuden hiipuminen
- Opiskelijoiden aiempaa suurempi heterogeenisuus yhdistettynä laajentuneeseen oppivelvollisuuteen haastaa organisaation osaamista ja toimintakulttuuria

Toiminnalliset tavoitteet

Pitkän aikavälin tavoite 1: Porin lukion vetovoimaisuuden ja laadun varmistaminen

- toimenpide: Varmistetaan laadukas opetus ja houkutteleva kurssitarjonta
- mittari: Mittarien ja seurantajärjestelmän luominen lukiolain edellyttämällä tavalla
- vastuuhenkilö: opetusyksikön päällikkö

Pitkän aikavälin tavoite 2: Oppivelvollisuuslain edellyttämät toiminnalliset muutokset toteutetaan

- toimenpide 1: opintojen etenemisen seurannan vahvistaminen
- toimenpide 2: oppimisen tuen ja opiskelijahuollon riittävä resurssointi toimenpiteiksi nämä kaikki
- toimenpide 3: varmistetaan oppimateriaalien ja välineiden ajanmukaisuus
- toimenpide 4: selvitetään tutkintoon valmistavan koulutuksen järjestämistapa
- mittari: lukiopudokkaiden lukumäärä
- vastuuhenkilö: opetusyksikön päällikkö

Pitkän aikavälin tavoite 3 Lukiolain uudistuksen edellyttämän korkeakouluysteistyön vahvistaminen

- toimenpide 1: säännöllinen yhteistyö alueellisen korkeakouluverkoston kanssa
- toimenpide 2: vahvistetaan opiskelijoiden tietoisuutta korkea-asteen väyläopintojen ja kurkistuskurssien mahdollisuudesta
- mittari: lukioaikana korkea-asteen opintoihin osallistuneiden opiskelijoiden lukumäärä
- vastuuhenkilö: opetusyksikön päällikkö

Pitkän aikavälin tavoite 4 Aikuislukion tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen

- toimenpide 1: lukio-opintojen joustavan suorittamisen mahdollistaminen aikuisopiskelijoille
- toimenpide 2: aikuisten perusopetuksen resurssien vakiinnuttaminen
- toimenpide 3: aikuislukio tavoittaa kasvavassa määrin aineopiskelijoita
- mittari: valmistuneet ylioppilaat ja aineopiskelijoiden suoritusten opintopistemäärät
- vastuuhenkilö: opetusyksikön päällikkö

Elinvoima- ja ympäristötoimiala

Tilannekuva

Yksityisten henkilöiden ja yritysten lisääntynyt toimeliaisuus näkyy erityisesti kaupunkisuunnittelun ja rakennusvalvonnan palveluiden kysynnässä. Toimialalla on tarve vastata tähän kysyntään nykyistä paremmin ja nopeammin. Onnistuneet ratkaisut Yyterin kehittämisessä ja korona-aika ovat johtaneet Yyterin uusiin kävijäennätyksiin. Joukkoliikenteen järjestämistavan muutos on tullut voimaan ja käytäntöjen hiominen jatkuu. Tähänkin vaikuttaa korona-aika siten, että joukkoliikenteen käyttö on noin 30 %:a vähäisempää kuin vuonna 2019.

Toimiala osallistuu jätehuollon yhtiöittämisen valmisteluun erityisesti jätehuollon viranomaistoiminnan ja jäteneuvonnan näkökulmasta. Hyvinvointialueen valmistelu vaikuttaa toimialalla eniten työllisyyspalveluihin, koska nykyinen kuntouttavan työtoiminnan työnjako perusturvan kanssa ei vastaa tulevan hyvinvointialueen ja kunnan suunniteltua työnjakoa.

Pieneläinpäivystyksen hankinta Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:ltä on alkanut siten, että Eläinklinikka Syke päivystää vuoden 2021 loppuun saakka viikonloput ja arkipyhät. Tämän jälkeen Evidensian päivystysvastuu ulottuu myös arkiviikkoon. Ympäristöterveydenhuollon ottamista osaksi hyvinvointialueen valmistelua ei ehdoteta.

Keskeiset riskit liittyvät lakisääteisten viranomaistehtävien hoitamiseen tarvittavan osaavan henkilöstön riittävyyteen, koko kaupunkiorganisaatiota hyödyttävien palveluiden ja tarvikkeiden kustannusten nousuun sekä suunnitteilla oleviin merkittäviin toiminnallisiin muutoksiin.

Elinvoima- ja ympäristötoimialan käyttötalous

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatulot	8 834	8 844	10 324	10 324	10 324
Valmistus omaan käyttöön	0	200	0	0	0
Toimintamenot	-30 201	-31 192	-33 819	-34 048	-34 262
<i>Toimintakate (Netto)</i>	<i>-21 367</i>	<i>-22 148</i>	-23 495	-23 724	-23 938
Laskennalliset tulot	4 516	3 931	4 421	4 046	4 046
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-951	-761	-757	-757	-757
Muut laskennalliset kustannukset	-2 159	-2 177	-1 865	-1 860	-1 860
Tehtävän kokonaiskustannukset	-19 961	-21 154	-21 696	-22 295	-22 509
			= valtuustoon nähden sitova erä		

Elinvoima- ja ympäristötoimialan määrärahoihin sisältyvät mm. seuraavien tehtävien määrärahat:

Työllisyyspalvelut	5,70 M€
Joukkoliikenne	4,37 M€
Elinkeinopalveluiden ostot Prizztech Oy:ltä	1,028 M€

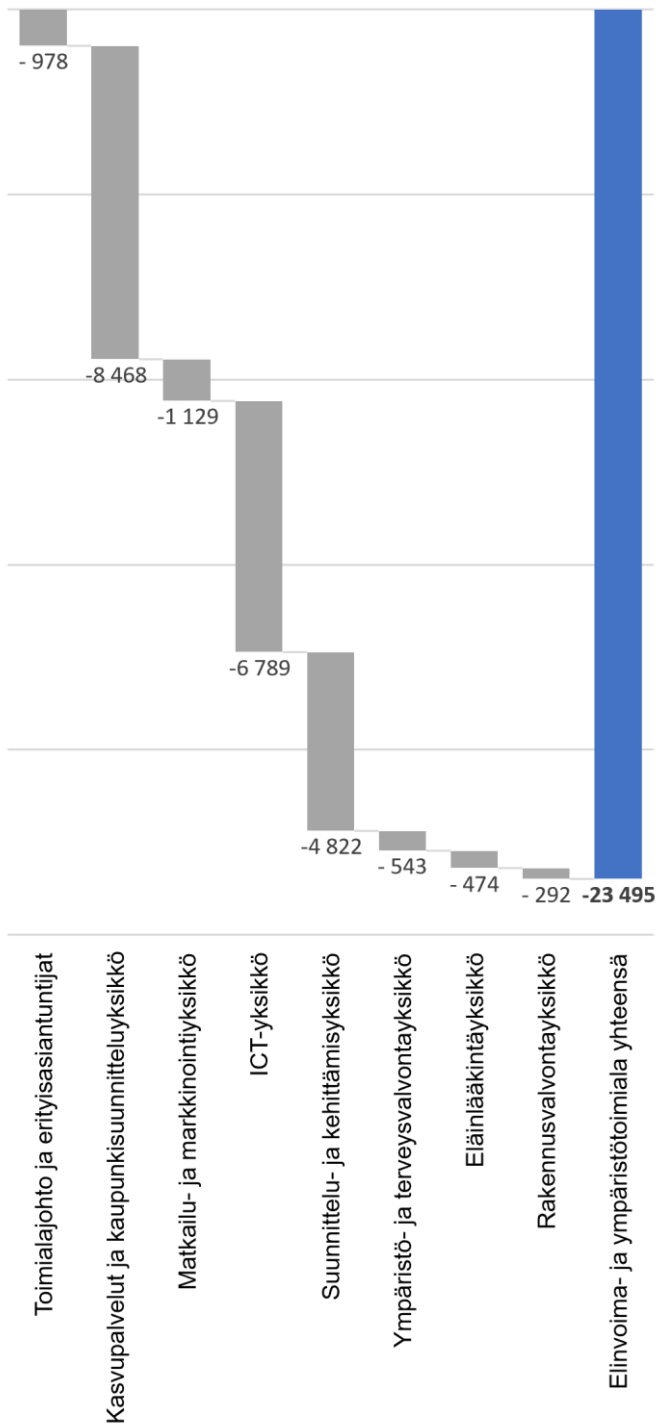
Kaupunginhallituksen käsittelyssä tehdyt lisäykset

Lisätty 100 000 euroa uusien hankeavustuksien varauksiin kaikille suunnitelmavuosille. (KH II lukeminen 1.11.2021)

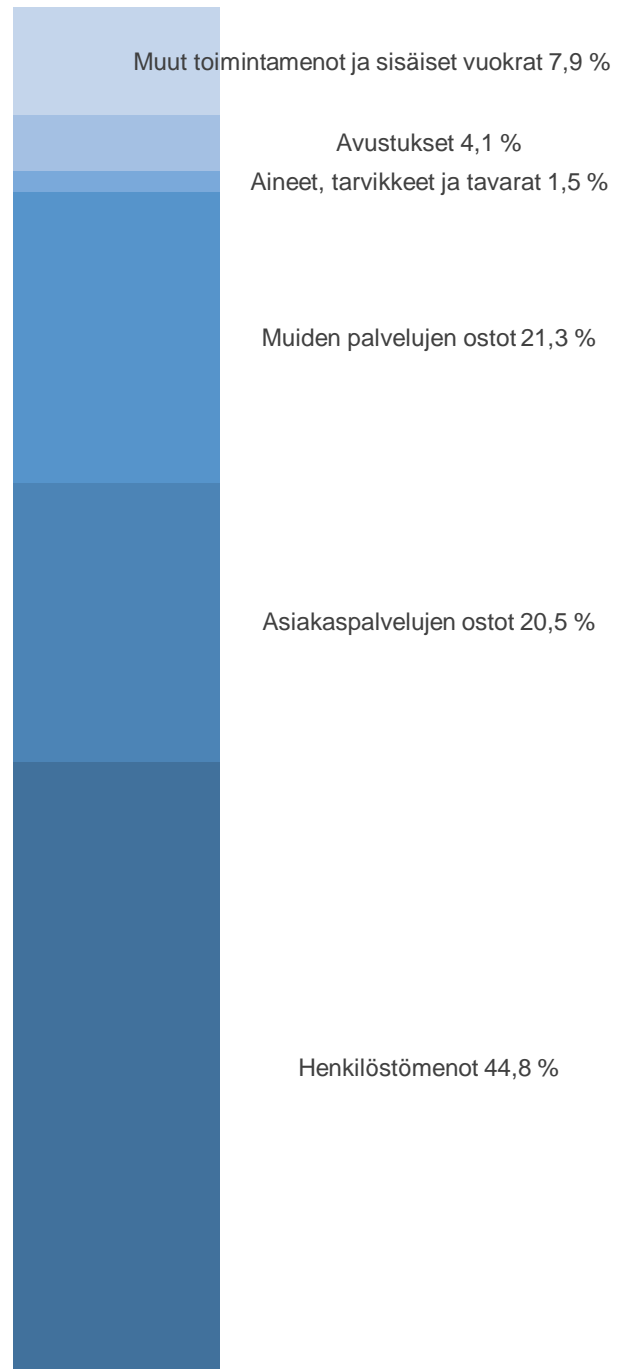
Lisätty elinkeinopalveluiden ostoihin 78 000 euroa vuodelle 2022 ja 128 000 euroa vuodelle 2023. (KH II lukeminen 1.11.2021)

Lisätty 700 000 euroa työllistämispalkkoihin kaikille suunnitelmavuosille (KH:n käyttöön). (KH II lukeminen 1.11.2021)

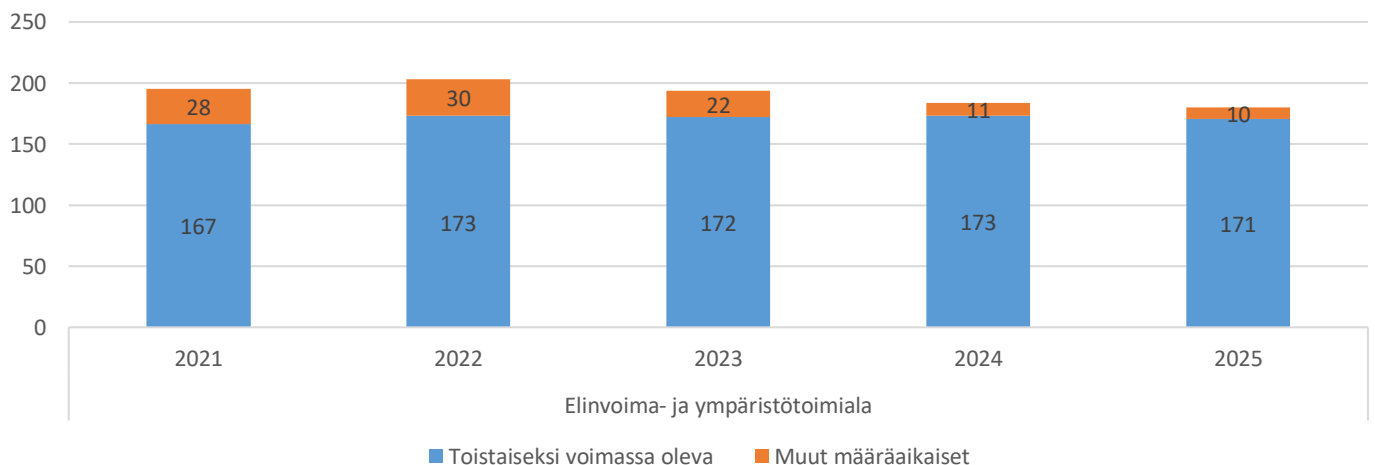
TA 2022 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Toimialan menolajijakauma TA 2022

Elinvoima- ja ympäristötoimialan suunnitellut henkilötyövuodet

Tekninen toimiala

Tilannekuva

Teknisen toimialan tilannekuvassa näkyy tulevan hyvinvointialueen muodostuminen. Tämä muutos koskee erityisesti tilayksikköä, kun merkittävä kiinteistömassa siirtyy hyvinvointialueen käyttöön. Siirtymäajan jälkeen odotettavissa on siirtyneiden kiinteistöjen yhtiöittämisvelvollisuus. Toisena isona asiana on palveluverkon investointikohteiden rakentaminen, jotka sitovat merkittävän osan toimialan investointimäärärahoista. Päätettäväksi tulee myös palveluverkon toteuttamisen myötä käytöstä poistuvien koulukiinteistöjen kohtalo. Kaupungin taloustilanne näyttää lähivuosina edelleen haasteelliselta ja teknisen toimialan resurssoinnin niukkuus suhteessa annettuihin tehtäviin on otettava huomioon. Koronapandemia on kasvattanut merkittävästi etätöiden määrää ja muuttanut pysyvästi tarvittavien toimitilojen määrää ja rakennetta. Tämä on otettava huomioon, kun pohditaan tulevaisuuden toimitilaratkaisuja ja esimiestyötä.

Kaupungin taloustilanne rekrytointilinjauksineen edellyttää tekniseltä toimialalta suunnitelmallista sekä kustannustehokkuutta parantavaa ja toimintoja priorisoivaa johtamista ja päätöksentekoa. Talouden haasteisiin vastataan omien resurssien tehokkaan käytön ja palvelutuotantorakenteen kehittämällä sekä suunnitelmallisuudella digitalisaatiota hyödyntäen. Asioiden valmistelun tulee olla ennakoivaa, vuorovaikutteista ja asukkaat osallistavaa. Porin kaupungin ja maakunnan elinvoiman tukemiseksi palveluasenteen tulee olla mahdollistavaa ja maakunnallisesti tärkeiden liikennehankkeiden toteutumista tuetaan aktiivisella osallistumisella edunvalvontaan. Toimialan hallinnassa olevien tilojen ja infran suunnitelmalliseen hoitoon, kunnossapitoon, peruskorjaukseen ja uudisrakentamiseen liittyen tulee jatkaa monia kehittämistoimia.

Riskinä on, ettei kunnossapitotöitä kyetä olemassa olevilla resursseilla tekemään riittävän vaikuttavasti ja vähennettyä korjaus- ja kunnossapitovastuuta. Toimialaan liittyvinä riskeinä tunnistetaan sisäilmaongelmat ja merkittävät palo- ja pelastustoimintojen puutteet sekä korjausvelan kasvu ja esimerkiksi talvikunnossapitotöistä selviytyminen. Riskiä voidaan vähentää pitämällä investointitaso PTS-töiden toteuttamiseen kohtuullisella tasolla ja realisoimalla kiinteistöjä, sekä suuntaamalla henkilöstön työpanos investointiluontoisista töistä rakennetun ympäristön ennakoivaan kunnossapitoon. Henkilöstöä tulee myös kouluttaa uusiin tehtäviin ja saavutettua osaamistasoa ylläpitää. Hankkeiden ja käyttöalouden seuranta voidaan parantaa nykyaikaistamalla tiedolla johtamisen työkaluja.

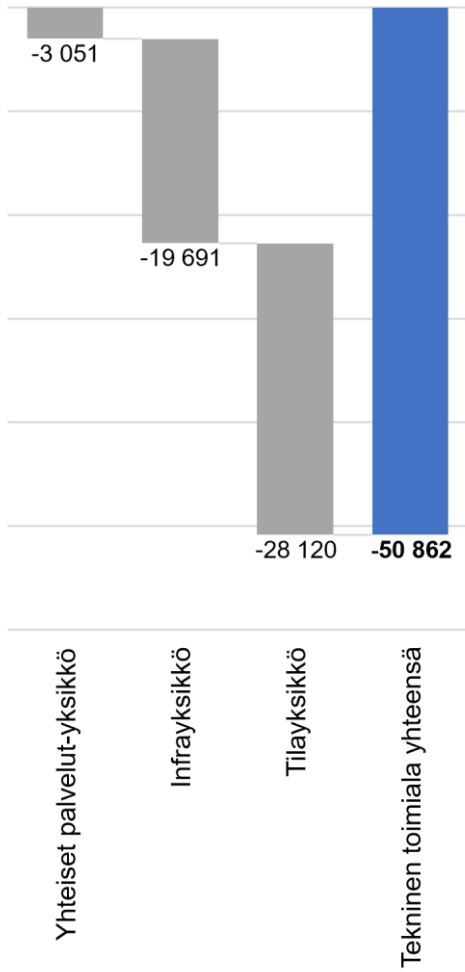
Teknisen toimialan käyttötalous

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatulot	18 823	19 278	19 183	25 083	25 083
Valmistus omaan käyttöön	0	3 831	3 831	3 831	3 831
Toimintamenot	-47 077	-50 537	-50 862	-51 567	-52 341
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-28 254	-27 428	-27 848	-22 653	-23 427
Laskennalliset tulot	49 501	47 938	45 608	38 066	38 066
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-19 240	-19 382	-20 409	-20 409	-20 409
Muut laskennalliset kustannukset	-12 244	-10 764	-10 731	-10 731	-10 731
Tehtävän kokonaiskustannukset	-10 446	-9 774	-13 518	-15 864	-16 638
					= valtuustoon nähden sitova erä

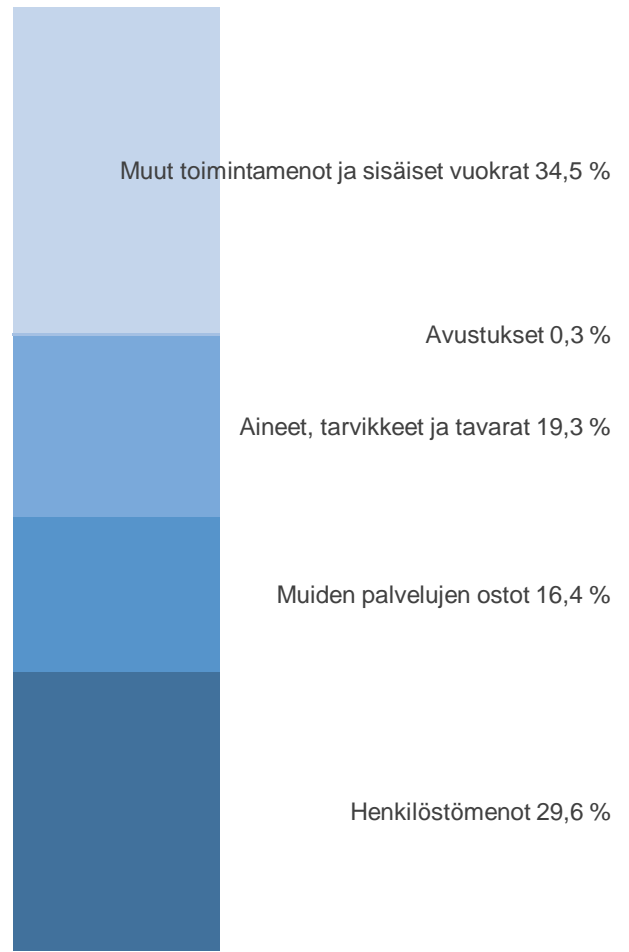
Kaupunginhallituksen käsittelyssä tehdyt lisäykset

Teknisen toimialan talousarviosta katetaan ilman määrärahalisäystä 14 000 euron korotus yksityistieavustuksiin. (KH II lukeminen 1.11.2021)

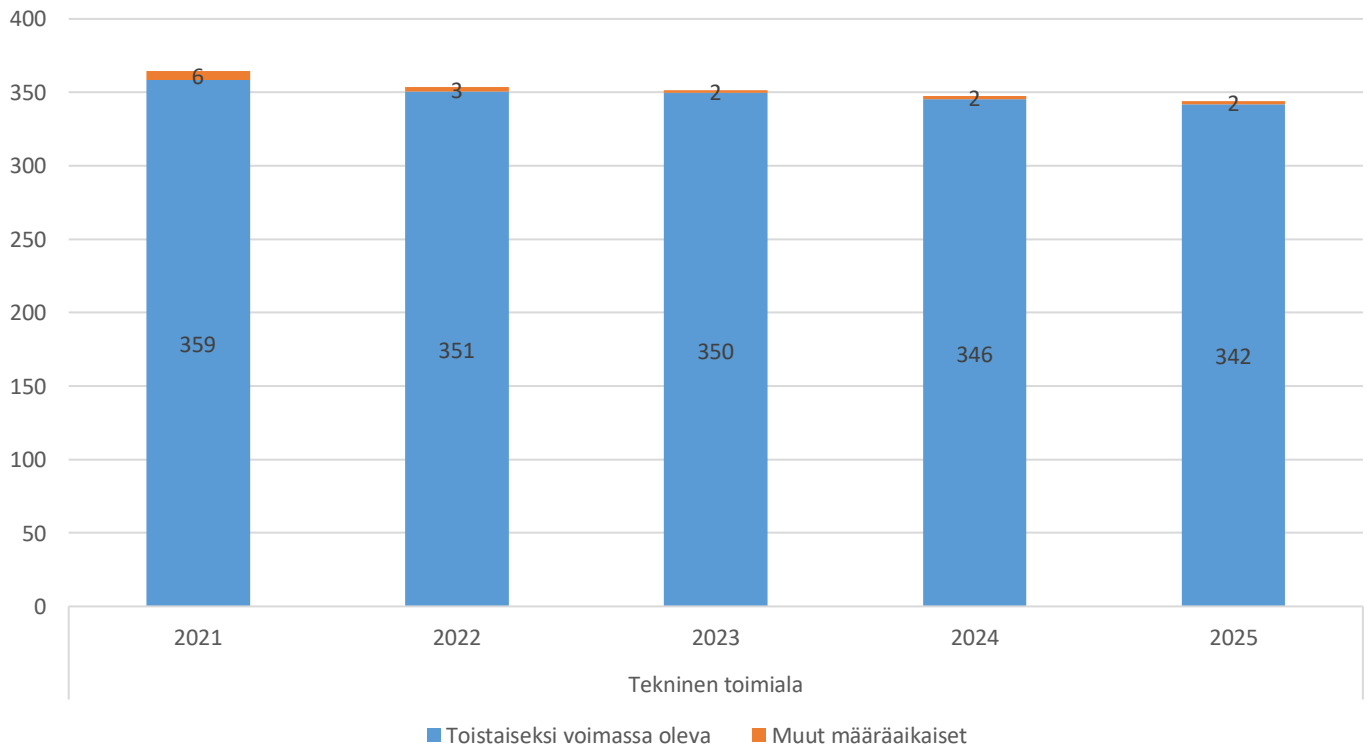
TA 2022 toimintamenot yksiköittäin 1 000 €

Toimialan menolajijakauma TA 2022

Teknisen toimialan suunnitellut henkilötyövuodet

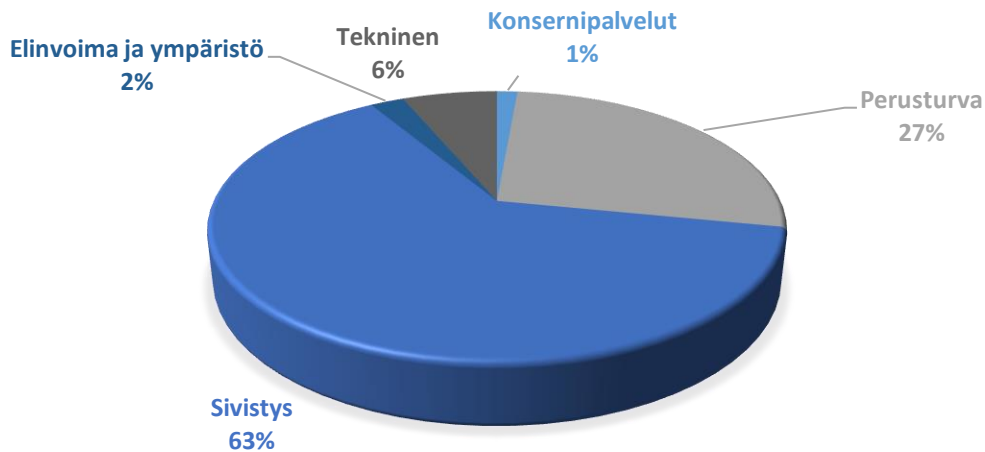
Tilatehokkuus

Palvelun tilannekuva

Kaupungin tilat jakautuvat itse omistettuihin omassa käytössä oleviin tiloihin, vuokrattuihin tiloihin sekä kaupungin omistamiin tiloihin, joita vuokrataan ulkopuolisille. Vuokratut tilat voidaan vielä jakaa konserniyhtiöiltä vuokrattuihin sekä vapailta markkinoilta vuokrattuihin tiloihin. Vuokratuiksi luokitelluissa tiloissa voi myös olla mukana osakeomistukseen perustuvia tiloja, joiden hallinnasta maksetaan erilliselle yhtiölle vastikkeita.

Kaupunki omistaa tiloja noin 250 000 neliötä (lukuihin ei sisälly pelastuslaitoksen tilat). Omistetuista tiloista 89 % on kaupungin omassa käytössä ja 11 % vuokrattuna ulkopuolisille. Oman toiminnan käytössä on yhteensä 362 000 neliötä. Näistä noin 60 % on itse omistettuja tiloja ja 40 % on vuokrattuja tiloja. Vuokratuista tiloista merkittävä osa on vuokrattu kaupunkikonserniin kuuluvilta yhtiöiltä. Tyhjiä tilojen osuus kokonaisuudesta on marginaalinen.

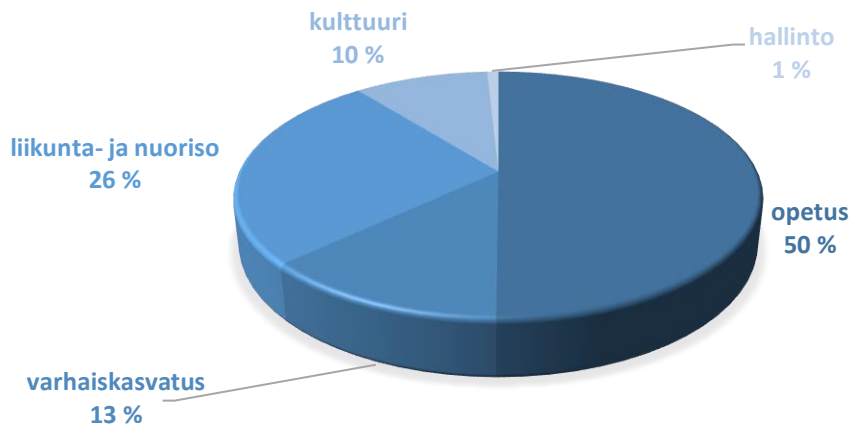
KAUPUNGIN TILAT TOIMIALOITTAIN 2021

Kuva 1. Kaupungin tilojen jakautuminen toimialoittain

Sivistystoimiala on kaupungin merkittävin tilojen käyttäjä, joten alla on eritelty toimialan tilojen käyttöä. Varhaiskasvatus ja opetus (perus- ja lukio-opetus sekä sivistävä koulutus) kattavat sivistystoimialan tilankäytöstä 63 %.

SIVISTYSTOIMIALA YKSIKÖITTÄIN

Kuva 2. Sivistystoimialan tilojen jakautuminen yksiköittäin

Varhaiskasvatuksen käytössä on yhteensä noin 30 000 neliötä tiloja. Näistä noin puolet on kaupungin omia ja noin puolet vuokrattu. Varhaiskasvatuksessa Porissa terveysvalvonnan ohjeavona tilojen mitoituksessa on käytetty alle 3-vuotiaalle lapsille 8,5 neliötä / lapsi ja yli 3-vuotiaalle 7,5 neliötä / lapsi. Mitoitukset toteutuvat hyvin.

Opetusyksikön käytössä on yhteensä 115 000 neliötä. Näistä noin 70 % on kaupungin omia tiloja ja vuokratut tilat on pääosin vuokrattu konserniyhtiöiltä. Merkittävimpiä vuokrattuja tiloja ovat mm. Itätuulen koulu, jonka omistaa Sampolan Palvelukeskus Oy, Kaarisillan koulu, jonka omistaa Kaarisillan Koulu Oy ja Meri-Porin Yhtenäiskoulu, jonka omistaa Meri-Porin Palvelukeskus Oy. Koulutilojen mitoituksessa ohjeavona on pidetty 10 neliötä / oppilas esimerkiksi uusia kouluja suunniteltaessa. Vanhemmissa koulurakennuksissa mitoitukset vaihtelevat merkittävästi riippuen koululaisten määrästä.

Tilatehokkuus Porin kaupungilla

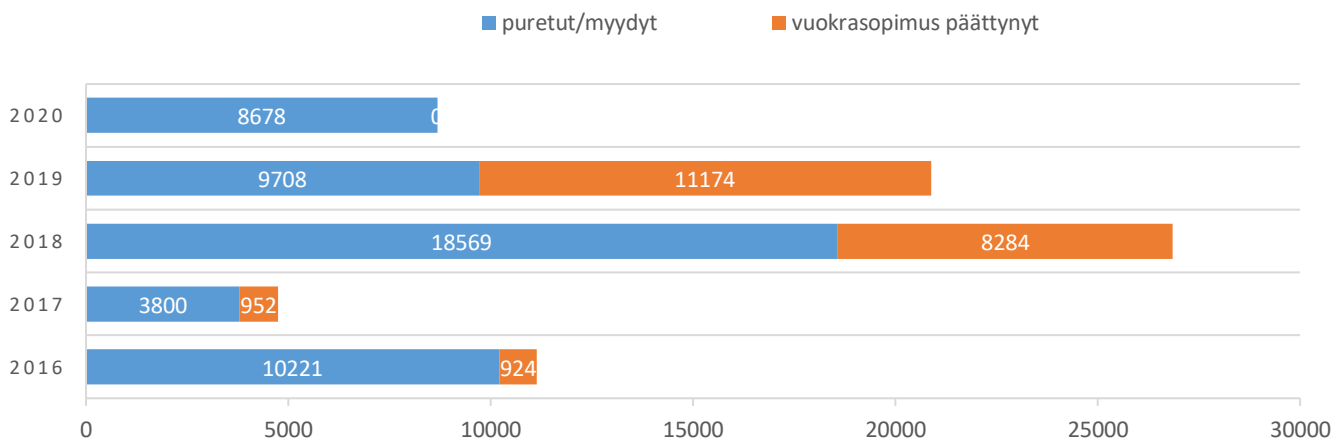
Kaupungilla on käytössä paljon neliöitä. Tilatehokkuuteen pyrittäessä tavoitteena ei ole automaattisesti vähentää tiloja vaan tarkastella niiden käytön tehokkuutta ja tavoitella tuottavaa käyttöä. Erityisen tärkeää on kiinnittää huomiota siihen, että tyhjäksi jääville tiloille löytyy uutta käyttöä tai pyrkiä luopumaan niistä mahdollisimman nopeasti käytön loputtua. Uusilla investoinneilla tavoitellaan parempia palveluita sekä pienennetään korjausvelkaa. Tilaratkaisuissa toimiala- tai yksikkökohtainen osaoptimointi ei tuo kaupungille säästöjä tilakustannuksista.

Kaupungilla on käytössä tiloja noin 362 000 neliötä. Suurimpia yksittäisiä kiinteistöjä ovat isot koulukeskukset sekä liikuntapaikat, kuten karhuhalli. Tilaratkaisut on aina tehtävä yhdessä tiloja käyttävän toimialan ja teknisen toimialan kesken. Jo prosentinkin muutokset tilojen kokonaismäärään tarkoittavat käytännössä esimerkiksi keskimääräistä isompaa koulurakennusta tai useampaa päiväkotia. Vuosittain tapahtuvat muutokset ovat prosentuaalisesti pieniä. Jokaisen uuden investointipäätöksen kohdalla tulisi muistaa, että mikäli uuden rakennuksen tai urheilupaikan alta ei pureta, myydä tai päätetä vuokrasopimuksia, lisää se jatkuvasti kaupungin ylläpidettävien kohteiden määrä ja sitä kautta huolto- ja ylläpitokustannuksia. Teknisen toimialan tavoitteena on huolehtia kaupungin kiinteistöomistusten kunnosta ja siitä, että käyttäjät saavat toimia terveellisissä ja turvallisissa tiloissa. Tällä hetkellä merkittävimpiä investointikohteita ovat rakenteilla olevat Vähärauman koulu sekä Pohjois-Porin koulu.

Merkittävät muutokset tilojen määrään edellyttävät yleensä myös muutoksia palvelurakenteeseen. Käytännössä ainoastaan hallinnon tiloja voidaan tehostaa koskematta kaupungin palveluihin. Tätä varten käynnissä on ollut hanke keskittää kaupungin hallintoa Rautatiepuistikatu 5 tiloihin. Nykytilanteessa hallinnon tiloja on eri puolilla kaupunkia. Tavoitteena on vähentää toimistoneliöitä työntekijää kohden sekä vähentää työntekijöiden toimipisteestä toiseen siirtymiseen käyttämää työaikaa.

Myymällä ilman käyttötarkoitusta olevia kiinteistöjä haetaan myös säästöjä. Merkittävät kuluerät kuitenkin näissä kohteissa liittyvät myös sähköön, veteen ja kaupungin omana työnä tehtävään kiinteistöhuoltoon. Suurimmat kuluerät ovat siis kaupunkikonsernin sisäisiä eriä. Tulosta rasittavat mahdollisesti myös poistot, mikäli rakennusta ei ole kirjanpidossa poistettu loppuun. Merkittävin säästö tulee poistojen pois jäämisen lisäksi kuitenkin kaupungin investointitarpeen pieneemisestä minkä lisäksi kauppahinta voi parantaa kaupungin tulosta. Pienempi kiinteistömässä mahdollistaa myös toiminnan tehostamisen sekä voimavarojen keskittämisen kaupungin palvelujen kannalta keskeisiin kohteisiin. Luopumisen suunnittelu tulisi aloittaa hyvissä ajoin ennen käytön loppumista yhteistyössä kaavoituksen, elinvoiman ja konserni-palveluiden kanssa.

TILOISTA LUOPUMINEN

Kuva 3. Tiloista luopuminen vuosina 2016-2020

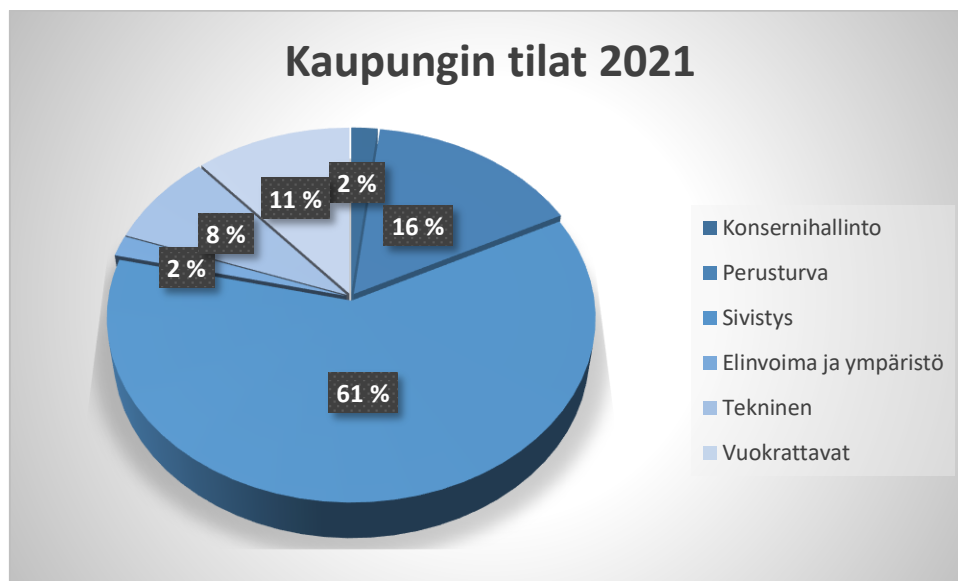
Oheisesta kuvasta käy ilmi viime vuosina kaupungin käytöstä poistuneiden tilojen määrä. Tapahtumat on kirjattu sille vuodelle, kuin mitä se on järjestelmään kirjattu. Tämä ei siis aina osu täysin samalle vuodelle, kuin mitä tilan käyttö on loppunut. Kuvassa on eritelty puretut rakennukset sekä päättyneet vuokrasopimukset. Kuva ei kuitenkaan kerro kaupungin kokonaisneliömäärän muutoksesta, koska isoimmat vähennykset liittyvät yleensä tilanteisiin, missä on rakennettu vastaavasti jotain uutta. Kuvan tarkoituksena on lähinnä osoittaa, että sen eteen tehdään töitä, ettei tiloja jäisi tyhjilleen ja käyttämättä, ja että ylimääräisistä tiloista pyritään mahdollisimman tehokkaasti luopumaan. Kuvassa suurin palkki on vuonna 2018. Kyseiselle vuodelle on kirjattu useamman koulurakennuksen myynti tai purku. Näitä ovat mm. Kaarisillan koulun purkaminen (tapahtunut todellisuudessa jo vuonna 2015) sekä Mäntyluodon ala-asteen, Toukarin koulun ja Lattomerén koulun myyminen.

Vaikka tekniselle toimialalle ei ole asetettu tavoitteeksi vähentää kaupungin käytössä olevia tiloja tiettyä neliömäärää vuosittain, sisältyy se silti pitkällä tähtäimellä ajatukseen tehokkaista tilaratkaisuista. Toimialan tehtävänä on valvoa, ettei tilojen määrä tulevaisuudessa kasva ja uusissa tilahankkeissa pyritään myös tehokkaihin ratkaisuihin. Tärkeää on

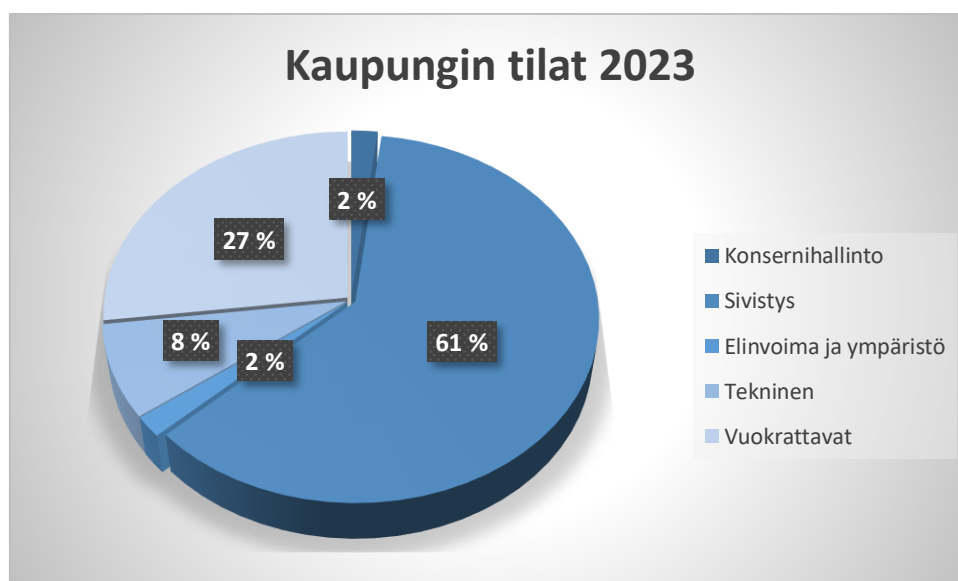
suunnitella yli toimialarajojen tilaratkaisuja siten, että olemassa olevat sekä uudet tilat ovat mahdollisimman tehokkaassa käytössä. Lisäksi talouden kannalta olennaista on yhteistyössä tilojen käyttäjien kanssa tehdä pois käytöstä jäävistä tiloista suunnitelmat luopumisesta jo hyvissä ajoin ennen tilojen jäämistä tyhjilleen, jolloin minimoidaan tyhjästä tiloista maksettavat turhat kustannukset.

Muutokset vuonna 2023

Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa 1.1.2023 tarkoittaa se isoja muutoksia myös kaupungin tilojen kannalta. Perusturvalla on ollut käytössään lähes 100 000 neliötä tiloja. Tästä noin 40 % on ollut kaupungin omistamia tiloja ja loput vuokrattuja tiloja. Perusturvan vuokraamien tilojen sopimukset siirtyvät vuoden 2023 alusta alkaen hyvinvointialueelle, mikä suoraan vähentää tiloja merkittävästi. Tämän lisäksi kaupungin omistamat tilat vuokrataan hyvinvointialueelle, mikä muuttaa talouden näkökulmasta tilakulut vuokratuotoiksi. Vuokrasopimukset tehdään 3 + 1 vuodeksi, mihin kuitenkin sisältyy merkittävä riski. Hyvinvointialue voi tuon ajan jälkeen päättää lopettaa tilojen käytön ja irtisanoa vuokrasopimuksen, minkä jälkeen kaupungin on löydettävä tiloille uutta käyttöä. On siis olemassa riski, että kaupungin tyhjien tilojen määrä kasvaa merkittävästi vuonna 2026. Lyhyt vuokrasopimus on huomioitava myös investointien suunnittelussa. 3 vuoden sopimus on liian lyhyt, jotta vuokrattaviin tiloihin olisi kannattavaa tehdä merkittäviä investointeja.

Kuva 4. Kaupungin omistamat tilat vuonna 2021

Kuva 5. Kaupungin omistamat tilat vuonna 2023

Oheisista kuvaajista käy ilmi, miten ulkopuolisille vuokrattavien tilojen määrä kasvaa 11 %:sta 27 %:iin kaupungin kaikista omistamista tiloista vuonna 2023. Jälkimmäisessä kuvassa on kaupungin omistamat perusturvan käytössä olevat tilat siirretty kokonaisuudessaan vuokrattaviin tiloihin.

Kuntalain §126 mukaan kunnan on yhtiötettävä kilpailuilla markkinoilla tapahtuva toiminta. Koska kaupunki jatkossa vuokraa tilat hyvinvointialueelle, joka on täysin ulkopuolinen toimija, siirtyy se samalla vuokraamaan tiloja markkinoille. Tämä tulee tarkoittamaan sotekiinteistöjen vuokraustoiminnan yhtiöittämistä osakeyhtiöksi vuoden 2026 alkuun men-

nessä. Projekti on itsessään mittava, mutta jotta myös sen kustannukset olisivat kohtuullisia, valtiolta odotetaan varainsiirtoveron huojennusta sotekiinteistöjen siirtämistä varten. Muussa tapauksessa jokaisen siirtyvän rakennuksen arvosta maksetaan 4 % varainsiirtoveroa, mistä koituisi kaupungille merkittävä kustannus. 3 + 1 vuoden vuokrasopimusajalta yhtiöittämistä ei edellytetä, mutta käytännössä työ on kuitenkin aloitettava viimeistään 1-2 vuotta aikaisemmin.

Muita huomioita, mitä kuvan perusteella voi tehdä on esimerkiksi perusturvan tilojen jäädessä pois kaupungin kokonaisuudesta, opetustilat vastaavat nykymäärillä laskettuna 62 % kaupungin omistamista omassa käytössä olevista tiloista. Lisäksi jos aikaisemmin tilojen vuokraus on mielletty lähinnä ylimääräisten tilojen vuokraamiseksi ulkopuolisille, nousee vuokraustoiminta vuonna 2023 toiseksi suurimmaksi kokonaisuudeksi sivistystoimialan jälkeen.

Taloudelliset vaikutukset

Tiloihin liittyvät tuotot

Tili		2017	2018	2019	2020
34000	Asuntojen vuokrat	5 065 218	5 219 786	5 047 267	5 096 063
34010	Liikehuoneistojen vuokrat	1 137 628	832 463	767 930	651 966
34200	Muiden rakennusten vuokrat	784 370	957 064	838 310	721 810
		6 987 216	7 009 313	6 653 507	6 469 839

Taulukko 1. Tuottotilit koko kaupunki (FPM)

Kaupungin omistuksessa on hyvin laaja valikoima erilaisia tiloja ja rakennuksia varastoista liiketiloihin ja asuntoihin. Olennaista on saada niistä mahdollisimman hyvä vuokratuotto, mikäli tiloja ei hyödynnetä omassa toiminnassa. Suurin osa tuotoista koostuu asuntojen vuokratuotoista, joista vuosittain noin 4,7 miljoonaa euroa eli 93 % on perusturvan vuokraamia asuntoja. Näissä perusturva on välivuokraajana eli se hankkii joko kaupungilta, konserniyhtiöltä tai markkinoilta asuntoja, joita se vuokraa edelleen asiakkailleen. Näihin tuottoihin kohdistuu lähes vastaava määrä kuluja, jotka on kirjattu tilille "rakennusten ja huoneistojen vuokrat". Ilman näitä perusturvan välivuokraamia asuntoja kaupunki sai vuonna 2020 yhteensä noin 1,7 miljoonaa euroa (2019 noin 2 m€) vuokratuottoja. Vuokratuottoihin on vuonna 2020 vaikuttanut kaupungin antamat vuokrahyvitykset liittyen koronapandemiaan.

Tiloihin liittyvät kulut

Tili		2017	2018	2019	2020
45700	Kaukolämpö	3 966 675	3 923 675	3 839 833	3 565 415
45710	Lämmitys	547 471	483 350	511 297	296 642
45720	Sähkö	26 040 166	26 828 037	26 212 529	23 113 891
45730	Vesi	129 570	72 512	111 890	116 733
48200	Rakennusten ja huoneistojen vuokrat	24 406 880	23 758 365	24 174 116	24 630 745
		55 090 762	55 065 939	54 849 665	51 723 426

Taulukko 2. Kulutit koko kaupunki (FPM)

Lämmityskustannuksiin voidaan vaikuttaa rakennusten energiatehokkuutta parantamalla. Lämmitystilille (45710) kirjataan polttoöljyn ostot öljylämmitteisistä rakennuksista. Siirtymällä muihin lämmitysmuotoihin voidaan tätä kulua pienentää. Lämmityskulut ovat pudonneet 215 000 euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Suomalain koulun lämmitys siirrettiin kesällä 2020 öljylämmityksestä käyttämään pellettejä, mikä näkyy lämmityskustannusten pienemisenä. Lämmityskustannuksiin vaikuttaa aina myös lämpötila, minkä lisäksi öljyn hinta voi muuttua merkittävästi myös maailmanmarkkinatilanteiden mukana, joten muutokset tilikausien välillä eivät johdu ainoastaan kulutuksen muutoksista.

Sähkökuluihin sisältyy vuosittain Pohjolan Voima Oyj:n osuus, joka vuonna 2020 oli noin 17 miljoonaa euroa (2019: 21 m€). Kaupunki myy Pohjolan Voimalta ostamansa sähkön eteenpäin, joten vastaavan suuruinen erä löytyy tuloslaskelmasta myös sähkön myyntituottoina. Ilman tätä erää kaupungin sähkökulut vuonna 2020 olivat 5,5 miljoonaa euroa (2019: 5,2 m€). Sähkökuluihin sisältyy merkittävimmin erinä myös esimerkiksi katuvalaistus sekä pumppaamot.

Kustannustietous parantaa mahdollisuuksia saada aikaan säästöjä. Lisäksi energiatehokkuutta parantavilla investoinneilla, voidaan saada aikaan säästöjä yleisistä tilakustannuksista.

Rakennusten ja huoneistojen vuokrat tilille kirjataan sekä konserniyhtiöille että ulkopuolisille maksetut tilavuokrat. Suurimmat kohteet ovat:

vuokrattu kohde	vuokranantaja	vuokra 2019	vuokra 2020
Luotsinmäen keskuspuhdistamo	Koy Luotsinmäen puhdistamo	1 751 649	1 315 171
Keskustan uimahalli	Koy Porin Uimahalli	1 143 011	893 453
Kaarisillan koulu	Porin YH-Asunnot Oy	1 029 079	935 189
Itätuulen oppimiskeskus	Sampolan Palvelukeskus Oy	906 765	1 492 275
Palvelukoti Jokihelmi	Porin Palvelukiinteistöt Oy	770 732	770 732
		5 601 236	5 406 820

Taulukko 3. Tilin rakennusten ja huoneistojen vuokrat suurimmat erät 2019 ja 2020 (FPM)

Vuosien 2019 ja 2020 välillä on melko suuria muutoksia vuokrissa. Itätuulen oppimiskeskuksen vuokrat vuonna 2019 olivat alle puolelta vuodelta, joten vuonna 2020 summa merkittävästi nousi. Uimahalli puolestaan antoi kaupungille vuokranalennusta, koska halli oli kiinni usean kuukauden ajan johtuen koronapandemiasta. Viidentenä listalla on Palvelukoti Jokihelmi, johon kohdistuu vastaavan suuruisen tuotto tilillä vuokratuotot asunnoista. Jos vuokratuotot tilistä (ks. taulukko 2) vähennetään perusturvan asuntojen vuokratuotot (4,7 miljoonaa euroa), kuluiksi jää 19,9 miljoonaa euroa. Neljä suurinta vuokraerää vastaavat tämän jälkeen hieman alle neljäsosasta tilin saldosta. Yllä mainitut viisi suurinta kohdetta ovat kaikki konserniyhtiöiden omistuksessa.

Omistettujen ja vuokrattujen tilojen kustannusten vertaaminen on haastavaa. Vuokriin voi sisältyä rahoituskuluja, jotka kohdistuvat rakennukseen. Kaupungin omissa tiloissa ei pystytä kohdistamaan rahoituskuluja yhdelle yksittäiselle kohteelle, koska kaupunki ei ota lainaa yksittäisiä investointeja varten vaan se lainottaa kokonaisuutta. Lisäksi kaupungin tiloissa säästöjä on voitu hakea rakennusten huolto- ja korjauskuluista, kun taas vuokriin sisältyy tietty määrä vuosittaista huoltoa ja korjaustyötä.

Poistot ja arvonalentumiset

Tili		2017	2018	2019	2020
71300	Poistot rakennuksista	10 478 047	10 936 569	11 223 556	11 354 822
71400	Poistot kiinteistä rakenteista ja laitteista	9 327 367	9 959 533	11 020 726	11 705 724
72340	Arvonalentumiset rakennuksista	285 140		2 892 264	40 343

Taulukko 4. Rakennusten poistot ja arvonalentumiset koko kaupunki (FPM)

Poistojen tarkoitus on kuvata omaisuuden kulumista. Rakennusten tasearvo vuoden 2020 lopussa oli 159 miljoonaa euroa (2019: 163 m€) ja kiinteiden rakenteiden ja laitteiden 154 miljoonaa euroa (2019: 151 m€). Vastaavasti eriin kirjattiin lisäyksiä rakennuksiin noin 7 miljoonaa euroa (2019: 10 m€) ja kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin 15,6 miljoonaa euroa (2019: 17,5 m€). Rakennusten osalta investoinnit olivat pienemmät kuin poistojen mukainen kuluma. Olemassa olevien rakennusten kunnon kannalta olennaista on, onko investoinnit kokonaisuudessaan uusia kohteita vai korjausinvestointeja. Mikäli rakennukset päästetään huonoon kuntoon, syntyy riskejä sekä toiminnan jatkuvuuden kannalta että myös talouden kannalta. Kustannuksia voi syntyä äkillisesti ilmenevistä korjauksista tai pahimmassa tapauksessa rakennukset joudutaan ottamaan kokonaan pois käytöstä huonon kunnon takia. Rakennusten purkamisesta seuraa jäljellä olevan kirjanpitoarvon alaskirjaus, joka rasittaa aina merkittävästi tilikauden tulosta. Lähtökohtana on tarjota kaupungin tiloissa toimiville henkilöille terveelliset ja turvalliset tilat. Myös henkilöiden äkilliset siirrot väistötiloihin aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia ja on siksi merkittävä taloudellinen riski.

Toiminnalliset tavoitteet**Pitkän aikavälin tavoite 1. Kaupungin kiinteistöohjelman laatiminen**

Toimenpide: Laaditaan kaupungin kiinteistöohjelma ennen hyvinvointialueen aloittamista 31.12.2022 mennessä ja jalkautetaan ohjelma vuoden 2023 loppuun mennessä.

Mittari: Valmiusaste

Vastuhenkilö: Yksikön päällikkö

Pitkän aikavälin tavoite 2. Kaupungin käytössä olevien tilojen tehokas käyttö

Toimenpide: Tarpeettomien kiinteistöjen kehittäminen, myyminen, purkaminen tai vuokraaminen

Mittari: Tilojen käyttöaste

Vastuhenkilö: Yksikön päällikkö

Pitkän aikavälin tavoite 3. Kustannussäästöt luovuttavista tiloista ja toteutuneet kaupat myydyistä tiloista 200 000 euroa vuodessa

Toimenpide: Luovuttavien kohteiden säännöllinen läpikäynti sekä säästökeinot kuten tilojen lämmön säätäminen ja kiinteistöhuollon sopeuttaminen tilojen käyttöasteeseen sekä ylimääräisten tilojen myyminen

Mittari: Toteutuneet säästöt, myytyjen tilojen kauppahinta

Vastuhenkilö: Yksikön päällikkö

Satakunnan Pelastuslaitos

Tilannekuva

Pelastuslaitoksen uusi palvelutasopäätös, jonka pohjalle tuleva toiminta on suunniteltu, hyväksyttiin pelastuslaitoksen johtokunnassa tammikuussa 2021. Toiminnallisina muutoksina Combilanssi-yhteistyö laajentui keväällä 2021 Raumalle yhteistyössä Rauman kaupungin kanssa ja yhteistyö jatkuu ensi vuoden pilottihankkeena tavoitteena vakiinnuttaa toiminta. Porissa toiminut Combilanssitoiminta on tullut osaksi ensihoidon palvelutuotantoa, samoin kuin ensihoidon tilanekeskustoiminta.

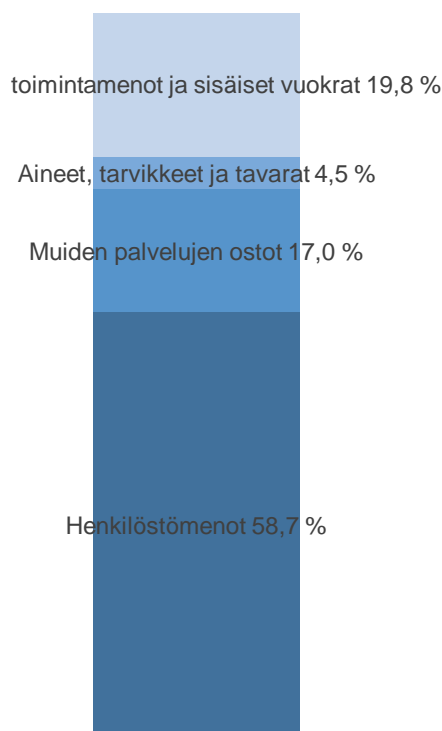
Syksyllä 2020 toimintansa aloittanut maakunnallinen tilannekeskus on vakiinnuttanut paikkansa ja on hyvä osoitus yli toimialarajojen tapahtuvasta yhteistyöstä. Pelastuslaitoksen palveluverkossa ei ole tapahtumassa muutoksia, vaan tavoitteena on operatiivisen toimintavalmiuden osalta säilyttää nykyinen tilanne ja varmistaa hyvä toimintavalmius koko maakunnan alueella riskiarvion mukaisesti.

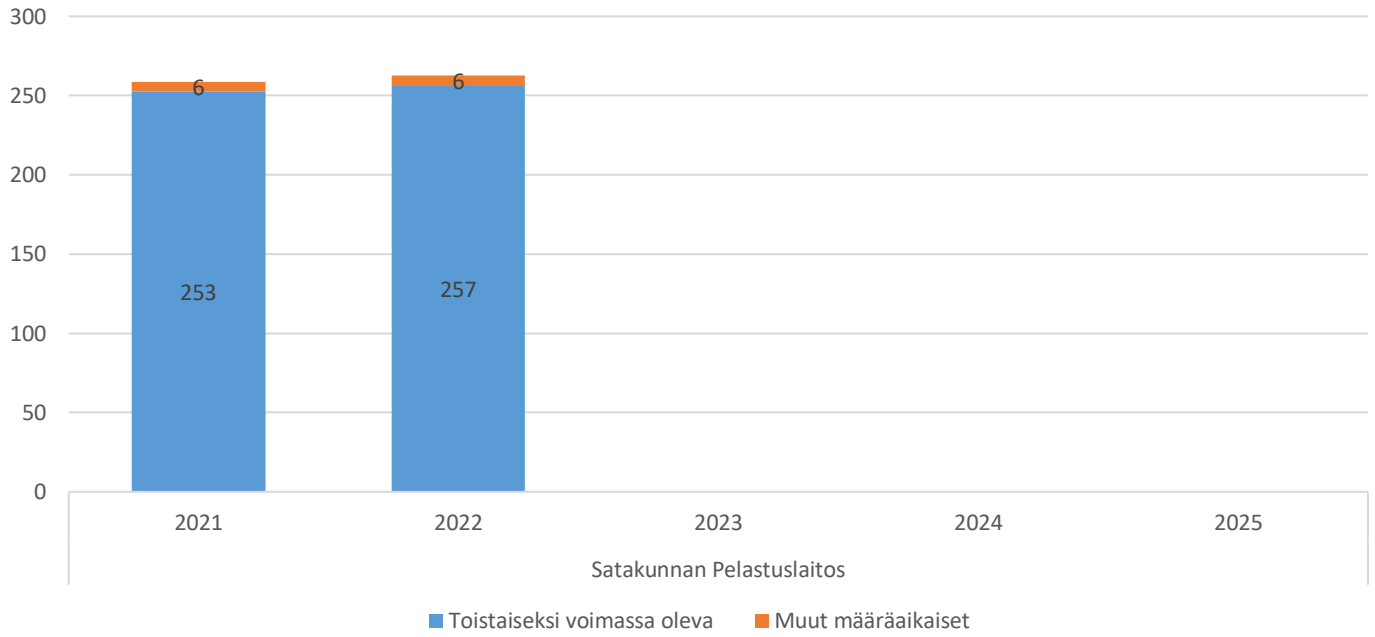
Hyvinvointialueiden käynnistyminen vuoden 2023 alusta edellyttää myös pelastuslaitokselta panostusta valmisteluun ja esimerkiksi tietojohdamisen juurruttamiseen osaksi pelastuslaitoksen toimintaa. Pelastuslaitos on mukana hyvinvointialueen valmistelussa osallistumalla valmisteluun sekä alueellisella että kansallisella tasolla. Valmistelua varten on perustettu projektitoimisto hyödyntäen ulkopuolista hankerahoitusta. Tavoitteena on turvata projektitoimiston rahoitus myös ensi vuonna.

Pelastuslaitoksen käyttötalous

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Toimintatulot	27 463	28 601	28 028
Toimintamenot	-24 396	-26 143	-25 592
<i>Toimintakate (Netto)</i>	3 067	2 458	2 437
Laskennalliset tulot	182	64	88
Laskennalliset kustannukset			
Poistot ja arvonalentumiset	-1 275	-1 400	-1 400
Muut laskennalliset kustannukset	-1 056	-1 122	-1 125
Tehtävän kokonaiskustannukset	926	0	0
			= valtuustoon nähden sitova erä

Pelastuslaitoksen menolajijakauma TA 2022

Pelastuslaitoksen suunnitellut henkilötyövuodet

Tuloslaskelmaosa

Toimintakate

Toimintakate kuvaa kaupungin toiminnasta aiheutuvien tuottojen ja kulujen erotusta. Koska toimintakatteeseen ei sisälly verotuloja, valtionosuuksia eikä rahoitustuottoja ja -kuluja, sen kehitys kuvaa parhaiten kaupungin toiminnan vaikutusta talouteen. Toimintakatteen nopea heikkeneminen ajaa kunnan talouden helposti ahdinkoon.

Vuonna 2021 kaupungin toimintakatteeksi muodostuu -516,2 M€, jossa on 5,2 % kasvua vuoden 2021 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Vuoden 2021 toteumaennusteeseen (-500,0 M€) verrattuna toimintakatteen kasvu on 3,2 %. Suunnitelmavuosina 2023 ja 2024 toimintakate muuttuu merkittävästi johtuen sote- ja pelastustoiminnan siirtymisestä hyvinvointialueelle.

Verotulot

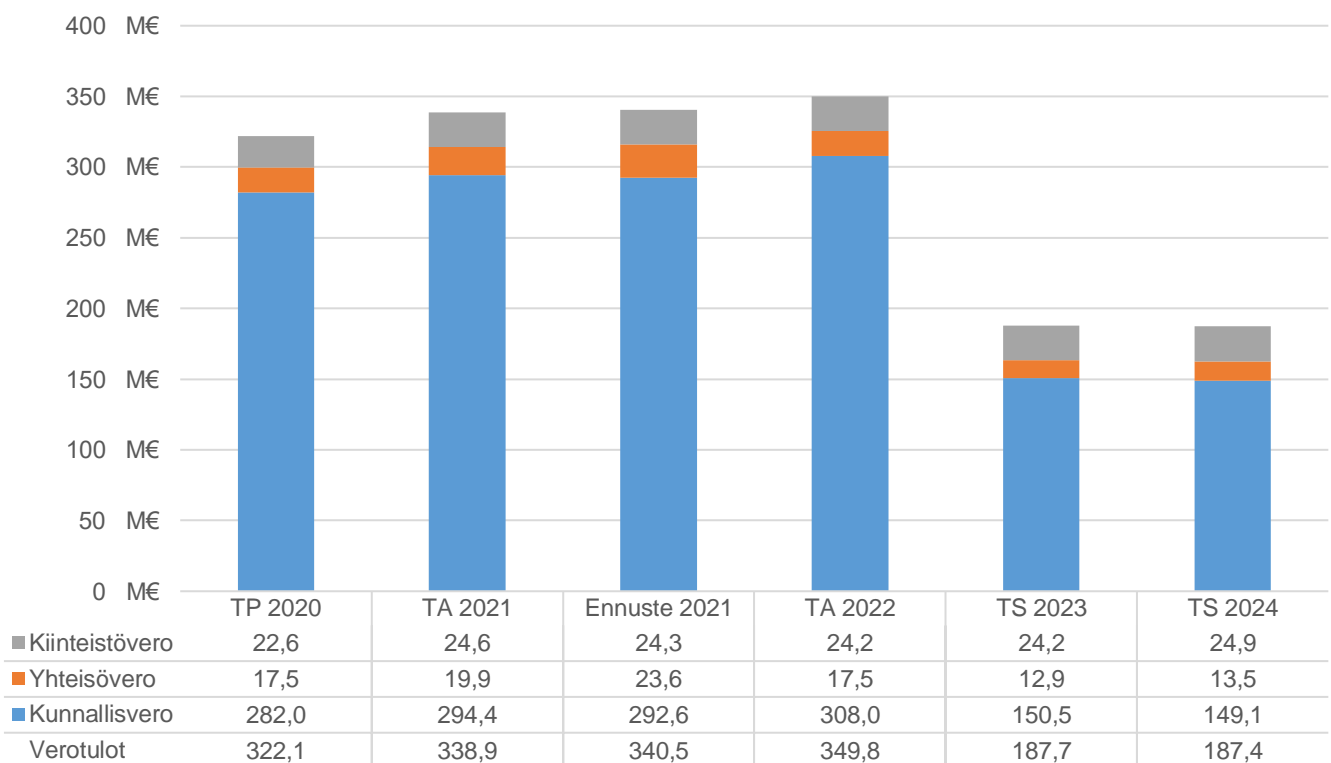
Kunnallisveron osalta talousarvion verotuloennuste pohjautuu syyskuussa 2021 annettuun Kuntaliiton kuntakohtaiseen ennusteeseen. Ennuste on laskettu nykyisellä veroprosentilla eli 21 %. Kunnallisveroa odotetaan kertyvän 308,0 M€. Hyvinvointialueudistuksen rahoitus leikkaa kunnallisverosta noin 13 prosenttiyksikköä vuonna 2023. Leikkaus tarkentuu vuoden 2022 aikana.

Yhteisöveron ennuste perustuu myös kuntaliiton ennusteeseen. Kuntien jako-osuus on ollut koronan takia korotettuna vuosina 2020 ja 2021. Jako-osuus palautuu normaalitasolle vuodesta 2022 ja yhteisöverotulon odotetaan laskevan 6,1 M€. Ennuste vuodelle 2022 on 17,5 M€. Hyvinvointialueudistuksen rahoitus pienentää edelleen yhteisöveroa 30 % vuodesta 2023 alkaen.

Kiinteistöveroennuste perustuu Kuntaliiton ennusteeseen. Porin kiinteistöverotuloiksi vuonna 2022 arvioidaan 24,2 M€. Kiinteistöveroprosentteihin ei esitetä muutoksia. Ne ovat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 0,93 %
- vakituiset asuinrakennukset 0,5 %
- muut asuinrakennukset 1,1 %
- voimalaitokset 3,1 %
- rakentamaton rakennuspaikka 6 %
- yleishyödylliset yhteisöt 0 %

Verotulot yhteensä vuodelle 2022 ovat 349,8 M€.

Valtionosuudet

Valtion talousarvioesityksen mukaan kunnille myönnetään valtionosuuksia vuonna 2022 yhteensä 9,1 miljardia euroa ja verotulomenetysten kompensatiota 2,7 miljardia euroa. Peruspalvelujen valtionosuudet kasvavat vuoden 2021 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 300 miljoonaa euroa (3,7 %). Vertailussa edellisvuoteen tulee kuitenkin huomioida, että vuoden 2021 peruspalvelujen valtionosuuteen tehtiin koronavirustilanteesta johtuen 300 miljoonan euron kertaluonteinen lisäys, joka poistuu vuonna 2022.

Valtionosuuden kasvua vuonna 2022 selittävät ennen kaikkea hallituksen kevään 2021 kehysriihessä päättämä 246 miljoonan euron erillinen valtionosuuden korotus sekä vuoden 2022 indeksikorotus, joka on noin 188 miljoonaa euroa. Asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset kasvattavat valtionosuutta noin 54 miljoonaa euroa.

Vuoden 2022 valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen vaikutus on 564 miljoonaa euroa. Hallitus päätti kuitenkin kevään 2021 kehysriihen yhteydessä, että kustannustenjaon tarkistuksen valtionosuusvaikutusta ei huomioida johtuen siitä, kuntataloutta on tuettu voimakkaasti vuonna 2020 ja tukea jatketaan vuonna 2022, minkä lisäksi koronasta aiheutuvat välittömät kustannukset kompensoidaan kunnille.

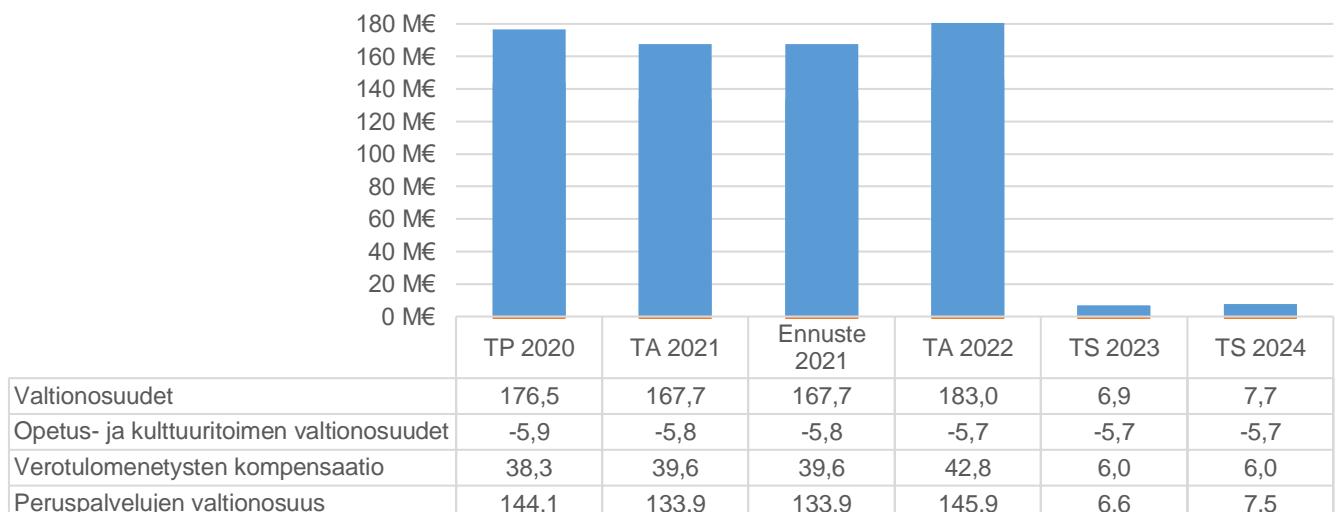
Valtionosuuden tasoa nostavat jo aiemmin päätetyt kuntien uudet ja laajenevat tehtävät kuten vanhuspalvelulain muutos 43,7 miljoonaa euroa, asiakasmaksulain uudistus 28 miljoonaa euroa, lastensuojelun jälkihuollon laajennus 12 miljoonaa euroa, seulontaohjelman laajennus 10 miljoonaa euroa, lastensuojelun henkilöstömitoitus 4,8 miljoonaa euroa sekä oppilas- ja opiskelijahuolto 8,4 miljoonaa euroa. Yhteensä tehtävämuutokset lisäävät valtionosuuksia vuonna 2022 noin 107 miljoonalla eurolla.

Valtionosuuden tasoa laskee vuonna 2022 erityisesti vuonna 2021 maksettujen kertaluonteisten lisäysten poistuminen sekä edellä mainittu valtion ja kuntien välisen kustannusten jaon tarkistuksen vaikutuksen neutralisointi. Lisäksi valtionosuuden tasoon vaikuttaa alentavasti muun muassa perustoimeentulotuen kuntien maksuosuuden muutos (-20 miljoonaa euroa) sekä valtionosuuksista tehtävä siirto vapaaehtoisesti kuntaliitosten yhdistymisavustuksiin (-10 miljoonaa euroa).

Peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 25,67 prosentista 23,57 prosenttiin vuonna 2022.

Peruspalvelujen valtionosuuden mitoitukseen vuonna 2022 vaikuttavia tekijöitä	Porin osuus (arvio)
Valtionosuuden tasonkorotus 245,7 M€	3,7 M€
Indeksikorotus 187,9 M€	2,8 M€
Asukasluvun ja laskentatekijöiden muutosten vaikutus 54,2 M€	0,8 M€
Vanhuspalvelulain muutos 43,7 M€	0,7 M€
Asiakasmaksulain uudistus 28,0 M€	0,4 M€
Lastensuojelun jälkihuollon laajennus 12,0 M€	0,2 M€
Seulontaohjelman laajennus 10,0 M€	0,2 M€
Oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen 8,4 M€	0,3 M€
Vuoden 2021 kertaluonteisen valtionosuuden korotuksen poistuminen -280,0 M€	-4,2 M€
Perustoimeentulon kuntien maksuosuuden muutos -19,8 M€	-0,3 M€

Porin kaupungin saamia peruspalvelujen valtionosuuksia on arvioitu valtiovarainministeriön vuoden 2022 peruspalvelujen valtionosuuslaskelmien perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriön kautta tulevia valtionosuuksia on arvioitu Kuntaliiton vuoden 2022 valtionosuuslaskurin sekä toteutuneiden ja arvioitujen oppilas- ja suoritemäärien perusteella. Peruspalvelujen valtionosuudeksi on arvioitu 145,9 miljoonaa euroa. Se on noin 12 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2021 talousarviossa. Verotulomenetysten kompensatiot ovat 42,8 miljoonaa euroa eli 3,2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2021. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudeksi arvioidaan -5,7 miljoonaa euroa. Porin kaupungin valtionosuuksien määräksi muodostuu yhteensä 183 miljoonaa euroa.

Rahoitustulot ja –menot

Korkotulot

Antolainojen korkotuotot muodostuvat Pori Energia Oy:n 4,7 M€:n ja Porin Satama Oy:n arvioituista 1,5 M€:n korkotuotoista. Korkotuottoihin sisältyvät lisäksi korkotuotot talletuksista ja sijoituksista, maksuliikennetilien korot ja muut korkotuotot. Korkotuotot yhteensä ovat 6,3 M€.

Muut rahoitustulot

Pori Energia Oy maksaa korvausta energiaosakkeiden käytöstä 1,0 M€. Osinkotuottojen määräksi on arvioitu 0,6 M€. Arviot viivästyskorkotuloista sekä muista rahoitustuotoista ovat yhteensä 0,3 M€.

Liikelaitosten peruspääoman tuotot

Liikelaitosten peruspääomista suorittama korvaus (5 %) tuottaa peruskaupungille yhteensä 2,5 M€. Korvauksesta Porin Palveluliikelaitoksen osuus on 0,3 M€ ja Porin Veden 2,2 M€.

Korkomenot

Pitkäaikaisten lainojen korkomenot on arvioitu tämänhetkisellä korkotasolla. Lainojen korkomenoksi vuonna 2022 muodostuu 0,5 M€. Lainojen korkosuojaukseen tehtyjen koronvaihtosopimusten kustannukset ovat 1,8 M€. Kaupungin tarvitsema tilapäisluotto otetaan kuntatodistuksia liikkeelle laskemalla.

Vuosikate

Vuosikate saadaan, kun toimintakatteeseen lisätään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja –kulut. Vuosikate on siis kunnan tuloslaskelman välitulos, joka osoittaa sen tulorahoituksen, mikä juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, lainojen lyhennyksiin ja sijoituksiin. Vuoden 2022 talousarviossa kaupungin vuosikate on 22,6 M€.

Tilikauden tulos

Kun vuosikatteesta vähennetään suunnitelman mukaiset poistot, noin 29,0 M€, tilikauden tulokseksi muodostuu vuonna 2021 -6,4 M€.

Taseen kumulatiivinen ylijäämä

Vuoden 2020 tilinpäätöksessä kaupungin taseeseen kertynyttä ylijäämää oli yhteensä 48,6 M€. Ennuste vuoden 2021 tuloksesta on talousarvion laadintahetkellä n. -14,7 M€. Ennustetun tuloksen ja vuoden 2022 talousarvion tuloksen toteutuessa olisi taseen kumulatiivista ylijäämää jäljellä tilikauden 2022 jälkeen noin 27,5 M€.

Tuloslaskelmat

1 000 €	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Peruskaupunki ilman liikelaitoksia					
Toimintatulot	168 680	169 566	167 554	77 631	77 631
Myyntitulot	97 850	103 380	105 277	38 716	38 716
Maksutulot	36 117	35 634	29 581	8 153	8 153
Tuet ja avustukset	10 658	9 130	9 946	6 969	6 969
Muut toimintatulot	24 055	21 423	22 749	23 793	23 793
Valmistus omaan käyttöön	14 228	11 068	3 831	3 831	3 831
Toimintamenot	-665 372	-682 813	-699 115	-263 372	-266 372
Henkilöstömenot	-252 252	-268 900	-277 728	-128 781	-131 909
Palvelujen ostot	-298 906	-299 238	-312 446	-69 980	-69 852
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-45 822	-50 635	-47 858	-36 986	-36 986
Avustukset	-38 482	-29 251	-28 912	-13 381	-13 381
Muut toimintamenot	-29 910	-34 789	-32 171	-14 244	-14 244
Toimintakate	-482 464	-502 179	-527 730	-181 910	-184 909
Verotulot	322 114	338 864	349 797	187 673	187 381
Valtionosuudet	176 540	167 717	183 006	6 903	7 735
Rahoitustulot ja -menot	7 141	8 544	8 544	8 544	8 544
Korkotulot	4 738	6 282	6 282	6 282	6 282
Muut rahoitustulot	4 856	4 761	4 761	4 761	4 761
Korkomenot	-2 067	-2 361	-2 361	-2 361	-2 361
Muut rahoitusmenot	-386	-137	-137	-137	-137
Vuosikate	23 330	12 946	13 617	21 211	18 751
Poistot ja arvonalentumiset	-22 660	-22 545	-23 546	-21 941	-21 941
Suunnitelman mukaiset poistot	-22 619	-22 545	-23 546	-21 941	-21 941
Tilikauden tulos	671	-9 599	-9 929	-730	-3 190
Tilinpäätössiirrot	-59	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	612	-9 599	-9 929	-730	-3 190
				= valtuustoon nähden sitova erä	

1 000 €	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Liikelaitokset mukaan lukien					
Toimintatulot	218 340	217 797	215 990	114 549	114 549
Myyntitulot	146 714	150 865	153 114	75 069	75 069
Maksutulot	36 409	35 923	29 728	8 300	8 300
Tuet ja avustukset	10 972	9 376	10 185	7 173	7 173
Muut toimintatulot	24 246	21 633	22 964	24 007	24 007
Valmistus omaan käyttöön	14 585	11 598	4 231	4 231	4 231
Toimintamenot	-703 909	-720 057	-736 441	-289 679	-292 678
Henkilöstömenot	-275 548	-290 777	-300 070	-141 935	-145 062
Palvelujen ostot	-304 382	-304 469	-317 910	-75 299	-75 171
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-53 286	-58 654	-55 476	-42 985	-42 985
Avustukset	-38 482	-29 251	-28 912	-13 381	-13 381
Muut toimintamenot	-32 212	-36 906	-34 073	-16 081	-16 081
Toimintakate	-470 984	-490 662	-516 220	-170 899	-173 898
Verotulot	322 114	338 864	349 797	187 673	187 381
Valtionosuudet	176 540	167 717	183 006	6 903	7 735
Rahoitustulot ja -menot	4 616	6 015	6 021	6 021	6 021
Korkotulot	4 738	6 282	6 282	6 282	6 282
Muut rahoitustulot	4 867	4 767	4 773	4 773	4 773
Korkomenot	-2 067	-2 361	-2 361	-2 361	-2 361
Muut rahoitusmenot	-2 921	-2 673	-2 673	-2 673	-2 673
Vuosikate	32 286	21 934	22 604	29 698	27 239
Poistot ja arvonalentumiset	-28 101	-27 965	-28 965	-27 127	-27 127
Suunnitelman mukaiset poistot	-28 061	-27 965	-28 965	-27 127	-27 127
Tilikauden tulos	4 185	-6 032	-6 361	2 571	111
Tilinpäätössiirrot	-26	33	33	33	33
Tilikauden yli-/alijäämä	4 159	-5 998	-6 328	2 604	145

Investointiosa

Investointiosan esittely ja sitovuus

Irtain ja muut investoinnit sisältää kaikkien toimialojen irtaimen omaisuuden hankinnat ja muihin ryhmiin kuulumattomat investoinnit. **Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit** on edelleen ryhmitelty seuraaviin kokonaisuuksiin: kiinteä omaisuus, liikenneväylät, viheralueiden rakentaminen, muu toiminta ja erillishankkeet sekä ajoneuvojen hankinta. **Tiloihin kohdistuvat investoinnit** sisältää rakennusprojektit ja kokonaissumman kiinteistöjen kunnossapitoon.

Investointien sitovuus valtuustoon nähden on merkitty seuraavissa kappaleissa esitettyihin taulukoihin. Pitkäjänteisyyden korostamiseksi esitetään investointiosassa muusta taloussuunnitelmasta poiketen viiden vuoden suunnitelmakausi. Taulukoissa summat on esitetty tuhansina euroina (1 000 €).

Irtain ja muut investoinnit

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Kaupunginhallitus	-311	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Määräraha on varattu kaupunginhallitukselle erikseen päätettäviin elinkeinoelämää tukeviin investointeihin.							

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Konsernipalvelut							
Yritysjärjestelyt	-451	-2 000	-1 210	-1 210	-1 210	-1 210	-1 210
Satasairaalan lainan lyhennys	-1 398	-2 076	-2 522				
Kiinteistö Oy Porin Jäähalli	-450	-625	-625	-625	-625	-625	-625
Muut pääomavastikkeet	-641	-662	-662	-662	-662	-662	-662
Vesiosuuskuntien avustaminen	0	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Konsernipalvelut yhteensä	-2 940	-5 663	-5 319	-2 797	-2 797	-2 797	-2 797

Perusturva -572 -1 355 -550
Määrärahaa käytetään tietojärjestelmien päivittämiseen 350 000 € ja muun irtaimiston investointeihin 200 000 €.

Sivistystoimiala -750 -700 -1 440 -1 440 -1 440 -1 440 -1 440
Sivistystoimialan irtaimen omaisuuden investointimäärärahalla hankitaan 4. ja 7. luokkalaisten henkilökohtaiset Chromebook-laitteet sekä oppivelvollisuusien laajentumisen ja maksuttoman toisen asteen edellyttämät lukion 1. luokan oppilaiden tietokoneet. Lisäksi määrärahalla hankitaan koulujen ja päiväkotien uudis- ja peruskorjauskohteiden ensikertaisen varustamisen opetusvälineistöä ja kalustoa.

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Elinvoima- ja ympäristötoimiala							
Yyteri	-602	-580	-1 265	-1 215	-400	-400	-400
ICT-investoinnit	-791	-1 500	-1 250	-1 150	-1 150	-1 150	-1 150
Työllisyys	-56	-30	-60	-30	-30	-30	-30
Muu irtain omaisuus	-60	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Elinkeino- ja ympäristötoimiala yht.	-1 509	-2 130	-2 595	-2 415	-1 600	-1 600	-1 600

Toimialan merkittävimmät investointitarpeet liittyvät ICT-hankintoihin ja Yyterin kehittämiseen. ICT-hankinnoissa tietokoneohjelmistojen ja laitteiden investointitarve vuonna 2022 on 1,15 miljoonaa euroa, joka on 250.000 euroa vähemmän kuin suunniteltu. Tämä johtuu siirryttäessä puhelinten hankinnassa leasing-malliin, joka vapauttaa 250.000 euroa investointimäärärahoista pysyväissirtona käyttötalouteen. ICT-investoinneissa otetaan erityisesti huomioon tiedonhallintalain (906/2019) vaatimat investoinnit tietoturvaan.

Yyterin kehittämiseen liittyvä tilainvestointi on Piletti-rakennuksen suunnittelu ja rakentaminen. Rakentaminen ajoittuu vuosille 2022-23 ja sen kustannukset ovat 1,7 miljoonaa euroa. Elinkeinoelämää tukevien investointien kokonaisuus Yyterissä on 0,4 miljoonaa euroa vuonna 2022. Näistä merkittävimpiä toimenpiteitä ovat Yyterin aukion yleissuunnitelman toteuttaminen sekä ulkoilureitistön kehittämisen jatkaminen.

Porin Karhureitin yleisökäyttö on moninkertaistunut korjaustoimien, markkinoinnin ja pandemian vaikutuksesta, joten reittien lisääntyneen huoltotoiminnan varmistamiseksi on resursoitava myös luontopajan välineistöön. Työllisyyspalveluiden luontopajatoimintojen aineellisiin hyödykkeisiin varataan 40.000 euroa sekä työpajatoiminnan koneisiin ja kalustoon varataan 20.000 euroa. Toimialan muun irtaimiston hankintaan varataan 20.000 euroa.

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Tekninen toimiala	-339	-300	-990	-300	-300	-300	-300
Merkittävimpiä hankintoja vuonna 2022 ovat mm. 100 kpl pyöräkatoksia (300 000 euroa), uusi imulakaisukone (120 000 euroa) ja 200 kpl jäteastioita pihoihin (100 000 euroa).							

= valtuustoon nähden sitova erä

	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Satakunnan Pelastuslaitos	-1 161	-1 683	-1 400

Pelastuslaitoksen investointien painopiste on pelastustoiminnassa tarvittavan kaluston uusimisessa. Tämä käsittää mm. raskaiden pelastusajoneuvojen uusimisen. Ensi vuoden investointiohjelmassa on puomitikasauton uusiminen, joka kattaa noin puolet ensi vuoden investointimäärärahasta. Investointeja kohdistetaan myös onnettomuuksien ehkäisytyön välineistöön ja varautumista tukevaan kalustoon.

= valtuustoon nähden sitova erä

Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit

Kiinteä omaisuus	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-882	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Omaisuuden myynti	237	600	600	600	600	600	600

Määrärahalla hankitaan raakamaata kaavoituksen tarpeisiin. Investointitulot muodostuvat maaomaisuuden, lähinnä tonttien, myynnistä. Investointiosassa myyntitulo on budjetoitu tasearvoon. Maaomaisuuden myynnistä kirjattavat myyntivoitot ja -tappiot vaikuttavat kaupungin käyttötalouteen.

Liikenneväylät	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-7 574	-9 090	-8 830	-7 325	-10 715	-7 175	-10 985

Liikenneväyläinvestoinnit kohdentuvat katuverkon kehittämiseen rakentamalla uusien asuntoalueiden katuverkkoa sekä pää- ja kokoojakatuverkkoa kaavoituksen ja tonttituotannon edellyttämässä tahdissa. Katuverkkoa ja urheilualueita peruskorjataan sekä parannetaan viihtyisyyttä ja liikenneturvallisuutta. Katuverkon perusparantaminen vähentää korjausvelkaa ja alentaa kunnossapitokustannuksia sekä parantaa olemassa olevan verkoston käytettävyyttä.

Investointisuunnitelmassa on huomioitu Teknisen toimialan vuosikello. Palveluverkkopäätös, tonttituotannon ohjaus sekä muut liikenneverkkoa koskevat linjaukset vaikuttavat osaltaan liikenneinfran investointien priorisointiin ja suunnitteluperusteisiin. Liikenneväyläinvestointien osalta hankkeiden ohjelmoinnin aikajänne on viisi vuotta.

Pää- ja kokoojakadut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-1 278	-640	-2 815	-1 300	-750	-910	0

Kaupungin osallistuminen valtion tie- ja ratakankkeisiin edistää tie- ja rataverkon sekä kevyen liikenteen väylästäön kehittymistä. Kaupunki osallistuu aluevaraussuunnitelmien ja tie- ja rakennussuunnitelmien kustannuksiin sekä rakentamiskustannuksiin erikseen sovittavilla maksuosuuksilla. Suunnitelmavalmiuden parantaminen edistää valtion hankkeiden toteutumista. Suunnitelmakaudelle ei ole osoitettu rahaa valtion tie- ja ratakankkeiden osallistumiseen infran investointisuunnitelmassa. Osallistumisesta päätetään erikseen. Tasoristeyksiä Pori-Mäntyluoto radalla tullaan suurella todennäköisyydellä poistamaan vuosien 2022-23 aikana radan perusparantamisen yhteydessä. Neuvottelut rahoitusosuuksista ovat kesken. Suunnitelmakauden 2022-26 aikana saattaa käynnistyä myös Tiiliruukin eritasoliittymän tie-suunnitelman laatiminen ja kaupungin rahoitusosuus suunnittelukustannuksiin tulee olemaan noin 50%.

Pää- ja kokoojakaduista suunnitellaan ja rakennetaan vuoden 2024 loppuun mennessä Pohjoisväylä, Pappilanpuistikko ja Koillistuulentie. Uusien koulujen sijoittuminen tulee oleellisesti vaikuttamaan väylien suunnitteluperusteisiin. Suunnittelussa huomioitavia asioita ovat mm. alikulkujen ja linja-autopsäkkien sijoittuminen. Pohjoisväylän rakentaminen edellyttää liikennejärjestelyjä myös mt2660:n (Vanha Vaasantie) ja Pohjoisväylän risteyksessä viimeistään vuonna 2025. Suunnitelmakauden loppupuolella 2023-25 esitetään rakennettavaksi pääkatuverkkoa Hyvelässä ja Kyläsaareissa sekä Ruosniementien oikaisua Liitostien ja Tormilaisentien risteysalueella.

Pohjoisväylän, Pappilanpuistikon ja Koillistuulentien kokonaiskustannusarvio on noin 4,8 M€ sisältäen suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset. Kustannusarvioon vaikuttavat merkittävästi alikulkujen määrä, toteutusperiaate ja hulevesien käsittelyratkaisut. Kustannusarviot tarkentuvat suunnitelmien valmistuttua. Kustannukset kohdistuvat vuosille 2020-24.

Asunto- ja teollisuusalueiden kadut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-1 739	-4 030	-1 560	-2 080	-5 505	-645	-6 300
Rahoitusosuudet			100				

Asunto- ja teollisuusalueiden katuja suunnitellaan ja rakennetaan tonttituotantoa varten. Niiden suunnittelu- ja rakentamisaikatauluun tulee vaikuttamaan oleellisesti tonttituotannon ohjaus. Uudet asuntoalueet lisäävät käyttötalouden menoja kunnossapitoalueen kasvaessa.

Liikennejärjestelyt	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-1 548	-815	-1 040	-465	-500	-885	-475

Investointirahalla suunnitellaan ja rakennetaan liikennejärjestelyjä, jotka mm. parantavat liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Hankkeet edistävät osaltaan usein myös esteettömyyttä ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Hankkeiden ohjelmointiin vaikuttavat palveluverkon ja elinkeinoelämän tarpeiden lisäksi liikenneonnettomuuksien kasaumapisteet. Porissa tapahtuu vuosittain yli 100 henkilövahinkoon johtanutta liikenneonnettomuutta, jotka aiheuttavat Porin kaupungille laskennallisesti vuosittain noin 8 miljoonan euron välittömät ja välilliset kustannukset. Onnettomuuksia ja niiden aiheuttamia kustannuksia voidaan vähentää liikenneturvallisuutta parantavilla investoinneilla. Investointisuunnitelmassa on varattu vuotuinen määräraha myös uuden tieliikennelain edellyttämiin muutoksiin. Isoimmat rakentamiskohteet vuonna 2022 ovat reaaliaikaisen pysäköintiopastuksen toteuttaminen keskustassa, Keskusaukion saneeraus sekä Vähärauman koulun saattojärjestelyt.

Kevyen liikenteen väylät Investointimenot	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
	-308	-245	-65	-60	-260	-460	-350

Investointirahalla suunnitellaan ja rakennetaan kevyen liikenteen väyliä, jotka osaltaan täydentävät olemassa olevaa kevyen liikenteen verkkoa. Lisäksi investointirahalla tehdään pieniä kevyen liikenteen järjestelyjä. Kevyen liikenteen investointien hyötykustannussuhde on yleensä erittäin hyvä, koska väylien rakentaminen mm. parantaa liikenneturvallisuutta ja vähentää koulukuljetustarvetta. Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden lisääminen tuo monia hyötyjä: asukkaat ovat terveempiä ja sairaanhoitomenot pienenevät, kaupunki on viihtyisämpi, liikenne sujuvampaa ja liikenteen kustannukset ja ympäristöhaitat vähenevät. 10 % kasvu jalan ja pyörällä tehdyissä matkoissa tuo laskennallisesti kaupungille vuosittain n. 3,4 M€:n säästöt (terveysvaikutusten arviointi HEAT-laskentamenetelmällä). Vuonna 2022 keskitytään suunnitelmavalmiuden parantamiseen tulevia vuosia varten sekä pyöräilyopasteiden uusimiseen.

Katujen perusparantaminen Investointimenot	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
	-2 342	-3 010	-3 200	-3 270	-3 350	-3 925	-3 510

Katujen perusparantaminen pidentää liikenneinfran elinkaarta ja hillitsee korjausvelan kasvua. Investointirahalla suunnitellaan ja toteutetaan erillisiä perusparannuskohteita ja hulevesisaneerauksia, katujen perusparantamista vesi-, viemäri- ja sähköverkon saneeraustöiden yhteydessä (yhteishankkeet) sekä kevyen liikenteen väylien perusparannuskohteita. Katujen uudelleenpäällystyksiin on varattu 1 M€ vuosittain. Määrärahalla uudelleenpäällystetään noin 16 km katuja. Katuverkon perusparantaminen vähentää korjausvelkaa, alentaa kunnossapitokustannuksia sekä parantaa olemassa olevan verkoston käytettävyyttä ja turvallisuutta. Katujen perusparantaminen vähentää myös liikenteestä aiheutuvia äänin- ja meluhaittoja sekä parantaa kaupunkikuvaa ja viihtyisyyttä.

Vanhojen sorakatuja päällystäminen erillisenä pääotsikkona on poistettu ja yhdistetty katujen perusparantamiseen. Sorakatuja päällystäminen edellyttää, että kadun kantavuus on riittävä. Päällystettävät kohteet tarkentuvat kantavuusmittausten tulosten ja pitkän tähtäimen suunnitelmatyön (PTS) perusteella. Vanhojen sorakatuja päällystäminen alentaa kunnossapitokustannuksia ja vähentää katupölyä.

Vuonna 2019-2020 teetettiin Porin katujen kuntotarkastus ja korjausvelan määrittäminen. Laskennallinen korjausvelka on noin 27 M€. Korjausvelan kasvun pysäyttäminen edellyttäisi vähintään 4,5 M€:n vuotuista katujen perusparantamiseen tarkoitettua määrärahaa.

Vuonna 2022 uudelleenpäällystysten lisäksi vanhoja sorakatuja pohjustetaan noin 1,7 km ja päällystetään noin 2,8 km sekä pohjustetaan ja päällystetään jalankulku- ja pyöräteitä noin 650 m. Näiden lisäksi määrärahalla muun muassa kunnostetaan urheilukeskuksen alueen infraa, tehdään hulevesisaneerauksia sekä päivitetään perusparannettavien katujen vanhoja katusuunnitelmia tulevia vuosia varten.

Joukkoliikenne Investointimenot	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
	-53	-50	-50	-50	-50	-50	-50

Investointirahan on tarkoitettu joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantamiseen kuten pysäkkijärjestelyjen, sadekastosten ja kääntöpaikkojen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Siltojen peruskorjaus Investointimenot	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
	-137	-300	-100	-100	-300	-300	-300

Vuonna 2019 teetettiin kaupungin omistamien siltojen ja teräspuutkirumpujen yleistarkastus. Sen pohjalta on teetetty erikoistarkastuksia ja korjaussuunnittelua tulevalle suunnittelukaudelle. Korjaussuunnitelmasta tehdään pitkän tähtäimen suunnitelma (PTS), kun kustannusarviot ja korjaustöiden kiireellisyysjärjestys ovat tiedossa.

Viheralueiden rakentaminen Investointimenot	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
	-509	-500	-470	-650	-850	-850	-850

Viheralueilla on tärkeä merkitys kaupunkilaisten viihtyisyyteen ja mielikuvaan Porista kaupunkina. Tiivistyvä kaupunkimainen rakenne tarvitsee yhtenäiset viheralueet, sekä toiminnallisesti laadukkaita puistot. Ilmastonmuutoksen hillinnän, siihen sopeutumisen, sekä luonnon monimuotoisuuden vaalimisen kannalta viheralueilla on yhä merkittävämpi rooli.

Vihreän ympäristön merkitystä terveyteen on tutkittu paljon. Positiivisia vaikutuksia on havaittu kaiken ikäisillä. Vihreä ympäristö lisää viihtyisyyttä, alentaa stressiä, ylläpitää mielialaa ja elämänhalua, virkistää, elvyttää ja jopa parantaa. Lisäksi monilajinen viheralue edistää hyönteisten, lintujen ja eläinten elinmahdollisuuksia.

Viheralueiden puut tarjoavat suojaa helteiseltä auringolta. Puiden varjostus suojaa myös kiinteistöä. Varjostus alentaa kesällä koneellisen ilmanvaihdon tarvetta, ja talvisin vähentää tuulisuuden tuomaa lämpöhävikkiä. Monilajinen ja -kerroksellinen puu- ja pensasvyöhyke tontin reunalla toimii melusuojana ja vaimentajana. Se vähentää myös liikenneympäristön epäpuhtauksien kulkeutumista kiinteistöille, ja parantaa näin ilmanlaatua sekä pihossa että sisätiloissa. Sen lisäksi, että viheralueet sitovat ilman epäpuhtauksia ja pienhiukkasia, ne antavat suojaa paahteelta, tasaavat lämpötilaeroja, tuottavat happea ja sitovat hiiltä. Ne haihuttavat myös maaperän vettä ja osaltaan auttavat hulevesien hallinnassa puhdistamalla, imeyttämällä ja suodattamalla. Hyvin rakennetut ja hoidetut viheralueet ovat myös yksi kaupungin vetovoimatekijöistä. Viheralueet luovat mielikuvaa kaupungista, joka hoitaa hyvin asiansa ja huolehtii asukkaistaan.

Viheralueiden rakentaminen –investoinnit pyrkii vastaamaan viheralueille asetettuihin odotuksiin ja haasteisiin parantamalla viheralueiksi kaavoitettujen alueiden käytettävyyttä. Tämä tapahtuu mm. rakentamalla puistoja leikkipaikkoineen ja parempikulkuisia polkuverkostoja, kuivattamalla ja tasaamalla alueita hoidettaviksi niityiksi ja tekemällä pienilmastoa parantavia metsäistutuksia. Investointimäärärahoja käytetään myös hoitoa helpottaviin rakentamisratkaisuihin, joilla tavoitellaan kunnossapitomäärärahojen parempaa riittävyttä. Investointikohteiden valintaan on osaltaan vaikuttanut Lähiohjelma 2020-22.

Muu toiminta ja erillishankkeet	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-1 799	-2 060	-5 160	-6 227	-3 646	-5 406	-7 030
Rahoitusosuudet	505	150	314	178	648	1 608	312

Tulvasuojelu	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-762	-290	-655	-470	-1 450	-3 450	-750
Rahoitusosuudet	505	150	314	178	648	1 608	312

Investointihankkeella toteutetaan pääosin Harjunpäänjoen alaosan ja Sunniemen vesitaloushankkeen edellyttämiä suunnittelu- ja rakentamistöitä. Hankkeeseen liittyvät katujärjestelyt toteutetaan Liikenneväylien kohdasta Asunto- ja teollisuusalueiden kadut. Aikatauluun vaikuttavat kaavoitusprosessin, vesilain mukaisen luvan ja maankäytösopimusten neuvottelujen aikataulut.

Harjunpäänjoen alaosan ja Sunniemen vesitaloushankkeen tulvasuojelun osuus on noin 5 M€, johon valtionosuus on 48 %. Tämän lisäksi alueen muun infran (katujen, hulevesien hallinnan ja sillan) kustannusarvio on noin 10,4 M€. Hankkeen suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset kohdistuvat tämänhetkisen arvion mukaan vuosille 2022-27.

Vuosina 2021-22 toteutetaan Isojoenrannan patojen peruskorjausta, jonka suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset ovat yhteensä noin 600 000€.

Maanlajitysalueet	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-16	-20	-20	-20	-20	-20	-20

Pienvenesatamat ja -väylät	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-419	-400	-600	-600	-400	-400	-400

Vuoden 2019 aikana valmistui pitkän tähtäimen suunnitelma (PTS) kaupungin pienvenelaitureiden kunnosta. Tätä suunnitelmaa noudatetaan vuonna 2022 pienvenelaitureihin liittyvissä investoinneissa.

Katuvalaistuksen saneeraus	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-847	-1 000	-800	-800	-250	-250	-250

Jatketaan katuvalaistuksen LED-vaihtoprojektia. LED-valaistukseen siirtyminen alentaa merkittävästi katuvalaistuksen energiakulutusta.

EU-hankkeet ja erillisprojektit	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-239	-200	-450	-200	-200	-200	-200

Määräraha on varattu erinäisiin vuoden aikana esiin tuleviin hankkeisiin. Vuodelle 2022 on varattu rahaa muun muassa Kirjurinluodon matkaparkin kehittämiseen ja Jyrki Kankaan muistomerkin perustusten ja valaistuksen toteutukseen.

Kävelykadun suunnittelu	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	-50	-100	-100	-100	-100	-100

Määräraha on varattu kävelykadun ja Kauppatorin kehittämisen suunnitteluun ja toteutukseen.

Jokikeskus	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-20	-100	-2 000	-3 500	-300	0	-5 000

Vuosien 2017 ja 2018 aikana peruskorjattiin etelärannan rantamuuri ja kenttäalue Porin sillalta Cafe-Jazzin rakennukseen asti. Jokikeskuksen jatko oli suunniteltu toteutettavan vuosina 2019-2020. Lupateknisistä syistä johtuen hankkeen toinen vaihe on edelleen toteuttamatta. Vuoden 2021 aikana kaikki lupa-asiat saatiin kuntoon ja toinen vaihe vajaan 300 metrin matkalta Cafe-Jazzin rakennuksen itäpäädyistä ohi Taavisillan toteutetaan vuosina 2022-2023. Toteutussuunnittelu on tehty vuonna 2012 hyväksytyyn Jokikeskushankkeen suunnittelukilpailun periaatteita noudattaen. Suunnitelman mukaan jookeen rakennetaan uudet rantalaiturit alatasanteineen. Laiturien tausta-alue rakennetaan uudelleen eli vaihdetaan rakennekerrokset, varustetaan alue teknisillä järjestelmillä (vesi, viemärit ja sähkö sekä valaistus), uudistetaan kenttäpinnat ensimmäisen vaiheen mukaisiksi (graniittikiveys) sekä varustetaan alue istutuksin, penkein ym. varustein. Alue mahdollistaa tapahtumien järjestämisen korkeatasoisessa paikassa sekä edistää matkailua ja porilaisten hyvinvointia.

Jokikeskushankkeen kokonaiskustannusarvio kevyen liikenteen siltoineen on noin 21 M€. Ensimmäinen vaihe on toteutettu. Toisen vaiheen osalta rakennussuunnitelmat ovat valmiit ja sen rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset ovat noin 5,5 M€ kohdistuen vuosille 2022-23. Kolmannen vaiheen toteutussuunnittelu on ohjelmoitu vuodelle 2024. Jokikeskushankkeelle on haettu kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelma -valtionavustusta.

Kaupunginhallitus on 12.3.20212 hyväksynyt kilpailuehdotus Birdyn Jokikeskuksen jatkosuunnittelun pohjaksi. Kaupunginhallitus on 11.3.2013 hyväksynyt Jokikeskuksen yleissuunnitelman.

Liikuntapaikat	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	-105	-417	-226	-86	-10

Määräraha on varattu liikuntapaikkojen pysäköinti- ja liikennejärjestelyjen, aitojen, kuntoilulaitteiden sekä muiden vastaavien järjestelyjen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Investoinneilla parannetaan liikuntapaikkojen turvallisuutta ja käytettävyyttä.

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Kaupunkikehityskohteet							
Investointimenot	0	0	-430	-120	-700	-900	-300

Kaupunkikehitysryhmä on toimialat ylittävä yhteistyöryhmä, joka valmisteleo kaupunkikehityksen kärkikohteet kaupunginhallituksen päätettäväksi. Alueisiin osoitetaan investointimäärärahat vuosittain, joista osa on Teknisen toimiala investointiohjelmassa.

Matkailun kärkikohteista Yterissä rakennetaan Sipintien pysäköintialue sekä Sipintien-Kangastien kevyenliikenteen väylä. Satama- ja yritysalueista Peittoossa suunnitellaan Satamatien suuntainen katu ja liittymät maantielle. Perkoon yritysalueella edistetään kaavoituksen loppuunsaattamista ja suunnittelua.

Ajoneuvojen hankinta	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-234	-200	-500	-500	-500	-500	-500

Elokuun alussa 2021 voimaan tullut laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista velvoittaa uusissa hankinnoissa kuntia ja valtiota hankkimaan tietyn osuuden ympäristöystävällisiä ajoneuvoja. Velvoitteet on jaettu kahdelle hankinta-ajanjakolle; Ensimmäisellä hankinta-ajanjaksolla 2.8.2021-31.12.2025 ympäristöystävälliseksi henkilöautoksi ja kevyeksi hyötyajoneuvoksi katsotaan enintään 50 CO₂ g /km päästöinen ajoneuvo eli lataushybridi tai täyssähköauto. Toisella hankinta-ajanjaksolla 1.1.2026-31.12.2030 ympäristöystävälliseksi henkilöautoksi ja kevyeksi hyötyajoneuvoksi katsotaan 0 CO₂ g /km päästöinen ajoneuvo eli täyssähköauto. Porin osalta molemmilla hankintajaksoilla ympäristöystävällisten henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen vähimmäisosuus on 50 %, eli vähintään puolet hankittavista autoista pitää täyttää hankinta-ajanjaksolle määrätyn päästövaatimuksen.

Pori hinku- kuntana tulee ajoneuvohankinnoissa aina tavoitella mahdollisimman ympäristöystävällisen lataushybridin tai täyssähköauton hankintaa. Normaalin polttomoottoriauton hankinta tulee kyseeseen vain tilanteissa, joissa käyttötarkoitukseen lataushybridi tai täyssähköauto ei sovellu. Merkittävä kaupungin ajoneuvojen päästövähennys saavutetaan, kun käytössä olevia polttomoottoriautoja korvataan voimakkaasti ympäristöystävällillä autoilla. Tämä on asia, johon ajoneuvohankinnoissa tulee ensisijaisesti panostaa. KH:n päätöksellä (§ 643/25.11.2019) autot hankitaan omaan omistukseen, mutta joissain poikkeavissa tilanteissa on järkevää hankkia auto huoltoleasingsopimuksella tai vuokraamalla.

Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-11 504	-13 350	-16 460	-16 202	-17 211	-15 431	-20 865
Rahoitusosuudet	505	150	414	178	648	1 608	312
Omaisuuuden myynti	237	600	600	600	600	600	600
Investoinnit, netto	-10 762	-12 600	-15 446	-15 424	-15 963	-13 223	-19 953

Tiloihin kohdistuvat investoinnit

Perusturvan rakennukset	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-2 506	-720	-800	-1 800	-530	-3 120	-1 150

Kaupunginsairaalan A-rakennuksen peruskorjaus (4,5 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-4	-120	0	0	-500	-3 000	-1 000

Maantienkadun A-rakennus on suojeltu rakennus. Peruskorjauksen suunnittelun yhteydessä on syytä tarkastella myös rakennuksessa toimivan tilatarpeet. Perusturvan tilatarpeita ovat muun muassa sosiaali- ja perhepalvelut, perheneuvola ja psykososiaaliset avopalvelut Teljäntorilta ja Porin talosta.

Hankkeen alussa laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Rakennuksen pinta-ala on 3209 m².

Kaupunginsairaalan B2-siiven peruskorjaus (1,9 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	-100	-1 800	0	0	0

Hankkeen alussa laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Kaupunginsairaalan K-rakennuksen keittiön ja logistiikan osan peruskorjaus	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	0	0	-20	-100	0

Hankkeen osalta aloitetaan hankesuunnitelma, jossa määritellään keskeisimmät korjauskohteen elinkaaren aikaiset laatuun ja kustannuksiin liittyvät tavoitteet.

Kaupunginsairaalan V-rakennuksen peruskorjaus	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	0	0	-10	-20	-150

Hankkeen alussa laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Rakennuksen pinta-ala on 664 m².

Kaupunginsairaalan A-rakennuksen vesikaton peruskorjaus (0,7 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	-700	0	0	0	0

Rakennuksen vesikatto on teknisen käyttöiän lopussa. Määrärahan lopullinen tarve määräytyy toteutussuunnittelun ja urakkakilpailutuksen myötä.

Sivistystoimialan rakennukset	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-2 491	-15 760	-27 740	-25 730	-13 300	-9 270	-10 800
Rahoitusosuudet	0	0	300	375	75	0	0

Kyläsaaren koulun peruskorjaus (0,9 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	0	0	-20	-200	-700

Hankkeen alussa laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Rakennuksien (vanha osa, liikuntasali, viipalekoulu) pinta-ala on yhteensä 4369 m².

Söörmarkun koulun peruskorjaus (1 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	0	0	-10	-120	-900

Hankkeen alussa laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Koulun pinta-ala on 1254 m² ja päiväkodin 963 m².

Kalaholman koulun peruskorjaus (pieni ja iso koulu) (1,2 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	0	0	-10	-150	-1 000

Hankkeen alussa laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Rakennuksen pinta-ala on 1485 m².

Vähärauman monitoimitalo (13,5 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-336	-6 920	-5 970	0	0	0	0

Vähärauman monitoimitalon rakentaminen käynnistyi ositteessa Vähäraumantie 91 kesällä 2021 ja tilat valmistuvat kesällä 2022. Kouluun rakennetaan opetustilat noin 600:lle 1.–6. luokan oppilaalle. Rakennukseen tulee alakoulun tilojen lisäksi kaikkia alueen asukkaita palvelevat hammashuollon tilat sekä kirjasto. Lisäksi rakennuksessa on tiloja, joita voidaan vuokrata kokous- ja tapahtumakäyttöön. Iltakäyttäjää palvelee myös liikuntasali, joka voidaan jakaa kahteen erillisen tilaan. Rakennuksen pinta-ala on 6339m² ja investoinnin kustannusarvio on noin 13,5 miljoonaa euroa.

Pohjois-Porin monitoimitalo (22,5 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-69	-5 700	-13 500	-6 000	0	0	0

Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan opetustilat noin 600:lle 1.–6. luokan oppilaalle, kahdelle varhaiskasvatuksen ryhmälle, 80 hengen henkilökunnalle, lähikirjastolle, hammashuollolle sekä oppilashuollolle. Rakennuspaikka sijaitsee uudella kaavoitettavalla alueella Lotskerin, Ruosniemen ja Tuulikylän pientaloalueiden välissä. Monitoimitalon rakentaminen käynnistyy loppuvuoden 2021 aikana. Kiinteistö on tarkoitettu ottaa käyttöön elokuussa 2023. Rakennuksen pinta-ala on 8500 m² ja investoinnin kustannusarvio on noin 22,5 miljoonaa euroa.

Hankkeen toinen vaihe koskee yläkoulun rakentamista. Toiseen vaiheen aikatauluun tai rakentamisen liittyviä päätöksiä ei ole vielä tehty. Tilojen suunnittelussa toisen vaiheen toteutumiseen on varauduttu muun muassa tilojen isommilla ruokailu- ja liikuntatiloilla.

Ahlaisten monitoimitalo (2,8 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-14	-450	-200	-1 150	-1 400	0	0

Kaupunginvaltuusto on 14.6.2021 § 139 kokouksessaan on tehnyt päätöksen, että Ahlasiin rakennetaan uusi monitoimitalo. Hankkeen osalta aloitetaan hankesuunnitelma, jossa määritellään keskeisimmät, tulevan uudisrakennuksen elinkaaren aikaiset laatuun ja kustannuksiin liittyvät tavoitteet. Uudisrakennuksen valmistuttua on varauduttava käyttötalouden osalta nykyisen koulun purkukustannuksiin ja tasearvon alaskirjaukseen. Uudisrakennuksen elinkaarilaskelma (20 vuotta) on alustavien laskelmien mukaan noin 5.400.000 euroa sisältäen ylläpitokulut, poistot ja lainan korkokulut.

Noormarkun yhtenäiskoulun ruokalarakennus (1,8 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-16	-70	-1 600	0	0	0	0

Ruokalarakennuksen toteutussuunnitelmat ovat valmiit vuoden 2021 aikana. Investointipäätösesitys tehdään vuoden 2022 alkupuolella ja kohteen rakennustyöt aloitetaan kesällä 2022.

Ruokalarakennus on rakennettu 1981. Kiinteistöön ei ole tehty isoja korjauksia lukuun ottamatta saloja- ja sadevesijärjestelmien uusimista vuonna 2019. Rakennuksessa ovat Noormarkun ja Ahlaisten alueen keskuskeittiö, koulun ruokasali sekä kotitalousopetustoiminnot. Keskuskeittiöstä valmistetaan annoksia Noormarkun ja Ahlaisten alueen kouluihin ja päiväkoteihin yhteensä n. 1100 annosta.

Hankesuunnittelun lähtötiedoiksi on tehty koko rakennuksen kuntoarvio ja sitä täydentävä kuntotutkimus sekä asbesti- ja haitta-ainakartoitus. Rakennuksen keskeiset toiminnot keskuskeittiö, ruokasali ja kotitalouden opetustilat vaativat hyvää hygieniatasoa. Tutkimusten perusteella kiinteistö ja sen järjestelmät ovat käyttökänsä lopussa, mutta kiinteistö on saneerattavissa. Tutkimuksissa havaittu kiinteistön isoin ongelma on liittymien ilmavuodot ja rakennuksen alipaineisuus.

Kallelan koulun saneeraus (1,6 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	-800	-550	-1 000	0	0	0

Kallelan koulun muutostyöt Myötätuulen koulun käyttöön. Rakennuksen pinta-ala on 1311 m². Myötätuulen koulun opilaiden opetustyöt alkavat uusituissa tiloissa syyslukukauden alkaessa vuonna 2023.

Reposaaren alueen palvelumuotoilu ja toteutus (1,5 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-40	-400	-700	-700	0	0	0

Kaupungin palveluiden keskittämisestä Reposaaren alueella on tehty yhdistetty tarveselvitys ja hankesuunnitelma, joka on valmistunut 3.9.2021. Samassa yhteydessä rakennusten kunto ja korjattavuus on selvitetty kuntotutkimuksin. Reposaaren puukoulukorttelin rakennukset (4 kpl) peruskorjataan. Tilaohjelman laajuus on n. 1230 m² ja korjausaste n. 40 %. Esi- ja perusopetus (1–6 vuosiluokat) yhdistetään. Lisäksi korttelin rakennuksissa tulevat toimimaan alueen varhaiskasvatus, terveysasemapaalvelut sekä vanhustalouden liikkuvien työntekijöiden työskentelytuki. Korttelissa toimiva lähikirjasto jatkaa toimintaansa entisellään. Toteutussuunnittelu voitaisiin aloittaa 2021 loppusyksyllä ja se valmistuu keväällä 2022. Rakennustyöt voitaisiin aloittaa kesällä 2022 ja tilat valmistuisivat käyttöön lukuvuoden 2023 alkuun mennessä.

Kankaan koulun peruskorjaus (1,4 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	0	0	-10	-80	-1 300

Hankkeen alussa laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Rakennuksen pinta-ala on 1836 m².

Itä-Porin päiväkotitoiminta (6,5 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	-500	-3 750	-2 250	0	0

Syksyllä 2021 päätöksenteossa olevan hankesuunnitelman lähtökohtana on ollut Itä-Porin varhaiskasvatusalueen varhaiskasvatuspalvelujen uudelleen muotoilu, koska Väinölän ja Uudenkoiviston päiväkotien rakennukset ovat teknisen elinkaaren loppuvaiheilla. Valmistuvassa hankesuunnitelmassa määritellään keskeisimmät tulevan uudisrakennuksen elinkaaren aikaiset laatu- ja kustannuksiin liittyvät tavoitteet. Alustavan aikataulun mukaan tilat olisivat käytössä vuoden 2024 aikana.

Taidemuseon vesikatteen uusiminen	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-14	-790	-700	0	0	0	0

Taidemuseossa heinäkuun 2021 tulipalon seurauksena käynnistettiin hankesuunnitelma, jossa määritellään keskeisimmät elinkaaren aikaiset laatu- ja kustannuksiin liittyvät tavoitteet. Tulipalossa näyttelyhalli ja länsipääty kärsi merkittäviä savuvahinkoja sekä rakenteellisesti että taideteoksien suhteen.

Satakunnan museon julkisivun kunnostustyöt (0,8 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	0	0	-50	-750	0

Vuoden 2020 aikana laaditun kuntotutkimuksen mukaan julkisivun kunnostusta voidaan siirtää viidellä vuodella. Julkisivun kunnostuksen suunnittelu ja toteutus on kaavailtu vuosille 2024–2025.

Kirjaston ja työväenopiston peruskorjaus (1,1 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	0	0	-50	-70	-1 000

Hankkeen alussa laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. m². Rakennuksen pinta-ala on 8877 m².

Promenadisalin esitystekniikan korjaus ja salin kunnostustyöt (2,5 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	0	0	-100	-1 200	-1 200

Hankkeen alussa laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Nuorisotalo (2,3 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	-140	-20	-50	-200	-2 000	0

Hankkeen alussa laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Rakennuksen pinta-ala on 4207 m².

Isomäen palloiluhalli (25,1 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-54	-230	-4 000	-13 000	-8 600	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	300	375	75	0	0

Porin kaupunki käynnisti 2019 Urheilukeskuksen alueen (Isomäen) yleissuunnittelun vuonna 1996 laaditun yleissuunnittelun päivittämiseksi ja alueen nykyaikaistamiseksi. Yleissuunnitelman yhtenä tärkeimmistä tavoitteista oli löytää paikka tulevalle palloiluhallille. Porin kaupunginvaltuusto osoitti päätöksellään (KV 11.11.2019) vuoden 2020 talousarvioon (TA 2020) 150.000 euron investointimäärärahan uuden palloiluhallin hankesuunnitelman käynnistämiseksi. Valmistuneessa hankesuunnitelmassa on suunniteltu rakentaa kenttäalue kolmeen eri lohkoon siten joko käytettävissä samaan aikaan kokonaisuudessaan tai se on erotettavissa kolmeen poikittaiseen kenttälohkoon. Palloiluhalli tulee palvelemaan laajaa käyttäjäkuntaa, urheilulajien harrastajien ja kilpaurheilijoiden lisäksi myös tapahtumakäytössä.

Palloiluhalli tulee sijaitsemaan Isomäessä, Porin urheilukeskuksen alueella, jossa on jo puitteet monenlaisille joukkueurheilulle. Palloilulajien välillä on keskenään samanlaisia toimintoja, joten toiminen samalla alueella mahdollistaa uudenlaista yhteistyötä lajien välille. Urheilukeskuksen alueen nykyisiä käyttäjiä ovat muun muassa jääkiekko, jalkapallo, jääpallo, pesäpallo. Koko urheilukeskuksen alueelle on laadittu vuonna 2020 yleissuunnitelma, jossa otetaan kantaa myös eri lajien ulko-olosuhteisiin (mm. katukoripallo, lentopallo) sekä erilaisten tapahtumien vaatimiin puitteisiin (mm. katusähly- ja katulätkätapahtumat) Tapahtumakaupunkina Pori haluaa profiloitua myös urheilutapahtumien mahdollistajana.

Jäljempänä kuvatun urheilutalon peruskorjauksen yhteydessä tapahtuvan toiminnallisten muutoksen seurauksena osa urheilutalon käyttäjistä siirtyisi tulevaan palloiluhalliin. Lajeista salibandy olisi suurin käyttäjä, mutta myös futsal, lentopallo ja koripallo ovat merkittävän kokoluokan liikuttajia kaupungissa.

Kaupunginhallitus päätti 1.11.2021 hyväksyä Isomäen palloiluhallin hankesuunnitelman niin, että pukuhuoneita on 12 kappaletta ja ottaa hankkeen kustannukset huomioon vuoden 2022 talousarvioehdotukseen sisältyvässä investointisuunnitelmassa. Hankkeen investointimenot ja rahoitusosuudet on päivitetty kaupunginhallituksen II lukemisen jälkeen.

Urheilutalon peruskorjaus (10,1 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	0	0	-80	-600	-4 700	-4 700

Porin urheilutalo sijaitsee 13. kaupunginosassa (Kuninkaanhaka) osoitteessa Kuninkaanhaanaukio 12. Rakennuksen pinta-ala on 6950 m². Porin urheilutalo on rakennettu vuonna 1982, eikä siihen ole kohdistettu suuria peruskorjauksia valmistumisen jälkeen. Talon tilat, toimivuus ja tekniikka ovat nykyajan vaatimuksiin nähden jääneet vanhanaikaisiksi. Urheilutalon tilojen toiminnalliset ratkaisut on suunniteltu vuonna 1981, eivätkä ne vastaa nykypäivän tarpeita.

Hankesuunnitelma on valmistunut keväällä 2020, jossa on suunniteltu urheilutalon peruskorjauksen tarpeellisuutta tiloiltaan ja tekniikaltaan. Peruskorjauksella parannetaan rakennuksen käytettävyyttä, energiatehokkuutta sekä esteettömyyttä. Peruskorjaus on osa Porin kaupungin talousarviossa 2019 nimellä ”Kuninkaanhaan alueen kokonaissuunnittelun jatkotoimenpiteet” olevaa kokonaisuutta, jota käsitellään Porin urheilutalon osalta. Hanke on osa liikkumaan kannustavan Pasaasin alueen kokonaissuunnittelua. Pasaasin alue on kaupunkikuvallisesti merkittävä kokonaisuus ja siihen sisältyy olennaisesti myös urheilutalo. Urheilutalon välittömässä läheisyydessä on 500 oppilaan koulu vuosiluokille 6–9. Koulu panostaa erityisesti liikkumiseen ja hyvinvointiin.

Edellä mainitun palloiluhallin kytkeytyy Porin urheilutalon käyttöasteeseen sekä remontointiin. Vuonna 1983 käyttöön otettu rakennus peruskorjataan ja peruskorjauksen tiloja muokataan palvelemaan paremmin hallin nykyisiä ja tulevia käyttäjiä. Tilojen peruskorjaus toteutetaan sillä periaatteella, että rakennuksen nykyisistä käyttäjäryhmistä tiloja käyttävät jatkossa yksilölajit tai niihin rinnastettavat lajit. Urheilutaloon jäävät käyttäjäryhmät olisivat voimistelulajit, kamppailulajit, voimailu, sekä pienpalloilu. Näiden lisäksi urheilutaloa käyttää rakennuksen vieressä sijaitseva Kuninkaahaan urheiluyläkoulu sekä liikuntatunti- että muussa opetuskäytössä.

Noormarkun paloasema (4,4 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-5	-900	-1 200	-2 300	0	0	0

Noormarkkuun rakennetaan uusi paloasema hyväksytyin hankesuunnitelman mukaan. Paloasema rakennetaan vanhan paloaseman tontille. Porin kaupungin tilayksikkö on valmistellut yhteistyössä Porin YH-Asunnot Oy:n ja Satakunnan pelastuslaitoksen kanssa yhteistyössä Noormarkun palolaitoksen hankesuunnitelman. Hanke toteutetaan puhdaspaloasema-hankkeena, jonka sisäilmaluokka on S-2 ja puhtausluokka P-2. Rakennuksen pinta-ala on 1125m². Uuden paloaseman rakentamispaikka sijaitsee Noormarkun keskustassa osoitteessa Palotie 4.

Muut rakennukset	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-5 792	-4 930	-3 800	-4 260	-4 200	-4 200	-4 200
Omaisuuksien myynti	0	300	300	300	300	300	300
Rahoitusosuudet	306	0	0	0	0	0	0

Rakennuksien myyntien hyväksymiset viedään kohdekohtaisesti teknisen lautakunnan käsittelyyn. Investointiosassa myyntitulo on budjetoitu tasearvoon. Rakennusten myynnistä kirjattavat myyntivoitot ja -tappiot vaikuttavat kaupungin käyttötalouteen.

Reposaaren kalasatama	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-674	-200	-100	-60	0	0	0
Rahoitusosuudet	306	0	0	0	0	0	0

Kalasadaman toimintaedellytysten parantaminen, rannikkokalastuksen ja mahdollisuuksien tukeminen investoimalla pyydysvaraston laajentamiseen ja tulityötilan rakentamiseen. Tuleviin investointeihin haetaan tukea Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta, tavoitteena saada rahastosta noin 60–80 % tukea investointien kokonaiskustannuksista.

Kiinteistöjen suunnitelmallinen kunnossapito (23,3 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-2 912	-4 550	-2 900	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200

Kiinteistöjen järjestelmäkohtaisten ja teknisen korjausvelan pienentäminen sekä investointisuunnitelman vuosille 2022–2027 laadittujen investointien tarveselvityksien, hanke- ja toteutussuunnitelmien toteutusta. Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä syksyn 2021 aikana. Työohjelman hyväksyy tekninen lautakunta vuoden 2022 alussa.

Tekniikan osaperuskorjaus- ja energiatehokkuusinvestoinnit (6,9 M€)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-2 162	-180	-800	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000

Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä syksyn 2021 aikana. Työohjelman hyväksyy tekninen lautakunta vuoden 2022 alussa.

Tiloihin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-10 795	-22 310	-33 540	-34 090	-18 030	-16 590	-16 150
Rahoitusosuudet	306	0	300	595	75	0	0
Omaisuuksien myynti	0	300	300	300	300	300	300
Investoinnit, netto	-10 489	-22 010	-32 940	-33 195	-17 655	-16 290	-15 850

Teknisen toimialan infrastruktuuriin ja tiloihin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-22 299	-35 660	-50 000	-50 292	-35 241	-32 021	-37 015
Rahoitusosuudet	811	150	414	178	648	1 608	312
Omaisuuksien myynti	237	900	900	900	900	900	900
Investoinnit, netto	-21 251	-34 610	-48 686	-49 214	-33 693	-29 513	-35 803

= valtuustoon nähden sitova erä

Rahoitusosa

Kaupungin ja liikelaitosten toiminnan ja investointien rahavirta on noin -43,6 M€. Vuoden 2021 talousarviossa vastaava luku oli -28,7 M€. Rahavirtaa heikentävät erityisesti vuodelle 2022 osuvat merkittävät kouluinvestoinnit. Kouluinvestointien valmistuessa rahavirta paranee suunnitelmakauden loppua kohti.

Antolainasaamiset vähenevät 3 M€ vuosittain Pori Energia Oy:n lyhennyksistä johtuen. Uusia antolainoja ei esitetä myönnettäviksi suunnitelmakaudella.

Pitkäaikaisen lainan osuutta on kasvatettu talousarvioon 2022, koska investointien määrä kasvaa ja silloin myös toiminnan ja investointien rahavirran negatiivisuus kasvaa. Samoin tarkoituksena on tarvittaessa konvertoida osa lyhytaikaisista lainoista pitkäaikaiseksi lainaksi korvaten ainakin osittain kuntatodistuksia, jolloin kaupunki pääsisi hyödyntämään negatiivisia korkoja myös pidemmissä maturiteeteissa. Tämä johtuu siitä, että perinteisissä taselainoissa on syksyn aikana tullut mahdolliseksi saada pitkäaikaista lainaa siten, että kokonaiskorossa koronmääritystavaksi on määritelty nolalattia. Samoin joukkovelkakirjamarkkina tarjoaa edelleen alhaiset rahoituskustannukset, kilpailukykyiset maturiteetit sekä rahoituspohjan tehokkaan hajauttamisen. Näin ollen myös joukkovelkakirjalainat ovat hyvä lisä täydentämään perinteisiä taselainoja ja kuntatodistuksia. Jotta jvk-emissiosta saa parhaan hyödyn irti, emission koon pitäisi tällä hetkellä olla vähintään 20 M€.

Pitkäaikaisten lainojen osalta nettolainanotto on korkeintaan 43,0 M€ vuonna 2022. Tämänhetkisen arvion mukaan kaupungin konsernin ulkopuolinen lainamäärä on vuoden 2021 lopussa 333,0 M€, jos talousarviolainaa nostetaan 83,0 M€. Valtuustoon nähden sitova erä määrittelee kaupunginhallituksen vuosittain erikseen päättämän lainanoton enimmäismäärän.

1 000 €

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Peruskaupunki ilman liikelaitoksia					
Toiminnan rahavirta	16 217	7 984	7 243	14 837	12 377
Vuosikate	23 330	12 946	13 617	21 211	18 751
Tulorahoituksen korjauserät	-7 113	-4 962	-6 374	-6 374	-6 374
Investointien rahavirta	-20 360	-41 359	-55 806	-50 993	-34 656
Investointimenot	-30 246	-48 691	-63 494	-58 444	-42 578
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 160	150	414	178	648
Pysyvien vastaavien luovutustulot	8 726	7 182	7 274	7 274	7 274
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 143	-33 375	-48 563	-36 156	-22 279
Rahoituksen rahavirta	27 702	32 900	46 000	38 000	22 000
Antolainauksen muutokset	2 592	3 000	3 000	3 000	3 000
Antolainasaamisten lisäys	-458				
Antolainasaamisten vähennys	3 050	3 000	3 000	3 000	3 000
Lainakannan muutokset	12 986	29 900	43 000	35 000	19 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	63 000	72 000	83 000	73 000	63 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-44 500	-42 100	-40 000	-38 000	-44 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5 514				
Muut maksuvalmiuden muutokset	12 125				
Vaikutus maksuvalmiuteen	23 560	-475	-2 563	1 844	-279

1 000 €

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Liikelaitokset mukaan lukien					
Toiminnan rahavirta	25 173	16 971	16 230	23 324	20 865
Vuosikate	32 286	21 934	22 604	29 698	27 239
Tulorahoituksen korjauserät	-7 113	-4 962	-6 374	-6 374	-6 374
Investointien rahavirta	-25 549	-45 679	-59 796	-54 688	-39 871
Investointimenot	-35 832	-53 011	-67 784	-62 734	-47 868
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 388	150	714	773	723
Pysyvien vastaavien luovutustulot	8 894	7 182	7 274	7 274	7 274
Toiminnan ja investointien rahavirta	-376	-28 708	-43 566	-31 363	-19 006
Rahoituksen rahavirta	27 702	32 900	46 000	38 000	22 000
Antolainauksen muutokset	2 592	3 000	3 000	3 000	3 000
Antolainasaamisten lisäys	-458				
Antolainasaamisten vähennys	3 050	3 000	3 000	3 000	3 000
Lainakannan muutokset	12 986	29 900	43 000	35 000	19 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	63 000	72 000	83 000	73 000	63 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-44 500	-42 100	-40 000	-38 000	-44 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5 514				
Muut maksuvalmiuden muutokset	12 125				
Vaikutus maksuvalmiuteen	27 326	4 192	2 434	6 637	2 994
					= valtuustoon nähden sitova erä

Talousarvion meno- ja tuloarvioiden yhteenveto

1 000 €

Sitovuus valtuustoon nähden: B=Brutto, N=Netto, E=Ei sitova

	Sitovuus	Menoarviot	Tuloarviot
Käyttötalousosa			
Tarkastustoimi	N	516	11
Konsernipalvelut (yhteissitovuustaso)	N	23 385	901
Energian välitys	N	22 000	22 000
Porin pelastustoiminnan kustannukset	N	7 988	0
Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät	N	8 772	6 319
Perusturva	N	400 065	67 794
Sivistystoimiala	N	126 116	12 993
Ympäristö- ja lupapalvelut toimiala	N	33 819	10 324
Tekninen toimiala	B	50 862	23 014
Satakunnan pelastuslaitos	N	25 592	28 028
Tuloslaskelmaosa			
Verotulot	B		349 797
Valtionosuudet	B		183 006
Korkotulot	N		6 282
Muut rahoitustulot	N		4 761
Korkomenot	N	2 361	
Muut rahoitusmenot	N	137	
Investointiosa			
Irtain ja muut investoinnit	B	13 494	0
Infrastruktuuriin ja tiloihin kohdistuvat investoinnit	B	50 000	1 314
Rahoitusosa			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennys	E		3 000
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		83 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	E	40 000	
Vaikutus maksuvalmiuteen			2 563
Talousarvion loppusumma		805 108	805 108
Liikelaitosten talousarviot			
Porin Palveluliikelaitos			
Tulosbudjetti	E	26 158	27 269
Investointibudjetti	N	290	
Rahoitusbudjetti	E	821	
Porin Vesi			
Tulosbudjetti	E	13 703	21 579
Investointibudjetti	N	4 000	
Rahoitusbudjetti	E	3 876	
Talousarvion loppusumma liikelaitokset huomioiden		853 956	853 956

Liikelaitosten talousarviot

Porin Palveluliikelaitos

Tilannekuva

Palveluliikelaitoksen tuottamien toimintojen siirtyminen hyvinvointialueen vastuulle tulee merkitsemään merkittäviä muutoksia, jotka vaikuttavat olennaisesti hallinnolliseen rakenteeseen, palveluiden tuotantotapaan sekä henkilöstön tehtäviin ja sijoittumiseen. Kaupungille jäävän ateria- ja puhtaanapidon palvelujen tuottamisen vaihtoehdot ja sijoittuminen kaupungin organisaatioon tulee selvittää vuoden 2022 aikana. Palvelut tulee jatkossakin kyetä tarjoamaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Aterian ja puhtauden toimintamalli perustuu osin yhdistelmätyöhön, jolla saavutetaan tehokkuutta ja joustavuutta töiden suunnittelussa. Toimintamalli mahdollistaa myös työntekijöille monipuolisen tehtäväkuvan. Aterian ja puhtauden toimintojen kehittämällä on vaikutusta sekä asiakastyytyvyyteen että työhyvinvointiin. Liikelaitoksen toimintaa sopeutetaan palvelutarpeen ja -rakenteen mukaiseksi.

Palveluliikelaitoksen riskienhallintaa toteutetaan osana normaalia toimintaa. Palveluliikelaitoksella on varautumissuunnitelma ja sitä päivitetään tarvittaessa. Palveluiden tuottaminen perustuu asiakkaiden kanssa tehtyihin sopimuksiin ja palvelukuvauksiin. Toiminnalle on olemassa kuvaukset ja lisäksi Palveluliikelaitoksella on toimintakäsikirja, joka sisältää toiminnan periaatteet, strategiat, suunnitelmat ja tärkeimmät toimintaohjeet. Varsinkin ateriapuolella riskejä on useita ja niitä pyritään jo ennalta ehkäisemään. Palveluliikelaitos pyrkii varmistamaan, että merkittävimpiin riskeihin on varauduttu ja pystytään mahdollisimman hyvin tuottamaan ja turvaamaan palvelut palvelukuvausten mukaisesti.

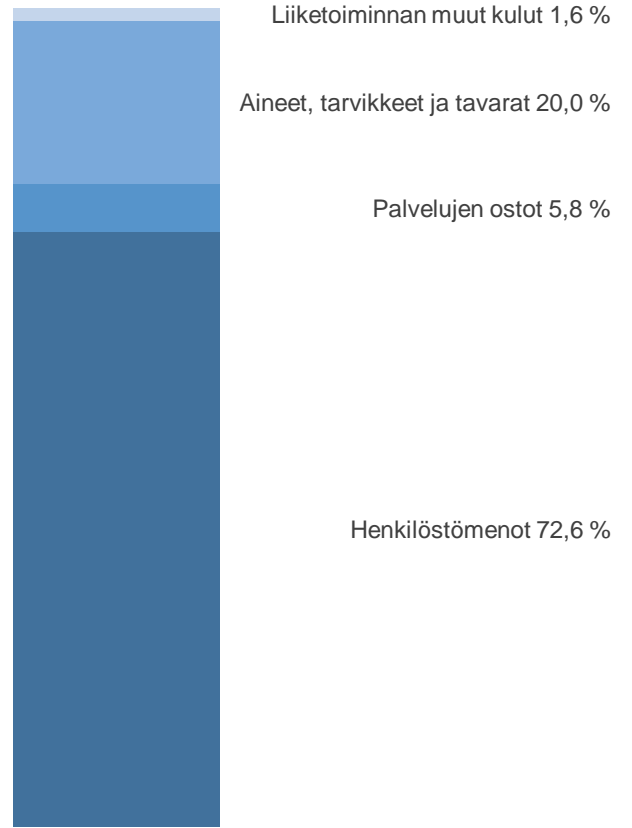
Palveluliikelaitos on tehostanut sisäistä laadunvalvontaa ja riskien hallintaa mm. kehittämällä laatupoikkeamien kirjaimista ja käsittelyä. Talouden seurannan kehittäminen ja esimiesten vastuuttaminen on lisännyt organisaation talousajattelua ja tavoitteisiin sitoutumista. Tulevaisuuden riskinä on ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus. Tähän ollaan varauduttu mm. oppisopimuskoulutuksella ja jatkuvalla työvoimapolitiisella haulla.

Palveluliikelaitoksen talous

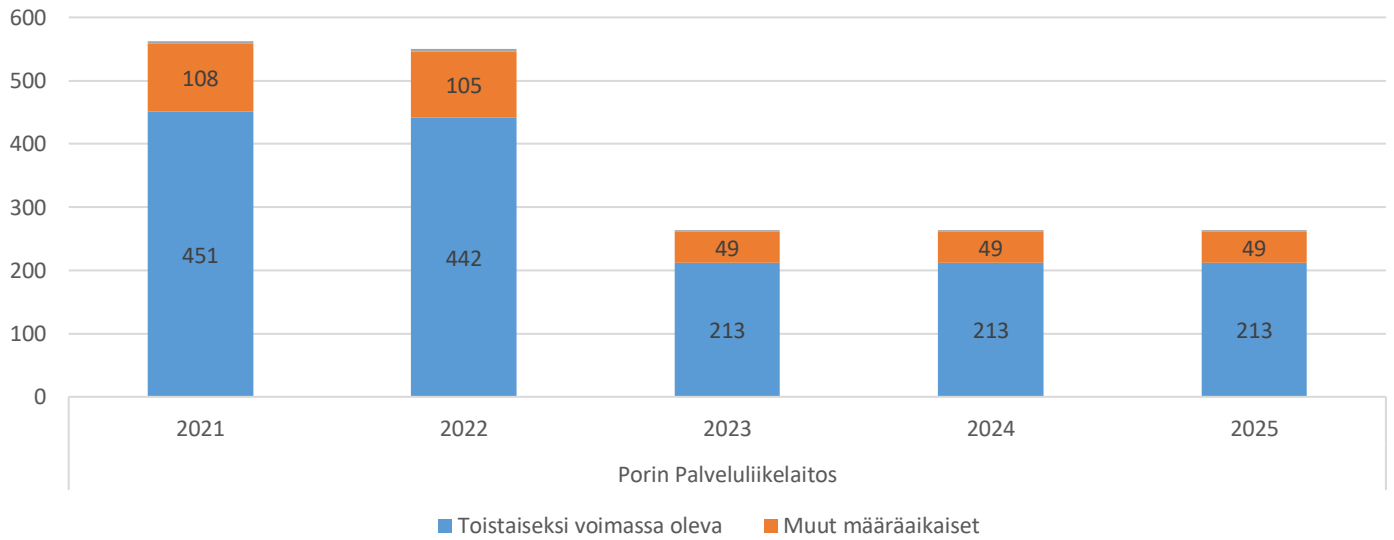
Tulosbudjetti (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Liiketoiminnan tulot	28 945	27 317	27 269	15 751	15 751
Liiketoiminnan menot	-27 565	-25 881	-25 833	-14 815	-14 815
Poistot ja arvonalentumiset	-615	-621	-519	-387	-387
Liikeylijäämä	765	815	917	549	549
Rahoitustulot ja -menot					
Korvaus peruspääomasta	-325	-325	-325	-325	-325
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	440	490	592	224	224
Investointibudjetti (1000 €)					
Investointitulot	168				
Investointimenot	-304	-320	-290	-290	-290
Nettoinvestoinnit	-136	-320	-290	-290	-290
Rahoitusbudjetti (1000 €)					
Toiminnan ja investointien rahavirta	919	791	821	321	321
Rahoituksen rahavirta	-950				
Rahavarojen muutos	-31	791	821	321	321
			= valtuustoon nähden sitova erä		

Investointimäärärahasta 220 000 € kohdistuu keittiöiden laitekannan uusintaan, 30 000 € varataan Cygnaeuksen ruokapalvelukeskuksen kiinteistön hankintoihin ja 40 000 € puhtauden laitteiden hankintoihin asiakaskohteissa.

Liiketoiminnan menojakauma TA 2022

Palveluliikelaitoksen suunnitellut henkilötyövuodet

Porin Vesi

Tilannekuva

Porin Vesi, liikelaitoksen toiminta taloudellisesti on vakaata. Talousvesi on Porissa laadukasta, ja jätevedenpuhdistus on maan huipputasoa. Verkostojen ja laitosten kunto on yleisesti ottaen hyvä. Toiminnalliset riskit kuitenkin kasvavat nopeasti, jos vuosittaiset laitosten ja verkostojen saneerausmäärät eivät ole riittävät.

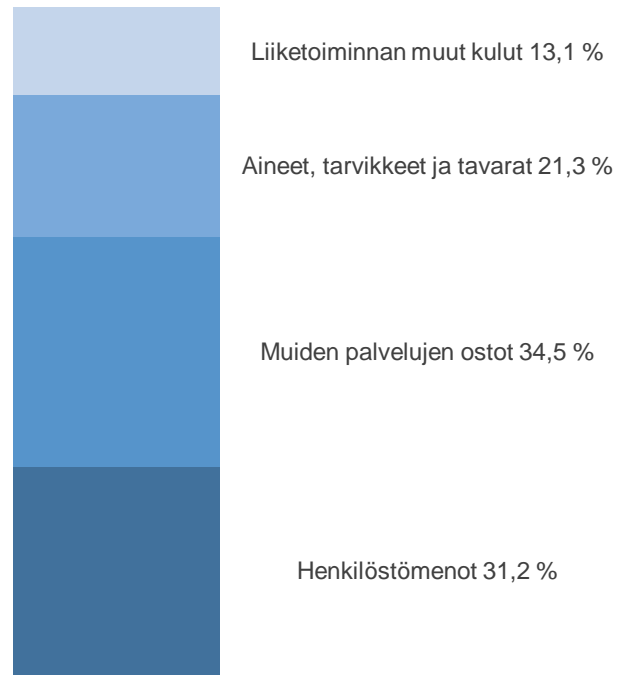
Vesihuollossa on aina olemassa vedenlaatuhäiriöihin, putkirikkoihin, viemäritulviin ja jätevesipäästöihin liittyviä riskejä. Porissa nämä ovat varsin hyvin hallinnassa. Porin Vedellä on käytössä juuri valmistunut Water Safety Plan (WSP), jossa on kartoitettu talousveteen kohdistuvat laaturiskit ja määritely niiden vähentämiskeinot. Ilmastonmuutos asettaa mm. sadannan kasvun ja talviaikojen tulvien vuoksi haasteita erityisesti viemärointiin ja jätevedenpuhdistamoille.

Osaavan henkilöstön rekrytointi on hankaloitunut. Hakijoita saadaan avoimna oleviin työtehtäviin selvästi aiempaa vähemmän. Tehtävät ovat entistä vaativampia lainsäädännön muutosten, teknisen kehityksen ja asiakkaiden vaatimusten vuoksi. Määritellyllä Porin kaupungin palkkatasolla Porin Vesi usein, varsinkin talouden noususuhdanteessa, häviää kilpailuissa parhaasta työvoimasta.

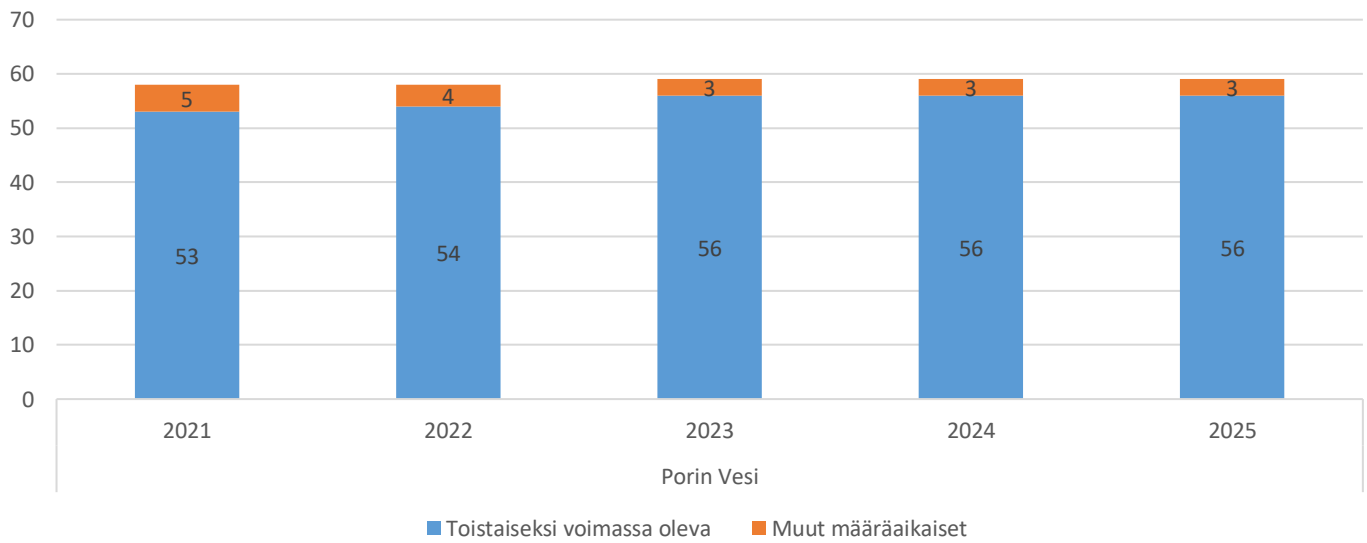
Porin Veden talous

Tulosbudjetti (1000 €)	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Liiketoiminnan tulot	20 716	20 914	21 167	21 167	21 167
Valmistus omaan käyttöön	0	530	400	400	400
Liiketoiminnan menot	-10 616	-11 363	-11 493	-11 492	-11 492
Poistot ja arvonalentumiset	-4 827	-4 800	-4 900	-4 800	-4 800
Liikelylijäämä	5 273	5 281	5 174	5 275	5 275
Rahoitustulot ja -menot					
Muut rahoitustuotot	11	6	12	12	12
Korvaus peruspääomasta	-2 210	-2 210	-2 210	-2 210	-2 210
Tilikauden ylijäämä ennen varauksia	3 074	3 076	2 976	3 077	3 077
Poistoeron vähennys	33				
Tilikauden ylijäämä	3 107	3 110	3 009	3 110	3 110
Investointibudjetti (1000 €)					
Investointien rahoitusosuudet	228				
Investointimenot	-5 282	-4 000	-4 000	-4 000	-5 000
Nettoinvestoinnit	-5 054	-4 000	-4 000	-4 000	-5 000
Rahoitusbudjetti (1000 €)					
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 847	3 877	3 876	3 877	2 877
Rahoituksen rahavirta	-2 938				
Rahavarojen muutos	-91	3 877	3 876	3 877	2 877
			= valtuustoon nähden sitova erä		

Liiketoiminnan menojakauma TA 2022

Porin Veden suunnitellut henkilötövuodet

Liikelayritysten vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen

Talousarvio 1 000 €	Tuloslaskelma		Eliminoinnit		Kaupunki +
	Kaupunki	Liikelayritykset	Kaupunki	Liikelayritykset	Liikelayritykset
Toimintatulot	159 566	48 316	-1 683	-27 544	178 654
Myyntitulot	97 289	47 716	-1 102	-27 261	116 642
Maksutulot	29 581	147	-235	-147	29 346
Tuet ja avustukset	9 946	239			10 185
Muut toimintatulot	22 749	214	-346	-136	22 481
Valmistus omaan käyttöön	3 831	400			4 231
Toimintamenot	-691 127	-37 206	27 544	1 683	-699 105
Henkilöstömenot	-277 728	-22 343			-300 070
Palvelujen ostot	-304 458	-5 350	26 836	1 102	-281 870
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-47 858	-7 611	425		-55 044
Avustukset	-28 912	0			-28 912
Muut toimintamenot	-32 171	-1 902	283	582	-33 209
Toimintakate	-527 730	11 510	25 861	-25 861	-516 220
Verotulot	349 797	0			349 797
Valtionosuudet	183 006	0			183 006
Rahoitustulot ja -menot	8 544	-2 523	-2 535	2 535	6 021
Korkotulot	6 282	0			6 282
Muut rahoitustulot	4 761	12	-2 535		2 238
Korkomenot	-2 361	0			-2 361
Muut rahoitusmenot	-137	-2 535		2 535	-137
Vuosikate	13 617	8 987	23 325	-23 325	22 604
Poistot ja arvonalentumiset	-23 546	-5 419			-28 965
Suunnitelman mukaiset poistot	-23 546	-5 419			-28 965
Tilikauden tulos	-9 929	3 568	23 325	-23 325	-6 361
Poistoeron muutos	0	33			33
Tilikauden yli-/alijäämä	-9 929	3 601	23 325	-23 325	-6 328